

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om utkomstskydd för arbetslösa och om ändring av lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa revideras i sin helhet. I den nya lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall ingå de bestämmelser om utkomstskydd vid arbetslöshet som nu finns i olika lagar. De separata lagarna och de bestämmelser om utkomstskydd vid arbetslöshet som finns i olika lagar upphävs.

Propositionen utgör en del av en lagstiftningshelhet som syftar till att göra lagstiftningen om utkomstskydd klarare. Enhetliga bestämmelser om arbetslöshetsförmånerna och grunderna för medborgarnas rättigheter och skyldigheter i anslutning därtill skall i mån av möjlighet ingå i en enda lag. Lagstiftningens struktur reformeras och de enskilda bestämmelsernas ordalydelse preciseras. Grundlagens krav på författningsnivå och bestämmelser om bemyndigande samt den vedertagna tolkningspraxis som styr tillämpningen och verkställigheten beaktas när bestämmelserna preciseras.

Utkomstskyddsförmånerna i synnerhet inom arbetsmarknadsstödet men även inom det övriga utkomstskyddet för arbetslösa är på många sätt bundna till arbetsförvaltningens arbetskraftspolitiska åtgärder. Propositionen har nära anknytning till regeringens proposition med förslag till lag om offentlig arbetskraftsservice, som kommer att avlätas separat och som föreslås innehålla de bestämmelser om arbetskraftspolitiken som nu finns i olika lagar.

Förslaget till totalreform är i enlighet med det som konstaterats ovan i huvudsak av lagstiftningsteknisk natur. I propositionen föreslås emellertid också vissa ändringar som i första hand avser den inkomstrelaterade dagpenningen och som gäller bl.a. förutsättningarna för erhållande av dagpenning, dagpen-

ningens nivå samt den maximitid under vilka förmånerna betalas.

Enligt propositionen blir avgångsbidraget en del av utkomstskyddet för arbetslösa så att förhöjd inkomstrelaterad dagpenning betalas för 130 dagar till en person som har blivit uppsagd av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Villkoret skall vara minst 20 års arbetshistoria och 5 års medlemskap i en arbetslöshetskassa. Avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg ersätts genom att förtjänststödet för arbetskraftsutbildning och utbildningsdagpenningen för arbetslösa i stället betalas till förhöjt belopp under utbildningstiden.

Det föreslås att bestämmelserna om arbetslöshetsdagpenningens varaktighet ändras så att en arbetssökande har rätt att få arbetslöshetsdagpenning till utgången av den månad då han eller hon fyller 65 år (rätt till tilläggsdagar), om hans eller hennes arbetshistoria när det maximala antalet dagar, 500, för vilka han eller hon har rätt till arbetslöshetsdagpenning uppnås omfattar minst 5 år under de senaste 15 åren och han eller hon har fyllt 59 år. Dagpenningen för tilläggsdagarna höjs så att förtjänstdelen är 32,5 % i fråga om den överskjutande delen, om arbetssökandens arbetshistoria omfattar minst 20 år.

Arbetshistorien beräknas på samma sätt som i fråga om vuxenutbildningsstödet. Även arbete som utförts före 23 års ålder beaktas alltså. Utöver arbete som registrerats i pensionssystemen beaktas som tid som skall jämföras med arbete delvis bl.a. vissa familjepolitiska ledigheter.

Det föreslås att det arbetsvillkor som krävs för förnyad rätt till dagpenning skall förkortas till åtta månader, dvs. 34 veckor. Granskningsperioden för det arbetsvillkor som krävs för erhållande av dagpenning förlängs till 28

månader. Det föreslås att bestämmelserna om jämkad dagpenning ändras så att när det gäller heltidsanställningar skall jämkningen omfatta anställningsförhållanden som varar högst två veckor. Det föreslås också att bestämmelserna ändras till de delar som gäller jämkningsperioden och arbetsinkomsten samt förfaringssätten så att jämkad dagpenning också skall kunna betalas i förskott på grundval av sökandens anmälan innan det egentliga beslutet ges.

Det föreslås att bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa företagare ändras så att det vid förflyttning från en kassa till en annan skall bli lättare att räkna till godo arbetstid i arbetsvillkoret. Man avstår från att återkräva arbetslöshetsförmåner av förmåntagaren på grundval av arbetslöshetspensioner som beviljas retroaktivt till den del arbetslöshetsförmånen överstiger beloppet av pensionsförmånen. Det föreslås att bestämmelserna om periodisering av semestersättning ändras till de delar som gäller anställningsförhållandets längd och den lön som skall periodiseras.

Det föreslås att användningen av arbetsmarknadsstöd utvidgas som ett treårigt för-

sök så, att arbetsmarknadsstöd betalas till en arbetsgivare som ett sammansatt stöd utan andel för sysselsättningsstöd i syfte att sysselsätta arbetslösa personer som fått arbetsmarknadsstöd för minst 200 dagar.

I propositionen föreslås också att bestämmelserna om erhållande och utlämnande av uppgifter i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor ändras så att de börjar motsvara de krav som grundlagen ställer.

Till följd av totalreformen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås ändringar också i lagen om arbetslöshetskassor, lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om utkomststöd.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2003. Ändringarna gällande rätt till tilläggsdagar föreslås träda i kraft så att de nuvarande bestämmelserna tillämpas på dem som är födda 1949 och dessförinnan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	6
1. Inledning.....	6
2. Nuläge	7
2.1. Lagstiftning och praxis.....	7
2.1.1. Allmänt	7
2.1.2. Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa.....	7
Arbetslös arbetssökande	8
Att stå till arbetsmarknadens förfogande samt inverkan av studier och företagsverksamhet	8
Självförvårdad arbetslöshet	8
2.1.3. Inkomstrelaterad dagpenning och grunddagpenning	9
Löntagares arbetsvillkor.....	9
Företagares arbetsvillkor	11
Dagpenningens storlek	12
Ny bestämning av storleken av löntagares inkomstrelaterade dagpenning.....	13
Dagpenningens periodens längd.....	14
2.1.4. Arbetsmarknadsstöd	14
Arbetskraftspolitiska åtgärder.....	15
Ersättning för uppehälle	16
Plan för arbetssökande.....	16
Betalning av arbetsmarknadsstöd till arbetsgivaren.....	17
Resebidrag.....	18
Arbetsmarknadsstödet belopp	18
2.1.5. Jämkad arbetslöshetsförmån.....	19
Personer som har rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner.....	19
Storleken av jämkad arbetslöshetsdagpenning.....	20
Jämkningsperiodens längd	20
Maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån	21
2.1.6. Systemet med avgångsbidrag.....	22
2.1.7. Arbetslöshetspension	22
2.2. Bedömning av nuläget	23
2.2.1. Lagstiftningen	23
2.2.2. Arbetslöshetsdagpenningen och systemet med avgångsbidrag	24
2.2.3. Sammansatt stöd.....	27
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	28
3.1. Mål och medel	28
3.1.1. Förtydligande av lagstiftningen.....	28

3.1.2.	Utvecklande av systemet med inkomstrelaterad dagpenning och det sammansatta stödet	28
3.2.	De viktigaste förslagen.....	29
3.2.1.	Reformen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	29
3.2.2.	Förslag gällande inkomstrelaterad dagpenning.....	30
	Förhöjd förtjänstdel	30
	Arbetsvillkor	31
	Jämkad arbetslöshetsförmån.....	31
	Andra förslag	31
3.2.3.	Utvecklande av användningsmöjligheterna för sammansatt stöd.....	31
4.	Propositionens verkningar	31
4.1.	Ekonomiska verkningar	31
	Förhöjd förtjänstdel	31
	Arbetsvillkor	32
	Jämkad arbetslöshetsdagpenning	33
	Rätt till tilläggsdagar.....	33
	Periodisering av semesterersättningar och ekonomiska förmåner från arbetsgi- varen	34
	Slopande av återkrav av retroaktivt beviljande invalidpensioner	34
	Verkningar på bostadsbidraget och utkomststödet.....	35
4.2.	Verkningar för medborgarna	35
	Förhöjd förtjänstdel	35
	Arbetsvillkor	35
	Ändringar gällande jämkad arbetslöshetsdagpenning	36
	Rätt till tilläggsdagar.....	36
	Övriga verkningar	37
5.	Beredningen av propositionen	37
	Teknisk reform av lagstiftningen	37
	Förslagen gällande inkomstrelaterad dagpenning	37
6.	Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	38
6.1.	Samband med andra propositioner.....	38
6.1.1.	Reformen av lagstiftningen om arbetskraftspolitik.....	38
6.1.2.	Andra ändringsförslag som gäller den sociala tryggheten.....	39
	DETALJMOTIVERING.....	41
1.	Lagförslag	41
1.1.	Lag om utkomstskydd för arbetslösa.....	41
	I AVDELNINGEN.....	41
	GEMENSAMMA BESTÄMMELSER.....	41
	1 kap. Allmänna bestämmelser	41
	2 kap. Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner.....	44
	3 kap. Allmänna begränsningar av erhållandet av förmåner	53
	4 kap. Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner	57
	II AVDELNINGEN	61
	ARBETSLÖSHETSDAGPENNING	61

5 kap. Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning	61
6 kap. Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet	66
III AVDELNINGEN	71
ARBETSMARKNADSSTÖD	71
7 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd	71
8 kap. Särskilda arbetskraftspolitiska begränsningar för arbetsmarknadsstöd ..	74
9 kap. Arbetsmarknadsstödet belopp och varaktighet	77
IV AVDELNINGEN	78
UTBILDNINGSDAGPENNING	78
10 kap. Bestämmelser om utbildningsdagpenning	78
V AVDELNINGEN	79
VERKSTÄLLIGHET OCH SÖKANDE AV ÄNDRING	79
11 kap. Bestämmelser om verkställighet	79
12 kap. Sökande av ändring	82
VI AVDELNINGEN	84
SÄRSKILDA BESTÄMMELSER	84
13 kap. Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter	84
14 kap. Särskilda bestämmelser	87
15 kap. Ikraftträdelsebestämmelser	87
1.2. Lag om arbetslöshetskassor	89
1.3. Lag om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av flyktingar	90
1.4. Lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	91
1.5. Lag om utkomststöd	91
2. Närmare bestämmelser	92
2.1. Statsrådets förordningar	92
2.2. Ministerieförordningar	94
3. Ikraftträdande	94
4. Lagstiftningsordning	94
LAGFÖRSLAGEN	95
om utkomstskydd för arbetslösa	95
om ändring av lagen om arbetslöshetskassor	135
om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande	137
om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	139
om ändring av lagen om utkomststöd	142
BILAGA	144
PARALLELLTEXTER	144
om ändring av lagen om arbetslöshetskassor	144
om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande	147
om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	151
om ändring av lagen om utkomststöd	159

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

På 1990-talet gjordes flera genomgripande ändringar i lagstiftningen om utkomstskydd vid arbetslöshet med vilka syftet var att göra systemet mera sporrande och styra resurserna till aktiva åtgärder som förbättrar förutsättningarna att återvända till arbetsmarknaden. Försäkringsprincipen, dvs. sambandet mellan förtjänstskyddet och finansieringen av det stärktes och utkomstskyddets ökade karaktär av vederlag syntes i synnerhet i ändringarna av de arbetskraftspolitiska bestämmelserna. Systemet utvidgades också till företagare vid sidan av lönearbetare. Bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna avspeglades också i utvecklingen av lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa så att framför allt de frågor som reglerades och bestämmelserna blev mera detaljerade förutom att den tryggade den grundläggande försörjningen. Även internationaliseringen har bidragit till lagstiftningens utveckling.

De lagstiftningsändringar som nämns ovan har varit delreformer som genomförts i olika skeden. Huvudprincipen för reformerna har varit att nya ändringar som tryggar de grundläggande fri- och rättigheterna eller som syftar till aktiva åtgärder eller som utvidgar systemet har genomförts i form av separata lagar, dock så att i flera viktiga saker har man stött sig på och hänvisat till lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Sådana reformer är bl.a. utvecklingen av systemen med arbetsmarknadsstöd och utbildningsdagpenning.

Systemen i anslutning till utkomstskyddet vid arbetslöshet och arbetskraftspolitiken utvecklades länge i form av självständigt uppbyggda, separata helheter, vilket försvårar en samtidig granskning av lagarna om dem. Det finns väsentliga strukturella skillnader i sätten att reglera systemen, vilket försvårar en

övergripande granskning. Först efter mitten av 1990-talet började man i högre grad medvetet försöka samordna utkomstskyddet och de aktiva åtgärderna. I en omvärld som formats av massarbetslösheten hade beröringspunkterna mellan utkomstskyddet för arbetslösa och arbetskraftspolitiken, i synnerhet de arbetskraftspolitiska åtgärderna, accentuerats. Samtidigt har det skett betydande ändringar på arbetsmarknaden samt i de arbetskraftspolitiska riktlinjerna och tyngdpunkterna.

De riktlinjer som framhäver ett heltäckande och sporrande utkomstskydd som stöder egna initiativ har under de senaste åren fått större tyngd vid samordningen av systemen för utkomstskydd och arbetskraftspolitik. Tillämpningsområdet för i synnerhet arbetsmarknadsstödet har genom flera ändringar utvidgats till ett utkomstskydd under tiden för aktiva åtgärder samt till ett stöd för sysselsättning. De författningsändringar som riktlinjerna kräver har gjorts i de gällande lagkomplexen, varvid det har varit svårt att anpassa ändringarna till deras olika uppbyggnad och systematik. I samband med reformen av arbetskraftspolitiken har man samtidigt kraftigt betonat den arbetssökandes rättigheter och skyldigheter samt deras genomskådlighet. I praktiken har en arbetslös arbetssökandes viktigaste skyldigheter och påföljderna om de försummas definierats i lagstiftningen om utkomstskydd.

Lagstiftningshelheten har på grund av det ovan konstaterade blivit invecklad, svårkontrollerad och på många punkter också svårtolkad. Krav på ett förtydligande av utkomstskyddslagstiftningen i allmänhet och även av lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa har upprepade gånger framförts av bl.a. riksdagen, riksdagens justitieombudsman och Folkpensionsanstaltens fullmäktige. Behovet av att förtydliga lagstiftningen om utkomstskydd har syntts allt tydligare även när det

gäller den praktiska klientservicen, vilket påpekats av såväl klienterna som dem som verkställer utkomstskyddet, dvs. Folkpensionsanstaltens byråer, arbetslöshetskassorna och Arbetskraftsbyråerna.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. Allmänt

I det avsnitt som gäller nuläget beskrivs den lagstiftning och praxis som gäller utkomstskyddet vid arbetslöshet mera detaljerat i fråga om de bestämmelser där det föreslås väsentliga ändringar i innehållet eller som det är nödvändigt att förklara för att åskådliggöra de ändringar som föreslås i lagstiftningens struktur. Till övriga delar presenteras den gällande lagstiftningens innehåll mera allmänt och beskrivs systemets viktigaste drag. I det följande beskrivs i korthet hur lagstiftningen är uppbyggd.

Den grundläggande lagen gällande utkomstskyddet vid arbetslöshet är lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984), som gavs 1985. När det gäller verkställigheten av förtjänstskyddet kompletterades den av lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) som även den gavs 1985. Bestämmelser med anknytning till verkställigheten av grundskyddet och som gäller Folkpensionsanstalten finns också i sjukförsäkringslagen (364/1963). I lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om de allmänna förutsättningarna och begränsningarna samt de Arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner, om grunddagpenning och arbetslöshetspenning avvägd enligt förtjänsten, om verkställigheten av lagstiftningen såsom ansökan om samt beviljande och utbetalning av förmåner, om ändringssökande och övrig förvaltning samt om myndigheter.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa kompletteras av lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993), som gavs 1993 och är avsedd att trygga den grundläggande försörjningen. Arbetsmarknadsstödet definieras som ett stöd som skall trygga de arbetslösas utkomst medan de söker arbete och deltar i ar-

betskraftspolitiska åtgärder och därigenom främja och förbättra stödtagarnas förutsättningar att söka sig ut på eller återvända till arbetsmarknaden. Till lagen om arbetsmarknadsstöd hänförs åter en mängd andra lagar där det bestäms om betalningen av arbetsmarknadsstöd i vissa specialsituationer. De viktigaste av dem är lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999), där det bestäms om betalning av arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd, samt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), där det bestäms om betalning av arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Om yrkesutbildning för arbetslösa och utkomstskydd under utbildningstiden bestäms i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990) och lagen om stödande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997). År 1998 gavs en särskild lag om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998), som kompletteras av bestämmelserna om finansiering av grundskyddet i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och om finansiering av företagarkassorna i lagen om arbetslöshetskassor.

Utkomstskyddet vid arbetslöshet kompletteras av avgångsbidragssystemet, om vilket bestäms i lagen om Utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/1990) och av bestämmelserna om arbetslöshetspension i arbetspensions- och folkpensionslagstiftningen.

2.1.2. Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa

Bestämmelser om de Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa ingår för närvarande i 2 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Dessutom ingår närmare bestämmelser om vissa förutsättningar i förordningen om de Arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa (1368/1990). Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa är de förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning som gäller anmälan som arbets sökande och arbetsansökans giltighet, kravet på att stå till Arbetsmarkna-

dens förfogande, inverkan av företagsverksamhet eller studier eller självförförd arbetslöshet, t.ex. att man vägrar att ta emot eller lämnar ett arbete eller en utbildning. Enligt 13 §, 15 § 4 mom. och 20 § lagen om arbetsmarknadsstöd tillämpas motsvarande arbetsmarknadspolitiska förutsättningar på rätten att få arbetsmarknadsstöd.

Arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommissionen avger utlåtande till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan om de arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna. Utlåtandet är bindande för den som betalar ut förmånen.

Arbetslös arbetssökande

Förutsättningen för att rätt till arbetslöshetsdagpenning skall uppstå är att den arbetslöse har anmält till arbetskraftsbyrån att han eller hon söker heltidsarbete. Den som får delinvalidpension har dock rätt till dagpenning när han eller hon söker deltidarbete.

Förutsättningen för att behålla rätten till arbetslöshetsdagpenning är att den arbetssökande ser till att arbetsansökan är i kraft vid arbetskraftsbyrån. Ansökan hålls i kraft genom att man förnyar den på det sätt som arbetskraftsbyrån bestämmer.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande samt inverkan av studier och företagsverksamhet

Rätten till arbetslöshetsdagpenning förutsätter att en arbetslös arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande. En person som uppställer sådana begränsningar som utgör hinder för mottagande av arbete eller utbildning som erbjudits honom eller henne eller som har lett till att han eller hon lämnat arbetet eller utbildningen står inte till arbetsmarknadens förfogande. En arbetssökande skall dock beredas skälig tid att undanröja eventuella hinder, t.ex. att ordna barnavård.

En person står inte till arbetsmarknadens förfogande under den tid som han eller hon på grund av en annan än en tillfällig och kortvarig utlandsresa eller t.ex. värnplikt, frihetsstraff, sjukhusvård eller annan därmed jämförbar anstaltsvård är förhindrad att vara på arbetsmarknaden.

En studerande på heltid har inte rätt till ar-

betslöshetsdagpenning. En studerande på heltid har inte heller rätt till arbetslöshetsförmåner under ferieperioder under studierna.

Studier i form av dagsundervisning som en arbetslös har inlett vid ett gymnasium, en yrkesläroanstalt eller en folkhögskola samt studier som går ut på avläggande av högskoleexamen är alltid studier på heltid. Likaså anses annan utbildning alltid ske på heltid, om den arbetsmängd som utbildnings- eller studieplanen förutsätter i genomsnitt utgör minst 25 timmar i veckan eller tre studieveckor i månaden. På motsvarande sätt är studier av hobbykaraktär eller studier i vuxengymnasium i princip inte heltidsstudier.

Den som är företagare i huvudsyssla är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd kan inte betalas om den arbetssökande idkar företagsverksamhet som utgör huvudsyssla eller utför motsvarande eget arbete. Inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa anses den idka företagsverksamhet som för sin huvudsyssla är skyldig att försäkra sig i enlighet med lagen om pension för företagare (468/1969) (FöPL) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) (LFöPL) samt under vissa förutsättningar företagarens familjemedlemmar och delägare i företaget som arbetar inom företagsverksamheten förutsatt att den arbetsinsats som verksamheten kräver är så stor att den hindrar dem att ta emot heltidsarbete.

En person som tidigare har varit företagare i huvudsyssla anses vara företagare i huvudsyssla tills företagsverksamheten bevisligen upphört helt och hållet eller tills verksamheten i en följd har varit avbruten under fyra månader. Begränsningen tillämpas inte på den vars företagsverksamhet är en bisyssla eller på grund av naturförhållandena är säsongbetonad och inte på den som skall betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare.

Självförförd arbetslöshet

En arbetssökande som genom sitt eget förfarande har orsakat sin arbetslöshet eller medverkat till att den förlängts har inte rätt till arbetslöshetsdagpenning för en viss tid. För att ersättning inte skall betalas ut förut-

sätts dock att den arbetssökande inte kan ange någon giltig orsak till sitt förfarande. Tiden är på grund av den arbetssökandes förfarande och det erbjudna arbetets varaktighet en, två eller tre månader. Om den arbetssökandes förfarande har upprepats och tyder på att han eller hon inte vill arbeta eller delta i utbildning, har han eller hon rätt till arbetslöshetsförmåner först sedan han eller hon varit i arbete eller deltagit i utbildning minst tre månader (skyldighet att vara i arbete).

Det betraktas som självförvållad arbetslöshet när man vägrar att ta emot arbete eller utbildning, lämnar arbetet eller utbildningen, är borta från arbetsmarknaden, vägrar att göra upp en plan för arbetssökande och upprepade gånger vägrar att delta i eller avbryter sysselsättningsfrämjande åtgärder som ingår i planen. Med vägran jämföras den arbetssökandes eget förfarande, som har lett till att han eller hon inte blivit vald till ett arbete eller en utbildning och med att lämna arbetet jämföras uppsägning till följd av den arbetssökandes eget förfarande.

Dessutom betraktas arbetslösheten som självförvållad, om den arbetssökande väsentligt försummar att fullfölja sin plan för arbetssökande sedan han eller hon har varit arbetslös minst fem månader i en följd.

2.1.3. *Inkomstrelaterad dagpenning och grunddagpenning*

Löntagares arbetsvillkor

Uppfyllt arbetsvillkor är en förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning. Beträffande grunddagpenning bestäms om arbetsvillkoret för såväl löntagare som företagare i 13 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om arbetsvillkoret för dagpenning avvägd enligt förtjänst bestäms för löntagarnas del i 16 § och för företagarnas del i 16 a §. Arbetsvillkoret har utgjort förutsättning för beviljande av grunddagpenning fr.o.m. den 1 januari 1994. Arbetslöshetsdagpenningen är till sin karaktär en förmån som betalas på grundval av arbetslöshetsförsäkring. Syftet med arbetsvillkoret är att visa att personen i fråga har varit etablerad på arbetsmarknaden och fått sin försörjning genom arbete.

Förutsättningen för beviljande av inkomstrelaterad dagpenning är förutom uppfyllt arbetsvillkor att personen i fråga har varit medlem av en arbetslöshetskassa under åtminstone de 10 föregående månaderna. Inträde såsom medlem i en löntagarkassa vinner enligt 3 § 1 mom. lagen om arbetslöshetskassor en lönearbetare som är bosatt i Finland, som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Enligt 3 § 8 mom. lagen om arbetslöshetskassor börjar medlemskapet i en kassa den dag räknat från vilken medlemsavgiften har betalats, dock tidigast från den dag då skriftlig ansökan om medlemskap i kassan har gjorts. Grunddagpenning betalas till en person som har uppfyllt arbetsvillkoret och som inte har varit medlem av en arbetslöshetskassa under åtminstone de 10 föregående månaderna.

Omfattningen av det arbetsvillkor som förutsätts av löntagare för att arbetslöshetsdagpenning skall beviljas är 43 kalenderveckor. I arbetsvillkoret inräknas endast lönearbete som utförts i anställnings- eller tjänsteförhållande och som uppfyller kännetecknen på anställningsförhållande. Så är t.ex. närståendevård eller familjevård inte arbete som inräknas i arbetsvillkoret. För arbetet skall betalas erforderliga skatter, arbetslöshets- och pensionsförsäkringspremier samt socialskyddsavgifter. Om de försummas med arbetstagarens samtycke kan det leda till att arbetet inte räknas in i arbetsvillkoret. Skenbart arbete i syfte att uppfylla arbetsvillkoret beaktas inte. Arbete som företagare beaktas inte i löntagares arbetsvillkor trots ett eventuellt arbetsavtal.

Arbete som beaktas i arbetsvillkoret skall uppfylla minimikraven när det gäller arbetstid och lön. I arbetsvillkoret inräknas sådana kalenderveckor då en person har varit i arbete minst 18 timmar. Om arbetstiden har definierats periodvis, skall arbetstiden under en utjämningsperiod vara i genomsnitt 18 timmar per kalendervecka. Med beaktande av annan variation i arbetstiden kan i arbetsvillkoret på personens begäran också beaktas en sådan period om fyra på varandra följande kalenderveckor, under vilken arbetstiden uppgår till sammanlagt minst 80 timmar. En ytterligare förutsättning härvid är att arbetsti-

den är fördelad på var och en av de fyra veckorna.

I arbetsvillkoret inräknas också sådan tid med lön under vilken personen i själva verket inte arbetar på grund av sjuk- eller moderskapsledighet eller semester eller är på repetitionsövning eller har uppsägningstid utan skyldighet att arbeta.

Försäkrings- och arbetsperioder som har fullgjorts i en annan stat enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Finland beaktas när rätten till inkomstrelaterad dagpenning bestäms. Sådana perioder räknas in i arbetsvillkoret, om personen i fråga har arbetat minst fyra veckor i Finland omedelbart innan han eller hon blev arbetslös. Perioderna beaktas också om arbetet varit avsett att pågå i fyra veckor men har upphört redan tidigare av en orsak som inte beror av personen i fråga.

I förordningen om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (742/1984) bestäms om undantag från förutsättningen gällande arbetstiden inom vissa branscher. Enligt förordningen anses inom undervisningsbranschen såsom en vecka som skall inräknas i arbetsvillkoret varje vecka under vilken personens arbetstid per vecka varit minst hälften av de lägsta antalet arbetstimmar per vecka för timlärare i huvudsyssla inom undervisningsområdet i fråga. Finns det inom undervisningsområdet inga timlärare i huvudsyssla, skall arbetstiden per vecka ha varit minst åtta timmar för att arbetsvillkoret skall uppfyllas. Inom undervisningsbranschen kan på begäran av personen också beaktas en sådan period om fyra på varandra följande veckor, under vilken arbetstiden har uppgått till sammanlagt minst 34 timmar fördelade på varje vecka.

I förordningen om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa regleras dessutom arbetsvillkoret för arbetstagare som arbetar hemma. Med arbetstagare som arbetar hemma avses i förordningen en person i arbetsförhållande som i sitt hem utför arbete åt en utomstående arbetsgivare. I en sådan arbetstagares arbetsvillkor kan beaktas varje vecka under vilken hans eller hennes lön har varit minst tre fjärdedelar av den minimilön som enligt kollektivavtalet för branschen i fråga betalas till en fullvuxen, fullt arbetsför

person. Om det inte finns något kollektivavtal för branschen, skall lönen uppgå till minst tre fjärdedelar av det belopp per månad som är 40 gånger beloppet av grunddagpenningen.

Enligt förordningen om verkställigheten av lagen om utkomstskyddet för arbetslösa kan idrottsverksamhet beaktas i det arbetsvillkor som utgör förutsättning för beviljande av grunddagpenning varje vecka där den skattepliktiga inkomst som personen i fråga fått för sitt idrottsutövande har uppgått till minst 40 gånger grunddagpenningen under en granskningsperiod av en månad.

Lönen för arbete som inräknas i arbetsvillkoret skall vara kollektivavtalsenlig. Om det inte finns något kollektivavtal för branschen, skall lönen i heltidsarbete motsvara åtminstone ett belopp per månad som är 40 gånger grunddagpenningen. Sålunda skall lönen för en person som arbetar t.ex. halvdag i en bransch som saknar kollektivavtal motsvara ett belopp per månad som är 20 gånger grunddagpenningen för att arbetet skall inräknas i arbetsvillkoret.

Uppfyllandet av arbetsvillkoret granskas under högst 24 månaders tid före den tid för vilken dagpenning söks. Granskningsperioden förlängs om personen i fråga inte annars uppfyller arbetsvillkoret och detta har berott på att han eller hon av i lag nämnda godtagbara skäl har varit förhindrad att vara på arbetsmarknaden. Som grunder för förlängning av granskningsperioden nämns i lagen sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier, barnafödsel, vård av barn eller något annat därmed jämförligt skäl. I rättspraxis har man ansett att bl.a. alterneringsledighet, inväntande av beslut om invalidpension, arbete inom en internationell organisation och arbete som au pair utomlands i allmänhet kan betraktas som med ovan nämnda skäl jämförliga, godtagbara skäl till frånvaro från arbetsmarknaden.

Granskningsperioden kan förlängas högst sju år, så i en persons arbetsvillkor kan beaktas arbete som utförts nästan nio år före ansökan om dagpenning. Samma arbete kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång.

Arbetsvillkoret upphör att gälla, om personen i fråga har varit borta från arbetsmarknaden under de sex senaste månaderna innan han eller hon anmälde sig som arbetssökande

och han eller hon inte företer något godtagbart skäl till sin frånvaro från arbetsmarknaden.

Arbetsvillkoret för inkomstrelaterad dagpenning upphör också att gälla när en löntagare har varit verksam som företagare i huvudsyssla mer än 18 månader. Företagsverksamhet som utgör bisyssla avbryter inte arbetsvillkoret. Enligt 4 § 3 mom. lagen om arbetslöshetskassor kan en medlem av en löntagarkassa som har blivit företagare bevara sitt medlemskap i löntagarkassan under högst ett och ett halvt år efter att han eller hon har inlett företagsverksamhet. Den som bedriver företagsverksamhet längre tid än så skall för att senare få inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning ansluta sig som medlem till en arbetslöshetskassa för företagare.

Som godtagbara skäl till frånvaro från arbetsmarknaden betraktas sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier, barnafödelse, vård av barn eller något annat därmed jämförligt godtagbart skäl. Som därmed jämförliga godtagbara skäl kan betraktas samma omständigheter som förlänger granskningsperioden. Sedan giltighetstiden för ett tidigare arbetsvillkor upphört måste personen i fråga uppfylla arbetsvillkoret på nytt för att få dagpenning. Då beaktas endast tid i arbete efter frånvaron från arbetsmarknaden eller företagsverksamheten.

Efter att en person erhållit arbetslöshetsdagpenning för maximitiden förutsätts att han eller hon på nytt uppfyller arbetsvillkoret för att han eller hon skall börja få dagpenning på nytt. Den som fått jämkad dagpenning enligt 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa för maximitiden 36 månader kan på nytt börja få jämkad dagpenning bl.a. genom att uppfylla arbetsvillkoret.

Grunddagpenning betalas enligt 15 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte till en person för den tid för vilken han är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Om en arbetssökande inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning för att han eller hon inte uppfyllt arbetsvillkoret, omfattas han eller hon av systemet med arbetsmarknadsstöd.

Företagares arbetsvillkor

En person som idkar företagsverksamhet

har rätt till grunddagpenning eller inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning, om han eller hon uppfyller arbetsvillkoret och andra förutsättningar för beviljande av dagpenning. Personer som idkar företagsverksamhet definieras i 1 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Företagare har sedan 1995 haft möjlighet att försäkra sig mot arbetslöshet i arbetslöshetskassor avsedda för företagare. Det finns två sådana i Finland. Inträde i en löntagarkassa vinner enligt 3 § 1 mom. lagen om arbetslöshetskassor en företagare som är bosatt i Finland och som inte har fyllt 65 år. En ytterligare förutsättning för att inkomstrelaterad dagpenning skall beviljas en företagare är att han eller hon är medlem av en arbetslöshetskassa och har varit försäkrad i arbetslöshetskassan åtminstone de 24 föregående månaderna.

En företagare uppfyller arbetsvillkoret när han eller hon har idkat företagsverksamhet som till sin omfattning har varit väsentlig 24 månader. Huruvida företagsverksamheten är väsentlig granskas inte på grundval av personens faktiska arbetsinsats, eftersom det i allmänhet inte går att få en tillräckligt tillförlitlig utredning om den. Begreppet väsentlig företagsverksamhet är också knutet till företagarens arbetsinkomst enligt pensionsförsäringen. Enligt 4 a § förordningen om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa är företagsverksamhet väsentlig då en person för verksamhet, vars arbetsinkomst motsvarar ett belopp per månad som är 710 euro per månad, har haft en gällande försäkring enligt lagen om pension för företagare. Arbetsinkomsten för en företagare som är försäkrad i enlighet med lagen om pension för arbetstagare skall motsvara nämnda summa. Arbetsinkomsten av företagsverksamhet för en person som är försäkrad i enlighet med lagen om pension för lantbruksförtagare skall uppgå till minst 400 euro i månaden för att verksamheten skall kunna anses vara så väsentlig att den kan inräknas i arbetsvillkoret.

I arbetsvillkoret för företagare beaktas också arbete som uppfyller arbetsvillkoret för löntagare och som utförts under de 24 månader som närmast föregick ansökan om dagpenning när en person ansöker om grunddagpenning. I den inkomstrelaterade dagpen-

ningen beaktas högst sex månader av arbets- och försäkringsvillkor för löntagare som uppfyllts som medlem av en löntagarkassa, om en medlem av en löntagarkassa inom en månad efter att han eller hon blivit företagare och utträtt ur löntagarkassan ansluter sig till en företagarkassa.

Dagpenningens storlek

Beloppet av full grunddagpenning är fr.o.m. den 1 mars 2002 22,75 euro per dag. Grunddagpenningen ändras på det sätt som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Grunddelen av inkomstrelaterad dagpenning är lika stor som full grunddagpenning.

Till såväl grunddagpenning som inkomstrelaterad dagpenning läggs en barnförhöjning om mottagaren har barn att försörja. Den enligt folkpensionsindex justerade barnförhöjningen är fr.o.m. den 1 mars 2002 4,31 euro för ett barn, sammanlagt 6,33 euro för två barn och sammanlagt 8,16 euro för tre eller flera barn. Barnförhöjning betalas till mottagare av arbetslöshetsdagpenning som har barn som är under 18 år att försörja.

Bestämmelser om löntagares inkomstrelaterade dagpenning ingår i 23 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i förordningen om fastställelse av lön som läggs till grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten (1227/1996). Inkomstrelaterad dagpenning består av en grunddel som är lika stor som full grunddagpenning och en förtjänstdel. Förtjänstdelen är fr.o.m. den 1 mars 2002 45 % av skillnaden mellan en persons stabiliserade dagslön och grunddelen. Till den del personens stabiliserade månadslön är större än 90 gånger grunddelen är förtjänstdelen 20 % av lönen.

Den inkomstrelaterade dagpenningen jämte barnförhöjning kan vara högst 90 % av personens stabiliserade dagslön. Trots detta har en person rätt till en inkomstrelaterad dagpenning som är minst lika stor som grunddelen förhöjd med eventuell barnförhöjning. Dagpenningen bestäms på grundval av den stabiliserade lönen eller årsinkomsten.

Den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen fastställs i regel utgående från den stabiliserade lönen för den tid omedelbart före arbetslösheten under vilken personen i fråga har uppfyllt arbetsvillkoret. Inkomsterna kan beaktas även för längre tid än 43 veckor i arbete före arbetslösheten. För vilken tid inkomsterna uppskattas beror i allmänhet på för vilken tid sökandens arbetsgivare har gett löneintyg. Den stabiliserade lönen kan i princip bestämmas utgående från inkomsterna under ett helt år, vilket skall hållas isär från den egentliga definitionen på årsinkomst. Rätten till inkomstrelaterad dagpenning för en person som får delinvalidpension eller deltidspension bestäms dock i enlighet med den situation som rådde när han eller hon började få pension.

När den lön som skall betraktas som en persons stabiliserade lön räknas ut beaktas inte semesterpenningar, semesterersättningar eller semesterpremier. Totallönen under granskningsperioden delas till en genomsnittlig dags- och månadslön så att en månad anses omfatta 21,5 dagar. En vecka anses omfatta fem dagar. När lönen bestäms beaktas inte sådan tid som inte beaktas i arbetsvillkoret. Från och med den 1 januari 2002 avdras från den erhållna lönen 4,8 % innan dagpenningen bestäms för beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. Avdraget baserar sig på tidsbunden lagstiftning, närmare bestämt på den ettåriga lag som senast trädde i kraft vid ingången av år 2002 (1286/2001) och på social- och hälsovårdsministeriets förordning om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om dagpenningar som utbetalas med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1454/2001), som utfärdats utgående från den tidsbundna lagen.

När den stabiliserade lönen räknas ut beaktas endast den på arbetet baserade lönen på vilken förskottsinnehållning skall verkställas eller annat vederlag som baserar sig på arbete. Kapitalinkomster och inkomster som inte är stabiliserade beaktas inte.

Om någon har flera deltidsarbeten, beaktas lönen för deltidsarbetena när den stabiliserade lönen bestäms. Man beaktar högst lönen för den maximala arbetstiden i branschen,

dock högst för 40 arbetstimmar per vecka.

När den stabiliserade lönen bestäms iakttas den s.k. intjäningsprincipen. Detta betyder att endast lön som förvärvats under granskningsperioden kan beaktas när lönen bestäms. Denna lön beaktas trots att den i själva verket skulle betalas till sökanden antingen före eller efter den tid som är föremål för granskning. På motsvarande sätt beaktas inte lön som har förvärvats före eller efter den tid i arbete som är föremål för granskning trots att den i själva verket skulle betalas ut under den tid som är föremål för granskning.

Lönen bestäms i undantagsfall på grundval av årsinkomsten, om arbetet eller löneinkomsten har varit av säsongbetonad eller oregelbunden art. Arbetet betraktas som säsongbetonat om det på grund av väderförhållanden eller någon annan motsvarande orsak kan utföras endast en viss tid av året. Arbetet är oregelbundet om den tid som skall räknas in i arbetsvillkoret i samma anställningsförhållande omfattar flera arbetsperioder med väsentliga variationer i lönen.

Om den lön som ligger till grund för dagpenningen beräknas på grundval av årsinkomsten, beaktas som inkomster förutom lönerna även vissa sociala förmåner och ersättningar för inkomstbortfall. Sådan personlig inkomst som skall jämföras med lön vid bestämmande av dagpenning som baserar sig på årsinkomsten är bl.a. arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990), alterneringsersättning enligt lagen om försök med alterneringsledighet (1663/1995) samt dagpenning, moderskapspenning, faderskapspenning och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen. En ytterligare förutsättning för att dessa sociala förmåner och ersättningar för inkomstbortfall, som uppräknas uttömmande i förordningen om fastställande av lön som läggs till grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten, skall beaktas i årsinkomsten är att de är skattepliktig inkomst för mottagaren. Inkomst eller biinkomst av företagsverksamhet beaktas inte som lön som ligger till grund för löntagarens dagpenning.

Ny bestämning av storleken av löntagares inkomstrelaterade dagpenning

Om en person sysselsätts efter att dagpenningsperioden börjat så att han eller hon har uppfyllt arbetsvillkoret när han eller hon på nytt ansöker om dagpenning, bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen på nytt. Enligt 26 § 4 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa börjar maximitiden för dagpenning då från början och en självrisktid fastställs för personen i fråga.

När den lön som ligger till grund för dagpenningen bestäms på nytt, fastställs dagpenningen i regel på samma sätt som annars. Om lönen har sjunkit betydligt jämfört med tidigare, skall den s.k. skyddsregeln på 80 % tillämpas. Den arbetslöshetsdagpenning som fastställs på grundval av de nya inkomstuppgifterna fastställs till minst 80 % av den arbetslöshetsdagpenning som betalades till personen i fråga förra gången. Trots att situationen eventuellt skulle ge rätt till jämkad dagpenning görs jämförelsen med avseende på den arbetslöshetsdagpenning som personen i fråga erhållit som arbetslös och barnförhöjningar beaktas inte vid jämförelsen. När skyddsregeln tillämpas bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen i omvänd ordning jämfört med vad som är normalt på grundval av den dagpenning som erhållits som resultat. Skyddsregeln tillämpas inte om en person har erhållit dagpenning för maximitiden och på nytt uppfyller arbetsvillkoret. Personen har då helt och hållet försäkrat sig själv mot arbetslöshet på nytt.

I vissa situationer beräknas inte den lön som ligger till grund för dagpenningen på nytt, trots att personen i fråga har uppfyllt arbetsvillkoret på nytt. Det är fråga om sådana situationer när någon börjar få delinvalidpension eller deltidspension eller blir alterneringsledig. För en person som får deltidstillägg fastställs dagpenningen likaså på grundval av inkomsterna före nämnda omständighet.

Inom systemet med inkomstrelaterad dagpenning finns inget förfarande för indexjustering av den lön som ligger till grund för dagpenningen. Eftersom den lön som ligger till grund för dagpenningen bestäms på grundval av det arbete genom vilken perso-

nen i fråga har uppfyllt arbetsvillkoret, kan det hända att den lön som ligger till grund för dagpenningen av godtagbara skäl bestäms på grundval av mycket gamla inkomstuppgifter till följd av frånvaro från arbetsmarknaden.

Den lön som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning är av betydelse när flera andra förmåner skall bestämmas. Utbildningsdagpenning enligt lagen om stödande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997), utbildningsstöd enligt lagen om arbetskrafts- politisk vuxenutbildning och alternerings- sättning enligt lagen om försök med alterneringsledighet bestäms på grundval av den inkomstrelaterade dagpenningen.

Dagpenningens periodens längd

Arbetslöshetsdagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. Antalet arbets-, självrisk-, arbetslöshetsdagpennings- och ersättningsdagar under respektive kalendervecka får vara högst fem. Jämka dagpenningar beaktas i maximitiden omvandlade till fulla arbetslöshetsdagpenningsdagar. Maximitiden gäller såväl grunddagpenningen som den inkomstrelaterade dagpenningen. När maximitiden räknas ut beaktas också sådana arbetslöshetsdagar för vilken personen i fråga har betalts en arbetslöshetsförmån i en sådan stat med vilken Finland har en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa. Maximitiden för arbetslöshetsdagpenning samt utbildningsdagpenning enligt lagen om stödande av arbetslösas frivilliga studier är sammanlagt 586 dagar.

Arbetslöshetsdagpenning kan under vissa förutsättningar betalas också efter maximitiden 500 dagar. Arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar betalas till en person som har fyllt 57 år före maximitidens utgång. Till en sådan person kan dagpenning betalas trots att maximitiden gått ut högst till utgången av den kalendermånad under vilken han eller hon fyller 60 år. Sålunda har en person som blivit arbetslös redan som 55-åring i allmänhet rätt till arbetslöshetsdagpenning och arbetslöshetspension tills han eller hon börjar få ålderspension. Om en person har fyllt 60 år före maximitidens utgång, betalas dagpenning till utgången av den kalendermånad un-

der vilken maximitiden 500 dagar går ut. Om sökanden efter detta uppfyller arbetsvillkoret, beviljas han eller hon arbetslöshetsdagpenning. Alternativt kan han eller hon, om han eller hon vill, ansöka om arbetslöshetspension och om han eller hon får den utgör den ett hinder för betalning av utkomstskydd för arbetslösa.

Granskningsperioden för företagares arbetsvillkor är 48 månader före ansökan om dagpenning. Granskningsperioden kan på samma sätt som i fråga om löntagares arbetsvillkor förlängas om företagaren av godtagbara skäl har varit förhindrad att vara på arbetsmarknaden. Godtagbara skäl till frånvaro från arbetsmarknaden är desamma som i fråga om löntagare.

Giltighetstiden för företagares arbetsvillkor upphör, om företagaren är borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl över ett år. Godtagbara skäl till frånvaro från arbetsmarknaden är desamma som i fråga om löntagare. Sedan en person gått miste om sitt arbetsvillkor på grundval av frånvaro från arbetsmarknaden skall det uppfyllas på nytt efter frånvaron för att han eller hon skall kunna få arbetslöshetsdagpenning.

2.1.4. Arbetsmarknadsstöd

Lagen om arbetsmarknadsstöd trädde i kraft vid ingången av 1994. Med stöd av lagen betalas arbetsmarknadsstöd till arbetssökande som inte är berättigade till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Lagen om arbetsmarknadsstöd innehåller bestämmelser om betalning av arbetsmarknadsstöd för arbetslöshetstid och dessutom om betalning av stöd när den arbetssökande deltar i sysselsättningsfrämjande åtgärder. Enligt lagen kan arbetsmarknadsstöd under vissa förutsättningar också betalas under anställningstid. Om betalning av arbetsmarknadsstöd bestäms också i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande och i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Rätt till arbetsmarknadsstöd har en arbetssökande som första gången kommer ut på arbetsmarknaden utan att uppfylla det arbetsvillkor som krävs för erhållande av arbets-

löshetsdagpenning och som är i behov av ekonomiskt stöd. Arbetsmarknadsstöd betalas också till en arbetssökande var rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av att antingen maximitiden 500 dagar för dagpenning eller tilläggsdagarna har gått ut.

Arbetsmarknadsstöd betalas för att trygga arbetslösa arbetssökandes försörjning medan de söker arbete och deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder. Strävan med arbetsmarknadsstödet är att främja förutsättningarna att sysselsätta personer som söker sig ut på arbetsmarknaden eller som länge varit arbetslösa.

Arbetsmarknadsstöd kan betalas till en arbetsgivare som sysselsätter en arbetslös arbetssökande som har fått arbetslöshetsdagpenning upp till maximibeloppet eller arbetsmarknadsstöd för 500 arbetslöshetsdagar. Arbetsmarknadsstöd kan också betalas som ersättning för kostnaderna för mottagande av arbete till en person som tar emot heltidsarbete som varar minst sex månader utanför den egna pendlingsregionen.

I enlighet med de allmänna principerna för det finländska sociala trygghetssystemet betalas arbetsmarknadsstöd till personer som bor i Finland. Endast en sådan person kan i praktiken delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder. När lagstiftningen om social trygghet tillämpas anses en person bo i Finland om han eller hon har sin egentliga bostad och hem här och om han eller hon fortlöpande i huvudsak vistas här. En person som flyttar till Finland kan anses vara bosatt i Finland redan från ankomsten till landet, om hans eller hennes syfte är att bli fast bosatt här och han eller hon dessutom har uppehållstillstånd som berättigar till ett års vistelse, om ett sådant tillstånd krävs av honom eller henne. Om det i samband med ett ärende som gäller arbetsmarknadsstöd särskilt skall avgöras hurvida en person skall anses vara bosatt i Finland, avgörs saken med stöd av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

För dem som saknar yrkesutbildning är arbetsmarknadsstödet delvis förenat med vederlag. Den som saknar yrkesutbildning och första gången kommer ut på arbetsmarknaden har rätt till arbetsmarknadsstöd först efter fem månaders väntetid. En ung person som saknar yrkesutbildning har rätt till arbets-

marknadsstöd endast om han eller hon aktivt söker sig till yrkesutbildning och inte har vägrat att ta emot arbete eller delta i utbildning eller en arbetsmarknadspolitisk åtgärd utan giltig orsak. Begränsningarna tillämpas endast på arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetslöshet.

Arbetskraftspolitiska åtgärder

I 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd bestäms om arbetskraftspolitiska åtgärder som ordnas i syfte att främja sysselsättningen för dem som får arbetsmarknadsstöd. Med hjälp av arbetsmarknadsstödet förbättras förutsättningarna att sysselsätta arbetslösa arbetssökande genom aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. Den allmänna skyldighet som åligger den arbetssökande är att aktivt och frivilligt söka sig till arbete och utbildning samt att delta i de arbetskraftspolitiska åtgärder som arbetskraftsmyndigheten anvisar honom eller henne. Arbetskraftsmyndigheten kan i varje enskilt fall pröva vilken åtgärd som är ändamålsenlig i just det fallet. Vid valet beaktas också den arbetslöse arbetssökandes karriärönskemål och förvärvade färdigheter samt övriga personliga förutsättningar. De åtgärder som står till buds är arbetspraktik eller arbetslivsträning utan anställningsförhållande, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder samt andra sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäligen.

Arbetskraftspolitiska åtgärder som genomförs utan anställningsförhållande är arbetspraktik och arbetslivsträning. Arbetspraktiken är begränsad så att den gäller unga under 25 år som saknar yrkesutbildning. Det centrala målet för arbetspraktik som äger rum på arbetsplatsen är att introducera sådana unga i arbetslivet som inte har någon yrkesutbildning och i de flesta fall inte heller någon arbetserfarenhet. För andra mottagare av arbetsmarknadsstöd (de som fyllt 25 år och unga med yrkesutbildning) används arbetslivsträning på arbetsplatsen. Det centrala målet med arbetslivsträningen är att stöda dem som återvänder till arbetslivet och att förbättra arbetslösas yrkesskicklighet och arbetsmarknadsfärdigheter. Arbetslivs-

träningen stöder förutom placering i arbete eller återvändande till arbetslivet också förbättring av yrkesskickligheten och arbetslivsfärdigheterna. Av denna anledning är ett villkor för arbetslivsträningen att den som ordnar åtgärden förbinder sig att tillsammans med Arbetskraftsbyrån delta i utvärderingen av den arbetslöses yrkesskicklighet och dess utveckling. Detta villkor skall alltid skrivas in i avtalet om arbetslivsträning.

När en mottagare av arbetsmarknadsstöd deltar i utbildning som avses i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tryggar arbetsmarknadsstödet hans eller hennes försörjning.

När en mottagare av arbetsmarknadsstöd deltar i sådana hälso- och andra undersökningar som ordnas för utredande av lämplighet eller av utbildnings- och arbetsprovningalternativ eller för stödande av arbetsplacering, sådan arbets- och utbildningsprovning, sådana orienteringsbesök vid yrkesläroanstalter, sådan arbetsprovning eller arbetsutbildning som avses i lagen om Arbetskraftsservice (1005/1993) och förordningen om Arbetskraftsservice (1251/1993), tryggas hans eller hennes försörjning med arbetsmarknadsstöd. Resekostnader och extra kostnader för arbetsprovning som orsakas av den som deltar i en åtgärd ersätts på det sätt som bestäms i lagen om Arbetskraftsservice.

Ersättning för uppehålle

Till en mottagare av arbetsmarknadsstöd som deltar i Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning betalas ersättning för uppehålle för rese- och andra kostnader för uppehålle under utbildningstiden på det sätt som bestäms i 17 § lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Ersättningen för uppehålle är 7 euro per dag. Till den som deltar i utbildning utanför sin pendlingsregion eller sin hemkommun betalas förhöjd ersättning för uppehålle. Förhöjd ersättning för uppehålle uppgår till 14 euro per dag. Beträffande den som deltar i utbildning utanför den egna pendlingsregionen förutsätts inte att den studerande har inkvarteringskostnader. Den studerande kan således antingen inkvarteras tillfälligt på grund av studierna eller varje dag åka från sin stadig-

varande bostad till utbildningsorten. Av en studerande som deltar i utbildning som ordnas inom hans eller hennes pendlingsregion men utanför hans eller hennes hemkommun förutsätts en tillförlitlig utredning om inkvarteringskostnaderna för att förhöjd ersättning för uppehålle skall betalas.

Till den som deltar i arbetslivsträning betalas enligt 11 a § lagen om arbetsmarknadsstöd ersättning för uppehålle för resekostnader och andra kostnader för uppehålle. Den som är under 25 år och som saknar yrkesutbildning har rätt till ersättning för uppehålle för tiden för arbetspraktik endast om han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden 500 dagar eller arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 500 dagar. Ersättningens storlek, de centrala förutsättningarna för erhållande av ersättningen och förfaringssätten bestäms i enlighet med lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

Till den som får arbetsmarknadsstöd och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas enligt 17 § 2 mom. lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i ersättning för uppehålle 5,05 euro för varje dag han eller hon deltar i verksamhet enligt aktiveringsplanen. Till den som har utkomststöd som sin huvudsakliga inkomst och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas sysselsättningspenning så som bestäms i 10 a § lagen om utkomststöd (1412/1997). Enligt sagda lagrum är sysselsättningspenningen också 5,05 för varje dag som personen deltar i verksamheten, dock så att sysselsättningspenningens belopp justeras i samma förhållande och vid samma tidpunkt som arbetsmarknadsstödet ersättning för uppehålle. Med stöd av denna bestämmelse har sysselsättningspenning betalats från ingången av 2002 till ett belopp av 7 euro. Resekostnader för deltagande i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ersätts i bägge fallen på det sätt som anges i 10 a § lagen om utkomststöd.

Plan för arbetssökande

I 2 a kap. lagen om Arbetskraftsservice bestäms om den plan för arbetssökande som skall utarbetas i syfte att stöda en arbetslös

som söker arbete. Arbetskraftsbyrån skall i samarbete med en mottagare av arbetsmarknadsstöd göra upp en plan enligt 10 c § 3 mom. lagen om arbetskraftsservice för att utreda förutsättningarna för att sysselsätta mottagaren och för att förbättra dem. Utarbetandet av denna plan för arbetssökande enligt lagen om arbetskraftsservice är enligt 12 § lagen om arbetsmarknadsstöd en förutsättning för att en arbetssökande skall kunna anvisas arbete i fråga om vilket arbetsgivaren beviljas sammansatt stöd för lönekostnaderna.

Om det inte är uppenbart onödigt att utarbeta en plan för arbetssökande skall den utarbetas senast när en arbetslös arbetssökande har varit arbetslös i fem månader utan avbrott. Planen för arbetssökande skall vara individuell. En reviderad, individuell plan för arbetssökande skall utarbetas, när en arbetslös arbetssökande som är berättigad till arbetsmarknadsstöd har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som föreskrivs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller när han eller hon på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd enligt nämnda lag för minst 500 dagar.

Planen för arbetssökande innehåller en utvärdering av den arbetslöse arbetssökandens kunnande och servicebehov. I planen kommer man överens om tjänster och åtgärder som skall främja sysselsättningen samt vid behov om andra åtgärder som förbättrar arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan.

En individuell plan för arbetssökande innehåller arbets- eller utbildningsplatser som den arbetslöse arbetssökanden kan söka, andra sysselsättningsfrämjande åtgärder eller åtgärder i anslutning till utredande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Om servicebehovet förutsätter det, kan en individuell plan för arbetssökande också bestå i anlitan- de av arbetskraftsservice.

Betalning av arbetsmarknadsstöd till arbetsgivaren

I 2 a kap. lagen om arbetsmarknadsstöd bestäms om betalning av arbetsmarknadsstöd till arbetsgivaren. Arbetskraftsbyrån kan bestämma att arbetsmarknadsstöd skall betalas

till den person som är berättigad till stödet och dessutom till en sådan arbetsgivare som ingår ett arbets- eller läroavtal med en långtidsarbetslös som är berättigad till arbetsmarknadsstöd. Anställningsförhållandet kan vara på antingen hel- eller deltid. En person betraktas som berättigad till arbetsmarknadsstöd även om till honom eller henne omedelbart före anställningsförhållandets början inte har betalats arbetsmarknadsstöd på grund av tid utan ersättning, självrisktid, jämkning eller behovsprövning av arbetsmarknadsstöd eller för att ansökan om arbetsmarknadsstöd varit försenad. Arbetsmarknadsstöd kan betalas till arbetsgivaren antingen som sådant eller tillsammans med sådant sysselsättningsstöd som avses i sysselsättningslagen (275/1987) och sysselsättningsförordningen (1363/1997). På arbetsmarknadsstöd som beviljas arbetsgivaren tillämpas sysselsättningslagen och sysselsättningsförordningen, om inte något annat följer av lagen om arbetsmarknadsstöd eller den förordning som utfärdats med stöd av den. Sysselsättande instanser kan vara kommuner, samkommuner och andra sammanslutningar samt företag och andra arbetsgivare, men inte statliga ämbetsverk och inrättningar.

Till arbetsgivaren betalas fullt arbetsmarknadsstöd. Med arbetsmarknadsstöd eller sammansatt stöd kan vid man vid behov inom den s.k. tredje sektorn täcka de lönekostnader som åsamkas arbetsgivaren av hel- eller deltidsarbete i deras helhet. Stöd betalas inte, om lönekostnaderna är lägre än fullt arbetsmarknadsstöd. Om de lönekostnader som åsamkas arbetsgivaren understiger det sammansatta stödets maximibelopp eller det belopp som beviljats arbetsgivaren, beviljas och betalas stödet till nedsatt belopp.

Till en arbetsgivare kan betalas arbetsmarknadsstöd för högst 24 månader per person. Under de första 12 månaderna kan arbetsmarknadsstödet kombineras med sysselsättningsstöd som arbetskraftsbyrån beviljar. När arbetsgivaren betalats det maximala beloppet, kan personens arbetsmarknadsstöd på nytt betalas till arbetsgivaren när personen i fråga har uppfyllt arbetsvillkoret enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, erhållit arbetslöshetsdagpenning för maximitiden 500 dagar och därefter på nytt fått rätt till arbets-

marknadsstöd. Maximitiden börjar räknas från början också när personen i fråga för tiden efter maximitidens utgång som arbetslös har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar.

Resebidrag

I 2 b kap. lagen om arbetsmarknadsstöd bestäms om resebidrag. Resebidrag är en förmån som är beroende av prövning och om dess beviljande beslutar arbetskraftsbyrån på en arbetslös arbetssökandes ansökan. Resebidrag kan beviljas den som får arbetsmarknadsstöd eller har rätt att få arbetsmarknadsstöd. Beviljande av resebidrag förutsätter att personen i fråga har ingått ett arbets- eller läroavtal eller blivit utnämnd till en tjänst. Den plats där arbetet utförs skall vara belägen utanför personens pendlingsregion, arbetet skall vara på heltid och vara minst sex månader. I fråga om resebidrag motsvarar definitionen av heltidsarbete de principer som iaktas i fråga om jämkad arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd. Resebidrag beviljas inte om för lönekostnaderna har beviljats sysselsättningsstöd enligt sysselsättningslagen eller sysselsättningsförordningen eller sammansatt stöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd eller om det anställningsförhållande som ligger till grund har börjat innan ett arbetskraftspolitiskt utlåtande har getts om beviljande av bidraget.

I resebidrag betalas fullt arbetsmarknadsstöd jämte en barnförhöjning, som bestäms på grundval av antalet barn under 18 år som mottagaren har att försörja. Arbetsmarknadsstödet minskas inte på grund av andra sociala förmåner eller behovsprövade inkomster som eventuellt betalas till personen i fråga och personens löne- eller andra arbetsinkomster beaktas inte.

Resebidrag börjar betalas när anställningsförhållandet inleds och arbetskraftsbyrån kan bestämma att det skall betalas under högst två månader. Resebidrag betalas för fem dagar i veckan. Om anställningsförhållandet upphör under stödperioden eller annars avbryts t.ex. på grund av permittering eller om personen i fråga inte alls börjar arbeta, slutar Folkpensionsanstalten att betala förmånen. Ett tillfälligt avbrott på grund av t.ex. sjuk-

dom påverkar däremot inte utbetalningen av förmånen.

Arbetsmarknadsstödets belopp

Fullt arbetsmarknadsstöd är lika stort som grunddagpenningen. Till den som får arbetsmarknadsstöd och som har barn under 18 år att försörja betalas barnförhöjning på samma sätt som till den som får arbetslöshetsdagpenning. Sociala förmåner, tilläggs pensioner som arbetsgivaren ordnat och stöd för hemvård av barn dras av från arbetsmarknadsstödet på det sätt som bestäms i 27 och 27 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Arbetsmarknadsstöd är en förmån som är beroende av prövning. För att stödet skall beviljas och betalas förutsätts i regel att stödtagaren är i behov av ekonomiskt stöd. Vid behovsprövningen beaktas enligt 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd sökandens egna bruttoinkomster och även makens eller sambons till den del de överstiger den skyddade delen 236 euro i månaden. Som inkomster betraktas makarnas alla sammanräknade inkomster med undantag av den skyddade delen och de sociala förmåner som nämns särskilt. Som make betraktas äkta make, sambo samt part i ett registrerat partnerskap. Makar som på grund av söndring varaktigt bor åtskilda betraktas inte som makar. För en försörjningspliktig person är den inkomstgräns som berättigar till fullt arbetsmarknadsstöd 848 euro i månaden och för en ensamstående person 253 euro i månaden. Denna inkomstgräns höjs med 106 euro för varje barn som inte har fyllt 18 år och som skall försörjas. I fråga om försörjningspliktiga dras 50 % av från den inkomstdel som överstiger inkomstgränsen och i fråga om ensamstående 75 %. Om landets allmänna lönenivå väsentligt förändras skall de i paragrafen stadgade beloppen genom förordning justeras i motsvarighet till den förändrade lönenivån. I praktiken har beloppen justerats genom att lagen om arbetsmarknadsstöd har ändrats. De inkomster som skall beaktas vid prövningen av behovet av arbetsmarknadsstöd fastställs genom att de inkomster som konstaterats vid beskattningen används. Arbetsmarknadsstödet

fastställs dock så att det motsvarar situationen vid tidpunkten för utbetalning av stödet på grundval av de inkomster som kan antingen uppskattas eller konstateras på något annat sätt. De allmänna grunder som skall iaktas vid behovsprövningen fastställs genom beslut av statsrådet.

Arbetsmarknadsstöd betalas enligt 25 § lagen om arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning för de första 180 arbetslöshetsdagarna till stödtagare vilkas rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört sedan maximitiden på 500 dagar har gått ut. Nämnade 180 dagar börjar räknas från början då en person sedan arbetsvillkoret uppfyllts och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning gått ut på nytt får rätt till arbetsmarknadsstöd. Arbetsmarknadsstöd betalas också utan behovsprövning till dem som har fyllt 55 år och som uppfyller arbetsvillkoret när de blir arbetslösa. För att göra systemet mera sporrande än det motiverat att stöd som annars betalas på sociala grunder enbart för att trygga den grundläggande försörjningen betalas utan behovsprövning för den tid då personen i fråga deltar i åtgärder som syftar till att förbättra hans eller hennes arbetsmarknadskompetens. Av denna orsak betalas arbetsmarknadsstödet utan behovsprövning även under den tid då en arbetslös arbetssökande deltar i arbetspraktik, arbetslivsträning, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, arbetsprövning eller av arbetsförvaltningen anordnad rehabilitering.

Till den som första gången kommer ut på arbetsmarknaden och som bor i föräldrarnas hushåll betalas nedsatt arbetsmarknadsstöd. Partiellt arbetsmarknadsstöd uppgår till 60 % av det arbetsmarknadsstöd som personen i fråga annars skulle ha rätt till.

2.1.5. *Jämkad arbetslöshetsförmån*

Arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd kan under vissa förutsättningar också betalas till den som har ett gällande anställningsförhållande eller som idkar företagsverksamhet. Förutsättningen är att personen i fråga trots sitt anställningsförhållande eller sin företagsverksamhet är delvis arbetslös. För den som står i anställningsförhållande betyder detta i praktiken t.ex. deltidsarbete och för en företagare att företagsverksamhe-

ten utgör bisyssla. Eftersom den som är endast delvis arbetslös till följd av sina arbetsinkomster inte lider sådana ekonomiska förluster på grund av sin arbetslöshet som den som är helt arbetslös, betalas han eller hon inte de förmåner som tillkommer den som är helt arbetslös. Till den som är delvis arbetslös betalas jämkad arbetslöshetsdagpenning eller jämkat arbetsmarknadsstöd.

Personer som har rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner

De personer som har rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner räknas upp i 17 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En arbetssökande kan samtidigt ha flera arbeten som skall omfattas av jämkningen och flera inkomstkällor som skall beaktas vid jämkningen. För att en jämkad förmån skall beviljas förutsätts dessutom att personen i fråga uppfyller övriga förutsättningar för beviljande av förmånen.

Rätt till jämkad arbetslöshetsförmån har för det första en person vars arbetstid har förkortats på grund av permittering. Arbetstiden kan förkortas genom att arbetstiden per dag eller per vecka förkortas. Förutsättningen för att förmåner skall beviljas en permitterad är dessutom att det är fråga om en faktisk permittering som uppfyller kriterierna på permittering i arbetsavtalslagen (55/2001).

Rätt till jämkad arbetslöshetsförmån har också en person som har stått i ett anställningsförhållande på heltid och vars anställningsförhållande i enlighet med arbetsavtalslagen har omvandlats till ett anställningsförhållande på deltid. När ett anställningsförhållande omvandlas till deltid skall enligt arbetsavtalslagen uppsägningsförfarandet iaktas. Likaså har en person som i enlighet med statstjänstemannalagen (750/1994) har överförts från ett tjänsteförhållande på heltid till deltid rätt till jämkad arbetslöshetsförmån.

Rätt till jämkad arbetslöshetsförmån har en arbetslös som tagit emot deltidsarbete. Arbetet betraktas som deltidsarbete om det är avsett att vara det, trots att arbetet vissa veckor skulle vara heltidsarbete. Även en person som vid sidan av sin huvudsyssla har tagit emot deltidsarbete har rätt till jämkad arbets-

löshetsförmån.

Även en person som tagit emot heltidsarbete omfattas under vissa förutsättningar av jämkad arbetslöshetsförmån, om arbetet varar kortare tid än en månad. Jämkad arbetslöshetsförmån betalas endast för arbetsdagar i heltidsarbete då personen i fråga är arbetssökande vid Arbetskraftsbyrå. Om arbetet varar över en månad, beviljas inte jämkad förmån. En arbetssökande som har inlett företagsverksamhet som utgör bisyssla antingen medan han eller hon varit arbetslös eller vid sidan av en huvudsyssla som redan upphört har också rätt till jämkad arbetslöshetsförmån.

Personer som varit förhindrade att arbeta på grund av andras stridsåtgärder har fr.o.m. den 1 juni 2001 varit berättigade till arbetslöshetsförmåner, om stridsåtgärden inte har stått i samband med personens egna anställningsvillkor eller arbetsförhållanden. Till sådana personer betalas arbetslöshetsförmånen jämkad på grundval av arbete som utförts under avbrottet.

En person som omfattas av jämkning har enligt 17 § 2 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte rätt till arbetslöshetsdagpenning om hans eller hennes arbetstid tillfälligt eller permanent överstiger 75 % av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete. Arbetstiden granskas varje vecka för permitterade och sådana personer som är förhindrade att arbeta på grund av andra arbetstagarers stridsåtgärder. Även arbetstiden i arbete som tillfälligt utförs för samma arbetsgivare under en permittering på heltid granskas varje vecka. I fråga om bisysslor granskas arbetstiden inte. I fråga om andra personer i lönearbete granskas arbetstiden i perioder om fyra på varandra följande kalenderveckor eller en månad. I fråga om företagare föreskrivs inte att den ordinarie arbetstiden skall granskas, eftersom det i allmänhet inte är möjligt att göra det på tillförlitliga grunder. När företagsverksamheten emellertid utvidgats till heltid, har företagaren inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

Om en person inte har ordinarie arbetstid utan hans eller hennes arbetstid är fastställd enligt utjämningsperioder, granskas arbetstiden enligt 17 § 3 mom. lagen om utkomst-

skydd för arbetslösa genom att utjämningsperioden för arbetstiden används som granskningsperiod. Arbetssökande med provisionslön får ofta inte jämkad arbetslöshetsförmån därför att det inte kan påvisas tillräckligt tillförlitligt att det är fråga om arbete på halvtid.

Storleken av jämkad arbetslöshetsdagpenning

Storleken av jämkad arbetslöshetsförmån räknades till utgången av 1996 så att som arbetsinkomst som minskade dagpenningen beaktades endast den del av inkomsterna som översteg 750 mark i månaden. Arbetsinkomst som översteg nämnda belopp minskade arbetslöshetsförmånen med 80 %. Detta sätt att beräkna den jämkade förmånen gynnade dem som hade små inkomster i förhållande till andra delvis arbetslösa.

Från ingången av 1997 har den jämkade arbetslöshetsförmånen beräknats så att hälften av inkomsten under jämkningsperioden beaktas så att den minskar den förmån som personen i fråga annars skulle ha rätt till om han eller hon vore helt arbetslös. Avsikten med det ändrade sättet att beräkna den jämkade förmånen var att alla inkomster skulle beaktas likvärdigt i arbetslöshetsförmånen. Ett mål var dessutom att undanröja hinder och trösklar för mera sysselsättning.

När det gäller inkomstrelaterad dagpenning tillämpas vid bestämmandet av jämkad dagpenning den s.k. 90 procents regeln. I inkomstrelaterad dagpenning betalas högst så mycket att den jämte eventuella barnförhöjningar tillsammans med arbetsinkomsterna kan utgöra högst 90 % av den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen. Den som får inkomstrelaterad dagpenning har dock utan hinder av nämnda regel rätt till den dagpenning som han eller hon skulle ha rätt att få i grunddagpenning.

Jämkningsperiodens längd

Jämkningsperiodens längd är i allmänhet fyra veckor eller en månad beroende på vilken löneperiod som används i branschen och enligt vilka betalningsperioder personen i fråga betalas dagpenning. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller inga

bestämmelser om kriterier för valet av jämningsperiod. Som jämningsperiod för en person som får månadslön används en månad, och fyra kalenderveckor för den som får sin lön med en veckas, två veckors eller fyra veckors mellanrum. Jämningsperioden för den som idkar företagsverksamhet är en månad.

Som jämningsperiod kan också användas en kortare tid än vad som nämns ovan, ifall det inträffar en sådan förändring i en persons förhållanden att han eller hon börjar omfattas av jämkning mitt under en månad. Som ändring betraktas t.ex. att han eller hon får ett arbete som berättigar till jämkad arbetslöshetsdagpenning eller att huvudsysslan tar slut mitt under en månad. Likaså används en kortare jämningsperiod när det anställningsförhållande som ligger till grund för jämkad dagpenning upphör mitt under en månad. För en person som tar emot ett heltidsarbete som varar under en månad kan man använda en jämningsperiod som är kortare än en månad eller fyra veckor, om anställningsförhållandet infaller under två olika jämningsperioder.

När man använder en jämningsperiod som är kortare än en månad eller fyra veckor görs jämkningen på grundval av den s.k. beräknade arbetsinkomsten. Den beräknade arbetsinkomsten fås genom att den genomsnittliga dagslönen för tiden i arbete multipliceras med talet 21,5 för att erhålla den beräknade månadsinkomsten. Den jämkade förmånens storlek under jämningsperioden är sålunda beroende av den på detta sätt erhållna beräknade månadsinkomstens storlek.

Som arbetsinkomst vid jämkningen beaktas den löneinkomst jämte skattepliktiga naturförmåner som personen i fråga har fått i det arbete som ligger till grund för jämkningen. I fråga om företagsverksamhet används i allmänhet den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen. Om det på tillförlitliga grunder kan konstateras att en företagares inkomster under arbetslösheten avviker från vad som konstaterats vid beskattningen, kan som grund för jämkningen användas de på detta sätt påvisade inkomsterna under arbetslösheten. Kapitalinkomster beaktas inte vid jämkningen.

Som inkomster under jämningsperioden beaktas endast inkomster som förvärvats un-

der jämningsperioden i enlighet med den s.k. intjäningsprincipen. Denna lön beaktas trots att den i själva verket kan ha betalats till sökanden före eller efter jämningsperioden. På motsvarande sätt beaktas inte lön som har förvärvats före eller först efter jämningsperioden när lönen bestäms, trots att den i själva verket betalas till personen i fråga under den tid som är föremål för granskning. I praktiken beaktas inkomsterna mera flexibelt beroende på att t.ex. olika tillägg och ersättningar ofta betalas betydligt senare än grundlönen, varvid jämkningen enligt de nuvarande bestämmelserna ofta ger samma resultat oberoende av som vilken jämningsperiods inkomst tilläggen beaktas. Semesterpenning och semesterpremie samt semesterersättning beaktas dock som inkomst under den jämningsperiod som pågår då betalningstidpunkten infaller.

Maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån

Jämkad arbetslöshetsförmån betalas för högst 36 månader. Endast jämkad förmån som har betalats fr.o.m. den 1 april 2000 beaktas. För maximitiden omvandlas betalningstiden till månader så att en månad anses omfatta 21,5 betalningsdagar. Även jämkad utbildningspenning inräknas i maximitiden för jämkad förmån på nämnda sätt till skillnad från jämkad alterneringsersättning eller jämkat utbildningsstöd. Jämkad förmån kan även efter 36 månader betalas till den del som den baserar sig på heltidsarbete som varat kortare tid än en månad. Undantaget baserar sig på att den arbetssökande inte har möjlighet att vägra att ta emot erbjudet heltidsarbete på grundval av en inkomstjämförelse utan att förlora sin rätt till dagpenning för en viss tid på det sätt som bestäms om deltidsarbete i 7 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Efter att maximitiden gått ut kan personen i fråga säga upp sig från sitt arbete utan att förlora rätten till arbetslöshetsdagpenning.

Maximitiden 36 månader för jämkad arbetslöshetsförmån börjar räknas från början när personen i fråga har varit sex månader i heltidsarbete eller när han eller hon har uppfyllt arbetsvillkoret. Med heltidsarbete avses här sådant arbete där arbetstiden överstiger

75 % av den inom branschen tillämpade maximitiden för arbetstagare i heltidsarbete. Det har ingen betydelse för att maximitiden skall börja på nytt huruvida personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret för grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning eller löntagares eller företagares arbetsvillkor. När man granskar huruvida arbetsvillkoret uppfyllts beaktas endast arbete efter att maximitiden gått ut.

Jämkaade dagpenningar beaktas i maximitiden 500 dagar för allmän arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa så att den jämkaade dagpenningen omvandlas till fulla arbetslöshetspenningar. På grundval av jämkaad dagpenning kan det alltså hända att maximitiden 500 dagar uppnås t.ex. först efter att dagpenning betalats för 700 dagar.

2.1.6. Systemet med avgångsbidrag

Utbildnings- och avgångsbidragsfonden, som avses i lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/1990), beviljar avgångsbidrag och avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg till arbetstagare samt tjänsteinnehavare i kommuner, samkommuner, evangelisk-lutherska och ortodoxa kyrkan, församlingar, församlingsförbund och andra kyrkliga samfälligheter. Statstjänstemän beviljas avgångsbidrag och avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg av statskontoret.

Förutsättningen för att avgångsbidrag skall beviljas är att personen i fråga har mist sin arbetsplats därför att arbetsgivaren av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker har varit tvungen att minska sin arbetskraft eller har upphört med sin verksamhet. Dessutom skall det ha varit uppenbart svårt att omplacera förmånstagaren i arbete till följd av hans eller hennes ålder eller av någon annan orsak. Förutsättningarna för att erhålla avgångsbidrag regleras närmare i utbildnings- och avgångsbidragsfondens stadgar så att de som står i anställnings- eller tjänsteförhållande enligt APL, StPL, KTAPL och KyPL och som arbetat i SjPL- och KAPL-branscher berörs av egna särskilda förutsättningar för beviljande av avgångsbidrag. Oberoende av bransch är en förutsättning för beviljande av avgångsbidrag att sökanden är minst 45 år

och uppfyller de krav som ställs i fråga om tid i arbete. Dessutom skall han eller hon på det sätt som närmare anges i stadgarna vara arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå. Avgångsbidraget för den som utan giltigt skäl vägrat ta emot arbete sänks med en tredjedel eller så förvägras det helt. På avgångsbidragets storlek inverkar mottagarens ålder, lön, arbetstid och arbetshistoria.

Avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg betalas till den som fyllt 30 år och som förlorat sin arbetsplats av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker och som deltar i yrkesutbildning. I vuxenutbildningstillägg betalas ett fast eurobelopp i månaden som anges närmare i stadgarna.

Utöver nämnda förmåner beviljar Utbildnings- och avgångsbidragsfonden partiellt yrkesutbildningsbidrag till alterneringslediga som deltar i utbildning och yrkesutbildningsdagpenning i form av ett avgångsbelopp till dem som avlagt examen som nämns i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998). Om de närmare förutsättningarna för erhållande av avgångsbidrag, vuxenutbildningstillägg och yrkesutbildningsbidrag och om nivån på dem bestäms i fondens stadgar, som social- och hälsovårdsministeriet fastställer. Utbildnings- och avgångsbidragsfonden beviljar dessutom löntagare och företagare vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000).

2.1.7. Arbetslöshetspension

Arbetslöshetspension fogades till arbetspensionslagarna 1971. Målet för arbetslöshetspensionen har varit att trygga försörjningen för sådana äldre arbetstagare som har varit arbetslösa länge och som inte längre kan placera sig på arbetsmarknaden. Arbetslöshetspensionen har sålunda kompletterat systemet med utkomstskydd för arbetslösa.

Berättigad till arbetslöshetspension är en arbetslös arbetssökande som fyllt 60 år och som har haft arbete som omfattas av arbetspensionslagarna 5 år under de 15 senaste åren och som har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden. Dessutom förutsätts att personen i fråga inte har

kunnat anvisas arbete.

De nuvarande bestämmelserna om arbetslöshetspension trädde i huvudsak i kraft vid ingången av 1994. År 1996 ändrades bestämmelserna om beräkning av pensionen vad gäller pensionsbeloppet för återstående tid. Vid ingången av 2000 ändrades bestämmelser om beräkning av pensionen åter så att pensionen fastställs enligt den pension som intjänats för anställningstiden. Med andra ord utelämnades pensionsdelen för återstående tid. När arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension läggs andelen för återstående tid till pensionen. Till följd av lagens ikraftträdelsebestämmelser skall de tidigare bestämmelserna om arbetslöshetspension tillämpas jämsides med de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2000.

2.2. Bedömning av nuläget

2.2.1. Lagstiftningen

Det finländska systemet med utkomstskydd för arbetslösa är splittrat vad gäller såväl uppbyggnaden som organisationen. Förmåner som betalas som grundskydd är arbetsmarknadsstöd samt dagpenning till dem som haft fast förvärvsarbete, antingen grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning. Dagpenningen indelas i sin tur i dagpenning för löntagare och för företagare. När en arbetslös deltar i utbildning kan han eller hon betalas utbildningsdagpenning för frivilliga studier eller utbildningsstöd för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa bereds och utvecklas av social- och hälsovårdsministeriet när det gäller frågor som ansluter sig till utkomstskyddet och av arbetsministeriet när det gäller arbetskraftspolitiska frågor. I verkställigheten deltar Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna, antingen löntagarkassorna eller företagarkassorna, i egenskap av utbetalare av förmånerna. Avgörandena gällande de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för förmåner fattas av arbetskraftsbyråerna.

Det ovan beskrivna systemet har utvecklats under en längre tidsrymd under olika förhållanden, från olika utgångspunkter och med

olika målsättningar. Exempelvis den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa har i huvudsak utarbetats i mitten av 1980-talet, då arbetslösheten var låg. Lagen om arbetsmarknadsstöd, som hör nära samman med lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har åter skrivits ett årtionde senare vid en tidpunkt då det skedde en snabb övergång från så gott som full sysselsättning till massarbetslöshet. Vid sidan av de ändringar som gällt arbetslösheten och sysselsättningen har även de inre förändringarna på arbetsmarknaden varit avsevärda under denna tid; ökningen av atypiska anställningsförhållanden och den sociala trygghetens ökade betydelse har bidragit till att styra lagstiftningens utveckling i en allt mera kasuistisk riktning. Eftersom lagarna har beretts vid olika ministerier (social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet), har det också till en del funnits olika lagstiftningstraditioner bakom lagarna.

Systemet med utkomstskydd för arbetslösa liksom lagstiftningen om social trygghet överlag borde vara så klar och genomskådlig som möjligt för såväl mottagarna som dem som verkställer systemet med social trygghet. Den försäkrade bör genom att känna till grunderna för systemet kunna förutsäga hur hans eller hennes handlingar (t.ex. inledande av företagsverksamhet, mottagande av tillfälligt arbete) inverkar på utkomstskyddet vid arbetslöshet. Verkställarens arbete åter underlättas om systemet inte bara är klart utan också så i så stor utsträckning som möjligt överensstämmer med parallella förmånssystem.

Det största problemet med det nuvarande systemet med utkomstskydd för arbetslösa är att den klarhet, genomskådlighet och förutsägbarhet som eftersträvs i lagstiftningsarbetet inte till alla delar har uppnåtts. Systemet präglas av splittring och delvis överlappande förmånslagar. När förmånslagarna utarbetats har man av ovan nämnda skäl också eftersträvat en mycket detaljerad reglering och när lagstiftningen splittrats har det lett till att den blivit så invecklad att det blivit svårt att få grepp om helheten och ofta besvärligt att verkställa den. Ett centralt problem är också de olika förmånslagarnas inbördes och korsvisa hänvisningar som gör

lagstiftningen svårtolkad för såväl medborgarna som verkställarna. Problemet med hänvisningsbestämmelserna märks också när lagarna ändras, varvid nödvändiga ändringar inte alltid kan göras eller så märker man inte behovet av dem.

Ett problem vid verkställigheten av lagstiftningen är också att lagstiftningen om grundskyddet vid arbetslöshet är tudelad; förutsättningarna för erhållande av grunddagpenning regleras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och förutsättningarna för erhållande av arbetsmarknadsstöd i lagen om arbetsmarknadsstöd. Förutsättningarna är delvis desamma i fråga om vardera förmånen och i lagen om arbetsmarknadsstöd finns också otaliga hänvisningar till lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En lag som i stor utsträckning bygger på hänvisningsteknik kan naturligtvis inte vara särskilt klar. Lagarna blir ännu mera svårtolkade för olika verkställare därför att lagen om utkomstskydd för arbetslösa har delvis överlappande bestämmelser om förtjänstskydd och grundskydd vid arbetslöshet. Lagen om arbetsmarknadsstöd innehåller åter bestämmelser som i huvudsak reglerar annat än utkomstskyddet.

Själva systemet med arbetsmarknadsstöd har under årens lopp utvidgats och blivit invecklat och svåradministrerat. Arbetsmarknadsstöd kan vid arbetslöshet, under tiden för deltagande i arbetskraftspolitiska åtgärder, som en del av sammansatt stöd till arbetsgivare, som integrationsstöd till invandrare, som resebidrag till dem som tar emot vissa typer av arbete och under tiden för deltagande i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det inbördes förhållandet mellan de bestämmelser om arbetsmarknadsstöd som gäller dessa förmåner som betalas med stöd av olika lagar och speciallagarnas bestämmelser är delvis inkonsekvent och svårtolkat. De olika lagarna innehåller också ett stort antal bestämmelser om förfaringsätt vid sidan av hänvisningsbestämmelserna gällande förfaringsätt.

Om utbildningsdagpenning som beviljas för tiden för arbetslösas frivilliga studier bestäms för närvarande i lagen om stödjande av arbetslösas frivilliga studier. Lagen innehåller sammanlagt åtta paragrafer som gäller särskilda förutsättningar för erhållande av ut-

bildningsdagpenning. I huvudsak hänvisas dock till lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetsmarknadsstöd. Då även dessa lagar innehåller inbördes hänvisningsbestämmelser, föranleder hänvisningskedjorna svårbegriplighet och tolkningsproblemm.

Även den grundläggande lagen, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har blivit splittrad och svårhanterbar på grund av de otaliga ändringarna som ofta har varit av grundläggande art, eftersom ändringarna har företagits i olika skeden utan att lagens struktur har reviderats. Bl.a. reformen gällande utkomstskyddet för arbetslösa företagare och försäkringsprincipens utökade betydelse inom utkomstskyddet för arbetslösa är sådana viktiga ändringar som med tanke på begripligheten och tydligheten skulle förutsätta att bestämmelserna omgrupperas och slås samman till mera välfungerande helheter. Grundlagens krav på författningsnivå och exakta bestämmelser uppfylls i regel i lagstiftningen gällande utkomstskyddet för arbetslösa, men bestämmelserna om bemyndigande att utfärda normer på lägre nivå är förknippade med vissa brister bl.a. när det gäller exakthet och avgränsning.

2.2.2. *Arbetslöshetsdagpenningen och systemet med avgångsbidrag*

Systemet med avgångsbidrag har inrättats 1970 innan det moderna systemet med utkomstskydd för arbetslösa utvecklades. Systemet med avgångsbidrag skapades ursprungligen för att komplettera uppsägningskyddet i situationer där en löntagare har förlorat sin långsvariga arbetsplats till följd av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker och det skulle vara svårt att placera honom eller henne i nytt arbete på grund av hans eller hennes ålder eller någon annan orsak. Avgångsbidraget har använts för att stöda personer som aktivt söker nytt arbete men som det är svårare än normalt att sysselsätta på grund av t.ex. åldern och ofta även bristande yrkesskicklighet.

Äldre personer som blivit arbetslösa saknar ofta yrkesutbildning eller så är deras utbildning föråldrad eller inriktad på branscher där

det inte längre finns arbetsplatser att erbjuda. Av denna anledning behövs omskolning eller kompletterande utbildning i synnerhet i situationer där någon har blivit arbetslös efter ett långvarigt och oavbrutet anställningsförhållande. Utbildnings- och avgångsbidragsfondens system med avgångsbidrag har under de senaste åren utvecklats så att resurser har styrts till stöd för aktiva åtgärder bl.a. i form av avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg. Utbildnings- och avgångsbidragsfondens verksamhet har också i allt högre grad fokuserats på stödjande och utveckling av frivillig vuxenutbildning för löntagare som är kvar i arbetslivet. Inom denna helhet har det avgångsbidrag som fonden beviljar blivit en fristående tilläggsförmån som beviljas parallellt med det egentliga utkomstskyddet för arbetslösa enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

En förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning - både grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning - är att arbetsvillkoret är uppfyllt. Löntagares och företagares arbetsvillkor bestäms på olika sätt. Syftet med arbetsvillkoret är att visa att en person har varit etablerad på arbetsmarknaden och fått sin försörjning genom förvärvsarbete. År 1997 förlängdes löntagares arbetsvillkor från sex månader till 10 månader medan den 24 månader långa granskningsperioden förblev oförändrad. Målet var att under den rådande svåra sysselsättningssituationen rätta till de drag hos systemet som var ägnade att snedvrída arbetsmarknaden och att genom att förstärka försäkringsprincipen öka sambandet mellan arbete och den sociala trygghet som uppnås genom arbete.

Kravet på uppfyllt arbetsvillkor är detsamma oberoende av om det är fråga om en person som får dagpenning första gången eller om en person vars dagpenningsperiod börjar från början sedan arbetsvillkoret uppfyllts på nytt under maximitiden för arbetslöshetsdagpenning eller sedan den redan gått ut. Det finns inga utredningar tillgängliga om hur stor del av dem som fått inkomstrelaterad dagpenning för maximitiden och som är berättigade till arbetsmarknadsstöd som har blivit sysselsatta på nytt så att arbetsvillkoret för inkomstrelaterad dagpenning uppfyllts. På grundval av utredningar ser det dock ut

som om de som övergått från arbetslöshetsdagpenning till arbetsmarknadsstöd skulle ha börjat få arbetsmarknadsstöd för betydligt kortare tid. Även antalet personer som på förtjänstskyddets sida har sysselsatts så att arbetsvillkoret har uppfyllts på nytt och maximitiden 500 dagar har börjat löpa från början ser ut att ha ökat kontinuerligt under de senaste åren. Fortfarande tycks dock en stor del av de arbetslösa vara inne i en cirkel av arbetslöshet, arbetskraftspolitiska åtgärder och i någon mån kortvariga anställningsförhållanden. Den strukturella arbetslöshet som uppstod till följd av depressionen tycks ha lett till att det är svårt att återvända till en stabil arbetskarriär. För att det under alla förhållanden skall vara lönsamt att ta emot även kortvarigt arbete vore det motiverat att förkorta arbetsvillkoret. Möjligheterna för dem som gått från inkomstrelaterad dagpenning till arbetsmarknadsstöd att åter börja omfattas av förtjänstskyddet skulle underlättas och deras förutsättningar att försörja sig skulle förbättras.

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa minskar inkomsten av förvärvsarbete under dagpenningsperioden arbetslöshetsdagpenningen. Villkoret för erhållande av jämkad dagpenning är att arbetstiden är högst 75 % av maximitiden för en arbetstagarare i heltidsarbete. Jämkad arbetslöshetsdagpenning betalas till en person vars arbetstid har förkortats på grund av permittering eller för att anställningsförhållandet omvandlats till ett anställningsförhållande på deltid eller som har tagit emot deltidsarbete medan han eller hon varit arbetslös. Jämkad dagpenning betalas också till en person som när han eller hon blivit arbetslös från sin huvudsyssla fortsätter med en tidigare bisyssla eller företagsverksamhet som utgör bisyssla eller inleder företagsverksamhet i liten omfattning. Rätt till jämkad dagpenning har också en person som medan han eller hon varit arbetslös har tagit emot ett kortvarigt heltidsarbete som varar kortare tid än en månad.

Bestämmelserna om fastställande av jämkad dagpenning ändrades vid ingången av 1997. Målet för ändringarna var att undanröja trösklarna och hindren i fråga om kortvariga och atypiska anställningsförhållanden och att minska arbetet inom den ekonomiska grä-

zonen. Totalinkomsten för deltidsanställda har ökat i och med reformen och det har således blivit lönsammare att ta emot deltidsarbete jämfört med att vara helt arbetslös.

Antalet personer med tillfälligt deltidsarbete har ökat jämfört med andra som är sysselsatta på deltid. Personer med tillfälligt heltidsarbete berörs av samma bestämmelser gällande jämkad dagpenning som andra delvis arbetslösa personer. Sålunda jämkas alla arbetsinkomster enligt samma regler oberoende av på vilket sätt arbetet utförs. Enligt de nuvarande bestämmelserna får en person som är en knapp månad i heltidsarbete i praktiken sällan jämkad dagpenning på grund av sina inkomster eller sin arbetstid. För att uppmuntra personer att ta emot tillfälligt kortvarigt heltidsarbete borde man sträva efter att tillfälligt heltidsarbete skall omfattas av jämkning när det på grundval av inkomsterna och arbetstiden snarare är fråga om deltidsarbete. Heltidsarbete som omfattas av jämkning kunde vara kortare tid än två veckor, varvid en person som arbetar heltid längre än så skulle få full dagpenning för helt arbetslösa dagar.

Till delvis arbetslösa personer betalas jämkad arbetslöshetsdagpenning i fyra veckors perioder på grundval av de löneuppgifter som arbetsgivaren lämnar. Inom jämkningen har det förekommit dröjsmål med betalningen som man har försökt åtgärda på olika sätt t.ex. genom att informera arbetsgivarna om vikten att lämna in löneintyg utan dröjsmål för att den jämkade dagpenningen skall kunna fastställas. Även en annan tillförlitlig utredning om den förvärvsinkomst som skall jämkas har i praktiken ansetts vara en tillräcklig förutsättning för att betala ut dagpenningen. Det har dock visat sig att dessa metoder inte räcker till i alla situationer. I praktiken kan dröjsmålen i vissa fall minska benägenheten att ta emot arbete som omfattas av jämkningssystemet. När löneuppgifterna dröjer skall dagpenning i undantagsfall och av särskilda skäl kunna beviljas i förskott på grundval av sökandens utredning om förvärvsinkomsterna och arbetstiden, om den kan betraktas som tillförlitlig och tillräcklig.

Bestämmelserna om företagare i lagen om utkomstskydd för arbetslösa reviderades 1995. I lagen definieras begreppet företagare

och villkoren för att en företagare skall ha rätt inte bara till grunddagpenning utan även till inkomstrelaterad dagpenning på grundval av frivilligt medlemskap i en företagarkassa. Rätten till dagpenning förutsätter att arbetsvillkoret för företagare är uppfyllt. Arbetsvillkoret för företagare blir uppfyllt då en person under de fyra år som föregick arbetslösheten i minst två år har idkat företagsverksamhet som till sin omfattning har varit väsentlig. Erhållande av inkomstrelaterad dagpenning förutsätter att arbetsvillkoret har uppfyllts under tiden som kassamedlem.

För att uppmuntra inledandet av företagsverksamhet har i lagen om utkomstskydd för arbetslösa intagits bestämmelser om s.k. efterskydd. En medlem av en löntagarkassa som etablerar sig som företagare har en efterskyddstid på 14 – 18 månader. Skyddet förblir i kraft när en person uppfyller arbetsvillkoret för löntagare och utan avbrott fortsätter som medlem av antingen en företagarkassa eller en löntagarkassa. Om en arbetslös som får arbetslöshetsdagpenning på grundval av uppfyllt arbetsvillkor för löntagare inleder företagsverksamhet fortsätter rätten till dagpenning för löntagare om företagsverksamheten upphör innan 18 månader har förflutit sedan den inleddes. Arbetsvillkor som uppfyllts som löntagare räcker också till dagpenning när en löntagare etablerar sig som företagare utan arbetslöshetsperiod och företagsverksamheten pågår högst 14 månader. En medlem av en löntagarkassa som blir medlem av en företagarkassa får räkna sig till godo högst sex månader av försäkrings- och arbetsvillkor som uppfyllts som medlem av löntagar-kassan. Syftet med bestämmelserna har varit att stöda och uppmuntra löntagare som blir företagare.

Rätten till efterskydd tryggar den mellantid då en löntagare som etablerar sig som företagare fortfarande uppfyller arbetsvillkoret för löntagare, men inte har hunnit uppfylla arbetsvillkoret för företagare. En person som etablerat sig som företagare och som blir arbetslös under efterskyddstiden får inkomstrelaterad dagpenning enligt sin lönenivå innan han eller hon etablerade sig som företagare, om inte maximitiden 500 dagar har gått ut. Med tanke på jämlikheten är det problematiskt att en medlem av en företagarkassa som

efter att han eller hon upphört med företagsverksamheten tar emot lönearbete och blir medlem av en löntagarkassa inte har rätt till efterskydd. Sålunda får en företagare som upphört med företagsverksamheten inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa först när han eller hon som medlem av en löntagarkassa har uppfyllt arbetsvillkoret på 10 månader för löntagare. En medlem av en företagarkassa som utträtt ur kassan och blivit medlem av en löntagarkassa kan inte heller räkna sig till godo försäkringstid och tid i arbete som medlem av företagarkassan. Skillnaden mellan lönearbete och företagande har hela tiden minskat på grund av de förändringar som ägt rum i arbetslivet. Även utkomstskyddet för arbetslösa borde vara neutralt så att erhållandet av utkomstskydd för arbetslösa inte i avgörande mån skall vara beroende av om arbetet har utförts i egenskap av företagare eller löntagare. Rätten till efterskydd borde tryggas även i situationer där en företagare blir löntagare. På så sätt bidrar utkomstskyddet för arbetslösa till att stöda aktiva sysselsättningssträvanden och öka arbetsmarknadens flexibilitet.

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa är den som får invalidpension på grundval av fullständig arbetsförmåga eller individuell förtidspension inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning. Om den som får arbetslöshetsdagpenning beviljas invalidpension retroaktivt så att pensionen riktar sig till tid då arbetslöshetsdagpenning utbetalts, uppbär arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten ett belopp som motsvarar dagpenningen av pensionen. Även retroaktivt beviljad delinvalidpension kan betalas till den som betalat dagpenning. Detsamma gäller en situation där delinvalidpension retroaktivt omvandlas till full invalidpension. Sedan pensionsanstalten fått kännedom om utbetald arbetslöshetsdagpenning betalar den i dessa situationer den pension som beviljats retroaktivt till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten för den tid för vilken kassan eller Folkpensionsanstalten har betalt arbetslöshetsdagpenning. I många fall är dock invalidpensionen mindre än den utbetalda arbetslöshetsdagpenningen. Då blir arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten tvungen att återkräva dagpenning som överlappar pensionen

direkt av pensionstagaren.

Huvudregeln inom utkomstskyddet för arbetslösa är att en förmån som betalats utan grund skall återkrävas. Man kan dock avstå helt eller delvis från återkrav, om detta anses skäligt och det inte är fråga om svikligt förfarande eller grovt vållande. Trots denna möjlighet kan beloppet av arbetslöshetsdagpenning som skall återkrävas för kanske flera år vara avsevärt och återkravet kan bli oskäligt med beaktande av pensionstagarens ekonomiska omständigheter.

2.2.3. *Sammanfattning*

Arbetsmarknadsstödet är avsett för de arbetslösa personer som inte har en sådan arbetshistoria som utkomstskyddet för arbetslösa kräver samt för dem som fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden på 500 dagar. Mängden arbetslösa som erhåller stöd håller på att stabiliseras på en nivå kring 150 000 personer. Arbetsmarknadsstödet orsakar staten utgifter på omkring 950 miljoner euro.

Det är dels unga människor, dels personer som varit arbetslösa mycket länge som får stödet. Cirka 85 000 personer har varit arbetslösa i över 2 år. De som får stödet är i medeltal lågt utbildade och har en kort arbetshistoria och de deltar sällan i arbetspraktik, arbetskraftsutbildning eller rehabilitering. I slutet av april 2002 fanns det ca 22 500 personer som fått arbetsmarknadsstöd för mer än 200 men mindre än 500 dagar på grundval av arbetslöshet.

De ovan nämnda aktiva åtgärder i fråga om arbetsmarknadsstöd, som 10—15 procent av de som beviljats stöd har omfattats av, gäller nästan uteslutande unga under 25 år. I samband med reformen av det arbetskraftspolitiska systemet förnyades systemet för arbetsmarknadsstöd i och med att det sammansatta stödet togs i bruk från ingången av år 1998. Stödet är riktat mot personer som länge varit arbetslösa och som får arbetsmarknadsstöd. Det sammansatta stödet utvecklades som ett medel för riktande av åtgärder mot den grupp arbetslösa som tidigare knappt alls varit föremål för efterfrågan på arbetsmarknaden och arbetskraftspolitiska åtgärder.

Det arbetsmarknadsstöd som när det gäller det sammansatta stödet betalas till den arbetslösa personen, kan kombineras med det sysselsättningsstöd som betalas till arbetsgivare. Arbetsmarknadsstödet kan i det nuvarande systemet betalas till arbetsgivaren i form av ett sammansatt stöd, även utan andel för sysselsättningsstöd. Användningen av arbetsmarknadsstöd som en kompensation för lönekostnader är selektiv med tanke på att målgruppen definieras på basis av hur länge personerna har varit arbetslösa. Med hjälp av stödet kan sysselsättningen av gruppen mest akuta arbetslösa främjas, i synnerhet när det gäller arbetsuppgifter i anslutning till låg produktivitet. I förhållande till lönekostnaderna är arbetsmarknadsstödet ett betydande statligt stöd; t.ex. i fråga om lönekostnader på 1 700 euro skulle stödets andel utgöra ca 30 procent. Enbart med hjälp av arbetsmarknadsstödet har dock i medeltal endast under 100 personer kunnat sysselsättas.

Utgående från de strukturella uppgifter som ovan presenterats om arbetsmarknadsstödet är det uppenbart att en person som fått stöd i 200 dagar med stor sannolikhet kommer att fortsätta vara arbetslös uppemot två år, och t.o.m. längre än det. Om inga effektiverade åtgärder vidtas leder en förlängd arbetslöshet med största sannolikhet till att personen från att effektivt ha erbjudit sina tjänster på arbetsmarknaden marginaliseras, och att han eller hon slutligen permanent slås ut från arbetsmarknaden.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

3.1.1. Förtydligande av lagstiftningen

Syftet med propositionen är att förtydliga strukturen hos den lagstiftning som gäller utkomstskyddet för arbetslösa så att det i huvudsak bestäms i en enda lag om förmånerna för arbetslösa och grunderna för medborgarnas rättigheter och skyldigheter i anslutning till dem. Förhållandet mellan bestämmelserna om utkomstskydd och bestämmelserna om arbetskraftspolitiska åtgärder omorganiserar i

lagstiftningen: i synnerhet när det gäller revideringen av strukturen hos den lagstiftning som gäller systemet med arbetsmarknadsstöd är målet att det skall råda ett så klart förhållande som möjligt mellan de bestämmelser som gäller förmåner som enligt olika lagar betalas i form av arbetsmarknadsstöd och bestämmelserna om arbetskraftspolitiska åtgärder. Detta syfte med propositionen är nära förknippat med den regeringsproposition för förslag till revidering av den arbetskraftspolitiska lagstiftningen som kommer att avlätas särskilt och som beskrivs närmare i punkt 6.1.1.

Förutom de strukturella ändringarna preciseras enskilda bestämmelsers ordalydelse. En utgångspunkt är i synnerhet att grundlagens krav på författningsnivå och bestämmelser om bemyndigande att utfärda normer på lägre nivå och deras exakthet och avgränsning skall beaktas.

De begrepp som nu används i olika lagar definieras enhetligt om det inte kan påvisas att det finns socialpolitiska eller arbetskraftspolitiska grunder eller mål för en avvikande reglering. Bestämmelsernas ordalydelse preciseras också så att vedertagen tolkningspraxis som styrt tillämpningen och verkställigheten vid behov skrivs in i lagen om det funnits en lucka i normerna.

3.1.2. Utvecklande av systemet med inkomstrelaterad dagpenning och det sammansatta stödet

Strävan med ändringarna i systemet med utkomstskydd för arbetslösa är att utveckla utkomstskyddet för arbetslösa och arbetskraftspolitiken i en riktning som stöder sysselsättningen. Strävan härvid är i synnerhet att stöda och utveckla specialåtgärder som behövs för långtidsarbetslösa samt att trygga de långtidsarbetslösas försörjning. Förslagen baserar sig på förslagen från den arbetsgrupp på trepartsbasis som tillsattes i enlighet med inkomstuppgörelsen 2000. I systemet med utkomstskydd för arbetslösa föreslås sådana strukturella ändringar som kan tänkas stärka försäkringsprincipen och samordningen av dagpenning och förvärvsinkomster av arbete. Genom utvecklingen av utkomstskyddet för

arbetslösa, arbetskraftspolitiken och arbetspensionerna försöker man utveckla systemet i en riktning som stöder fasta arbetsplatser, arbetsförmågan och sysselsättningen. För stödandet av sysselsättning och förebyggandet av förlängd arbetslöshet föreslås att det sammansatta stödet utvecklas och att man med hjälp av försöket utreder vilka nya användningsmöjligheter det finns för stöd och hur förfarandet vid betalningen av stödet kunde göras smidigare.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. *Reformen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa*

Att ersätta den gällande lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa med en enhetlig lag om utkomstskydd för arbetslösa förutsätter nya strukturella och innehållsmässiga lösningar. Utgångspunkten för den föreslagna lagen om utkomstskydd för arbetslösa har varit en så klar, konsekvent och begriplig helhet som möjligt såväl för dem som skall verkställa systemet som för dem som ansöker om och erhåller förmåner. Det finländska systemet gällande arbetslöshetsförmåner är dock komplicerat och splittrat när det gäller såväl förmånerna som deras finansiering och även verkställigheten, vilket beskrivits ovan. Lagstiftningshelheten är av denna anledning omfattande även i sin reviderade form: den föreslagna lagen om utkomstskydd för arbetslösa är indelad i sex avdelningar.

Genom att bygga upp lagen på förslaget sätt har man försökt göra lagstiftningen tydligare så att bestämmelser som är gemensamma för alla förmåner och som gäller grunderna för rättigheterna och skyldigheterna har samlats i lagens första avdelning medan de tre följande innehåller specialbestämmelser gällande olika slag av förmåner och i de två sista avdelningarna finns bestämmelser om verkställighet och ändringsökande som är gemensamma för alla förmåner. Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa indelas i sex avdelningar och vidare i femton kapitel som följer:

I AVDELNINGEN

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 kap. Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

3 kap. Allmänna begränsningar av erhållandet av förmåner

4 kap. Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

II AVDELNINGEN

ARBETSLÖSHETSDAGPENNING

5 kap. Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

6 kap. Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

III AVDELNINGEN

ARBETSMARKNADSSTÖD

7 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

8 kap. Särskilda arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av arbetsmarknadsstöd

9 kap. Arbetsmarknadsstödet belopp och varaktighet

IV AVDELNINGEN

UTBILDNINGSDAGPENNING

10 kap. Bestämmelser om utbildningsdagpenning

V AVDELNINGEN

VERKSTÄLLIGHET OCH SÖKANDE AV ÄNDRING

11 kap. Bestämmelser om verkställighet

12 kap. Sökande av ändring

VI AVDELNINGEN

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

13 kap. Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

14 kap. Särskilda bestämmelser

15 kap. Ikraftträdelsebestämmelser.

I samband med beredningen övervägde man också om bestämmelserna om förmåner i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning skulle fogas till lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eftersom dessa bestämmelser har många beröringspunkter med de andra arbetslöshetsförmåner som regleras i lagen

om utkomstskydd för arbetslösa både när det gäller fastställandet av förmånerna och verkställigheten av dem. Det föreslås dock att bestämmelserna om arbetskraftsutbildning skall ingå i den proposition med förslag till lag om offentlig arbetskraftsservice som regeringen avlåter separat, eftersom bestämmelserna om arbetskraftsutbildning har närmare anknytning till annan lagstiftning om arbetskraftspolitiken än till lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås innehålla sammanlagt 140 paragrafer. Lagen kommer alltså att vara betydligt mera omfattande än den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Då den föreslagna lagen om utkomstskydd för arbetslösa kommer att ersätta inte bara den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa utan även lagarna om arbetsmarknadsstöd och stödjan- de av arbetslösas frivilliga studier, som nu till centrala delar genom hänvisningsbestämmelser bygger på lagen om utkomstskydd för arbetslösa, kan man konstatera att det regelverk som föreslås i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är betydligt snävare än dessa lagars sammanlagda längd. Den föreslagna uppbyggnaden är dock framför allt med tanke på tillämpningen mera välfungerande än den nuvarande lagstiftningen, då man i stor utsträckning har kunnat slopa de otaliga hänvisningarna till annan lagstiftning.

Lagstiftningens struktur har också reformerats så att bestämmelser som står varandra nära i sak har sammanställts till helheter och omgrupperats på ett mera konsekvent sätt. De enskilda bestämmelserna baserar sig till stor del på gällande lagstiftning, men långa och svårtolkade bestämmelser har delats upp i flera bestämmelser som behandlar samma sakkomplex. En stor del av bestämmelserna har fått ny ordalydelse utgående från ovan nämnda målsättningar så att de bättre motsvarar de krav som dagens arbetsmarknad och sociala trygghetssystem ställer.

3.2.2. *Förslag gällande inkomstrelaterad dagpenning*

Förhöjd förtjänstdel

Det föreslås att systemet med utkomst-

skydd för arbetslösa förenklas så att det avgångsbidrag som Utbildnings- och avgångsbidragsfonden beviljar blir en del av systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Detta genomförs så att förhöjd förtjänstdel betalas på den inkomstrelaterade dagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa i situationer där en person har sagts upp av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker eller av motsvarande orsaker inom den offentliga sektorn. Erhållet av förhöjd förtjänstdel skall på samma sätt som avgångsbidraget vara bundet till arbetshistorien. Förhöjd förtjänstdel skall betalas endast till personer som har en lång arbetshistoria på minst 20 år bakom sig och som innan de miste sitt arbete har varit medlem av en löntagarkassa minst fem år. Avsikten är att förhöjd förtjänstdel skall betalas för en period på 130 dagar. Förhöjd förtjänstdel skall också beviljas på utbildningsstödet och utbildningsdagpenningen. Den förhöjda förtjänstdelen skall utgöra 55 % av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. Ifall månadslönen är 90 gånger grunddelen skall förtjänstdelen vara 32,5 % i fråga om den del som överstiger denna gräns.

Rätten till tilläggsdagar

Avsikten är att det skydd som nu ingår i arbetslöshetspensionen för dem som är födda 1950 eller senare börja skötas via utkomstskyddet för arbetslösa. Möjlighet till arbetslöshetspension skall ersättas med reformer av utkomstskyddet för arbetslösa. Enligt propositionen rätten till s.k. tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa skall ersätta arbetslöshetspensionen för dem vilkas rätt till tilläggsdagar börjar 2007 eller senare. Samtidigt föreslås att åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar höjs från nuvarande 57 år till 59 år. En förutsättning för rätt till tilläggsdagar skall också vara att personen i fråga när maximitiden 500 dagar för arbetslöshetspenning går ut har en arbetshistoria som omfattar minst 5 år under de senaste 15 åren. Tilläggsdagar skall betalas till utgången av den månad då personen i fråga har rätt att börja få ålderspension utan tidigareläggningsavdrag. En person kan om han eller hon så vill vara arbetssökande och få arbetslöshetsdagpenning till utgången av den månad

då han eller hon fyller 65 år. För att nivån på den arbetslöshetsdagpenning som betalas för tilläggsdagarna bättre skall motsvara nivån på pensionsskyddet, är avsikten att dagpenningen skall betalas förhöjd för tilläggsdagarna. Dagpenningens förtjänstdel i fråga om den överskjutande delen skall vara 32,5 % i stället för 20 % förutsatt att personen i fråga har minst 20 års arbetshistoria bakom sig.

Arbetsvillkor

Enligt förslaget skall längden på det arbetsvillkor som utgör förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning vara 10 månader, men granskningsperioden förlängs till 28 månader i de fall då en person första gången ansöker om dagpenning. I de fall då maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjar räknas från början förkortas arbetsvillkoret till 8 månader medan granskningsperioden förblir 24 månader. Arbetsvillkoret förkortas alltså när maximitiden börjar från början sedan arbetsvillkoret uppfyllts på nytt under maximitiden eller när den redan gått ut.

Jämkad arbetslöshetsförmån

I propositionen föreslås att ställningen för dem som har tillfälligt heltidsarbete skall förbättras så att jämkningen skall omfatta sådant tillfälligt heltidsarbete som varar högst två veckor. Om det tillfälliga heltidsarbetet varar längre än två veckor, betalas inte jämkad arbetslöshetsförmån, utan personen i fråga får full dagpenning för arbetslöshetsdagarna. Bestämmelserna om jämkningsperiod och den arbetsinkomst som skall beaktas vid jämkningen preciseras. Samtidigt utvecklas den jämkade dagpenningen så att dagpenning kan betalas i förskott i situationer där de löneuppgifter som behövs för att bestämma dagpenningen fortfarande fattas.

Andra förslag

Syftet är att rätta till de oskäligheter som berott på återkrav av dagpenning så att man avstår från att återkräva pension som beviljats retroaktivt till den del det är fråga om den del av pensionen som inte fås tillbaka

direkt från pensionsanstalten. Utkomstskyddet för arbetslösa företagare utvecklas i fråga om det s.k. efterskyddet så att det bättre motsvarar bestämmelserna om löntagares efterskydd. Även periodiseringen av semesterersättning utvecklas genom att den lön som skall periodiseras korrigeras. Vid fastställandet av den lön som enligt en förlängd granskningsperiod skall utgöra grunden för dagpenningen skall lönen indexjusteras. De ökade administrativa kostnader som dessa ändringar åsamkar arbetslöshetskassorna kommer att ersättas.

3.2.3. *Utvecklande av användningsmöjligheterna för sammansatt stöd*

Enligt nuvarande bestämmelser kan arbetsmarknadsstöd betalas till arbetsgivare som kompensation för lönekostnader, antingen som sådant eller kombinerat med sysselsättningsstöd, enbart för sysselsättande av sådana personer som erhållit arbetslöshetsdagpenning för maximitiden eller arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet. När det gäller dem som fått arbetsmarknadsstöd föreslås att användningen av arbetsmarknadsstödet skall utvidgas som ett treårigt försök, på så vis att arbetsmarknadsstöd betalas till arbetsgivaren utan andel för sysselsättningsstöd för sysselsättande av personer som fått arbetsmarknadsstöd i minst 200 dagar på grundval av arbetslöshet. I samband med försöket kunde man samtidigt utreda vilka möjligheter det finns att på ett smidigare sätt betala ut arbetsmarknadsstödet till arbetsgivaren om den arbetslösa person som är berättigad till stödet på eget initiativ hittar en lämplig arbetsplats.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Förhöjd förtjänstdel

När avgångsbidraget och vuxenutbildningstillägget överförs till utkomstskyddet för arbetslösa och utbildningen för arbetslösa genom att den inkomstrelaterade dagpenningen höjs för de 130 första arbetslöshetsdagarna och de inkomstrelatera-

de utbildningsförmånerna för utbildningstiden borde kostnadseffekterna av dessa förhöjningar motsvara kostnaderna för avgångsbidraget och vuxenutbildningstillägget. Avgångsbidraget och vuxenutbildningstillägget är skattefria förmåner medan arbetslöshetsförmånerna är skattepliktiga. För att arbetslöshetsförmånerna för den som blivit arbetslös bättre skall motsvara avgångsbidraget, har de utbetalda avgångsbidragsförmånerna höjts till bruttobelopp i kalkylerna. Vid en granskning utgående från de förmåner som betalades 2001 skulle detta betyda att 20,7 miljoner euro skulle stå till buds för den förhöjda förtjänstdelen. Utbildnings- och avgångsbidragsfonden och statskontoret betalade 2001 sammanlagt 11,2 miljoner euro i avgångsbidrag till 6 125 personer och 3,3 miljoner euro i vuxenutbildningstillägg till 3 524 personer. I avgångsbidrag och vuxenutbildningstillägg betalades alltså sammanlagt 14,4 miljoner euro, varav de avgångsbidrag och vuxenutbildningstillägg som statskontoret betalade till statstjänstemän utgjorde sammanlagt 50 500 euro. I synnerhet bland 55—57-åringarna minskade arbetslösheten 2001. Det verkar sannolikt att personer som hör till de stora åldersklasserna födda 1945—1949 inte kommer att gå i pension via arbetslöshetsdagpenning i lika hög grad som åldersklasserna före dem.

Nästan alla som fyllt 40 år är berättigade till förhöjd arbetslöshetsdagpenning och utbildningsförmån eftersom de uppfyller villkoret gällande 20 års arbetshistoria. Två av tre arbetslösa över 40 år uppfyller villkoret på minst 20 års arbetshistoria. Då de som sagts upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker enligt förslaget skall ha rätt till förhöjd förtjänstdel, beräknas utgående från 2001 års siffror att i genomsnitt 12 100 kommer att få förhöjd arbetslöshetsdagpenning för de första 130 dagarna, 2 200 förtjänststöd och 200 utbildningsdagpenning. Antalet dagar som omfattas av förhöjningen uppskattas till 3,7 miljoner. Jämfört med avgångsbidraget är kretsen av dem som vore berättigade till förhöjd förtjänstdel större, eftersom de särskilda förutsättningarna för erhållande av avgångsbidrag har slopats. Det kan antas att största delen av dem som har en

lång arbetshistoria uppfyller kravet på fem års medlemskap av en arbetslöshetskassa.

Om utgifterna för den förhöjda förtjänstdelen skulle motsvara utgifterna för avgångsbidraget och vuxenutbildningsstödet, skulle arbetslöshetsdagpenningarnas andel av brutto-utgiften på 20,7 miljoner euro vara 17,2 miljoner euro, utbildningsdagpenningarnas andel 0,3 miljoner euro och det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet andel 3,2 miljoner euro. Arbetslöshetsförsäkringsfondens andel av höjningen av arbetslöshetsdagpenningen och utbildningsdagpenningen enligt denna proposition, sammanlagt 17,5 miljoner euro, skulle vara 16,5 miljoner euro. Arbetslöshetsförsäkringsfonden har finansierat avgångsbidragsförmånerna med avkastningen av arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremier. Fondens finansieringsandel skulle öka med drygt 2 miljoner euro till följd av att förmånen beräknas till bruttobelopp. Ändringen har ingen inverkan på nivån på arbetslöshetsförsäkringspremierna.

Eftersom det är förtjänstdelen som höjs, ökar ändringen inte statsandelen. Statens andel minskar med beloppet av de avgångsbidrag som statskontoret betalat till tjänstemännen. Dessutom lämnar den avgift som staten betalat till Utbildnings- och avgångsbidragsfonden för anställda i arbetsavtalsförhållande bort. Sammanlagt minskar statens andel med ca 220 000 euro. Dessutom ökar skatteintäkter med 6,5 miljoner euro, eftersom de tidigare skattefria avgångsbidragsförmånerna blir beskattningsbara förmåner.

År 2003 beräknas högst 10 miljoner euro av förhöjningens effekter förverkligas.

Arbetsvillkor

Av mottagarna av förtjänstskydd är för varje år en allt större del sådana som på nytt har börjat omfattas av utkomstskydd för arbetslösa sedan de uppfyllt arbetsvillkoret. År 2001 hade 35 500 personer av mottagarna av inkomstrelaterad dagpenning, 13 % av alla mottagare av inkomstrelaterad dagpenning, fått dagpenning för minst 400 dagar innan arbetsvillkoret uppfylldes på nytt. Antalet kvinnor var 21 350 och män 14 150.

De ekonomiska verkningarna av arbetsvill-

koret består i att arbetet byts ut mot utkomstskydd för arbetslösa för så lång tid som arbetsvillkoret förkortas. Till den del som den arbetslöse mellan tidigare perioder i arbete har fått arbetsmarknadsstöd men till följd av att arbetsvillkoret förkortas börjar få arbetslöshetsdagpenning är effekten att arbetsmarknadsstödet byts ut mot arbetslöshetsdagpenning.

Ändringarna gällande arbetsvillkoret ökar utgifterna för arbetslöshetsdagpenningen med 70 miljoner euro, varav verkningarna inom förtjänstskyddet är ca 62 miljoner euro och inom grundskyddet 8 miljoner euro. Statsandelen för förtjänstskyddet stiger ca 32 miljoner euro, arbetslöshetsförsäkringsfondens andel 27 miljoner euro och arbetslöshetskassornas andel 3,2 miljoner euro. År 2003 skulle verkningarna inom förtjänstskyddet vara 30 miljoner euro, varav statsandelen utgör ca 15 miljoner euro och inom grundskyddet 6 miljoner euro. Ändringarna gällande arbetsvillkoret minskar i balanstillstånd utgifterna för arbetsmarknadsstödet med ca 20 miljoner euro och 2003 med ca 10 miljoner euro.

Jämkad arbetslöshetsdagpenning

År betalades jämkad dagpenning på grundval av tillfälligt heltidsarbete till drygt 42 800 mottagare av inkomstrelaterad dagpenning, vilket var 15 % av alla mottagare av dagpenning. Av mottagarna av grunddagpenning hade 3 500 (knappt 9 % av alla mottagare) och av arbetsmarknadsstötagarna 13 700 (5,2 %) under 2001 fått jämkad arbetslöshetsdagpenning på grundval av tillfälligt heltidsarbete.

Den genomsnittliga dagpenningen för dem som hade kortvarigt heltidsarbete var inom förtjänstskyddet 25,2 euro 2001. Dess andel av full dagpenning var 62 %. De som utförde tillfälligt heltidsarbete hade i genomsnitt 13 arbetsdagar per månad. Ungefär hälften av alla som har kortvarigt heltidsarbete skulle till följd av ändringen hamna utanför jämkningen. Till följd av ändringen skulle den förmån som betalats per månad öka i någon mån för de flesta som får dagpenning. Att heltidsarbete som varar minst två veckor

ställs utanför jämkningen betyder att det inte längre inverkar på den jämkade maximitiden. Att begreppet bisyssla slopas har också en liten inverkan.

De ändringar som föreslås i den jämkade dagpenningen ökar utgifterna inom förtjänstskyddet med drygt 8 miljoner euro, varav statsandelen utgör 4 miljoner euro.

Rätt till tilläggsdagar

Då åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar vid ingången av 1997 höjdes med två år, syntes det klart att arbetslöshetens inträde försköts från 53 till 55 års ålder. På samma sätt kan man nu anta att den föreslagna ändringen till stor del förskjuter arbetslöshetens inträde från 55 till 57 års ålder. Den första åldersklassen som skulle beröras av den höjda åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar är de som är födda 1950. Den höjda åldersgränsen minskar således utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa första gången 2005.

Antalet sådana mottagare av inkomstrelaterad dagpenning i åldern 55—56 år beträffande vilka arbetslöshetens inträde skulle förskjutas är i mitten av årtiondet ca 8000 personer på årsnivå. Att arbetslöshetens inträde förskjuts med två år minskar kostnaderna med i genomsnitt 95 miljoner euro om året. Statsandelen skulle minska med knappt 50 miljoner euro, arbetslöshetsförsäkringsfondens andel med 41 miljoner euro och arbetslöshetskassornas andel med 5 miljoner euro. Eftersom höjningen av åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar har en senareläggande inverkan på när man blir arbetslös, har den just ingen inverkan på utgifterna för arbetsmarknadsstödet, om de arbetskraftspolitiska åtgärder som riktas till äldre effektiveras i framtiden.

Möjligheten till tilläggsdagar förlängs till totalt sex år, eftersom dagpenning kan betalas till 65 års ålder. Som motvikt till ökningen av utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa slopas emellertid arbetslöshetspensionen. De första dagpenningarna för tilläggsdagar, där rätten till dagpenning fortsätter till 65 års ålder, kommer att betalas 2009. Fullt ut kommer ändringarna att vara i kraft först vid ingången av 2015.

Periodisering av semesterersättningar och ekonomiska förmåner från arbetsgivaren

År 2001 fattade arbetslöshetskassorna 96 500 beslut om periodisering av semesterersättning. På grundval av periodisering av semesterersättning förvägrades dagpenning för i genomsnitt 10,8 dagar per beslut. En ekonomisk förmån som fås från arbetsgivaren utgjorde orsak i drygt 700 fall. I genomsnitt förvägrades dagpenning för ett halvt års tid. Likaså hade i drygt 700 fall bägge, såväl semesterersättning som en ekonomisk förmån från arbetsgivaren, utgjort orsak till förvägrad dagpenning. Dagpenning förvägrades för i genomsnitt 155 dagar.

Det belopp som skall periodiseras skulle minska med 6 % jämfört med de periodiserade dagarna enligt den nuvarande lagen, eftersom periodiseringen görs på grundval av den senaste lönen. Bruttoutgifterna skulle alltså öka med 2,8 miljoner euro. Då den minskning som motsvarar arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie inte görs från den lön som ligger till grund för semesterersättningen skulle detta öka kostnaderna med ca 2,3 miljoner euro. Inverkningsarna på bruttoutgifterna är sammanlagt 5,2 miljoner euro, varav statsandelen är 2,7 miljoner euro.

Slopande av återkrav av retroaktivt beviljande invalidpensioner

Arbetslöshetskassorna fattade 2001 drygt 10 300 beslut om återkrav på grund av retroaktivt beviljad pension, knappt 12 % av alla beslut om återkrav. Penningmässigt utgjorde de retroaktiva pensionerna den största posten av alla återkrav, drygt 46 %. Det återkrävda beloppet uppgick till sammanlagt 3,7 miljoner euro, i genomsnitt 3 010 euro per beslut. Det kan antas att man lyckas återkräva drygt hälften, så bruttoeffekten är ca 1,7 miljoner euro, varav statsandelen är 0,7 miljoner euro. Förslagets effekter i fråga om grunddagpenningar och arbetsmarknadsstöd är små.

Försöket med sammansatt stöd

Enligt uppskattning kan man med det sammansatta stödet sysselsätta i medeltal 3 000 sådana arbetslösa personer som får arbetsmarknadsstöd och som osannolikt kommer att kunna sysselsättas på den öppna arbetsmarknaden. Det arbetsmarknadsstöd som betalas på basis av hur länge personen varit arbetslös beviljas enligt behovsprövning, medan ett arbetsmarknadsstöd till fullt belopp betalas till arbetsgivaren som sammansatt stöd. I praktiken sänker dock behovsprövningen stödet för arbetslöshetstiden endast i fråga om en dryg tiondel av de arbetslösa som får arbetsmarknadsstöd. Därmed har försöket med sammansatt stöd inte någon nämnvärd inverkan på statens utgifter.

Hälften av det arbete som utförs inom ramen för sammansatt stöd räknas till godo i arbetsvillkoret för utkomstskyddet för arbetslösa. Det föreslås också att samma tillgodoräkande av tid i arbetsvillkoret skall tillämpas på det arbete som ordnas på basis av det föreslagna försöket med sammansatt stöd. Det uppskattas att försöket med sammansatt stöd tillsammans med de förslag till ändringar som föreslås i arbetsvillkoret inte i större grad kommer att öka de utgifter arbetslöshetsdagpenningen orsakar. Motsvarande inbesparing skulle i statens utgifter uppstå i form av minskade arbetsmarknadsstödsutgifter.

Övriga ändringsförslag

Effekterna av den indexjustering av lönen som görs på basis av dagpenningen är i balanstillstånd ca 2 miljoner euro om året, varav statens andel utgör hälften. År 2003 är effekterna små.

Arbetslöshetskassorna fattar årligen sammanlagt ca 770 000 beslut om dagpenning, utbildningsdagpenning och förtjänststöd. De ökningarna i de administrativa utgifterna som arbetslöshetskassorna orsakas ersätts genom att löntagarkassorna får 2 euro per beslut i form av arbetslöshetsförsäkringsfondens andel. Detta ökar arbetslöshetsförsäkringsfondens andel för förvaltningskostnaderna med ca 1,5 miljoner euro om året.

De totala verkningarna inom utkomstskyddet för arbetslösa

Uppskattningarna gällande de ekonomiska verkningarna bygger på antagandet att arbetslöshetsnivån 2003 är 9,4 %. Sammanlagt ökar de föreslagna ändringarna förmånsutgifterna inom förtjänstskyddet med 55 miljoner euro och utgifterna för grundskyddet med 6 miljoner euro 2003. Statsandelen av utgifterna för förtjänstskyddet ökar med 22 miljoner euro, arbetslöshetsförsäkringsfondens andel med 30 miljoner euro och arbetslöshetskassornas andel med 3 miljoner euro. Utgifterna för arbetsmarknadsstödet minskar med ca 10 miljoner euro 2003.

Ändringarnas utgiftsökande inverkan exklusive ändringarna i rätten till tilläggsdagar är i balansstillstånd sammanlagt 104 miljoner euro, varav förtjänstskyddets andel är 96 miljoner euro. Kostnadsminskningen inom arbetsmarknadsstödet är 20 miljoner euro.

Besparingarna till följd av höjningen av åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar, ca 95 miljoner euro, börjar synas fr.o.m. 2005, då de som är födda 1950 fyller 55 år. Den föreslagna ändringens utgiftsminskande effekt beror på att arbetslöshetens inträde senare läggs med två år. Att rätten till tilläggsdagar förlängs till 65 år ökar utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, men motsvarande utgiftsminskning förverkligas inom pensionssystemet genom att arbetslöshetspensionen slopas. Ändringarna till följd av detta genomförs fullt ut först fr.o.m. 2015.

Verkningar på bostadsbidraget och utkomststödet

Av de föreslagna ändringarna minskar det förkortade arbetsvillkoret utgifterna för bostadsbidrag och utkomststöd till den del som inkomstrelaterad dagpenning betalas i stället för arbetsmarknadsstöd. I balansstillstånd är inverkan på utgifterna för bostadsbidrag 1,7 miljoner euro och på utgifterna för utkomststöd 2,3 miljoner euro. År 2003 är verkningarna inom bostadsstödet knappt en miljon euro och inom utkomststödet drygt en miljon euro.

4.2. Verkningar för medborgarna

Förhöjd förtjänstdel

I följande tabell presenteras den inkomstrelaterade dagpenningen enligt den nuvarande lagen och den inkomstrelaterade dagpenningen förhöjd i enlighet med propositionen till nivån 2003, då grunddagpenningen antas vara 23,14 euro.

Bruttolön	Inkomstrelaterad dagpenning		skillnad	
	€dag förtjänstdel			
€mån.	45 och 20 %	55 och 32,5 %	€dag	€130 dagar
750	27,67	28,68	1,01	131,03
1000	32,65	34,77	2,12	275,15
1500	42,62	46,94	4,32	562,09
2000	52,58	59,12	6,54	850,33
2500	59,08	68,19	9,11	1183,82
3000	63,51	75,38	11,87	1542,89
3500	67,94	82,58	14,64	1903,27

Den genomsnittliga förhöjningen antas vara 5,5 euro i fråga om dagpenningen, 715 euro för 130 dagar. Den som deltar i utbildning kan dock få förhöjd förtjänstdel längre, utbildningsdagpenning för högst 500 dagar. Förhöjd förtjänstdel kan erhållas av flera sådana som inte har varit berättigade till avgångsbidrag. Förhöjd förtjänstdel kan till skillnad från avgångsbidrag också erhållas av en person vars senaste anställningsförhållande inte har varat 5 år eller som inte har fyllt 45 år. Å andra sidan har även sådana som omfattats av grundskyddet tidigare varit berättigade till avgångsbidrag, nu läggs förhöjningen endast till den inkomstrelaterade dagpenningen.

Arbetsvillkor

Att granskningsperioden för begynnelsevillkoret förlängs är av betydelse för dem som just kommit ut i arbetslivet och som har uppfyllt arbetsvillkoret genom flera kortvariga anställningsförhållanden. Nu kan de övergå från arbetsmarknadsstöd till arbetslöshets-

dagpenning tidigare. Antalet sådana personer uppskattas vara några tusen per år.

Det kortare arbetskravet kan uppmuntra människor att söka korttidsarbeten. Att arbetsvillkoret förkortas är av betydelse i synnerhet för äldre arbetslösa som kan ha svårt att hitta arbete i den egna branschen. Förkortningen av arbetsvillkoret är också av regional betydelse. Detta gäller i synnerhet arbetslösa i sådana områden där arbetsmöjligheterna är som sämst och där stödarbete ofta har varit ett inslag i arbetet för att uppfylla arbetsvillkoret.

Om en person fortlöpande har deltidsarbete så att arbetsvillkoret samtidigt uppfylls, skall självrisiktiden och lönen alltid bestämmas efter åtta månader i stället för tidigare tio månader. Den nya dagpenningen är dock alltid minst 80 % av den tidigare dagpenningen.

Ändringar gällande jämkad arbetslöshetsdagpenning

Den föreslagna förskottsbetalningen av jämkad dagpenning gör det möjligt att betala arbetslöshetsdagpenning utan de dröjsmål som för närvarande har berott på att man måst få löneintyg. Likaså påskyndas utbetalningen av att heltidsarbete som varat över två veckor ställs utanför jämkningen.

Den föreslagna ändringens effekter för individen beror på förhållandet mellan den lön som ligger till grund för dagpenningen och lönen för det tillfälliga arbetet samt hur länge det tillfälliga arbetet varar. Den jämkade inkomstrelaterade dagpenningen och lönen för arbetet har tillsammans kunnat utgöra högst 90 % av den lön som ligger till grund för dagpenningen, dock minst det som personen i fråga skulle få i grunddagpenning. Eftersom tillämpningen av denna regel lämnar bort när dagpenning betalas för arbetslöshetsdagar stiger nivån på dagpenningen något i de flesta fall, om lönenivån i det tillfälliga arbetet är densamma som den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen. Ökningen är desto större ju längre det tillfälliga arbetet räcker och ju större lönen för det är. Sådana personer för vilka den lön som ligger till grund för dagpenningen har bestämts på grundval av del-

tidsarbete och kortvariga heltidsarbeten och för vilka nivån på dagpenningen av denna orsak är låg, får högre dagpenning på grund av ändringen.

I grundskydd betalas för arbetslöshetsdagar oftast mera än vad personen i fråga skulle få i form av jämkad dagpenning när lönen för det tillfälliga arbetet är minst 980 euro i månaden. Är lönenivån lägre än så skulle den arbetslöse få mera i jämkad dagpenning. Å andra sidan omfattas löner för högst två veckors tid fortfarande av jämkningen.

Till följd av den föreslagna ändringen kan jämkad dagpenning betalas längre till sådana personer som turvis utför deltidsarbete och turvis kortvarigt heltidsarbete. Detta beror på att tid som tidigare skulle ha jämkats nu inte räknas in i maximitiden för jämkad dagpenning. På grund av att begreppet bisyssla slopas i de fall där huvudsysslan inte har varit på heltid, kommer lönen för bisysslan att beaktas i den lön som ligger till grund för dagpenningen, vilket höjer nivån på dagpenningen.

Rätt till tilläggsdagar

För närvarande är utkomsten för en arbetslös som fyllt 55 år tryggad genom arbetslöshetsdagpenning och arbetslöshetspension under nästan 10 års tid före pensionsåldern 65 år. Av propositionen följer att denna period förkortas med två år. Den föreslagna ändringen gäller personer som är födda 1950 och senare, vilka alltså får rätt till tilläggsdagar första gången 2009.

Trots att arbetslöshetspensionen slopas som pensionsform, tryggar rätten till tilläggsdagar äldre arbetstagares försörjning. Enligt den gällande lagen berör rätten till tilläggsdagar inte företagare, och inte heller i detta sammanhang utvidgas rätten till tilläggsdagar till företagare.

För personer som har en lång arbetshistoria och för vilken den pensionsgrundande lönen vore hög, skulle arbetslöshetspensionen vara högre än arbetslöshetsdagpenningen. Då nivån på den arbetslöshetsdagpenning som betalas för tilläggsdagar höjs så att den överskjutande förtjänstdelen är 32,5 procent, om personen i fråga har minst 20 års arbetshistoria bakom sig, motsvarar arbetslöshetsdag-

penningen bättre nivån på arbetslöshetspensionen.

Övriga verkningar

Periodiseringen av semesterersättningar och ekonomiska förmåner inverkar på så sätt att de dagar som periodiseras inom utkomstskyddet för arbetslösa och semesterersättningsdagarna skall motsvara varandra bättre. Enligt den gällande lagen har dagpenning förvägrats för desto längre tid jämfört med den tid för vilken ersättningen eller förmånen har betalats ju mindre den lön som ligger till grund för dagpenningen är jämfört med den lön som ligger till grund för semesterpenningen. Om den lön som ligger till grund för dagpenningen är bättre än den lön som ligger till grund för ersättningen, är den förvägrade tiden kortare än den tid som ligger till grund för ersättningen.

Om en företagare som blir löntagare och medlem av en löntagarkassa tidigare har fått arbetslöshetsdagpenning kan han eller hon räkna sig till godo 11 veckor av det försäkrings- och arbetsvillkor som han eller hon uppfyllt i företagarkassan. Om han eller hon tidigare har fått arbetslöshetsdagpenning, varvid 34 veckor krävs för löntagares arbetsvillkor, kan han eller hon uppfylla löntagares arbets- och försäkringsvillkor på 23 veckor. Situationen kan uppmuntra företagare som har blivit arbetslösa efter företagsverksamhet att ta emot även kortvarigt lönearbete.

5. Beredningen av propositionen

Teknisk reform av lagstiftningen

Social- och hälsovårdsministeriet kallade den 1 juli 1997 utskottsrådet Pentti Arajärvi till utredningsman med uppgift att utgående från slutrapporterna av den 11 november 1996 och den 20 december 1996 från social- och hälsovårdsministeriets utredningsuppdrag utarbeta ett förslag till förenhetligande och förtydligande av lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa. Målet var ett förslag där utkomstskyddet utgör en konsekvent helhet så att utkomstskyddsförmånerna med beaktande av beskattningen och avgifts-

politiken uppmuntrar människor att söka sig arbete och stanna kvar i arbetet. Förslagen skulle utarbetas så att de totala utgifterna för utkomstskyddet inte ökar till följd av förslagen.

Den rapport som utredningsmannen överlämnade den 30 juni 1998 (Toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön selkeyttäminen, Social- och hälsovårdsministeriets stencilier 1998:17) innehöll utöver ovan nämnda principiella granskning preliminära förslag till en reform av bl.a. lagarna om utkomstskyddsförmåner. Utredningsmannens rapport skickades 1998 på remiss till ett stort antal instanser, men i det skedet inleddes ingen egentlig lagberedning på grundval av rapporten. I september 2001 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet ett projekt som fick i uppdrag att utgående från förslagen i utredningsmannens rapport utarbeta nödvändiga regeringspropositioner och utföra annan nödvändig beredning av en teknisk reform av den lagstiftning som gäller det utkomstskydd som sköts av Folkpensionsanstalten. Målet för reformen är att göra lagstiftningens struktur klarare och att förenkla, förtydliga och vid behov förenhetliga de författningar som gäller förmånerna och verkställigheten av dem.

Den tekniska reformen av lagstiftningen gällande utkomstskyddet för arbetslösa utgör den första delen av ovan nämnda projekt. Beredningen har utförts som tjänsteuppdrag i nära samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet. I beredningen har deltagit eller i samband med den har hörts följande organisationer: undervisningsministeriet, Försäkringsinspektionen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Servicearbetsgivarna rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Aka-va, Företagarna i Finland, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetskassornas samorganisation rf, Finlands Kommunförbund och Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation TVY rf.

Förslagen gällande inkomstrelaterad dagpenning

I det inkomstpolitiska avtalet för 2001—

2002 kom man överens om att det under social- och hälsovårdsministeriets ledning tillsätts en arbetsgrupp på trepartsbasis för att utreda utvecklingen av systemet med utkomstskydd för arbetslösa och arbetskraftspolitiken. Dessutom utreds och avgörs behovet av att bringa klarhet i och förenhetliga de olika stödsystemen för frivillig utbildning samt behovet av att ändra på andra förmåner som Utbildnings- och avgångsbidragfonden betalar.

Regeringen konstaterade den 17 november 2000 i sitt ställningstagande till det inkomstpolitiska avtalet att under social- och hälsovårdsministeriets ledning tillsätts en arbetsgrupp på trepartsbasis för att utreda utvecklingen av systemet med utkomstskydd för arbetslösa och arbetskraftspolitiken i enlighet med uppdraget i arbetsmarknadsorganisationernas förhandlingsresultat.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 9 februari 2001 en arbetsgrupp för att utreda behoven och möjligheterna att utveckla utkomstskyddet för arbetslösa och arbetskraftspolitiken i en riktning som skulle stöda sysselsättningen. I arbetsgruppen fanns representanter för social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, arbetsministeriet och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna. Arbetsgruppen för utkomstskyddet för arbetslösa 2001 överlämnade sitt betänkande den 12 november 2001.

I det utredningsarbete som social- och hälsovårdsministeriet inledde i syfte att utveckla utkomstskyddet under frivillig utbildning deltog social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna.

Propositionen har utarbetats i enlighet med arbetsgruppernas förslag som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med arbetsministeriet, Folkpensionsanstalten och Försäkringsinspektionen. I samband med beredningen har man hört representanter för arbetsmarknadens centralorganisationer samt bl.a. undervisningsministeriet, finansministeriet, Kommunförbundet, Arbetslöshetskassornas samorganisation rf, arbetslöshetsförsäkringsfonden, Pensionsskyddscentralen, Utbildnings- och avgångsbidragfonden, Statskontoret, Företagarna i Finland, de arbetslösa

och försäkringsdomstolen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

6.1.1. Reformen av lagstiftningen om arbetskraftspolitik

Regeringens proposition är ett led i en lagstiftningshelhet, genom vilken man försöker förtydliga lagstiftningen gällande utkomstskydd för arbetslösa vad gäller såväl uppbyggnaden som ordalydelsen och definiera de begrepp som används i lagstiftningen så enhetligt som möjligt. Bestämmelserna om utkomstskydd vid arbetslöshet har nära beröringspunkter med den arbetskraftspolitiska lagstiftningen. Avsikten är att på samma sätt som i denna proposition förtydliga lagstiftningen om arbetskraftsservice, skötseln av sysselsättningen samt de förmåner och stöd som ansluter sig till dem. Regeringen avlåter separat till Riksdagen en proposition med förslag till lag om offentlig arbetskraftsservice och lagstiftning som har samband med den. I denna proposition ingår många hänvisningar till den lagstiftningen i synnerhet i fråga om arbetsmarknadsstödet.

Avsikten är att lagen om offentlig arbetskraftsservice skall ersätta lagen om arbetskraftsservice, lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och sysselsättningslagen. I lagen om offentlig arbetskraftsservice intas dessutom vissa bestämmelser som nu ingår i lagarna gällande arbetskraftsförmåner och som har ett närmare samband i sak med arbetskraftspolitiken än utkomstskyddet för arbetslösa. Sådana är bl.a. 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd, som definierar innehållet i arbetskraftspolitiska åtgärder, vissa bestämmelser i 2 a kap. i nämnda lag som gäller sammansatt stöd, bestämmelserna om registrering som arbetslös arbetssökande och arbetsansökans giltighet samt bestämmelserna om utnämmande av arbetskraftskommissionen, dess sammansättning och beslutanderätt och andra uppgifter än avgivande av arbetskraftspolitiskt utlåtande, vilka nu i huvudsak

ingår i förordning.

Dessutom skall det stiftas en separat lag om datasekretessen i anslutning till verkställigheten av arbetskraftspolitiken. Regeringen avlåter en separat proposition till riksdagen med förslag till lagar om ett datasystem för arbetskraftsförvaltningens kundservice samt om ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och om upphävande av vissa bestämmelser i lagen om arbetskraftsservice.

6.1.2. *Andra ändringsförslag som gäller den sociala tryggheten*

Enligt den principavtal som arbetsmarknadens centralorganisationer har ingått om utvecklande av den privata sektorns arbetspensioner skall bl.a. det skydd som nu ingår i arbetslöshetspensionen för dem som är födda 1950 eller senare börja skötas via utkomstskyddet för arbetslösa. Dessa personers möjlighet till arbetslöshetspension skall ersättas med reformer av utkomstskyddet för arbetslösa. Arbetsgruppen för utkomstskyddet för arbetslösa 2001, som dryftat reformen av utkomstskyddet för arbetslösa, har föreslagit att rätten till s.k. tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa skall ersätta arbetslöshetspensionen för dem vilkas rätt till tilläggsdagar börjar 2007 eller senare. Samtidigt föreslås att åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar höjs från nuvarande 57 år till 59 år. En förutsättning för rätt till tilläggsdagar skall också vara att personen i fråga när maximitiden 500 dagar för arbetslöshetspenning går ut har en arbetshistoria som omfattar minst 5 år under de senaste 15 åren. Tilläggsdagar skall betalas till utgången av den månad då personen i fråga har rätt att börja få ålderspension utan tidigarelägningsavdrag. En person kan om han eller hon så vill vara arbetssökande och få arbetslöshetsdagpenning till utgången av den månad då han eller hon fyller 65 år.

Ovan beskrivna ändring som gäller tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa skall alltså stegvis ersätta arbetslöshetspensionen. För att nivån på den arbetslöshetsdagpenning som betalas för tilläggsdagarna bättre skall motsvara nivån på pensionsskyddet, är avsikten att dagpenningen

skall betalas förhöjd för tilläggsdagarna. Dagpenningens förtjänstdel i fråga om den överskjutande delen skall vara 32,5 % i stället för 20 % förutsatt att personen i fråga har minst 20 års arbetshistoria bakom sig.

Ändringarna förutsätter också att bestämmelserna gällande systemen för finansiering av arbetspensionerna och arbetslöshetsförmånerna ses över. Avsikten är att arbetsgivarnas finansieringsansvar som motsvarar arbetslöshetspensionerna skall behållas och överföras till systemet för utkomstskydd för arbetslösa så att självriskförfarandet skall gälla alla arbetsgivare enligt samma principer.

Reformerna gällande arbetslöshetspensionerna och tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa borde genomföras koordinerat bl.a. för att ingen skall hamna i kläm. Även lösningarna gällande denna finansiering bildar en helhet som måste täckas av såväl den privata som den offentliga sektorn. Regeringen har för avsikt att lägga fram förslag gällande finansieringen av arbetslöshetsförmånerna separat genast efter att de frågor som fortfarande är öppna har lösts. Syftet med propositionen är att bibehålla fördelningen av kostnaderna mellan olika finansierare enligt nuvarande principer så att inte ansvaret för finansieringen överförs på t.ex. arbetslöshetskassorna ifall avgångsbidragssystemet och arbetslöshetspensionen avskaffas.

Regeringen avlåter också en separat proposition med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och av lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) till den del det är fråga om fastställande av den sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som skall betalas till mottagare av arbetslöshetsdagpenning. Avsikten är att som grund för dagpenningen skall inte användas den arbetslöshetsdagpenning som innehåller den förhöjda förtjänstdel som föreslås i denna proposition, utan som grund skall alltid användas den inkomstrelaterade dagpenning eller grunddagpenning som bestäms enligt huvudregeln. Förslaget ingår i den separata propositionen med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och lagen om rehabiliteringspenning.

Regeringen kommer att avlåta en separat proposition med förslag till lag om ändring

av lagen om Utbildnings- och avgångsbidragsfonden. Avsikten är att upphäva den nuvarande lagen om Utbildnings- och avgångsbidragsfonden. I stället föreslås en lag om Utbildningsfonden. Den nya Utbildnings-

fonden skall förutom för verkställigheten av vuxenutbildningsstödet ansvara för yrkesutbildningsbidrag som betalas som engångersättning på grundval av fristående prov.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om utkomstskydd för arbetslösa

I AVDELNINGEN

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Paragrafen beskriver syftet med arbetslöshetsförmånerna. Det allmänna socialpolitiska målet för utkomstskyddet för arbetslösa är att trygga arbetslösas försörjning genom att ersätta de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar. Den allmänna utgångspunkten för den sociala tryggheten är att garantera var och en rätt och möjlighet att vara aktiv genom att förhindra att försörjningen försämras i en social risksituation. Vid arbetslöshet betyder detta möjlighet att aktivt söka arbete på heltid för att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden.

I lagförslaget liksom i den arbetskraftspolitiska lagstiftningen förstås sökande av arbete i vid bemärkelse. Förutom att söka lönearbete betyder det beredskap att delta i utbildning och vid behov andra åtgärder som förbättrar arbetsmarknadsfärdigheterna.

I lagen bestäms om förmåner och den skall tillämpas på förmåner som beviljas på villkor att mottagaren är arbetslös och registrerad som arbetslös arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå. Om den arbetskraftsservice som arbetskraftsmyndigheten tillhandahåller och om sysselsättningsfrämjande åtgärder bestäms särskilt på det sätt som närmare beskrivs i punkt 6.1.1.

Lagen skall tillämpas på personer som är stadigvarande bosatta i Finland. I 7 § bestäms när en person skall anses vara bosatt i Finland.

2 §. *Förmåner.* I paragrafen bestäms om de förmåner som beviljas med stöd av denna lag. För att göra lagstiftningen mera informativ beskrivs i paragrafen systemet med ar-

betslöshetsförmåner och de viktigaste förutsättningarna för erhållande av respektive förmån.

Förmåner enligt lagen är arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetsdagpenning samt utbildningsdagpenning som betalas under tiden för arbetslösas frivilliga studier. Arbetslöshetsdagpenning betalas i form av inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning på grundval av etablerat lönearbete eller etablerad företagsverksamhet. För att arbetet skall anses etablerat och företagsverksamheten etablerad skall arbetsvillkoret enligt 5 kap. 3 eller 7 § vara uppfyllt.

Förmånsslagen motsvarar nuvarande lagstiftning. I 1 mom. bestäms om arbetsmarknadsstöd, som inom systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna är den lagstadgade sociala tryggheten vid arbetslöshet. I 2 mom. bestäms om arbetslöshetsdagpenning och i 3 mom. om betalning av arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetsdagpenning i form av utbildningsdagpenning.

3 §. *Förmånstagarnas allmänna rättigheter och skyldigheter.* För att betona vikten av planen för arbetssökande föreslås i 1 mom. en hänvisning till en arbetslös arbetssökandes rätt till en plan för arbetssökande. Närmare bestämmelser om planen för arbetssökande ingår i 4 kap. lagen om offentlig arbetskraftsservice. I 2 mom. bestäms om förmånstagarens allmänna skyldigheter att aktivt söka arbete och utbildning samt i samarbete med arbetskraftsmyndigheten främja sin sysselsättning och förhindra att arbetslösheten förlängs. I sak motsvarar bestämmelsen 2 § 3 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 1 a § lagen om arbetsmarknadsstöd. För att förtydliga bestämmelsen har ett omnämnande av fullföljande av planen för arbetssökande tillfogats, eftersom planen för arbetssökande spelar en viktig roll i den serviceprocess som riktar sig till en arbetslös arbetssökande och för att stöda hans eller hennes sökande efter arbete.

På samma sätt som för närvarande är bestämmelsen om allmänna skyldigheter en be-

stämmelse som beskriver syftet, och en förmån kan inte förvägras enbart med stöd av den.

4 §. *Lagens verkställighet.* Bestämmelsen har i sak samma innehåll som den gällande lagstiftningen (3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 3 § lagen om arbetsmarknadsstöd). I 3 mom. har intagits den grundläggande bestämmelse om utkomstskyddsombud som för närvarande ingår i 43 c § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

5 §. *Definitioner.* I paragrafen definieras de viktigaste av de begrepp som används i lagen. Begreppen heltidsarbete, deltidsarbete och plan för arbetssökande motsvarar innehållsmässigt den nuvarande lagstiftningen. Även definitionen av permittering i 6 punkten motsvarar gällande praxis. I samband med revideringen av arbetsavtalslagen (55/2001) ändrades bestämmelserna om permittering så att förutom permittering som arbetsgivaren verkställer ensidigt kan permittering för viss tid dessutom enligt 5 kap. 2 § 2 mom. arbetsavtalslagen basera sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Förutsättningen är dock att permitteringen är behövlig på grund av arbetsgivarens verksamhet eller ekonomiska situation. Enligt den ordalydelse som föreslås i paragrafen skall även dylika avtalsbaserade permitteringarna behandlas som andra permitteringar när det gäller utkomstskyddet för arbetslösa till den del de baserar sig på produktionsorsaker och ekonomiska orsaker. Om permittering kan på det sätt som avses i nämnda lagrum - enligt motiveringen till lagrummet - avtalas endast medan anställningsförhållandet varar särskilt i varje enskild situation och allmänt taget inte t.ex. när ett arbetsavtal ingås. Dylika situationer omfattas inte, såsom konstateras i motiveringen till 3 kap. 5 §, av utkomstskyddet för arbetslösa.

Det finska systemet med utkomstskydd för arbetslösa är splittrat vad gäller såväl uppbyggnaden som organisationen. Till följd av detta är lagstiftningens struktur invecklad och förutom upprepade laghänvisningar innehåller också de enskilda bestämmelserna ofta långa definitioner, som gör bestämmelserna tunga och svårtolkade. I paragrafen definieras sådana begrepp som används upprepade gånger senare i lagen, t.ex. tid utan er-

sättning, skyldighet att vara i arbete, plan för arbetssökande och sammansatt stöd, vilka ersätter ovan nämnda interna hänvisningar och långa definitionskedjor. I paragrafen definieras också vissa allmänna begrepp, som är arbetslöshetsförmån, arbetslöshetsdagpenning och arbetsvillkor. Syftet med dem är också att i senare bestämmelser ersätta de upprepade, långa definitioner som respektive bestämmelses tillämpningsområde skulle förutsätta. Alltså, om det i en senare paragraf bestäms om t.ex. en arbetslöshetsförmån gäller bestämmelsen alla förmåner som definitionen avser - om bestämmelsen tillämpningsområde åter är begränsat till enbart arbetslöshetsdagpenningar eller företagares inkomstrelaterade dagpenning används dessa termer i stället för det allmänna begreppet. Arbetsvillkoret i 7 punkten har motsvarande betydelse och bestämmelsen skall läsas på motsvarande sätt.

6 §. *Företagare.* Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande lag och vedertagen praxis. I paragrafens anges under vilka förutsättningar en person skall betraktas som företagare när lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas, dvs. när lagens specialbestämmelser gällande företagare skall tillämpas, t.ex. bestämmelserna om arbetsvillkor, periodisering av försäljningsvinst eller fastställande av dagpenningens storlek. På motsvarande sätt kan bestämmelserna om löntagare inte tillämpas på den som uppfyller kraven i den paragraf som gäller företagarsstatus.

De arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomstskydd för arbetslösa företagare, dvs. när en arbetssökande som skall betraktas som företagare är sysselsatt inom sin företagsverksamhet så att den utgör ett hinder för beviljande av arbetslöshetsförmåner, anges i 2 kap. 4 och 5 § i lagförslaget. I praktiken har det förekommit inkonsekvenser vid tillämpningen av bestämmelserna om definition av företagare och den arbetskraftspolitiska bedömningen av företagsverksamhet. I 5 mom. har för att bringa klarhet i tillämpningspraxis intagits en hänvisning till de arbetskraftspolitiska bestämmelserna gällande företagare. När företagsverksamhetens inverkan på arbetslöshetsförmånerna bedöms skall både 1 kap. 6 § och 2 kap. 4 och 5 § beaktas. Om någon inte har ett sådant innehav eller en så-

dan bestämmanderätt i företaget som avses i 1 kap. 6 § 1—3 mom., kan det inte heller anses att han eller hon är sysselsatt som företagare. Det faktum att en arbetsökande uppfyller kriterierna för att definieras som företagare avgör inte ensamt huruvida han eller hon är sysselsatt inom denna företagsverksamhet, utan det är en omständighet som skall bedömas i enlighet med 2 kap. 4 och 5 §.

Definitionen av företagare bör tolkas på ett enhetligt sätt inom lagstiftningen gällande utkomstskydd för arbetslösa. Den som skall betraktas som företagare kan t.ex. inte på ett effektivt sätt försäkra sig själv i en löntagar-kassa. Bestämmelsen är också av betydelse med tanke på arbetslöshetsförsäkringspremiens storlek. Om någon skall betraktas som en sådan företagare som definitionen avser, bör hans eller hennes arbetslöshetsförsäkringspremie bestämmas i enlighet med detta.

På samma sätt som den gällande lagen skall bestämmelsen gälla förutom olika bolagsformer t.ex. enskilda näringsidkare och rörelseidkare. Sålunda kan även t.ex. en näringsidkares make eller familjemedlem med stöd av bestämmelsen betraktas som en person som idkar företagsverksamhet.

Enligt lagens ordalydelse kan en arbetsökande definieras som företagare endast om han eller hon har arbetat i bolaget. Sålunda föranleder inte enbart innehav att en arbetsökande definieras som företagare. När ägarandelen fastställs beaktas i enlighet med vedertagen praxis även indirekt innehav via andra företag och sammanslutningar när någon ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger minst hälften av eller har motsvarande bestämmanderätt i bassamfundet. För att klarlägga saken intas en uttrycklig bestämmelse om detta i lagen. I fråga om innehav via bassamfund förutsätts dock inte att personen i fråga arbetar inom bassamfundet.

Även definitionen av ledande ställning motsvarar gällande lag. Definitionen är inte uttömmande. Enligt lagen anses verkställande direktören och styrelsemedlemmarna i aktiebolag och personer som annars har motsvarande ställning stå i ledande ställning. Suppleanter i styrelsen anses stå i ledande ställning endast om de deltar i styrelsemötena

så ofta att de i praktiken anses ha samma beslutanderätt som de ordinarie styrelsemedlemmarna. I sådana små företag och sammanslutningar där innehavet är jämt fördelat kan ledande ställning oberoende av någons formella ställning också komma enbart genom bestämmanderätt som ansluter sig till innehavet. Exempelvis i ett andelslag med sex medlemmar, där varje medlems innehav alltså överstiger 15 %, skall alla medlemmar betraktas som företagare. Inom rättspraxis har det ansetts att i ett litet bolag, där tre delägare ägde lika stora andelar, utövades beslutanderätten ägarna emellan och varje delägare skulle anses stå i ledande ställning oberoende av sin formella ställning.

Definitionen av familjemedlemmar motsvarar gällande lag. Sambo jämställs med make på det sätt som bestäms i 7 §.

7 §. *Samboförhållande och makar som bor åtskilda*. I lagen föreslås en särskild definition av samboförhållande samt av makar som anses bo åtskilda när lagen tillämpas. Ett samboförhållande, den term som används i paragrafen därför att den är så etablerad, kan enligt förslaget jämföras med äktenskap när förmaner fastställs, om alla förutsättningar som uppräknas i paragrafen föreligger. Enligt förslaget till bestämmelse förutsätts att det är fråga om en man och en kvinna, att de skall anses ha gemensamt hushåll, att de lever under äktenskapsliknande förhållanden och att det helt klart inte är fråga om ett tillfälligt arrangemang.

Det går inte att ange någon entydigt innebörd åt gemensamt hushåll, men redan det att man bor tillsammans ger ett visst fog för att anta att det är fråga om ett gemensamt hushåll. Även begreppet äktenskapsliknande förhållanden förblir i någon mån problematiskt med tanke på verkställigheten, eftersom det inte går att utfärda några närmare bestämmelser om denna sak. Tolkingspraxis styrs dock av att det i bestämmelsen förutsätts att förhållandet skall vara etablerat och fortgående. Det kan betraktas som ett sådant fortgående förhållande som avses i bestämmelsen t.ex. när det gemensamma hushållet varat flera månader.

På grundval av 8 § 3 och 4 mom. lagen om registrerat partnerskap (950/2001) jämföras den som lever i registrerat partnerskap med

den som lever i äktenskap.

8 §. *Bosättning i Finland.* På samma sätt som för närvarande skall frågan om någon skall anses vara bosatt i Finland avgöras i enlighet med lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

9 §. *Pendlingsregion.* I 1 mom. definieras pendlingsregion på samma sätt som i 10 § 1 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Termen ort ersätts med begreppet kommun.

Pendlingsregionerna fastställs genom förordning av arbetsministeriet och en bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning föreslås i 2 mom. De lokala arbetskraftskommissionerna skall fortfarande delta i beredningen. Enligt den nuvarande lagstiftningen skall pendlingsregionerna fastställas årligen. Praxis har utvisat att det endast sällan sker väsentliga förändringar i pendlingen under en ettårsperiod. Av denna anledning föreslås att nämnda krav slopas.

Som sådana särskilda skäl som avses i 1 mom. betraktas fortfarande att bosättningskommunen är exceptionellt vidsträckt eller att de geografiska förhållandena är exceptionella i något annat avseende, varvid endast en del av kommunens område fastställs hör till pendlingsregionen. Å andra sidan kan som särskilda skäl fortfarande betraktas det faktum att det inom vissa branscher normalt förutsätts större rörlighet än sedvanlig sådan.

2 kap. Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

I detta kapitel samlas de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner, med andra ord de förutsättningar om vilka arbetskraftsmyndigheten ger ett bindande utlåtande till den som betalar ut förmånen. För närvarande ingår största delen av de arbetskraftspolitiska förutsättningarna i 2 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 3 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd. Kapitlet innehåller gemensamma arbetskraftspolitiska förutsättningar för de olika förmånsslagen. I 8 kap. bestäms om de särskilda arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetsmarknadsstöd. På utbildningsdagen tillämpas de förut-

sättningar som anges i detta kapitel endast delvis på det sätt som närmare bestäms i 10 kap. 2 §.

Strävan har varit att göra paragrafernas ordningsföljd i kapitlet klarare. I 1 § ingår en grundläggande bestämmelse om arbetslös arbetssökande. I 2 – 11 § bestäms hur rätten att få en förmån påverkas av ett sådant förfarande som i princip inte är beroende av de erbjudanden om arbete som getts den arbetssökande eller av Arbetskraftsbyråns agerande i allmänhet. På motsvarande sätt bestäms i 12–20 § om effekterna av vägran att ta emot erbjudet arbete samt av vägran att delta i och avbrytande av utbildning och arbetskraftspolitiska åtgärder. Begreppen i kapitlets bestämmelser har förenhetligats bl.a. så att för godtagbara grunder för ett arbetsmarknadsbeteende som annars vore klanderbart används konsekvent giltig orsak.

För att den lagstiftning som ansluter sig till de grundläggande fri- och rättigheterna skall bli noggrannare avgränsad har i lagen intagits bestämmelser om giltigt orsak i samband med alla bestämmelser som anger klanderbart arbetsmarknadsbeteende eller som en särskild paragraf efter dem, samt en bestämmelse om hur den som inte har ansetts stå till arbetsmarknadens förfogande kan visa att han eller hon återvänt till arbetsmarknaden. I sak motsvarar nämnda bestämmelse och definitionerna av giltig orsak nuvarande, vedertagen tillämpningspraxis.

I de nuvarande lagarna är de anges tiderna utan ersättning i månader, dock så att enligt 11 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 22 § 2 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd anses en månad ha 30 dagar. Enligt propositionen skall tider utan ersättning anges direkt i dagar (30, 60 eller 90 dagar) i bestämmelserna i fråga. Vid tillämpningen av bestämmelserna avses med dag på samma sätt som i den nuvarande lagstiftningen en kalenderdag, inte t.ex. en dag för vilken förmån betalas.

1 §. *Arbetslös arbetssökande.* Enligt 4 § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 13 § lagen om arbetsmarknadsstöd är berättigad till förmån en hos Arbetskraftsbyrån registrerad, arbetsför arbetslös person som söker heltidsarbete, står till arbetsmarknadens förfogande på de villkor

som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden och inte har kunnat anvisas arbete eller utbildning. Med de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden avses sådana bestämmelser enligt arbetsavtalslagen och lagar som har samband med den samt kollektivavtal som skall tillämpas i anställningsförhållanden. Den som får delinvaldpension är berättigad till förmåner, även om han eller hon inte söker heltidsarbete. För att behålla sin rätt till förmåner skall förmånstagarna dessutom anmäla sig till Arbetskraftsbyrån på det sätt som byrån bestämmer.

Innehållsmässigt föreslås inga ändringar i nämnda centrala förutsättningar för erhållande av förmåner. För att lagens struktur skall bli klarare föreslås att villkoret gällande arbetsförmåga flyttas till 3 kap., eftersom arbetsförmågan inte hör till de Arbetskraftspolitiska förutsättningar som Arbetskraftsmyndigheten undersöker. När det gäller att registrera sig som arbetssökande och hålla arbetsansökan i kraft hänvisas å andra sidan till lagstiftningen gällande Arbetskraftsservice och de förfaringsätt som föreskrivs i den.

Bestämmelsen förtydligas genom att som arbetslös definieras personer som inte är sysselsatta på heltid som företagare eller i eget arbete och som inte står i anställningsförhållande och inte är permitterade på heltid samt dessutom personer som har tillfälligt arbete eller deltidsarbete antingen som deltidsanställda eller permitterade (förkortad arbetsvecka och förkortad arbetsdag). En person anses stå i anställningsförhållande också under ett s.k. vilande anställningsförhållande, med andra ord i en situation där parterna i arbetsavtalet inte är skyldiga att utföra arbete eller betala lön av andra orsaker än på grund av permittering enligt arbetsavtalslagen. Sålunda har en person inte rätt till arbetslöshetsförmåner på grundval av t.ex. tjänste- eller studieledighet som han eller hon själv ansökt om eller ett arbetstidsarrangemang som man kommit överens om när arbetsavtalet ingicks. I 3 kap. 3 § 3 mom. föreskrivs om de undantagsfall då förmåner kan beviljas till sådana som står i anställningsförhållande och i 3 kap. 5 § om de begränsningar som följer av anställnings- och tjänsteförhållanden.

Begreppet arbetssökande preciseras genom att i 2 mom. intas en uttrycklig bestämmelse

som överensstämmer med vedertagen tillämpningspraxis och som föreskriver på vilket sätt den arbetssökande skall vara anträffbar för arbetserbjudanden och annan kontakt från Arbetskraftsbyråns sida. Minimikravet är i enlighet med nuvarande tillämpningspraxis att den arbetssökande meddelar Arbetskraftsbyrån sin postadress, även en tillfällig sådan.

Enligt 3 mom., som gäller sökande efter heltidsarbete, skall heltidsarbete vara målet för inte bara arbetsansökan utan också för den plan för arbetssökande som uppgjorts efter att denna lag trätt i kraft när en plan har utarbetats tillsammans med den arbetssökande. Genom bestämmelsen framhävs även den centrala roll som planen för arbetssökande spelar för den Arbetskraftsservice som tillhandahålls arbetslösa arbetssökande.

2 §. *Arbete som inte utförs i anställningsförhållande.* I 1 mom. bestäms om en arbetslös arbetssökandes rätt att utföra sedvanligt allmännyttigt frivilligt arbete och sedvanligt talkarbete. Bestämmelsen motsvarar 4 a § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa med den preciseringen att kravet på sedvanlighet har utsträckts till att omfatta även frivilligt arbete.

Om rätt för arbetslösa arbetssökande att delta i arbetsverksamhet som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bestäms i 1 mom. 3 punkten. Bestämmelsen motsvarar 4 a § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. bestäms på samma sätt som i 4 a § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa att en person inte är berättigad till arbetslöshetsförmån för den tid som han eller hon arbetar i ett företag eller annars i sådana uppgifter som allmänt utförs i ett anställningsförhållande eller i form av företagsverksamhet, om arbetet utförs utan lön.

3 §. *Hinder för att vara på arbetsmarknaden.* Enligt 5 § 1 mom. 3 punkten i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa är den som inte står till arbetsmarknadens förfogande inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning. Begreppet att stå till arbetsmarknadens förfogande definieras i 5 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Inledningen av momentet handlar om situationer där någon själv ställer upp sådana be-

gränsningar som utgör hinder för mottagande av arbete eller utbildning som erbjuds honom eller henne eller på grundvalen av vilka han eller hon lämnar sitt arbete eller sin utbildning. Slutet av momentet handlar om situationer där en person inte anses stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av utlandsresa, värnplikt, frihetsstraff, sjukhusvård eller annan anstaltsvård eller av någon annan därmed jämförbar orsak. I dessa situationer förutsätts inte att personen i fråga skulle ha erbjudits arbete eller utbildning eller att han eller hon har lämnat sitt arbete eller sin utbildning. För att förenkla tillämpningen av bestämmelsen och för att klarlägga olika begrepp föreslås att 5 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa delas upp i två olika paragrafer, av vilka den ena reglerar situationer där en person anses vara förhindrad att vara på arbetsmarknaden och den andra situationer där en person inte anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Bestämmelsen om att stå till arbetsmarknadens förfogande föreslås ingå i 8 §.

I 1 mom. bestäms om situationer där en person anses vara förhindrad att vara på arbetsmarknaden. Bestämmelsen motsvarar den nästsista meningen i 5 § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Lagrummet preciseras genom att till det fogas beväringstjänst och dessutom civiltjänst, under vilken man anses vara förhindrad att vara ute på arbetsmarknaden.

En person anses dock inte vara förhindrad att vara på arbetsmarknaden under en sådan på förhand till Arbetskraftsbyrån anmäld, tillfällig och kort utlandsresa under vilken han eller hon är anträffbar för Arbetskraftsbyrån och inom en skälig och sedvanlig tid kan ta emot arbete eller utbildning. Om detta bestäms i 2 mom. Bestämmelsen motsvarar den sista meningen i 5 § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 §. *Företagsverksamhet.* En person som är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet enligt 1 kap. 6 § eller på motsvarande sätt i eget arbete är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Som företag betraktas även lantbruksföretag. Om detta bestäms i 1 mom. Bestämmelsen motsvarar 5 a § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. bestäms när företagsverksamheten eller det egna arbetet inleds och när en person anses vara sysselsatt på heltid i verksamheten. Företagsverksamhet eller eget arbete anses sysselsätta en person på heltid, om den arbetsinsats som verksamheten kräver är så stor att den hindrar honom eller henne att ta emot heltidsarbete. Bestämmelsen motsvarar 5 a § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning bestäms närmare om inledandet av företagsverksamhet genom förordning av statsrådet. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning som motsvarar 47 § 1 mom. 1 punkten i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. För närvarande ingår en preciserande bestämmelse i 5 § förordningen om de Arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa.

I 3 mom. bestäms om begreppet företagsverksamhet som bisyssla. Företagsverksamheten betraktas som en bisyssla, om man på grundval av tiden i arbete eller annars kan anta att den arbetsinsats som företagsverksamheten kräver är så ringa att den inte utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete. Begreppet företagsverksamhet som bisyssla definieras inte i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. När företagsverksamheten upphör och avbryts betraktas som företagsverksamhet som är bisyssla enligt 5 a § 3 mom. 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa företagsverksamhet som definieras på samma sätt som det som nu föreslås.

5 §. *Upphörande med och avbrott i företagsverksamhet.* Den som tidigare varit sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller på motsvarande sätt i eget arbete, anses fortfarande vara sysselsatt i verksamheten tills den bevisligen upphör eller tills verksamheten i en följd har varit avbruten under fyra månader. Bestämmelsen preciseras genom att det i synnerhet i fråga om delägare och familjemedlemmar svårtolkade uttrycket ”tills han bevisligen har upphört med verksamheten”, som hänvisar till en person, ändras till att gälla nedläggning av hela företagsverksamheten. Eftersom kravet i praktiken har visat sig oskäligt i fråga om vissa familjemedlemmar som idkar företagsverksamhet, skall rätt

till utkomstskydd för arbetslösa familjemedlemmar i dessa fall inte kräva att verksamheten upphör eller avbryts i de situationer som närmare anges i förslagen till 2 mom. 1 punkten och 3 mom. I övrigt motsvarar 1 mom. i sak inledningen av 5 a § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. bestäms om situationer där rätten till arbetslöshetsförmåner inte förutsätter att företagsverksamhet som tidigare idkats på heltid upphör eller avbryts. Enligt 1 mom. tillämpas nämnda krav inte om sysselsättningen på heltid i företagsverksamhet har varit tillfällig på det sätt som definieras närmare i 3 mom. Bestämmelsen är ny. På samma sätt som enligt den nuvarande lagstiftningen skall kravet inte heller tillämpas på företagare som kan jämföras med löntagare och inte på företagsverksamhet som på grund av naturförhållandena är säsongbetonad. Företagare som kan jämföras med löntagare definieras i 4 mom. på samma sätt som i 5 a § 3 mom. 1 punkten i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Säsongbetonad företagsverksamhet definieras i 5 mom. genom att 5 a § 3 mom. 2 punkten i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa preciseras.

Enligt 3 mom. anses företagsverksamhet som är huvudsysslade vara tillfällig när det är fråga om företagarens make eller företagarens släkting i rätt upp- eller nedstigande led som bor tillsammans med företagarens i gemensamt hushåll och som inte alls har haft någon ägarandel i företaget eller någon bestämmanderätt som skulle ha baserat sig på en position i företagets organ och som är sysselsatt i verksamheten en kortare tid. Sysselsättningen betraktas som tillfällig, om den har varat högst sex månader.

En företagare anses idka säsongbetonad företagsverksamhet, om det beror på naturförhållandena att företagsverksamheten är säsongbetonad. Paragrafens 5 mom. preciseras genom att de tolkningsanvisningar som fanns i motiveringen till den ursprungliga regeringspropositionen gällande bestämmelsen (RP 359/1992 rd) intas i lagen. Företagsverksamheten betraktas inte som säsongbetonad om det under ett med avseende på väder- eller andra naturförhållanden genomsnittligt år

är möjligt att bedriva verksamheten längre än sex månader per år. Dessutom förutsätts att inkomsten av den säsongbetonade företagsverksamheten inte tryggar eller inte är avsedd att trygga försörjningen året om. Bestämmelsen är inte avsedd att utgöra en allmän bestämelse om behovsprövning och av den följer ingen allmän skyldighet att i detalj utfärda företagsverksamhetens omsättning eller rörelsevinst. Bestämmelsen skall tillämpas i situationer där det är uppenbart att den faktiska eller eftersträlvande omsättningen och avkastningen av säsongbetonad företagsverksamhet är anmärkningsvärt stor. Andra kännetecken av vilka man kan anta att målet för företagsverksamheten är att försörja sig året om är t.ex. betydande investeringar och anlåtande av utomstående arbetskraft under högsäsong.

I 1 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning som motsvarar 47 § 1 mom. 2 punkten i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En bestämmelse som preciserar när företagsverksamheten upphör eller avbryts ingår för närvarande i 5 a § förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa.

6 §. *Studier.* I paragrafen bestäms hur studier inverkar på arbetslöshetsförmånerna. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak innehållet i 5 b § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Paragrafen har ändrats på det som reformen av utbildningslagstiftningen kräver. Målet är att definitionerna av heltidsstudier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och studiestödslagstiftningen skall vara så enhetliga som möjligt så att man kan undvika situationer där den som är i behov av ekonomiskt stöd inte är berättigad till någondera stödet.

Den som studerar på heltid skall inte vara berättigad till arbetslöshetsförmåner. Begränsningen gäller också andra dagar än egentliga arbetsdagar. Den som fortsätter sina studier är inte berättigad till utkomstskydd för arbetslösa när utbildningen är avbruten t.ex. under sommaren.

Enligt 2 mom. 1 punkten skall såsom heltidsstudier alltid betraktas studier som en arbetslös inleder och där målsättningen är att

avlägga lägre eller högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen.

Enligt 2 punkten skall gymnasiestudier alltid betraktas som studier på heltid när deras omfattning enligt lärokursen är minst 75 kurser, som är minimiomfattningen av gymnasieutbildning som ordnas för unga. Definitionen motsvarar definitionen på heltidsstudier i gymnasieförordningen (810/1009) och förordningen om studiestöd (260/1994). I fråga om undervisning avsedd för vuxna omfattar lärokursen minst 44 kurser. Gymnasieutbildning som ordnas för vuxna utgör inget hinder för erhållande av arbetslöshetsförmåner. Gymnasieutbildning som ordnas i internat, t.ex. folkhögskola, betraktas dock alltid som heltidsstudier.

Enligt 3 mom. betraktas yrkesinriktade studier och andra studier som heltidsstudier när studiernas omfattning är minst tre studieveckor per studiemånad i genomsnitt. Om studiernas omfattning inte har dimensionerats i studieveckor, skall omfattningen enligt undervisningsprogrammet vara i genomsnitt minst 25 veckotimmar. Studier som avses i detta moment är förutom studier som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998) eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning även utbildning som ordnas inom något annat förvaltningsområde eller utbildning som tillhandahålls av helt privata läroanstalter och vars omfattning uppfyller föreskrivna kriterier. Definitionen motsvarar definitionen på heltidsstudier i förordningen om studiestöd med undantag av att studiestöd inte beviljas om kontakthandledningen eller kontaktundervisningen i fråga om studier som genomförs som distans- eller flerformsstudier är mindre än en vecka i följd per kalendermånad.

Även andra än ovan nämnda studier betraktas enligt 3 mom. som heltidsstudier, om den arbetsinsats som studierna kräver, med beaktande av studiernas omfattning enligt undervisningsplanen, bundenheten till studierna, den tid personen tidigare varit i arbete och den utbildning han eller hon tidigare förvärvat, är så stor att den utgör ett hinder för att ta emot heltidsarbete på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden. Med stöd av denna bestämmelse kan studier som inte definieras som heltidsstudier i 2 mom. i enskilda fall betraktas som heltidsstudier. 3

mom. tillämpas på sådana studier i form av dagsundervisning i yrkesläroanstalter och folkhögskolor som avses i 5 b § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På samma sätt som för närvarande skall studier som har karaktären av hobby i princip inte betraktas som heltidsstudier.

7 §. *Upphörande med och avbrott i heltidsstudier.* I 1 mom. bestäms att studierna för en person som tidigare studerat på heltid fortfarande betraktas som heltidsstudier tills studierna har avslutats. Den som studerar i gymnasiet eller grundskolan betraktas som studerande på heltid till utgången av terminen. Bestämmelsen motsvarar den första meningen i 5 b § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I fråga om dem som studerar i gymnasiet eller grundskolan ändras bestämmelsen så till vida att de är studerande på heltid till utgången av terminen medan de enligt den gällande lagen är det till utgången av läsåret.

I 2 mom. bestäms när heltidsstudier ändras till deltidstudier. Om den som är studerande på heltid genom tidsmässigt stadigvarande arbete eller idkande av företagsverksamhet och samtidiga studier visar att studierna inte utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete, anses studierna har blivit en bisyssla. I samma moment bestäms också hur ett tillfälligt avbrott i studierna inverkar på rätten till arbetslöshetsförmåner. Momentet preciseras på så sätt att en universitetsstuderande som har avbrutit sina studier för minst ett år inte betraktas som studerande på heltid under denna tid. Den ursprungliga bestämmelsen om avbrott var avsedd att tillämpas i läroanstalter där en studerande inte hade möjlighet att med intyg bevisa att studierna avbrutits. Sålunda motsvarar bestämmelsen 5 b § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa vad målet beträffar.

8 §. *Att stå till arbetsmarknadens förfogande.* I 1 mom. bestäms att en person inte är berättigad till arbetslöshetsförmåner, om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

En arbetssökande som utan giltig orsak vägrat ta emot arbete eller delta i utbildning anses enligt 2 mom. inte stå till arbetsmarknadens förfogande, om vägran beror på att han eller hon själv uppställer sådana be-

gränsningar som mera allmänt utgör hinder för att ta emot erbjudet arbete på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden, eller för att delta i erbjuden, för honom eller henne lämplig utbildning. Bestämmelsen har i praktiken tillämpats i situationer där grunden för att vägra ta emot eller för att lämna arbetet eller utbildningen visar att den arbetsökandes möjligheter att ta emot även annat arbete eller annan utbildning än vad som uttryckligen erbjuds honom eller henne är begränsade. I praktiken är de vanligaste begränsningarna som någon själv uppställer svårigheter med att ordna barnavård eller med arbetsvägen. Den arbetssökande skall dock ges skälig tid att ordna barnavård samt att undanröja svårigheter som beror på arbetsväg och andra motsvarande hinder.

Enligt 3 mom. anses den som utan giltig orsak lämnat arbetet eller utbildningen inte stå till arbetsmarknadens förfogande om han eller hon har lämnat arbetet eller utbildningen på grund av begränsningar enligt 2 mom. som han eller hon själv uppställt.

Förslagen till 1 – 3 mom. motsvarar i sak 5 § 1 mom. 3 punkten och de två första meningarna i 5 § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Sålunda skall en arbetssökande fortfarande anses stå till arbetsmarknadens förfogande, om han eller hon inte har fått en specificerad arbetsplatsanvisning eller anvisning till utbildning och inte lämnat arbetet eller utbildningen. Om en person själv som arbetssökande uppställer villkor eller begränsningar som hindrar eller försvårar erbjudandet av arbete eller arbetskraftsservice åt honom eller henne, skall arbetskraftsmyndigheten bedöma om han eller hon kan betraktas som arbetssökande på heltid enligt 1 § 3 mom. eller om det kan anses att han eller hon uppställer hinder enligt 3 §.

I 4 mom. föreslås en ny bestämmelse om undanröjande av begränsningar. I momentet bestäms å ena sidan när en rätt till arbetslösförmåner som förvägrats enligt 2 eller 3 mom. återvänder och å andra sidan framhävs den arbetssökandes skyldighet att visa att hindret undanröjts antingen genom att vara på arbetsmarknaden eller genom att förete en tillförlitlig utredning om t.ex. barnavårdsarrangemang eller tillgängliga fortskaffnings-

medel eller andra arbetsresearrangemang.

9 §. *Att lämna arbetet och att bli uppsagd.* I 1 mom. bestäms om tid utan ersättning när en person utan giltig orsak lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att anställningsförhållandet upphörde. Bestämmelsen motsvarar de två första meningarna i 9 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. bestäms om situationer där en persons arbetsavtal har sagts upp på en grund som avses i 7 kap. 2 § arbetsavtalslagen eller i 39 § sjömanslagen (423/1978) eller hävts på det sätt som avses i 8 kap. 1 § arbetsavtalslagen eller 49 § sjömanslagen och han eller hon bevisligen har bestritt uppsägningen inom uppsägningstiden eller inom tre månader efter hävningen. Om förfarandet inte kan anses uppenbart grundlöst, kan det inte anses att han eller hon själv har varit orsak till att anställningsförhållandet upphörde innan ett slutligt avgörande i saken har fattats. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 9 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

10 §. *Giltig orsak att lämna arbetet.* I 1 mom. bestäms att en person har giltig orsak att lämna sitt arbete, om han eller hon har en grund som avses i 8 kap. 1 § 2 mom. att häva arbetsavtalet. Bestämmelsen motsvarar 9 a § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På motsvarande sätt motsvarar de giltiga orsakerna att lämna arbetet i 2 och 4 mom. 9 a § 2 och 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. När 4 mom. tillämpas skall det i enlighet med nuvarande tillämpningspraxis vara av betydelse huruvida arbetsplatsen är belägen inom personens pendlingsregion. Enligt vedertagen tillämpningspraxis har en arbetstagare haft giltig orsak att lämna en arbetsplats som är belägen utanför hans eller hennes pendlingsregion, om förhållandena har förändrats väsentligt efter att han eller hon tog emot arbetet.

I 3 mom. återfinns bestämmelsen i 19 § 4 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, enligt vilken en person utan att förlora sin rätt till dagpenning kan säga upp sig från sitt arbete efter att en jämkad arbetslöshetsförmån som betalats på grundval av arbetet i fråga upphör därför att

den särskilda maximitiden för jämkad dagpenning har gått ut.

11 §. *Frånvaro från arbetsmarknaden.* Förslaget till 1 mom. motsvarar 9 § 5 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Paragrafens 2 mom. är nytt. Där bestäms när en person skall anses ha haft giltig orsak att vara borta från arbetsmarknaden. Innehållet motsvarar den vedertagna tillämpningspraxisen i fråga om godtagbar orsak enligt 9 § 5 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Som giltiga orsaker betraktas sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, civiltjänst, studier, barnafödelse, vård av barn under skolåldern eller andra skäl som i fråga om giltigheten är jämförbara med dessa.

12 §. *Vägran att ta emot arbete.* En arbetsökande som utan giltig orsak vägrar att ta emot ett lämpligt arbete som anvisats honom eller henne eller som erbjudits honom eller henne individuellt, t.ex. av arbetsgivaren, skall enligt 1 mom. inte ha rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, föreligger inte rätt till förmåner under 30 dagar. Bestämmelsen motsvarar i saken 7 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 2 mom. jämföras med vägran att ta emot arbete situationer där någon genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett anställningsförhållande inte har fåtts till stånd. Bestämmelsen motsvarar den andra meningens i 9 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

13 §. *Skydd för yrkesskicklighet.* Enligt 1 mom. kan en person, utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner, under de tre första arbetslöshetsmånaderna med hänvisning till sitt skydd för yrkesskickligheten vägra ta emot arbete som med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet inte kan anses lämpligt för honom eller henne. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 7 § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I bestämmelsen föreslås en definition av vad som är tillräcklig arbetserfarenhet för att man skall omfattas av skyddet för yrkesskicklighet genom att i lagen tas in 1 § i den nuvarande förordningen om de arbetskraftspoli-

tiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa med vissa preciseringar. Med en yrkesskicklig person avses en arbetssökande som har antingen yrkesutbildning samt minst ett års arbetserfarenhet i anslutning därtill eller som har förvärvat yrkesskicklighet genom minst två års arbetserfarenhet i branschen i fråga.

Den uttömmande bestämmelsen i 2 mom. om situationer där skyddet för yrkesskickligheten varar längre än tre månader motsvarar 7 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 3 mom. bestäms att skyddet för yrkesskicklighet undanröjs i situationer där den arbetssökande under de tre första arbetslöshetsmånaderna inte kommer att kunna anvisas med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet lämpligt arbete inom sin pendlingsregion. Det är arbetskraftsmyndigheten som gör bedömningen att nämnda arbete inte kommer att kunna anvisas inom pendlingsregionen. Till denna del motsvarar bestämmelsen 7 § 4 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås att momentet preciseras så att villkoret för att tid utan ersättning skall föreläggas är att arbetskraftsbyrån senast när den erbjuder arbete informerar den arbetssökande om att skyddet för yrkesskicklighet undanröjs och om skyldigheten att ta emot med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet lämpligt arbete inom en annan pendlingsregion eller annat arbete inom sin egen pendlingsregion.

14 §. *Regional rörlighet.* I 1 mom. bestäms om en arbetslös arbetssökandes skyldighet att under vissa förutsättningar ta emot arbete utanför sin pendlingsregion. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 7 § 5 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Vad som är skäligen villkor i fråga om lämplig bostad bestäms på samma sätt som för närvarande genom förordning. Bestämmelsen ingår i 2 § förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. föreslås bestämmelser med samma sakinhåll som 10 § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 4 § förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa. Tillgången på ar-

betskraft skall fortfarande alltid utredas när 1 mom. tillämpas, alltså även när en arbetssökandes skyldighet att ta emot arbete utanför sin pendlingsregion också baserar sig på 13 § 3 mom., som gäller undanröjande av skyddet för yrkesskickligheten.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 7 a § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 7 § 5 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan en person vägra att ta emot arbete utanför sin pendlingsregion av en vägande personlig orsak. Vägande personlig orsak definieras närmare i 3 § förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande utkomstskydd för arbetslösa, där man räknar upp de orsaker som alltid skall betraktas som vägande personliga orsaker samt dessutom en anskaffad bostad, som enligt bestämmelsen kan betraktas som en sådan orsak. Det föreslås att bestämmelserna sammanslås och i sin helhet intas i 14 § 4 mom. i lagen.

I 5 mom. bestäms om giltig orsak att vägra att ta emot arbete utomlands. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 7 § 6 och 7 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

15 §. *Annan giltig orsak för vägran att ta emot arbete.* Paragrafen motsvarar 7 a § 1 och 3 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

16 §. *Vägran att delta i utbildning och lämning av utbildning.* I paragrafen föreslås vissa uttrycksmässiga preciseringar. I sak motsvarar den föreslagna bestämmelsen 8 § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dock så att det föreslås att skyldigheten för den som är under 20 år att ta emot yrkesutbildning som understöds med studiestöd förenhetligas med bestämmelserna om arbetsmarknadsstöd så att den begränsas till unga som saknar yrkesutbildning.

17 §. *Giltig orsak att vägra delta i eller att lämna utbildning.* Paragrafen är ny. 3 mom. motsvarar i sak 8 § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I 1 och 2 mom. bestäms i enlighet med vedertagen rättspraxis om vissa situationer som är centrala med tanke på den arbetssökandes rättsskydd och där han eller hon har rätt att vägra delta i eller att lämna utbildningen utan

att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner.

Enligt 1 mom. skall en arbetssökande ha giltig orsak att vägra delta i eller att lämna utbildning som inte är lämplig med hänsyn till hans eller hennes arbetsförmåga. I momentet föreskrivs dessutom uttryckligen att det inte föreligger skyldighet att delta i utbildning, om branschen i fråga skulle vara olämplig för personen i fråga med hänsyn till hans eller hennes arbetsförmåga, även om han eller hon skulle kunna delta i den egentliga utbildningen.

I 2 mom. bestäms om situationer där en arbetssökande inte förutsätts delta i utbildning utanför sin pendlingsregion. Grunder för vägran att delta i sådan utbildning vore svårigheter med att skaffa bostad eller orsaker som har att göra med boendekostnaderna samt familjeförhållandena, t.ex. man är ensamförsörjare eller försörjningspliktig. Utgångspunkten när man bedömer vad som är skäliga villkor i fråga om en bostad som erbjuds utanför pendlingsregionen är att boendekostnaderna kan täckas med den förhöjda dagliga ersättningen för uppehälle, som är 14 euro.

Förslaget till 3 mom. motsvarar i sak 8 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

18 §. *Vägran att delta i utarbetandet av en plan för arbetssökande eller i en arbetskraftspolitisk åtgärd.* Enligt den första meningen i 9 § 4 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa är en person som vägrar delta i utarbetandet av den plan för arbetssökande som avses i lagen om arbetskraftsservice inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning under två månader från den dag då han eller hon vägrade. Det föreslås att bestämmelsen tas in i 18 § 1 mom.

Enligt 9 § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 17 § 1 mom. lagen om arbetsstöd har en person som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen under två månader inte rätt till förmåner enligt nämnda lagar. Den tid utan ersättning som följer på vägran att delta i utredningar om arbetsförmågan eller arbetskonditionen är exceptionell med avseende på systemet med påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa. I princip är tid utan ersättning en påföljd av ett förfarande

som har att göra med arbete, utbildning eller åtgärder som direkt främjar sysselsättningen, medan de utredningar som nämns i paragrafen har att göra med bedömningen av ifrågasvarande persons servicebehov vid Arbetskraftsbyrån. På dessa grunder föreslås att tid utan ersättning inte längre skall föreläggas, om en arbetssökande vägrar delta i utredningar om arbetsförmågan eller arbetskonditionen. Avsikten är att ändra lagstiftningen om Arbetskraftsservice på motsvarande sätt så att deltagande i utredningar om arbetsförmågan och arbetskonditionen som är nödvändiga för tillhandahållandet av Arbetskraftsservice blir ett villkor för att arbetsansökan skall förbli i kraft vid Arbetskraftsbyrån.

I 2 mom. bestäms på samma sätt som i 17 § 1 mom. i den nuvarande lagen om Arbetsmarknadsstöd om vägran att ta emot en sysselsättningsfrämjande åtgärd som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder och som ingår i planen för arbetssökande.

Enligt 3 mom. föreläggs den som får arbetslöshetsdagpenning tid utan ersättning endast när han eller hon upprepade gånger vägrat delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder som ingår i planen för arbetssökande utan giltig orsak. Bestämmelsen motsvarar 9 § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Bestämmelsen i 4 mom. om rätt att vägra delta i arbetsprövning eller arbetslivsträning som ordnas utanför pendlingsregionen motsvarar 17 § 2 mom. i den nuvarande lagen om Arbetsmarknadsstöd.

19 §. *Avbrytande av en Arbetskraftspolitisk åtgärd.* I 1 mom. bestäms på samma sätt som i 9 § 2 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 17 § 1 mom. lagen om Arbetsmarknadsstöd om avbrytande av en Arbetskraftspolitisk åtgärd och hur detta inverkar på rätten till Arbetsmarknadsstöd. Med Arbetskraftspolitiska åtgärder avses arbetsprövning och arbetslivsträning på arbetsplatsen enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice och med dem jämförbara åtgärder, t.ex. yrkesvägledning samt utbildningsprövning, arbetsträning samt arbets- och utbildningsprövning som ordnas i form av åtgärder för att stöda handikappades sysselsättning.

I 2 mom. bestäms om giltig orsak att avbryta en åtgärd. I sak motsvarar momentet 19 § 2 och 3 mom. i den nuvarande lagen om Arbetsmarknadsstöd. Om rätten att vägra delta i och att avbryta en åtgärd för unga mottagare av Arbetsmarknadsstöd som saknar yrkesutbildning bestäms i 8 kap.

20 §. *Följande av planen för arbetssökande.* I 1 mom. bestäms om påföljderna av väsentlig försummelse att följa en individuell plan för arbetssökande på samma sätt som i 9 § 4 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om giltig orsak att inte följa planen för arbetssökande bestäms i 2 mom. på ett sätt som i sak motsvarar 9 b § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

21 §. *Upprepad vägran.* I paragrafen bestäms om den skyldighet att vara i arbete som följer av upprepad vägran att ta emot arbete eller delta i utbildning utan giltig orsak. Bestämmelserna i 11 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 20 § 2 och 3 mom. lagen om Arbetsmarknadsstöd har sammanslagits i paragrafen med vissa uttrycksmässiga preciseringar. För att bestämmelsen skall tillämpas förutsätts på samma sätt som för närvarande inte bara att förfarandet har upprepats utan även att förfarandet som helhet ger vid handen att den arbetssökande inte vill arbeta eller delta i utbildning eller andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Förfaranden som motsvarar vägran att ta emot arbete eller delta i utbildning är de Arbetsmarknadsförseelser som avses i 8—20 § och 8 kap. 3 och 4 §. När denna paragraf tillämpas beaktas däremot inte vägran att delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i en aktiveringsplan, utan påföljden av upprepad vägran därvid bestäms enligt 8 kap. 4 § 3 mom.

Det föreslås att paragrafen preciseras innehållsmässigt så att för att ett arbete skall inräknas i arbetsvillkoret krävs att det uppfyller kraven gällande lön och arbetstid. Arbete för vilket sammansatt stöd beviljas räknas in i arbetsvillkoret i sin helhet och inte till hälften i enlighet med 8 kap. 4 § 3 mom., om arbetet i övrigt uppfyller kraven i nämnda paragraf.

3 kap. Allmänna begränsningar av erhållandet av förmåner

I detta kapitel bestäms om sådana allmänna begränsningar som gäller alla arbetslöshetsförmåner. I den gällande lagstiftningen ingår största delen i 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa som är svårtolkad och innehåller flera moment och punkter och till vilken det hänvisas i andra lagar som gäller arbetslöshetsförmåner. Paragraferna har omgrupperats och omstrukturerats till sammanhängande helheter och de har preciserats i överensstämmelse med vedertagen tolkningspraxis.

1 §. *Ålder.* Bestämmelsen motsvarar 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En person omfattas inte av systemet med utkomstskydd för arbetslösa förrän han eller hon fyller 17 år. Det som man sysslat med innan man fyllt 17 år medför inga rättigheter och förorsakar inte heller förlust av några förmåner med stöd av denna lag.

2 §. *Antalet förmånsdagar per vecka.* Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen 26 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, men ordalydelsen har preciserats. Som ersättningsdagar betraktas t.ex. dagar då en person får sjukdagpenning, moderskapspenning eller föräldrapenning, alterneringsersättning eller ersättningar av sin arbetsgivare för s.k. Pekkanen-dagar eller söckenhelger.

3 §. *Arbetsförmåga.* 1 mom. motsvarar 5 § 1 mom. 6 punkten och 5 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Eftersom arbetslöshetsförmånerna är avsedda endast för arbetssökande, måste en person också vad arbetsförmågan beträffar kunna ta emot arbete för att få del av arbetslöshetsförmånerna. Av denna anledning är en arbetsförmögen person inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Det viktiga är att arbetsförmåga fortfarande definieras så i lagen om utkomstskydd för arbetslösa att arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten inte blir tvungen att självständigt bedöma en persons arbetsförmåga utan att de kan fatta sitt beslut på basis av något sådant beslut där personens arbetsförmåga redan har bedömts utgående från de bestämmelser som gäller den saken. Inom systemet med utkomstskydd

för arbetslösa bedöms en persons arbetsförmåga alltså inte enbart på grundval av läkarintyg, utan på grundval av ett beslut om saken.

Inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa betraktas en sådan person som arbetsförmögen som får dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller invaliditetspension eller rehabiliteringsstöd i enlighet med folkpensionslagen eller en förmån som betalas på grundval av full arbetsförmåga med stöd av någon annan lag. Beloppet av den förmån som beviljats på grundval av arbetsförmågan har ingen betydelse när det avgörs vem som betraktas som arbetsförmögen. En arbetslöshetsförmån kan dock beviljas utan hinder av ett beslut om arbetsförmåga till en person som får folkpension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen. Det är fråga om personer som är t.ex. varaktigt blinda eller oförmögna att röra sig. För att en arbetslöshetsförmån skall beviljas förutsätts emellertid även i dessa fall alltid att personen trots sitt handikapp står till arbetsmarknadens förfogande t.ex. genom att vara arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån. I vissa fall kan beviljandet av en förmån på grund av arbetsförmåga hindras av att någon annan förutsättning i anslutning till arbetsförmågan inte föreligger. I sådana situationer betraktas personen i fråga som arbetsförmögen inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa, förutsatt att det i beslutet i fråga ändå har konstaterats att personen i fråga är arbetsförmögen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om en situation där en person på grundval av arbetslöshet får pension enligt lagstiftningen i någon annan stat, medan hans eller hennes ansökan om invaliditetspension har avslagits i Finland eller så har han eller hon inte ansökt om pension här. Då utgör pension eller en motsvarande förmån som personen i fråga får på grundval av arbetsförmåga enligt lagstiftningen i en annan stat inte något hinder för erhållande av arbetslöshetsdagpenning, om personen i fråga i övrigt uppfyller de allmänna och särskilda kraven för erhållande av arbetslöshetsförmåner. En sådan förmån enligt lagstiftningen i en annan stat beaktas dock så att den minskar förmånen på det sätt som bestäms i 4 kap. 7 §.

Förslaget till 3 mom. preciserar den bestämmelse som redan gäller så att den börjar överensstämja med vedertagen tillämpningspraxis. I det bestäms om en sådan specialsituation där en person har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för maximitiden och det i ett läkarutlåtande har ansetts att han eller hon fortfarande är oförmögen att arbeta men har ändå inte beviljats invalidpension. I princip skall rätt till arbetslöshetsförmåner föreligga i dylika situationer, om ansökan om invaliditetspension har avslagits eller fortfarande är anhängig. Om personen i fråga har ett gällande anställnings- eller tjänsteförhållande, förutsätter erhållandet av arbetslöshetsförmåner dessutom att personen i fråga har kartlagt möjligheten att återgå i anställning hos sin arbetsgivare i sådana uppgifter som skulle motsvara arbetsförmågan. Om arbetsgivaren inte kan erbjuda sådant arbete, skall personen i fråga vara berättigad till arbetslöshetsförmåner utan hinder av vad som i 2 kap. 1 § 2 mom. bestäms om arbetslöshet. Erhållandet av arbetslöshetsförmåner förutsätter emellertid alltid att den sökande är registrerad som arbetssökande vid arbetskraftsbyrån.

I 4 mom. bestäms i enlighet med 5 § 4 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa att rätt till arbetslöshetsförmåner föreligger för sjukförsäkringslagens självrisktid oberoende av att personen i fråga är arbetsoförmögen och inte står till arbetsmarknadens förfogande eller är arbetssökande under den aktuella tiden. För att en arbetslöshetsförmån skall beviljas förutsätts dock i dessa situationer alltid att personen i fråga omedelbart innan självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen började har fått en arbetslöshetsförmån. För att få en arbetslöshetsförmån skall man anhålla om sjukdagpenning och få ett beslut där det konstateras att det är fråga om självrisktid enligt sjukförsäkringslagen. Även andra lagstadgade ersättningar eller lön för sjukdomstiden hindrar att arbetslöshetsförmåner beviljas. För att förhindra utbetalningen av arbetslöshetsförmåner skall lönen för sjukdomstiden dock motsvara lönen för heltidsarbete. Om en person har fått jämkad arbetslöshetsförmån på grundval av att arbetstiden varit för kort före insjuknandet och arbetsgivaren även för självrisktiden en-

ligt sjukförsäkringslagen betalar lön på grundval av arbetstiden, skall den jämkade arbetslöshetsförmånen fortfarande betalas för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen.

4 §. *Hindrande sociala förmåner.* Hänvisningarna i paragrafen har ändrats så att de motsvarar gällande lagstiftning. I sak motsvarar förteckningen över sociala förmåner som hindrar att arbetslöshetsförmåner utbetalas gällande praxis.

5 §. *Begränsningar till följd av anställnings- eller tjänsteförhållande.* Den bestämmelse som föreslås i 1 punkten motsvarar den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Som lön för uppsägningstiden betraktas den lön som arbetstagaren på grundval av lag, kollektivavtal eller arbetsavtal är skyldig att betala arbetstagaren när anställningsförhållandet sägs upp. Bestämmelsen tillämpas också på lön för uppsägningstiden som betalats som lönegaranti med stöd av lönegarantilagen (866/1998). I rättspraxis har det ansetts att om en arbetstagare avstår för lön för uppsägningstiden vilken tillkommer honom eller henne enligt arbetsavtalslagen, har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmåner för uppsägningstiden enligt arbetsavtalslagen. Man har beaktat tidpunkten när parterna i anställningsförhållandet har ingått avtalet om kortare uppsägningstid än vad som anges i arbetsavtalslagen. Om avtalet om kortare uppsägningstid har ingåtts redan när anställningsförhållandet började, utan avsikt att påverka arbetslöshetsförmåner, har den kortare uppsägningstiden inte haft någon inverkan på rätten till arbetslöshetsförmåner. Man har beslutat att förvägra arbetslöshetsförmåner när avtalet om kortare uppsägningstid har ingåtts först i samband med att anställningsförhållandet har upphört. Strävan med detta förfarande är att förhindra att arbetslöshetsförmåner används för att kompensera den betalningsskyldighet som tillkommer arbetsgivaren. Enligt den nya arbetsavtalslagen kan man fortfarande avtala om uppsägningstidens längd, och i detta avseende ändrar den nya arbetsavtalslagen inte på situationen. I kollektivavtalen kan man ha kommit överens om uppsägningstiderna så att avvikelser från dem får inte göras genom avtal

mellan arbetsgivare och arbetstagare. Då tillämpas i fråga om arbetslöshetsförmånerna kollektivavtalets bestämmelser om uppsägningstid, och ett avtal mellan parterna i anställningsförhållandet saknar betydelse.

Enligt 5 kap. 7 § 2 mom. arbetsavtalslagen får arbetsgivaren från lönen för uppsägningstiden dra av 14 dagars lön, om arbetstagaren har permitterats med iakttagande av mer än 14 dagars lag- eller avtalsenlig tid för meddelande om permittering. Enligt lagförslaget skall arbetslöshetsförmåner förvägras endast för den tid som arbetstagaren är berättigad till lön för uppsägningstiden eller motsvarande ersättning. Lön för väntetiden enligt 2 kap. 14 § arbetsavtalslagen skall inte betraktas som sådan lön för uppsägningstiden eller motsvarande ersättning som avses i lagförslaget. Som ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden skall betraktas ersättningar som avses i 6 kap. 4 § arbetsavtalslagen, 5 kap. 7 § 3 mom. arbetsavtalslagen, 29 § 3 mom. statstjänstemannalagen samt 18 § 2 och 3 mom. lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet (484/1994).

Enligt 14 § lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet fortsätter tjänsteinnehavarens tjänsteförhållande utan avbrott om tjänsteinnehavaren enligt ett lagkraftvunnet beslut har sagts upp eller tjänsteförhållandet upplösts utan lagenlig grund. En motsvarande bestämmelse finns i 55 § 3 mom. statstjänstemannalagen. Om en person som står i tjänsteförhållande betalas lön retroaktivt på grundval av nämnda bestämmelser, är det inte fråga om sådan lön för uppsägningstiden eller motsvarande ersättning som avses i lagförslaget. Rätten till arbetslöshetsförmåner i dylika fall avgörs på arbetskraftspolitiska grunder.

I 2 punkten bestäms hur semesterlön inverkar på arbetslöshetsförmåner. Semesterlön betalas medan anställningsförhållandet är i kraft, så i enlighet med 5 § 1 mom. 15 punkten i den gällande lagen förhindrar semesterlön utbetalningen av arbetslöshetsförmåner. Bestämmelsen tillämpas även på permitterade. Enligt vedertagen praxis har semesterlön förhindrat utbetalningen av arbetslöshetsförmåner endast när den har intjänats i heltidsarbete. Om semesterlönen har intjänats i del-

tidsarbete, har den beaktats som jämkad inkomst. Lagen har preciserats i överensstämmelse med denna praxis.

I enlighet med 5 § 1 mom. 11 punkten i den gällande lagen föreligger rätt till arbetslöshetsförmåner för ledig tid på grund av en arbetstidsförkortning enligt lag eller kollektivavtal. En motsvarande bestämmelse föreslås i 3 punkten. Bestämmelsen blir tillämplig när den ordinarie arbetstiden för alla arbetstagare inom en viss bransch förkortas, men den kan också tillämpas när en person använder sin i lag eller kollektivavtal angivna rätt att ta ut t.ex. partiell vårdledighet. Bestämmelsen har dock preciserats så att den inte hindrar att arbetslöshetsförmåner beviljas vid permittering. Preciseringen motsvarar vedertagen tillämpningspraxis.

En arbetslös arbetssökande definieras i 2 kap. 1 §, som gäller arbetskraftspolitiska förutsättningar. I 2 mom. i den paragrafen konstateras att huvudregeln är att den som står i anställningsförhållande inte betraktas som arbetslös, om det inte är fråga om en situation där jämkad arbetslöshetsförmån skall tillämpas. I praktiken har det förekommit situationer där man när anställnings- eller tjänsteförhållandet har ingåtts har kommit överens om att arbetstagaren inte är skyldig att utföra arbete och arbetsgivaren inte skyldig att betala lön när anställningsförhållandet fortgår t.ex. under läroanstalternas ferier. Arbetsgivaren har ändå inte permitterat arbetstagarna under denna tid. Arbetstagaren och arbetsgivaren kan när anställnings- eller tjänsteförhållandet ingås tillsammans komma överens om att anställningsförhållandet omfattar dylika tider, men detta avtal kan inte gälla rätten till arbetslöshetsförmåner.

Arbetsgivaren kan också i olika situationer betala arbetstagaren lön eller motsvarande ersättning, trots att han eller hon inte är skyldig att utföra arbete. Det är fråga om sådana situationer t.ex. när arbetstagaren har rätt till sin lön när arbetet förhindras i enlighet med 2 kap. 12 § arbetsavtalslagen. Under denna tid orsakar arbetslösheten dock arbetstagaren inga ekonomiska förluster, så någon rätt till arbetslöshetsförmåner föreligger inte.

I de situationer som nämns ovan, då anställningsförhållandet är i kraft, avgörs rätten till förmåner på arbetskraftspolitiska grunder.

Av denna orsak skall den som betalar ut en förmån vid behov begära att det arbetskraftspolitiska utlåtandet kompletteras.

6 §. *Andra begränsningar.* I paragrafen bestäms om periodisering av semesterersättning och andra ekonomiska förmåner som arbetsgivaren betalar när anställningsförhållandet upphör. Det föreslås att periodiseringsförfarandet förenhetligas så att det inte längre skall vara beroende av om personen i fråga får inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning. Semesterersättning och ekonomiska förmåner periodiseras alltid på grundval av den senaste lönen liksom i fråga om dem som för närvarande får grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd. Periodiseringen av ekonomiska förmåner har vanligtvis riktats till tiden efter att anställningsförhållandet upphört. Dessutom föreslås att lagens ordalydelse preciseras i fråga om ekonomiska förmåner som arbetsgivaren betalar. Periodiseringen gäller endast förmåner som grundar sig på ett avtal eller något annat motsvarande arrangemang i anslutning till att anställningsförhållandet upphör, däremot inte ekonomiska förmåner som utgår medan anställningsförhållandet varar. Inga ändringar föreslås i fråga om de förmåner som periodiseras.

Som sådana i paragrafen avsedda förmåner som skall periodiseras betraktas inte skadestånd som arbetsgivaren ålagts att betala på grundval av att anställningsförhållandet upphör. Om anställningsförhållandet upphör utan grund är arbetsgivaren enligt arbetsavtalslagen skyldig att betala arbetstagaren skadestånd, vars belopp motsvarar minst tre och i allmänhet högst 24 månaders lön. Ett omnämnande av skadestånd i domstolens beslut eller i ett avtal mellan de organisationer som företräder parterna betraktas alltid som tillräckligt för att visa att det inte är fråga om en förmån som skall periodiseras. Å andra sidan betraktas inte enbart arbetstagarens påstående om att det är en förmån med karaktären av skadestånd som tillräckligt för att visa att det inte är fråga om en ekonomiska förmån som skall periodiseras utan om skadestånd.

I enlighet med gällande lagstiftning utgör semesterersättning hinder för att bevilja arbetslöshetsförmåner endast om anställningsförhållandet har varat minst en månad. I 2

mom. föreslås att periodisering skall göras på grund av semesterersättning som betalas när ett anställningsförhållande som varat längre än två veckor upphör. Ändringsförslaget beror på att i 4 kap. 1 § föreslås på motsvarande sätt i fråga om jämkade arbetslöshetsförmåner att jämkningen i fortsättningen skall omfatta personer som utför heltidsarbete som varar högst två veckor. Till lagen har också fogats en sådan begränsning att endast semesterersättningar som betalts på grundval av heltidsarbete periodiseras. Semesterersättning på grundval av deltidarbete som betalts när anställningsförhållandet upphörde beaktas som jämkad inkomst under denna jämningsperiod.

I enlighet med vedertagen rättspraxis skall semesterersättning som betalas med stöd av lag eller kollektivavtal periodiseras även när den i själva verket inte har betalats därför att arbetstagaren avstått från sin rätt till semesterersättning. Det väsentliga är huruvida semesterersättningen enligt lag eller kollektivavtal skall betalas när anställningsförhållandet upphör, och inte när semesterersättningen t.ex. av betalningstekniska orsaker i själva verket har betalats. Semesterersättning som betalts när anställningsförhållandet upphörde periodiseras räknat från det att anställningsförhållandet upphörde och semesterersättning som betalts senare i form av t.ex. lönegaranti periodiseras räknat från betalningstidpunkten, vilket motsvarar vedertagen praxis.

Periodiseringen görs genom att den ekonomiska förmånen eller semesterersättningen divideras med dagslönen i det senaste anställningsförhållandet. En uttrycklig bestämmelse om detta föreslås i 3 mom. I momentet bestäms också att det avdrag som görs från inkomsterna när den inkomstrelaterade dagpenningen fastställs för att beakta arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie inte görs från den lön som ligger till grund för periodiseringen. I rättspraxis har avdraget normalt gjorts även från den lön som ligger till grund för periodiseringen. Till övriga delar bestäms den lön som ligger till grund för periodiseringen liksom för närvarande i tillämpliga delar på samma sätt som den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen. Vid bestämmande av den lön som ligger till

grund för periodiseringen beaktas alltså t.ex. samma inkomster som när den inkomstrelaterade dagpenningen fastställs och vid bestämmande av den lön som ligger till grund för periodiseringen anses en månad omfatta 21,5 arbetsdagar. Dessutom föreskrivs i motsvarighet till rådande rättspraxis att när en person vid avslutat anställningsförhållande erhållit semesterersättning och övriga ekonomiska förmåner som arbetsgivaren betalat ut sammanslås dessa före periodiseringen, dvs. periodiseringstiderna för olika förmåner löper inte samtidigt. Periodiseringen görs skilt för varje anställningsförhållande så att ingen kan undvika periodisering genom att ta emot ett kortvarigt arbete antingen omedelbart efter det anställningsförhållande där den förmån som skall periodiseras har erhållits eller under periodiseringstiden för en sådan förmån.

7 §. *Inverkan av försäljningsvinst av företagsegendom.* Bestämmelsen motsvarar 5 § 1 mom. 14 punkten i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bemyndigandet att utfärda förordning i 2 mom. har precisrats.

8 §. *Arbetsvists inverkan på beviljandet av arbetslöshetsförmåner.* I sak har bestämmelsen samma innehåll som 6 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, men den föräldrade hänvisningen till delegationen har slopats.

4 kap. Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

Bestämmelserna om jämkade arbetslöshetsförmåner har omgrupperats och omstrukturerats på ett med tanke på tillämpningen och verkställigheten ändamålsenligare sätt. I de två första paragraferna bestäms vilket slags deltidsarbete som medför rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner och under vilken period (jämningsperiod) förvärvsinkomsterna eller arbetet beaktas vid jämkningen. Bestämmelserna gällande jämningsperiod preciseras så att i lagen bestäms entydigt om undantagen från den normala jämningsperioden. I jämningsbestämmelserna beaktas också att de särskilda reglerna gällande bisyssla slopas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Begränsningarna gällande arbetstiden i deltids-

arbete och bestämmelserna gällande de inkomster som skall beaktas vid jämkningen kommer som egna paragrafer före bestämmelserna om fastställande av den jämkade förmånen och maximitiden för jämkad förmån.

1 §. *Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner.* I paragrafen uppräknas de fall av partiell arbetslöshet där jämkad arbetslöshetsförmån betalas. Förteckningen är uttömmande. Det föreslås att särbehandlingen av bisyssla i arbetsvillkoret och vid bestämmande av den lön som ligger till grund för dagpenningen slopas inom utkomstskyddet för arbetslösa, så att det blir onödigt med särskilda regler för bisyssla och deltidsarbete även när det gäller jämkning. Det blir också onödigt att särbehandla företagsverksamhet som utgör bisyssla och som inleds vid sidan huvudsysslan och medan man är arbetslös. En person som är förhindrad att arbeta på grund av sådana stridsåtgärder från andra arbetstagares sida som inte har stått i samband med hans eller hennes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden skall fortfarande vara berättigad till jämkad dagpenning. En sådan persons rätt till jämkad dagpenning regleras i 1 mom. 1—4 punkten beroende på vad slags arbete han eller hon utför under avbrottet. Alla de partiellt arbetslösa löntagare och företagare som för närvarande får jämkade förmåner skall behålla sin rätt till dem.

I 1 punkten bestäms om deltidsanställdas rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner. I den föreslagna punkten ingår de situationer som avses i 17 § 2—4 punkten och delvis 7 punkten i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det skall inte längre krävas att man är arbetslös när man börjar deltidsarbeta, så den som blir arbetslös från sin huvudsyssla och fortsätter med en bisyssla skall ha rätt till jämkad arbetslöshetsförmån med stöd av denna punkt. Begreppet deltidsarbete definieras i 1 kap. 5 §.

I 2 punkten bestäms på samma sätt som i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa om permitterades rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner. Det föreslås att det preciseras vilka permitteringar som ger rätt till jämkade förmåner så att arbetstiden har kunnat förkortas genom att antingen den dagliga arbetstiden eller arbetstiden per vecka

har minskats. Sålunda, om den arbetssökande är permitterad på heltid minst en kalendervecka utan avbrott, betalas han eller hon full arbetslöshetsförmån. Sålunda är t.ex. en permittering som varar över sju arbetsdagar men som infaller under två kalenderveckor inte en sådan heltidspermittering som avses ovan, om den inte varar en hel kalendervecka.

I 3 punkten bestäms om rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner för dem som har tillfälligt heltidsarbete. Enligt förslaget skall jämkningen i fortsättningen omfatta endast personer som utför heltidsarbete i högst två veckor, medan jämkningen nu omfattar heltidsanställningar som understiger en månad. Den som är över två veckor i heltidsarbete får full arbetslöshetsförmån för sina arbetslöshetsdagar, men skall inte alls vara berättigad till jämkad förmån för tiden för heltidsarbetet. Begreppet heltidsarbete definieras i 1 kap. 5 §. Med begreppet mottaget heltidsarbete avses i detta sammanhang i enlighet med ordalydelsen, med det undantag som nämns nedan, ett anställningsförhållande till en och samma arbetsgivare. Om anställningsförhållandena till samma arbetsgivare följer på varandra utan avbrott, tolkas de som ett och samma anställningsförhållande och ett heltidsarbete. Som ett heltidsarbete betraktas däremot inte på varandra följande anställningsförhållanden till olika arbetsgivare och inte heller två samtidiga deltidsanställningar till olika arbetsgivare eller till samma arbetsgivare, även om den sammanlagda arbetstiden skulle överskrida den gräns som anges i 1 kap. 5 §, och inte en deltidsanställning när arbetet tillfälligt ökar så att den gräns som anges i 1 kap. 5 § överskrids.

I 4 punkten bestäms på samma sätt som i 17 § 6 och delvis 7 punkten i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa om rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner för den som idkar företagsverksamhet som inte utgör huvudsyssla. Om en person är sysselsatt på heltid i företagsverksamheten, har denne ingen som helst rätt till arbetslöshetsförmåner på grundval av 2 kap. 4 och 5 §. I övriga situationer jämkas inkomsten av företagsverksamheten eller det egna arbetet. I vissa situationer inflyter inkomster av företagsverksamheten eller det egna arbetet länge efter att den egentliga företagsverksamheten

eller det egna arbetet har upphört eller så har de blivit så ringa att företagsverksamheten eller arbetet inte längre utgör något hinder för mottagande av heltidsarbete och sålunda inte heller för beviljande av arbetslöshetsförmåner. Det är fråga om en sådan situation t.ex. när en person betalas ersättning som baserar sig på immateriella rättigheter i anslutning till hans eller hennes tidigare verksamhet. Jämkningsperioden omfattar endast inkomster som förtjänats i företagarposition enligt 1 kap. 6 § oberoende av om arbetet har utförts och inkomsten alltså förvärvats redan före jämkningsperioden. Vilka inkomster som beaktas när beloppet av den jämkade arbetslöshetsdagpenningen beräknas anges i 4 § och den förordning som statsrådet utfärdar med stöd av den.

2 §. *Jämkningsperiod.* Den jämkade arbetslöshetsförmånen bestäms på grundval av arbetsinkomsten under jämkningsperioden. Inkomsten av heltidsarbete som varat högst två veckor samt annan arbetsinkomst beaktas alltid vid jämkningen av arbetslöshetsförmåner, även om personen i fråga inte är arbetssökande på det sätt som anges i 2 kap. 1 §. Bestämmelsen om detta i 1 mom. motsvarar principen i den tredje meningen i 18 § 3 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dvs. att man inte kan få större arbetslöshetsförmån genom att avbryta sitt sökande efter arbete för tiden för heltidsarbete som omfattas av jämkningen.

I 3 och 4 mom. bestäms om längden på den jämkningsperiod som skall användas. Som jämkningsperiod används med de undantag som anges i 4 mom. tidsperioder om en månad eller fyra på varandra följande veckor. Vilken period som används beror på lönebetalningsperioden i den aktuella branschen. Målet är att jämkningsperioden skall vara så ändamålsenlig som möjligt med tanke på verkställigheten. Enligt 3 § förordningen om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas arbetslöshetsförmåner i efterskott i betalningsperioder på i regel fyra veckor eller en månad. Även jämkade arbetslöshetsförmåner betalas enligt gällande lagstiftning i efterskott minst en gång i månaden. Detta har lett till att i praktiken söks arbetslöshetsförmåner vanligen i perioder om en månad eller fyra på varandra följande ka-

lenderveckor. Jämkningsperioden skall i praktiken bestämmas på samma grunder, dvs. den skall vara samma som den period för vilken personen i fråga har ansökt om arbetslöshetsförmån och för vilken förmånen betalas till honom eller henne.

Den som betalar ut arbetslöshetsförmånen skall inte kunna använda en annan jämkningsperiod än en månad eller fyra veckor i andra situationer än de som anges i 4 mom. Om en arbetslös arbetssökande mitt under en ansöknings- eller betalningsperiod tar emot arbete som i enlighet med 1 § berättigar till jämkad arbetslöshetsförmån, ansöker han eller hon fortfarande om arbetslöshetsförmån för samma tid som om han eller hon vore helt arbetslös och förmånen betalas för samma tid som den hade betalats till en helt arbetslös. Arbetsinkomster för denna period - som samtidigt är ansöknings-, betalnings- och jämkningsperiod - inverkar på arbetslöshetsförmåns belopp på det sätt som bestäms i 5 §.

I alla situationer kan man emellertid inte använda en jämkningsperiod om en månad eller fyra på varandra följande veckor, och i 4 mom. föreslås en bestämmelse om dessa undantag. En särskild jämkningsperiod behövs t.ex. när en jämkningsperiod som bestäms enligt 3 mom. omfattar tidsperioder som inte berättigar till en jämkad arbetslöshetsförmån eller arbetslöshetsförmåner över huvud taget, t.ex. mottagande av över två veckors heltidsarbete eller inledande av studier på heltid eller familjeledighet. Eftersom man i dessa fall hamnar utanför systemet med utkomstskydd för arbetslösa, kan inte heller jämkningsperioden omfatta sådan tid. I dessa fall utgörs jämkningsperioden av de delar av ansöknings- och betalningsperioden som inte berörs av ett sådant hinder. Exempelvis i en situation där en person under ansökningsperioden är några dagar i ett anställningsförhållande, arbetslös, över två veckor i ett annat arbete och åter arbetslös, utgörs jämkningsperioden av ansökningsperiodens början och slut så att heltidsanställningen som omfattar över två veckor inte beaktas och för jämkningsperioden bestäms en beräknad inkomst enligt 4 § 2 mom. som används vid jämkningen. Även när någon tar emot deltidsarbete som varar över fyra veckor kan det för att trygga omedelbar utbetal-

ning av arbetslöshetsförmånen vara nödvändigt att se till att ansökan om samt betalningen och jämkningen av arbetslöshetsförmånen kommer i takt så att de i fortsättningen på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt motsvarar lönebetalningsperioderna i deltidsarbetet. I dessa situationer kan en jämkningsperiod som är kortare än en månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor användas, men endast när deltidsarbetet börjar.

3 §. *Begränsningar.* Jämkad dagpenning betalas till sådana som blir sysselsatta på deltid eller tillfälligt. Paragrafen innehåller en arbetstidsbegränsning gällande betalningen av jämkade arbetslöshetsförmåner som överensstämmer med den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Granskningsperioden gällande arbetstiden skall enligt förslaget i allmänhet vara den jämkningsperiod som bestäms i enlighet med 2 §. Vid permitteringar granskas arbetstiden dock i granskningsperioder om en kalendervecka. En granskningsperiod om en kalendervecka används också när den permitterade under permitteringstiden har tagit emot annat arbete som omfattas av jämkningen. Vid periodarbete är granskningsperioden gällande arbetstiden lika lång som perioden.

Vid arbetstidsgranskningen beaktas de arbetstimmar som den sökande faktiskt har arbetat under granskningsperioden. I vissa branscher är det dock arbetsdrygt att reda ut timantalen i fortlöpande deltidsarbete och en arbetstidsgranskning i enlighet med dem kan leda till ett slumpmässigt slutresultat med tanke på den jämkade arbetslöshetsförmånen. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att vid periodarbete med månadslön kan vid arbetstidsgranskningen beaktas även den genomsnittliga arbetstid som ligger till grund för sökandens månadslön. Vid granskningen beaktas naturligtvis det faktiska antalet arbetstimmar under jämkningsperioden, även om de överskrider antalet enligt arbetsavtalet.

Enligt vedertagen rättspraxis kan en jämkad arbetslöshetsförmån inte betalas, om den sökande har sådant arbete där arbetsgivaren inte har någon möjlighet att övervaka arbetstiden, eftersom man då inte kan konstatera huruvida sökandena uppfyller villkoren för erhållande av jämkad arbetslöshetsförmån. Det kan vara fråga om en sådan situation

t.ex. i försäljningsarbete med provisionslön.

Med den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete avses den maximiarbetstid som bestäms i enlighet med kollektivavtalet. Om den arbetsökande arbetar i en bransch som saknar kollektivavtal, jämför arbetstiden i enlighet med vedertagen rättspraxis med den ordinarie arbetstiden enligt arbetstidslagen (605/1996). Om någon har flera anställningsförhållanden, räknas arbetstiderna i dessa samman när arbetstidsjämförelsen görs.

4 §. *Inkomst som skall beaktas vid jämkningen.* I paragrafen bestäms på samma sätt som i 18 § 6 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa om den inkomst som skall beaktas vid jämkningen med vissa begreppsmässiga preciseringar. Vid jämkningen beaktas endast inkomst som baserar sig på arbete som utförts i anställningsförhållande, företagsverksamhet eller eget arbete. Sålunda skall inkomst som erhållits genom t.ex. skötseln av ett kommunalt förtroendeuppdrag inte jämkas. Som inkomst av företagsverksamhet beaktas inkomst som baserar sig på arbete och som förvärvats i företagarposition enligt 1 kap. 6 §. Sålunda är t.ex. dividendinkomst som baserar sig på en ägarandel om enbart 10 % och som beskattas som förvärvsinkomst av företagsverksamhet inte sådan inkomst som skall jämkas. Vid jämkningen beaktas utöver den normala lönen dessutom de flesta former av vederlag som kan jämföras med lön och betraktas som förvärvsinkomst, om de betalas som ersättning för arbete. Genom förordning av statsrådet bestäms närmare vilka inkomster som skall beaktas och vilka som inte skall beaktas.

Vid jämkningen beaktas inkomsterna i enlighet med nuvarande praxis i enlighet med den s.k. intjäningsprincipen. I regel beaktas endast inkomst som förvärvats under jämkningsperioden som inkomst under jämkningsperioden oberoende av när inkomsten i själva verket har betalats ut. Semesterpenning beaktas dock som inkomst under den jämkningsperiod då den har betalats ut. Olika tillägg och ersättningar betalas ofta senare än grundlönen. När jämkningen fortsätter har sådana lönedelar i praktiken beaktats även under en senare jämkningsperiod för att påskynda utbetalningen och undvika behov av

att ändra besluten. Smidig praxis förutsätter emellertid att arbetslöshetskassan kan utsträcka sin regelbundna uppföljning tillräckligt långt, t.ex. tre månader.

Om den inkomst som skall beaktas vid jämkningen har förvärvats i flera olika anställningsförhållanden, räknas inkomsterna samman. Den inkomst som skall beaktas bestäms alltid på grundval av löneintyg eller, i fråga om företagsverksamhet, på grundval av någon annan tillförlitlig utredning. Om ett anställningsförhållande som varar högst två veckor infaller under två olika ansöknings-, betalnings- och jämkningsperioder, bestäms den inkomst som skall beaktas under respektive jämkningsperiod enligt intjäningsprincipen på grundval av löneintyg. Om inkomsten på grundval av löneintyget eller lönekalkylen inte kan delas på två olika jämkningsperioder, delas lönen med antalet arbetsdagar och hänförs till de olika jämkningsperioderna i samma förhållande som arbetsdagarna.

I fall som nämns i 2 § 4 mom. kan jämkningsperioden vara kortare än en månad eller fyra på varandra följande veckor, som är huvudregeln. Alltid när man använder en dylik kortare jämkningsperiod, omvandlas den inkomst som skall beaktas så att den kalkylmässigt motsvarar månadsinkomsten. Då divideras arbetsinkomsten med antalet beräknade arbetsdagar under jämkningsperioden på så vis att det går fem beräknade arbetsdagar på en kalendervecka. Det erhållna beloppet multipliceras med 21,5.

5 §. *Förmånsbelopp.* Paragrafens 1 och 2 mom. samt den senare meningen i 3 mom. motsvarar 18 § 1—2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I den första meningen i 3 mom. bestäms om maximibeloppet av jämkad arbetslöshetsförmån när en person har rätt till förhöjd förtjänst del enligt 6 kap. 3 §. Enligt förslaget kan den jämkade inkomstrelaterade dagpenningen jämte eventuella barnförhöjningar tillsammans med arbetsinkomsten vara högst lika stor som den lön som ligger till grund för dagpenningen till den del personen i fråga har rätt till förhöjd förtjänst del. Begränsningen motsvarar den begränsning gällande maximibeloppet av den inkomstrelaterade dagpenning som föreslås i 6 kap. 2 § när den inkomstrelaterade dagpenningen omfattar för-

höjd förtjänstdel.

6 §. *Maximitid.* I paragrafen bestäms på samma sätt som i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa om maximitiden för erhållande av jämkad arbetslöshetsförmån. Även bestämmelsen i 2 mom. om att maximitiden börjar på nytt efter arbete som förutsätts av arbetsvillkoret motsvarar den nuvarande ordalydelsen. I enlighet med ordalydelsen räknas även förmåner som betalts i form av arbetsmarknadsstöd och utbildningsdagpenning in i maximitiden. När jämningsperioder omvandlas till månader för beräkningen av maximitiden används antalet betalningsdagar som omvandlingskoefficient.

I vissa sammanhang har det krävts att bestämmelsen gällande maximitiden för jämkad dagpenning skall upphävas. Något sådant förslag ingår inte i den proposition som nu avlåts, eftersom de jämkade arbetslöshetsförmåner inte är avsedda att utgöra någon fortlöpande lönesubvention. Den ändring som föreslås i 1 §, enligt vilken jämkningen i fråga om heltidsarbete skall omfatta anställningsförhållanden som varar högst två veckor, leder för sin del till att jämkad dagpenning kan betalas för längre tid än nu. Efter som 5 kap. innehåller ett förslag om att arbetsvillkoret skall förkortas till 34 veckor, gör detta att det blir lättare för personer som fått en jämkad arbetslöshetsförmån under maximitiden att på nytt börja få en jämkad förmån.

Med stöd av den gällande lagen uppnås maximitiden första gången våren 2003. Uppskattningarna gällande hur stor den grupp personer som får jämkade arbetslöshetsförmåner är som skulle beröras av maximitiden varierar och det finns ännu inte tillräckligt med statistik tillgänglig över detta. På grundval av de uppgifter som finns tillgängliga för närvarande skulle bestämmelsen om maximitid få liten inverkan. Man följer med inverkan av bestämmelsen och ett eventuellt behov av att ändra bestämmelsen bedöms separat.

Den jämkade dagpenning som baserar sig på inkomstrelaterad dagpenning som innehåller förhöjd förtjänstdel enligt 6 kap. 3 § förlänger maximitiden på 130 dagar för förhöjd förtjänstdel med antalet betalningsdagar.

7 §. *Sociala förmånens inverkan på arbets-*

löshetsförmånerna. Paragrafens innehåll motsvarar 27 § och 27 a § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Ordalydelsen har preciserats och hänvisningarna ändrats så att de motsvarar den ändrade lagstiftningen.

8 §. *Inverkan av stöd för hemvård av barn på arbetslöshetsförmånerna.* Bestämmelsens ordalydelse har preciserats så att den motsvarar praxis. I regel dras stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) till den som får en arbetslöshetsförmån eller hans eller hennes make av från arbetslöshetsförmånen. Stödet avdras inte om den make som får stödet för hemvård inte är berättigad till arbetslöshetsförmåner just därför att han eller hon själv sköter sitt barn. Om det i fråga om maken till den som erhåller en arbetslöshetsförmån ändå förekommer någon sådan omständighet som förhindrar erhållandet av arbetslöshetsförmåner, t.ex. heltidsstudier eller företagsverksamhet eller att han eller hon får hon hindrande förmån, t.ex. full invalidpension, skall stödet för hemvård dras av från den arbetslöse makens arbetslöshetsförmån trots att hans eller hennes make eventuellt åtminstone delvis sköter barnet själv.

II AVDELNINGEN

ARBETSLÖSHETSDAGPENNING

5 kap. Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

I detta kapitel bestäms om de särskilda förutsättningarna för att arbetslöshetsdagpenning skall beviljas. I den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslös ingår bestämmelser om arbetsvillkoret för löntagares och företagares grunddagpenning i 13 §, där det på flera ställen hänvisas till 16 §, som gäller arbetsvillkoret för löntagares inkomstrelaterade dagpenning. Det arbetsvillkor som ligger till grund för företagares inkomstrelaterade dagpenning regleras i 16 a §. Bestämmelserna, som blivit oklara och alltför omfattande, omstruktureras till en konsekvent och klar helhet.

Jämfört med den tidigare lagens paragrafindelning enligt rätt till grunddagpenning och rätt till inkomstrelaterad dagpenning övergår

man till en indelning enligt löntagare och företagare. I 1 § bestäms om de förmåner som beviljas. 2—5 § gäller löntagares rätt till grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning samt löntagares arbetsvillkor. 6—8 § gäller företagare på motsvarande sätt medan 9—12 § är gemensamma för löntagare och företagare. I 13 § bestäms om tilläggsförsäkring inom sjöfarten och i 14 § om självrisktid.

1 §. *Arbetslöshetsdagpenningsförmåner.* Enligt bestämmelsen betalas arbetslöshetsdagpenning som inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning. Det föreslås att termen dagpenning avvägd enligt förtjänsten i den gällande lagen om utkomstskydd ersätts med termen inkomstrelaterad dagpenning, som motsvarar etablerat språkbruk.

2 §. *Löntagares rätt till arbetslöshetsdagpenning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om rätt till såväl grunddagpenning som inkomstrelaterad dagpenning. Rätt till inkomstrelaterad dagpenning har enligt förslaget en sådan medlem av en arbetslöshetskassa, dvs. en försäkrad, som har varit försäkrad i arbetslöshetskassan åtminstone de 10 närmast föregående månaderna. Dessutom förutsätts att den försäkrade har uppfyllt arbetsvillkoret. Rätt till grunddagpenning har på motsvarande sätt den som uppfyller arbetsvillkoret för mottagare av grunddagpenning. Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

3 §. *Löntagares arbetsvillkor.* I paragrafen föreslås en gemensam bestämmelse om det arbetsvillkor som krävs för erhållande av såväl grunddagpenning som inkomstrelaterad dagpenning. Enligt förslaget uppfylls arbetsvillkoret när en person under en granskningsperiod som består av de närmast föregående 28 månaderna har varit 43 veckor i sådant arbete som avses i 4 §. Jämfört med den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa förlängs granskningsperioden alltså från nuvarande 24 månader till 28 månader för dem som uppfyller arbetsvillkoret första gången. Bestämmelsen skall också gälla dem som inte alls har fått arbetslöshetsdagpenning sedan början av 1997. Bestämmelsen skall tillämpas på de förmåner som söks för tiden fr.o.m. den 1 januari 2003. Om någon inte har fått arbetslöshetsdagpenning före lagens

ikraftträdande därför att han eller hon inte har uppfyllt arbetsvillkoret, skall Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan i samband med lagens ikraftträdande granska om förlängningen av granskningsperioden medför att arbetsvillkoret uppfylls.

I 2 mom. bestäms om arbetsvillkoret i en situation där en person efter att ha fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden har uppfyllt arbetsvillkoret på nytt eller där en person uppfyller arbetsvillkoret på nytt innan maximitiden för dagpenningen går ut. I dessa situationer börjar maximitiden för dagpenningen räknas från början. Enligt förslaget skall granskningsperioden vara 24 månader när man utreder om en person som redan tidigare fått arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag har uppfyllt arbetsvillkoret på nytt. Kravet på tid i arbete som uppfyller arbetsvillkoret föreslås vara 34 kalenderveckor i stället för 43 kalenderveckor. Med arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag jämföras med stöd av ikraftträdelsebestämmelsen även dagpenning som betalats enligt den nu gällande lagen, dock inte för längre tid än från ingången av 1997. Arbetsvillkoret för den som fått arbetslöshetsdagpenning 1997 eller därefter är alltså 34 veckor. Bestämmelsen skall tillämpas när en arbets sökande anhåller om en förmån för tiden efter lagens ikraftträdande. Om en person inte har fått arbetslöshetsdagpenning före lagens ikraftträdande därför att han eller hon inte har uppfyllt arbetsvillkoret på 43 veckor, skall den som betalar ut förmånen i samband med lagens ikraftträdande kontrollera om det förutsätts att personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret på 34 veckor och om han eller hon uppfyller det. I och med att det arbetsvillkor som skall tillämpas uppfylls och när arbetslösheten fortsätter börjar dagpenningsperioden på nytt. Personen i fråga åläggs en självrisktid och den lön som ligger till grund för dagpenningen bestäms på nytt. Av den som har fått grunddagpenning 1997 eller därefter och som har anslutit sig till en arbetslöshetskassa förutsätts att arbetsvillkoret på 34 veckor uppfylls.

Den bestämmelse om förlängning av granskningsperioden som nu ingår i 16 § fö-

reslås bli 3 mom. Bestämmelsen justeras så att den börjar motsvara vedertagen rättspraxis. Liksom för närvarande förlängs granskningsperioden, om någon är förhindrad att vara på arbetsmarknaden på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier, barnafödsel eller av något annat därmed jämförligt godtagbart skäl. Till förteckningen över godtagbara skäl tillfogas civiltjänst samt frånvaro från arbetsmarknaden på grund av vård av barn som är högst 3 år. Granskningsperioden kan, liksom enligt gällande lag, förlängas med högst 7 år.

Enligt 4 mom. skall en medlem av en löntagarkassa som arbetat som företagare över 18 månader inte längre ha rätt till löntagares arbetslöshetsdagpenning innan han eller hon efter tiden som företagare har uppfyllt löntagares arbetsvillkor enligt 1 eller 2 mom. Då börjar granskningsperioden när man efter perioden som företagare har börjat arbeta som löntagare. Bestämmelsen överensstämmer med gällande lag och handlar om det s.k. efterskyddet, varmed syftet är att behålla den rätt till inkomstrelaterad dagpenning som förvärvats genom tidigare lönearbete när perioder i lönearbete och som företagare avlöser varandra. Med stöd av bestämmelsen skall en arbetslös som tidigare har fått löntagares inkomstrelaterade dagpenning ha möjlighet att idka företagsverksamhet i högst 18 månader (efterskyddstid) och, om företagsverksamheten inte ger sysselsättning och utkomst, åtgå till löntagares inkomstrelaterade dagpenning. Den som inleder företagsverksamhet kan också ansluta sig som medlem till en företagarkassa, varvid högst sex månader av det arbetsvillkor och den tid som försäkrad som intjänats som medlem av löntagarkassan räknas honom eller henne till godo i enlighet med 8 § 2 mom.

När en person övergår från systemet med inkomstrelaterad dagpenning för löntagare till systemet för företagare eller tvärtom, leder bestämmelserna om efterskydd till att den arbetslöshetskassa, löntagarkassa eller företagarkassa som personen har blivit medlem av betalar den inkomstrelaterade dagpenning för vilken personen i fråga senast har uppfyllt arbetsvillkoret.

4 §. Arbete som skall räknas in i löntagares arbetsvillkor. Bestämmelsen är ny men inne-

hållet motsvarar i huvudsak 13 och 16 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa om arbete som skall räknas in i löntagares arbetsvillkor. Bestämmelsen gäller såväl grunddagpenning som inkomstrelaterad dagpenning. När löntagares arbetsvillkor bestäms beaktas sådana kalenderveckor då personen i fråga har utfört ett eller flera sådana arbeten som omfattas av en försäkring och som uppfyller nedan nämnda krav gällande arbetstid och lön. En sådan kalendervecka räknas in i arbetsvillkoret endast en gång.

För att en kalendervecka skall räknas in i arbetsvillkoret förutsätts att arbetstiden i de olika anställningsförhållandena sammanlagt har varit minst 18 timmar. Kraven på arbetstid uppfylls när en person har varit t.ex. 5 timmar i deltidarbete och två dagar i heltidsarbete under en kalendervecka. I övrigt motsvarar bestämmelsen gällande lagstiftning.

Enligt 3 mom. förutsätts fortfarande att lönen är kollektivavtalsenligt för att arbetet skall räknas in i arbetsvillkoret. På samma sätt som för närvarande skall lönen för heltidsarbete under en månad motsvara minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen.

Till tiden i arbete räknas också hälften av antalet kalenderveckor under vilka arbetsgivaren har fått sammansatt stöd för lönekostnaderna. Om det arbete för vilket sammansatt stöd beviljats har varat t.ex. 61 kalenderveckor så att arbetet till alla delar har kunnat räknas in i arbetsvillkoret, kan högst 30 kalenderveckor av det arbete för vilket sammansatt stöd beviljats räknas in i arbetsvillkoret.

I 5 mom. föreslås att under förutsättningar som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet kan avsteg göras från det krav som gäller arbetstiden per vecka. Nytt i paragrafen är en förteckning över de arbeten eller branscher beträffande vilka arbetstidskraven regleras genom förordning. Genom förordning skall på samma sätt som nu bestämmas om arbetstidskraven för lärare, arbetstagare som utför hemarbete och idrottsmän. Genom förordning kan dessutom också bestämmas om uppfyllande av arbetstidskraven för konstnärer och andra som utför skapande el-

ler framställningsmässigt arbete.

I fråga om idrottsmän betalas inga lönebaserade försäkringspremier för finansiering av förtjänstskyddet. På så vis räknas idrottsverksamheten till godo i arbetsvillkoret för grundskyddet, på motsvarande sätt som i dagens läge.

5 §. *Försäkringsperioder som räknas löntagare till godo.* I 1 mom. föreslås att en medlem av en löntagarkassa som utträtt kassan och inom en månad anslutit sig till en annan löntagarkassa får räkna sig till godo den tid som han eller hon har varit i arbete som kassamedlem och sin medlemstid i föregående löntagarkassa. För närvarande ingår bestämmelsen i lagen om arbetslöshetskassor och det föreslås att den flyttas till lagen gällande arbetslöshetsförmåner.

I 2 mom. föreslås att i löntagares arbetsvillkor kan i fråga om förtjänstskyddet också inräknas arbetsvillkor och försäkringsvillkor som intjänats som medlem av en företagarkassa. Bestämmelsen är ny. Enligt gällande lagstiftning kan en person som övergått från en löntagarkassa till en företagarkassa och blivit företagare på heltid under vissa förutsättningar räkna sig till godo högst 6 månader av medlemskapet i löntagarkassan, dvs. en fjärdedel av arbetsvillkoret för företagare. När arbetsvillkoret blir uppfyllt bestäms dock den lön som ligger till grund för dagpenningen enbart utgående från lönearbetet under den tid då arbetsvillkoret för löntagare har intjänats.

Motsvarande rätt har inte förelegat i de situationer då en medlem av en företagarkassa blir löntagare och medlem i en arbetslöshetskassa för löntagare. Enligt förslaget skall också en fjärdedel av löntagares arbetsvillkor, dvs. 11 veckor, kunna vara arbets- och försäkringsvillkor som intjänats som medlem av en företagarkassa. Förutsättningen är dock att en medlem av en företagarkassa ansluter sig till en löntagarkassa inom en månad efter att företagsverksamheten upphört och han eller hon blivit löntagare och utträtt ur företagarkassan.

6 §. *Företagares rätt till arbetslöshetsdagpenning.* Enligt paragrafen skall en företagare ha rätt till inkomstrelaterad dagpenning, om han eller hon är medlem av en arbetslös-

hetskassa och har varit försäkrad åtminstone de 24 närmast föregående månaderna. Dessutom förutsätts att han eller hon har uppfyllt arbetsvillkoret för företagare medan han eller hon varit försäkrad i företagarkassan. En företagare har rätt till grunddagpenning när han eller hon har uppfyllt arbetsvillkoret för företaget. Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen nuvarande lagstiftning.

7 §. *Företagares arbetsvillkor.* På samma sätt som enligt gällande lag blir arbetsvillkoret för företagare uppfyllt när man under de närmast föregående 48 månaderna, dvs. under granskningsperioden, har arbetat sammanlagt 24 månader som företagare så att företagsverksamheten har varit av väsentlig omfattning.

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om den arbetsinkomst för försäkring enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som visar att företagsverksamheten är av väsentlig omfattning. Detsamma gäller arbetsförtjänsten, om företagaren har varit försäkrad enligt lagen om pension för arbetstagare.

I 2 mom. intas en bestämmelse om när granskningsperioden kan förlängas som motsvarar den bestämmelse som gäller löntagare.

8 §. *Försäkringsperioder som räknas löntagare till godo.* I paragrafen föreslås att sedan en medlem av en företagarkassa utträtt ur kassan och inom en månad anslutit sig till en annan företagarkassa, kan han eller hon räkna sig till godo tiden i arbete som kassamedlem och medlemstiden i den föregående kassan. Bestämmelsen ingår i den nuvarande lagen om arbetslöshetskassor och det föreslås att den överförs till lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. föreslås den bestämmelse som ingår i 16 a § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som säger att i företagares arbetsvillkor kan räknas in högst sex månader av arbetsvillkor och försäkringsvillkor som intjänats som medlem av en löntagarkassa förutsatt att den som är medlem av en löntagarkassa inom en månad efter det att han eller hon blev företagare och utträdde ur löntagarkassan ansluter sig till en företagarkassa.

I 3 mom. ingår en bestämmelse om att i arbetsvillkoret kan i fråga om grunddagpen-

ningen också inräknas arbete som utförts under de närmast föregående 24 månaderna och som beaktas i löntagares arbetsvillkor.

9 §. *Försäkrings- och arbetsperioder i andra stater.* I paragrafen föreslås bestämmelser med tanke på de situationer där försäkrings- och anställningsperioder skall beaktas med stöd av Europeiska unionens råds förordning (EEG) 11408/71 gällande samordning av systemen för social trygghet. I avdelning III, kapitel 6 i förordning 1408/71 ingår bestämmelser om samordning av arbetslöshetsförmåner när arbetstagare flyttar inom unionen. Huvudregeln är att man kan ha rätt till arbetslöshetsförmåner endast från den staten där man senast arbetat. Om lagstiftningen i den aktuella staten kräver att försäkrings- eller anställningsperioder skall ha fullgjorts för att man skall få arbetslöshetsförmåner, skall perioder som fullgjorts i en annan medlemsstat räknas samman med motsvarande perioder som fullgjorts enligt den egna lagstiftningen så att rätt till förmåner uppstår. För att försäkrings- eller anställningsperioderna skall jämföras förutsätts att personen i fråga senast har fullgjort en försäkrings- eller anställningsperiod enligt lagstiftningen i den stat där förmånen söks. Enligt den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa räknas arbetsperioder som fullgjorts i en annan medlemsstat in i arbetsvillkoret förutsatt att personen i fråga har arbetat i Finland minst fyra veckor omedelbart innan han eller hon blev arbetslös. Även en kortare tid godkänns, om arbetet var avsett att pågå fyra veckor, men upphörde tidigare av orsaker som inte berodde på arbetstagaren.

Det föreslås att bestämmelsen gällande kravet på tid i arbete ändras så att bestämmelsen gäller endast jämförande av arbetsperioder som skall beaktas med stöd av förordning 1408/71. Arbetsperioder som fullgjorts i en annan medlemsstat beaktas i arbetsvillkoret endast om personen i fråga har varit i arbete i Finland minst fyra veckor innan han eller hon blev arbetslös.

Enligt den nordiska konventionen om social trygghet har en arbetslös arbetssökande mera omfattande rättigheter än enligt förordning 1408/71. Av en person som återvänder till Finland från ett nordiskt land förutsätts inte att kravet på tid i arbete är uppfyllt för

att han eller hon skall få arbetslöshetsdagpenning. Enligt artikel 17 andra stycket gäller kravet på att sist ha varit sysselsatt i den aktuella staten i förordning 1408/71 inte den som inom en femårsperiod antingen har omfattats av lagstiftningen om förmåner vid arbetslöshet eller har uppburit sådana förmåner i det nordiska land där ansökan om förmåner görs. I enlighet med denna rätt att återvända kan den som återvänder till Finland från ett annat nordiskt land omedelbart få rätt till arbetslöshetsdagpenning i Finland, om arbetsvillkoret har uppfyllts före återkomsten till Finland. I Sverige och Danmark förutsätter erhållande av inkomstrelaterad dagpenning medlemskap i en arbetslöshetskassa. Erhållande av inkomstrelaterad dagpenning förutsätter att personen i fråga övergår från en nordisk arbetslöshetskassa till en annan inom åtta veckor efter att han eller hon utträdde ur föregående kassa.

Om en person inte kan åberopa artikel 17 andra stycket i den nordiska konventionen om social trygghet, förutsätter erhållande av arbetslöshetsdagpenning enligt artikel 17 första stycket fyra veckors sysselsättning.

Även i de överenskommelser om social trygghet som ingåtts med Storbritannien, Österrike, Spanien, Grekland, Estland, Lettland och Litauen förutsätts fyra veckors sysselsättning för att sysselsättningsperioderna skall jämföras.

10 §. *Arbetsvillkorets giltighet.* I paragrafen anges hur frånvaro från arbetsmarknaden påverkar arbetsvillkorets giltighet. Paragrafens 1 mom. motsvarar 16 § 5 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om en medlem av en löntagarkassa är borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl längre tid än sex månader skall han eller hon uppfylla arbetsvillkoret i dess helhet på nytt för att vara berättigad till inkomstrelaterad dagpenning. Det erforderliga arbetsvillkoret bestäms med stöd av 3 § 1 och 2 mom. och de ikraftträdelsebestämmelser som gäller dem.

I 2 mom. föreslås en motsvarande bestämmelse för företagarnas del. Paragrafens 3 mom. gäller personer som inte är medlemmar av någon arbetslöshetskassa.

I 4 mom. definieras vad det innebär att vara på arbetsmarknaden på samma sätt som i 2

kap. 11 § 1 mom. I bestämmelsen uppräknas också giltiga orsaker till frånvaro från arbetsmarknaden i överensstämmelse med gällande lag och vedertagen rättspraxis.

11 §. *Arbetsvillkoret i vissa situationer.* I paragrafen föreslås bestämmelser om hur dagpenning börjar betalas på nytt i en situation där någon i enlighet med Europeiska unionens råds förordning gällande social trygghet har sökt arbete i en medlemsstat inom unionen under högst tre månader. Om personen i fråga under denna tid inte får arbete och inte återvänder till utgångsstaten, förlorar han eller hon all sin rätt till dagpenning. Av denna orsak är det nödvändigt att i lagen föreskriva från och med vilken tidpunkt dagpenning börjar betalas på nytt till en arbetssökande som återvänder till Finland. På samma sätt som för närvarande föreslås att dagpenning skall börja betalas efter personen i fråga i minst fyra veckor har varit i arbete eller utbildning enligt 2 kap. 16 § i Finland.

12 §. *Rätt till inkomstrelaterad dagpenning för den som arbetar inom sjöfarten (tilläggsförsäkring).* Det föreslås att en bestämmelse som motsvarar den som ingår i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa gällande rätt till inkomstrelaterad dagpenning när arbetstagaren utför arbete som avses i sjölagen på ett utländskt handelsfartyg i utrikesfart.

13 §. *Självrisktid.* I paragrafen bestäms om betalning av arbetslöshetsdagpenning efter att en person har varit arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt sju fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. På samma sätt som för närvarande beaktas arbetslöshetstiden upp till antalet arbetstimmar i heltidsarbete. Innehållet i bestämmelsen motsvarar den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Självrisktiden åläggs endast en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning. Den maximala tiden börjar alltid från början då den sökande uppfyller arbetsvillkoret, och det förutsätts härvid inte att förmånen har betalats ut efter att arbetsvillkoret uppfyllts.

I 2 mom. har för tydlighetens skull intagits ett omnämnande av att som självriskdagar räknas inte dagar för vilka den arbetssökande

inte uppfyller de i 2 kap. angivna arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning. I övrigt sägs i 2 mom. på samma sätt som i den gällande lagen att som självriskdagar kan inte räknas de dagar för vilka personen i fråga inte är berättigad till jämkad dagpenning på grund av att arbetstidsgränserna överskrids. Till självrisktiden räknas fortfarande de dagar då personen i fråga omedelbart efter det arbetslösheten börjat har varit arbetsförmögen utan att uppbära dagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller någon annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön för sjuktiden av arbetsgivaren. Även söckenhelger beaktas som självrisktid om personen i fråga har varit arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån och arbetsgivaren inte är skyldig att betala lön för söckenhelger.

Om orsaken till att arbetet förhindras är andra arbetstagares stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden är han eller hon fortfarande berättigad till dagpenning, om han eller hon annars uppfyller villkoren för erhållande av dagpenning. Bestämmelsen föreslås ingå i 3 mom. och dess innehåll motsvarar den gällande lagen.

6 kap. Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

1 §. *Arbetslöshetsdagpenningens belopp.* Paragrafen innehåller bestämmelser om såväl grunddagpenningens som den inkomstrelaterade dagpenningens belopp. Grunddagpenningens fulla belopp skall vara 22,22 euro per dag liksom enligt den gällande lagen. Beloppet överensstämmer med 2001 års indexnivå. Den inkomstrelaterade dagpenningen består av en grunddel, som är lika stor som en full grunddagpenning, och en förtjänstdel. Till löntagare kan den inkomstrelaterade dagpenningen under vissa i 3 § angivna förutsättningar betalas med förhöjd förtjänstdel. När arbetslöshetsdagpenningens belopp beräknas beaktas vad som i 4 kap. bestäms om jämkad dagpenning och vissa sociala förmåners inverkan på arbetslöshetsdagpenningens belopp.

2 §. *Den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänstdel och förhöjda förtjänstdel.* När

det gäller den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänstdel har 1 mom. samma innehåll som bestämmelsen om den inkomstrelaterade dagpenningens belopp i 23 § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om beloppet av förhöjd förtjänstdel. Om förutsättningarna för förhöjd förtjänstdel bestäms i 3 §. Den förhöjda förtjänstdelen utgör enligt förslaget 55 % av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. Om lönen per månad är större än 90 gånger grunddelen, är förtjänstdelen i fråga om den del av dagslönen som överskrider denna gräns 32,5 %. Full inkomstrelaterad dagpenning, i vilken ingår förhöjd förtjänstdel, kan jämte barnförhöjningar vara högst lika stor som den försäkrades dagslön. Den inkomstrelaterade dagpenningen är dock alltid minst lika stor som grunddelen jämte eventuell barnförhöjning.

3 §. *Förutsättningarna för förhöjd förtjänstdel.* Paragrafen innehåller bestämmelser om förhöjd förtjänstdel som fogas till den inkomstrelaterade dagpenningen. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås att när en arbetssökande förlorat sitt arbete av orsaker i samband med förändringar i arbetsgivarens verksamhetsbetingelser i enlighet med 7 kap. 3 § arbetsavtalslagen betalas den arbetssökande under vissa förutsättningar inkomstrelaterad dagpenning med förhöjd förtjänstdel. Med dylika orsaker avses sådana produktionsmässiga eller ekonomiska uppsägningsgrunder som skall anses som sakliga och vägande på det sätt som avses i 7 kap. 3 och 4 § arbetsavtalslagen. Förhöjd förtjänstdel beviljas också till en arbetssökande som har förlorat sitt arbete av orsaker som motsvarar de ovan nämnda och som ansluter sig till offentliga sammanslutningars verksamhet.

Grunder som inom den offentliga sektorn motsvarar de ekonomiska och produktionsmässiga grunder som avses i 7 kap. 3 § arbetsavtalslagen är bl.a. de orsaker som nämns i 27 § statstjänstemannalagen. I 7 § lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet bestäms om de ekonomiska och produktionsmässiga uppsägningsgrunder som tillämpas på kommuners och samkommuners tjänsteinnehavare. Inom den offentliga sektorn förlorar man sitt arbete av ekonomiska orsaker och produktionsorsaker, om uppgif-

terna har minskat väsentligt och annat än tillfälligt av ekonomiska orsaker, på grund av omorganiseringar av uppgifter eller av andra med dessa jämförbara orsaker. Förhöjd förtjänstandel fogas inte till företagares inkomstrelaterade dagpenning.

Förutsättningen för att förhöjd förtjänstdel skall beviljas är att anställningsförhållandet faktiskt har upphört av nämnda orsaker. I samband med arbetsgivarens saneringsförfarande, konkurs eller dödsfall kan det hända att anställningsförhållandet upphör på grundval av 7 kap. 7 eller 8 § arbetsavtalslagen med tillämpning av de korta uppsägningstider som nämnda lagrum möjliggör, varvid anställningsförhållandet också anses har upphört av sådana ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker som avses i 7 kap. 3 § arbetsavtalslagen.

Enligt 5 kap. 7 § 2 och 3 mom. arbetsavtalslagen har arbetstagaren, om han eller hon säger upp sitt anställningsförhållande sedan permitteringen utan avbrott har varat minst 200 dagar, rätt att i ersättning få sin lön för uppsägningstiden. I denna situation anses arbetstagaren har förlorat sitt arbete vid uppsägningstidpunkten på det sätt som avses i 1 mom. 1 punkten.

Det kan hända att arbetstagaren avslutar sitt anställningsförhållande innan uppsägningstiden för en av arbetsgivaren verkställd uppsägning har gått ut. Då upphör anställningsförhållandet i själva verket inte på grund av en av arbetsgivaren verkställd uppsägning och sålunda beviljas inte heller förhöjd förtjänstdel. Förhöjd förtjänstdel beviljas inte om ett anställningsförhållande för viss tid upphör därför att tiden löper ut. Detta gäller också när någon har stått i flera på varandra följande visstidsanställningar till samma arbetsgivare och det har funnits en i arbetsavtalslagen avsedd grundad anledning att ingå avtal för viss tid och arbetsavtalet inte skall anses vara i kraft tills vidare. Sökande har dock rätt till förhöjd förtjänstdel i de fall han eller hon har påvisat att det inte funnits grunder för att ingå ett arbetsavtal på viss tid. Som bevis gäller t.ex. ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett skadeståndsavtal. Omvandling av ett anställningsförhållande till ett anställningsförhållande på deltid är inte en sådan förlust av arbete som avses i

paragrafen trots att uppsägningsförfarande används i samband med detta.

Enligt 1 mom. 2 punkten förutsätter erhållande av förhöjd förtjänst del att personen i fråga har varit medlem av en löntagarkassa sammanlagt minst fem år innan han eller hon förlorade sitt arbete. Medlemstiden behöver inte ha varit sammanhängande och den kan ha förvärvats genom medlemskap i flera olika löntagarkassor.

Enligt 1 mom. 3 punkten förutsätter erhållande av förhöjd förtjänst del dessutom minst 20 år i arbete. Tiden i arbete beräknas i enlighet med 11 §, varvid också vissa med arbete jämförbara perioder kan räknas till tiden i arbete. Kravet gällande tid i arbete skall vara uppfyllt före den i 1 punkten avsedda tidpunkt då man förlorar arbetet.

Om grunden för att anställningsförhållandet upphör har bestritts, skall beslutet om förhöjd förtjänst del inte fattas förrän saken har avgjorts slutgiltigt. Detta hindrar inte att inkomstrelaterad dagpenning beviljas utan förhöjd förtjänst del, om personen i övrigt uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning. Om tvistemålet avgörs så att det visar sig att den arbetssökande är berättigad till förhöjd förtjänst del, beviljar arbetslöshetskassan honom eller henne inkomstrelaterad dagpenning som innehåller förhöjd förtjänst del genom ett rättelsebeslut och betalar de retroaktivt. Om uppsägningen har bestritts sedan personen i fråga redan har betalats förhöjd förtjänst del, avbryts utbetalningen tillfälligt i enlighet med 11 kap. 6 § och förhöjningen återkrävs vid behov sedan tvistemålet avgjorts.

När förutsättningarna för erhållande av förhöjd förtjänst del föreligger betalas förhöjd förtjänst del för en period om 130 fulla arbetslöshetsdagar. Dagpenning som innehåller förhöjd förtjänst del fortsätter att betalas ut sedan ett sådant heltidsarbete upphört som personen i fråga har börjat med innan de 130 dagarna gått ut. I det fallet att en person sedan han eller hon uppfyllt kraven för erhållande av förhöjd förtjänst del omedelbart sysselsätts på nytt innan dagpenning har beviljats eller självrisktid ålagts honom eller henne, uppskjuts den förhöjda förtjänst delen så att den fogas till inkomstrelaterad dagpenning som betalas på grundval av arbetslöshet

som eventuellt börjar senare.

Förhöjd förtjänst del fogas också till jämkad dagpenning. Varje dag som jämkad dagpenning som innehåller förhöjd förtjänst del betalas räknas in i maximitiden på 130 dagar. Om arbetsvillkoret uppfylls på nytt redan innan de 130 dagarna börjar eller mitt under betalningsperioden för dagpenning som innehåller förhöjd förtjänst del, bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen på nytt och den förhöjda förtjänst delen beräknas på grundval av den nya lönen. Sedan arbetsvillkoret blivit uppfyllt betalas dagpenning som innehåller förhöjd förtjänst del för den återstående delen av de 130 dagarna. Man förfar på detta sätt även om detta anställningsförhållande skulle ha upphört av någon annan orsak än ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Exempelvis karens betyder inte att den förhöjda förtjänst andelsprocenten går förlorad, utan inkomstrelaterad dagpenning innehållande förhöjd förtjänst del betalas när personen i fråga på nytt blivit berättigad till dagpenning.

Förhöjd förtjänst del ingår också i utbildningsdagpenningen på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 5 §. Förhöjd förtjänst del fogas också till utbildningsstödets förtjänst stöd inom den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen. Om detta bestäms i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Förhöjd förtjänst del fogas till förtjänst stödet under hela utbildningstiden för alla arbetskraftsutbildningsperioder sedan personen i fråga har uppfyllt kraven i 1 mom.

4 §. *Lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning.* I 1 mom. bestäms på samma sätt som i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa att den lön som ligger till grund för dagpenningen bestäms utgående från tiden för uppfyllande av arbetsvillkoret eller i vissa fall på årsinkomsten. Den lön som ligger till grund för dagpenningen beräknas för den tid omedelbart före arbetslösheten under vilken arbetsvillkoret uppfylls. Granskningsperioden för lönebestämningen beror på om de 34 veckorna i arbete enligt 5 kap. 3 § 2 mom. har räckt till för att uppfylla personens arbetsvillkor eller om det har krävts att han eller hon uppfyller arbetsvillkoret enligt 5 kap. 3 § 1 mom. Kalenderveckor som inte räknas in i arbetsvillkoret beaktas inte när lönen bestäms. Års-

inkomsten fastställs för det år som omedelbart föregick arbetslösheten.

I 2 mom. bestäms att som den lön som ligger till grund för dagpenningen beaktas lön och annat vederlag som skall betraktas som förvärvsinkomst och som har betalats som ersättning för arbete. Kapitalinkomster och förmåner som arbetsgivaren gett och som inte baserar sig på utförande av arbete eller som inte har karaktären av stabiliserad lön beaktas inte.

Det föreslås att bestämmelserna om uppfyllande av arbetsvillkoret och bestämmande av den inkomstrelaterade dagpenningen ändras så att lönen för arbete som räknas in i arbetsvillkoret beaktas som grund för dagpenningen oberoende om det är fråga om en s.k. bissyssla eller en huvudsyssla. I arbetsvillkoret inräknas hela tiden i arbete i t.ex. tre deltid-arbeten eller kortjobb som utförs under en och samma kalendervecka. På motsvarande sätt bestäms den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen för den aktuella veckan på grundval av lönerna i alla anställningsförhållanden som på detta sätt räknas in i arbetsvillkoret upp till den maximala arbetstiden i branschen, dock högst 40 veckotimmar.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om bestämmande av inkomstrelaterad dagpenning för den som får delinvalidpension och deltidspension. Innehållet i bestämmelsen motsvarar den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning om närmare bestämmande av den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen och om den lön som skall beaktas som inkomst. Genom förordning föreskrivs också närmare om innehållet i det löneintyg som används när lönen bestäms samt om användningen av beskattningssuppgifter när lönen bestäms.

5 §. *Arbetsinkomsten för företagares inkomstrelaterade dagpenning.* I paragrafen föreslås den bestämmelse om fastställande av den inkomstrelaterade dagpenningen för en person som idkat företagsverksamhet som nu ingår i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt paragrafen bestäms företagares inkomstrelaterade dagpenning på grundval av den arbetsinkomst enligt vilken

företagaren har försäkrat sig själv i en företagarkassa under sammanlagt högst 24 månader innan han eller hon blev arbetslös. Arbetsinkomsten kan ändå inte bestämmas till ett högre belopp än vad den fastställda arbetsinkomsten enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare utgör för nämnda tid. Om företagaren är försäkrad enligt lagen om pension för arbetstagare, motsvarar arbetsinkomsten i genomsnitt lönen enligt lagen om pension för arbetstagare under nämnda tid. Om arbetsinkomsten ändras under nämnda tid, fås den arbetsinkomst som ligger till grund för dagpenningen genom att arbetsinkomsten divideras med det sammanlagda beloppet av de fastställda arbetsinkomsterna under motsvarande tid. Härvid kan en större höjning än 20 % av arbetsinkomsten likväl inte beaktas.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om fastställande av den inkomstrelaterade dagpenningen för en företagare som får delinvalidpension eller deltidspension.

I 3 mom. finns en bestämmelse som säger att när den per månad beräknade arbetsinkomsten omvandlas till dagsinkomst eller tvärtom anses månaden omfatta 21,5 arbetsdagar. På samma sätt som enligt den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan bestämmelser om fastställande av den arbetsinkomst som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen utfärdas genom förordning av statsrådet. När dagpenningens förtjänstdel bestäms gäller i fråga om arbetsinkomsten vad som i 2 § bestäms om dagslönen.

6 §. *Barnförhöjning.* I paragrafen ingår den bestämmelse om betalning av barnförhöjning till mottagare av arbetslöshetsdagpenning som ingår i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

7 §. *Dagpenningsperiodens maximitid.* På samma sätt som enligt den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. I maximitiden inräknas också utbildningsdagpenningsdagar, om vilka bestäms i 10 kap., samt sådana arbetslöshetsdagar för vilka personen i fråga har betalats en arbetslöshetsförmån i någon av Europeiska unio-

nens medlemsstater eller i en stat med vilken Finland har en sådan överenskommelse om social trygghet där det bestäms om samordning av utkomstskyddet för arbetslösa.

8 §. *Dagpenningsperioden börjar från början.* Det föreslås att i denna paragraf samlas de bestämmelser om när maximitiden för dagpenningen börjar från början och om fastställande av dagpenning utgående från nya inkomstuppgifter som nu ingår i flera olika paragrafer i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I sak motsvarar paragrafen den gällande lagen. Maximitiden för arbetslöshetsdagpenning, 500 dagar, börjar räknas från början när en person på nytt har uppfyllt det i 5 kap. 3 § 2 mom. avsedda arbetsvillkoret på 34 veckor efter att han eller hon blev berättigad till dagpenning. Det är fråga om sådant nytt fastställande av dagpenning som avses i paragrafen först när personen i fråga tidigare faktiskt har beviljats och betalats dagpenning och situationen inte förändras t.ex. genom ändringssökande. I detta sammanhang bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen på nytt. Förfarandet är detsamma i en situation där en företagare som avses i 1 kap. 6 § har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 5 kap. 6 § i en följd.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som ingår i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som anger de gränser inom vilka arbetslöshetsdagpenningen skall fastställas utgående från nya inkomstuppgifter. Den dagpenning som fastställs utgående från nya inkomstuppgifter skall vara minst lika stor som grunddagpenningen och minst 80 % av den senast utbetalda arbetslöshetsdagpenningen.

När bestämmelsen som skyddar 80 % av dagpenningen tillämpas i samband med att den inkomstrelaterade dagpenningen bestäms på nytt görs jämförelsen med den inkomstrelaterade dagpenningen utan förhöjd förtjänst-del. Jämförelsen görs på detta sätt trots att personen i fråga tidigare skulle ha betalats enbart dagpenning med förhöjd förtjänst-del. Inverkan av den förhöjda förtjänst delen upprepas alltså inte så att den skulle inverka förhöjande på grunden för dagpenningarna för de nya 500 dagarna. Vid jämförelsen räknas inte barnförhöjningar enligt 6 § in i dagpenningarna. När bestämmelsen som skyddar 80 %

av dagpenningen tillämpas fastställer arbetslöshetskassan dagpenningen i omvänd ordning på så sätt att utgående från dagpenningen bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen bl.a. för att 90 procents regeln skall kunna tillämpas.

9 §. *Rätt till tilläggsdagar.* I paragrafen bestäms om rätt till tilläggsdagar sedan maximitiden för arbetslöshetsdagpenning gått ut. Paragrafens 1 mom. gäller dem som är födda före 1950 och motsvarar 26 § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 2 mom. bestäms om rätt till tilläggsdagar för arbetssökande som är födda 1950 eller senare. Enligt förslaget skall till en arbetssökande som innan maximitiden 500 dagar gått ut har fyllt 59 år betalas grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning högst till utgången av den kalendermånad under vilken han eller hon fyller 65 år. För att dagpenning skall fortsätta att betalas ut för tilläggsdagar efter maximitidens utgång förutsätts dessutom att personen i fråga har varit i pensionsförsäkrat arbete enligt 11 § 1 mom. minst fem år under de senaste 15 åren innan han eller hon fick rätt till tilläggsdagar. När de fem åren beräknas beaktas alltså inte i 11 § 2 mom. avsedda tider som kan jämföras med tid i arbete.

10 §. *Förhöjt belopp av den inkomstrelaterade dagpenningen för tilläggsdagarna.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om beräkning av beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen för tilläggsdagar som avses i 9 § 2 mom. Enligt förslaget skall förtjänst delen av den inkomstrelaterade dagpenning som betalas för tilläggsdagarna vara 32,5 procent i fråga om den del av dagslönen som är större än 90 gånger grunddelen. För att erhålla förhöjd inkomstrelaterad dagpenning för tilläggsdagarna krävs att den arbetssökande före maximitidens utgång har varit i arbete på det sätt som avses i 11 § minst 20 år och att han eller hon har varit medlem av en löntagarkassa fem år innan han eller hon blev berättigad till tilläggsdagar. Den lön som ligger till grund för dagpenningen bestäms inte på nytt i samband med övergången till tilläggsdagar. I övrigt omräknas dock dagpenningen så att den 90-faldiga grunddelen beräknas med beaktande av grunddelens

storlek vid den tidpunkt då tilläggsdagarna börjar.

I det fallet att en arbetssökande uppfyller arbetsvillkoret på nytt betalas det förhöjda beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen för tilläggsdagarna enligt tidigare grunder när han eller hon eventuellt blir arbetslös på nytt.

11 §. *Beaktande av tid i arbete.* När den tid i arbete som avses i 3, 9 och 10 § i detta kapitel beräknas beaktas sådan tid i arbete som förutsätts för grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller därmed jämförbar pension som grundar sig på ett anställnings- eller tjänsteförhållande. I bestämmelsen i lagen om pension för arbetstagare har samlats alla pensionssystem som baserar sig på anställnings- och tjänsteförhållanden samt företagaverksamhet och som skall beaktas vid samordningen av pensioner och i fråga om vilka arbetshistorien kan verifieras. Till tiden i arbete räknas till skillnad från pensionsförsäkringen också arbete som en person har utfört före 23 års ålder från det att han eller hon fyllde 18 år. Som tid som skall jämföras med arbete beaktas även tider när en person har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller särskild moderskapspenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen. Arbetshistorien skall verifieras på motsvarande sätt inom systemet med vuxenutbildningsstöd. Arbetslöshetskassan tar reda på arbetshistorien med hjälp av pensionsskyddscentralens register. Vid behov kan personen i fråga själv komplettera uppgifterna t.ex. med intyg från den senaste arbetsgivaren.

III AVDELNINGEN

ARBETSMARKNADSSTÖD

7 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

1 §. *Rätt till arbetsmarknadsstöd.* I paragrafen bestäms om de allmänna förutsättningarna för att arbetsmarknadsstöd skall kunna betalas på grundval av arbetslöshet och för att stöda sysselsättning till den berörde själv eller i form av sammansatt stöd till

arbetsgivaren. I sak motsvarar paragrafen bestämmelsen om tillämpningsområde i 2 § i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd. Enligt 1 mom. 1 punkten är sådana som inte uppfyller arbetsvillkoret berättigade till arbetsmarknadsstöd. Med arbetsvillkor avses arbetsvillkoret för såväl löntagares som företagares inkomstrelaterade dagpenning och grunddagpenning. Enligt 1 mom. 2 punkten är sådana personer berättigade till arbetsmarknadsstöd vars rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört för att antingen maximitiden 500 arbetslöshetsdagpenningdagar eller tilläggsdagarna har gått ut. I 1 mom. 3 punkten ingår en allmän bestämmelse om behovsprövning av arbetsmarknadsstöd. Om behovsprövning bestäms närmare i 9 kap. 3—5 §.

I 2 mom. föreslås en allmän bestämmelse om betalning av arbetsmarknadsstöd till en arbetssökande för den tid han eller hon deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller vissa andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Andra sysselsättningsfrämjande åtgärder är integrationsåtgärder för invandrare enligt lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

I 3 mom. föreslås en allmän bestämmelse om betalning av arbetsmarknadsstöd i form av resebidrag till den som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som har tagit emot heltidsarbete. I 4 mom. föreslås en allmän bestämmelse om betalning av sammansatt stöd till en arbetsgivare som sysselsätter en långtidsarbetslös som är berättigad till arbetsmarknadsstöd. Om betalning av arbetsmarknadsstöd för tiden för en arbetskraftspolitisk åtgärd bestäms närmare i 3 § och om betalning av stöd i form av integrationsstöd i 4 §, i form av resebidrag i 5 §, i form av sammansatt stöd i 6 § och i form av stöd under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i 7 §.

2 §. *Berättigad till arbetsmarknadsstöd.* I paragrafen definieras vilka som är berättigade till arbetsmarknadsstöd. Paragrafen är ny. Definitionerna av vilka som är berättigade till arbetsmarknadsstöd i den gällande lagen är delvis olika beroende på om definitionen ansluter sig till betalning av arbetsmarknads-

stöd för tiden för en arbetskraftspolitisk åtgärd eller ett anställningsförhållande (sammansatt stöd eller resebidrag). De uttrycks-mässigt invecklade och oenhetliga definitionerna sammanslås i den föreslagna paragrafen till en enda enhetlig definition. Som berättigade till arbetsmarknadsstöd för tiden för sysselsättningsfrämjande åtgärder betraktas förutom mottagare av arbetsmarknadsstöd även sådana personer till vilka stödet inte kan betalas på grund av sådana särskilda begränsningar och förutsättningar för erhållande av stödet som ingår i lag. Sådana hinder för betalning är enligt paragrafen att ansökan om arbetsmarknadsstöd försenas, begränsningar gällande unga som saknar yrkesutbildning, väntetider, självrisktider och tider utan ersättning, skyldigheter att vara i arbete, arbetsinkomster som skall beaktas vid jämkningen av arbetsmarknadsstöd, inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen eller avdrag för sociala förmåner från arbetsmarknadsstödet. Förteckningen är avsedd att vara uttömmande.

Den föreslagna paragrafen utvidgar definitionen av personer som är berättigade till arbetsmarknadsstöd så att berättigade till arbetsmarknadsstöd skall till skillnad från nu läget vara även personer till vilka arbetsmarknadsstöd inte betalas på grund av skyldighet att vara i arbete som ålagts dem för upprepade arbetsmarknadsförseelser. Även en person till vilken stöd inte betalas på grund av i 2 kap. avsedd tid utan ersättning skall enligt förslaget alltid betraktas som berättigad till arbetsmarknadsstöd. Målet med de innehållsmässiga ändringarna i förslaget är att stöda aktivt sökande till och deltagande i sysselsättningsfrämjande åtgärder.

3 §. *Arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder.* I paragrafen föreslås bestämmelser om betalning av arbetsmarknadsstöd under den tid som den som är berättigad till arbetsmarknadsstöd deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice. Paragrafen är ny och i den har samlats de bestämmelser om betalning av stöd under tiden för åtgärder som ingår i olika lagrum i 2 a kap. i den gällande lagen. I paragrafen ges också uttryck åt den allmänna principen att arbetsmarknadsstöd som betalas under tiden för arbetskrafts-

politiska åtgärder inte är beroende av prövning. Behovsprövning tillämpas dock på samma sätt som för närvarande i fråga om arbetsmarknadsstöd som betalas under tiden för vissa kortvariga åtgärder med vilka syftet är att utreda arbetsförmågan eller arbetskon-ditionen. Närmare bestämmelser om betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning under tiden för deltagande i arbetskraftspolitiska åtgärder ingår i 9 kap. 5 § 1 mom.

4 §. *Arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd.* I paragrafen bestäms om betalning av arbetsmarknadsstöd till invandrare i form av integrationsstöd. Paragrafen är ny. Till den har överförts bestämmelserna om betalning av integrationsstöd från lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. Förutsättningen för erhållande av integrationsstöd skall liksom för närvarande vara att de allmänna kraven för arbetsmarknadsstöd uppfylls samt att en integrationsplan utarbetas och iakttas. Integrationsstöd betalas såväl under arbetslöshets-tid som under tid för deltagande i integrationsåtgärder som man kommit överens om i integrationsplanen och under tid för deltagande i arbetskraftspolitiska eller därmed jämförbara åtgärder.

5 §. *Resebidrag.* I paragrafen bestäms om betalning av arbetsmarknadsstöd i form av resebidrag till sådana som är berättigade till arbetsmarknadsstöd. Berättigad till resebidrag är den som tar emot heltidsarbete som varar minst sex månader utanför sin pendlingsregion. Resebidrag kan dock inte betalas för ett anställningsförhållande där arbetsgivaren får sysselsättningsstöd eller sammansatt stöd för lönekostnaderna eller som har börjat förrän stödet beviljats. I paragrafen samlas de bestämmelser om betalning av resebidrag som ingår i 12 d och 12 e § i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd och till innehållet motsvarar paragrafen gällande lag.

6 §. *Sammansatt stöd.* I paragrafen bestäms på samma sätt som i 12 a § i lagen om arbetsmarknadsstöd om betalning av arbetsmarknadsstöd till en arbetsgivare som sysselsätter en långtidsarbetslös arbetssökande. Sammansatt stöd kan beviljas för att sysselsätta en person som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som på grundval av ar-

betslöshet har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden eller arbetsmarknadsstöd för 500 dagar. Med arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet avses stöd som betalts för sådan tid under vilken personen i fråga inte har deltagit i arbetskraftspolitiska åtgärder eller någon annan därmed jämförbar sysselsättningsfrämjande åtgärd. En ändring jämfört med nuläget innebär dock den utvidgning av begreppet personer berättigade till arbetsmarknadsstöd som föreslås i 2 §.

Från ingången av 2002 har maximitiden för sammansatt stöd förlängts till två år och från ingången av mars 2002 har hälften av arbete som understötts med sammansatt stöd räknats in i arbetsvillkoret. Motsvarande bestämmelser föreslås i 9 kap. 7 § och 5 kap. 3 §. I praktiken leder nämnda ändringar till att arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning oftare än tidigare uppfylls under tiden i arbete som understöds med sammansatt stöd och personen i fråga omfattas inte längre av systemet med arbetsmarknadsstöd. För att undvika tolkningsproblem föreslås i 1 och 2 mom. en bestämmelse enligt vilken kraven för sammansatt stöd skall vara uppfyllda när stödet beviljas. Som tidpunkt för beviljandet av stöd betraktas den dag då arbetskraftsmyndigheten har gett det arbetskraftspolitiska utlåtandet. Sålunda betalas det sammansatta stödet till arbetsgivaren i enlighet med beslutet om beviljande oberoende av huruvida den sysselsatte uppfyller arbetsvillkoret under sysselsättningsperioden. Däremot skall betalningen av stödet fortfarande avbrytas och stödet återkrävas i enlighet med 11 kap. i situationer där arbetsgivaren genom sitt eget agerande förlorar sin stödbehörighet, t.ex. använder det sammansatta stödet i strid med denna lag eller villkoren i beslutet om dess beviljande.

7 §. *Arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* I paragrafen föreslås en allmän bestämmelse om betalning av arbetsmarknadsstöd under tiden för deltagande i sådan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Paragrafens innehåll motsvarar nuläget. Enligt 1 mom. betalas arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetsverksamhet på det sätt som föreskrivs i den

lag om utkomstskydd för arbetslösa som föreslås i denna proposition. I 2 mom. definieras vilka som skall betraktas som berättigade till arbetsmarknadsstöd när lagen tillämpas. Definitionen avviker från den definition som tillämpas i fråga om andra sysselsättningsfrämjande åtgärder och motsvarar till sitt innehåll den definition som baserar sig på hänvisningen i 2 § 1 mom. 5 punkten lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, ett lagrum som upphävs som onödigt.

8 §. *Ersättning för uppehälle.* Bestämmelserna om ersättning för uppehälle som betalas under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder sammanförs och avsikten är att de skall ingå i lagen om offentlig arbetskraftservice.

I 2 mom. bestäms om betalning av ersättning för uppehälle under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Ersättning för uppehälle skall betalas som ersättning för andra kostnader än resekostnader. Resekostnaderna ersätts som utkomststöd i enlighet med 18 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Förslaget till 2 mom. motsvarar 17 § 2 mom. lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, som upphävs som onödigt i och med den paragraf som föreslås här.

9 §. *Självrisktid.* I paragrafen bestäms om självrisktiden. Paragrafens innehåll motsvarar 22 a § 1—3 mom. i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd med undantag av 4 mom. 1 punkten, som är ny. Liksom för närvarande går självrisktiden för arbetsmarknadsstöd till ända när en person varit arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån sammanlagt fem arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. 4 mom. 1 punkten baserar sig på avgörandep Praxis i arbetslöshetsnämnden och försäkringsdomstolen, som är besvärinstanser i utkomstskyddsärenden. Enligt denna vedertagna avgörandep Praxis och den tolkning som folkpensionsanstalten omfattar med stöd av den förutsätts ingen självrisktid i fråga om arbetsmarknadsstöd, om en person som är arbetslös i en följd börjar få arbetsmarknadsstöd direkt när maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har gått ut.

10 §. *Självrisktidens giltighet.* För att för-

tydliga den reglering som gäller självrisktiden föreslås en egen bestämmelse om självrisktidens giltighet. Självrisktiden skall på samma sätt som för närvarande, med de undantag som nämns i lagrummet, vara i kraft till utgången av det kalenderår under vilken den i sin helhet har uppkommit. Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar 22 a § 4 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd.

11 §. *Försök med sammansatt stöd.* I paragrafens 1 mom. föreslås att förutsättningarna för beviljande av sammansatt stöd skall utvidgas som ett försök på viss tid, så att stödet, i motsats till vad som nu är fallet, skall kunna beviljas också för sysselsättande av en sådan arbetslös person som på grundval av arbetslöshet erhållit arbetsmarknadsstöd för 200—499 dagar (försök med sammansatt stöd). I försöket skall som sammansatt stöd beviljas arbetsmarknadsstöd till fullt belopp utan andel för sysselsättningsstöd. Stödet för sysselsättande av en person som får arbetslöshetsdagpenning skall såsom i dagens läge kunna beviljas först när maximitiden för beviljande av arbetslöshetsdagpenning är fylld.

Paragrafens 2 mom. förutsätter att de villkor som ställs för stödet i försöket skall vara de samma som för det sammansatta stödet i övrigt, med undantag från villkoren i fråga om arbetslöshetens längd och stödets belopp. I praktiken är det främst företag som beviljas stöd enligt försöket. Därför riktar arbetsförvaltningen in sig på att med anvisningar och utbildning reglera den arbetstid som fastställs som villkor för beviljande av stöd så, att arbetet förbättrar den med sysselsättningsmedel sysselsatta personens ställning på arbetsmarknaden och så att den lön personen får för arbetet förbättrar hans eller hennes ekonomiska situation. I praktiken bör arbetet ta i anspråk åtminstone hälften av den regelbundna arbetstiden för ifrågavarande bransch.

Eftersom ett syfte med försöket är att utreda möjligheterna till att bevilja stöd t.ex. i form av servicecheckar på basis av den arbetssökandes eget initiativ, innehåller 2 mom. ett bemyndigande så att statsrådet genom förordning kan föreskriva om det förfarande som skall iakttas, med undantag från förfarandet i fråga om beviljande och utbetalning av stöd. Den arbetsplats som den ar-

betsökande på eget initiativ har funnit skall dock uppfylla de allmänna villkoren för beviljande av sammansatt stöd, såsom de villkor om skyddande av övriga arbetstagare på arbetsplatsen och förhindrande av snedvriden konkurrens som föreslås ingå i lagen om ofentlig arbetskraftsservice.

Enligt 9 kap. 7 § 3 mom. börjar det sammansatta stödets maximitid på två år räknas från början när den med sysselsättningsmedel sysselsatta personen på nytt beviljats arbetsmarknadsstöd för 500 dagar. I enlighet med det stöd som beviljas genom försöket skall bestämmelsen om förnyad sysselsättning ändras till att endast omfatta 200 dagar. Denna förkortade tid föreslås endast gälla det sammansatta stöd för vilket inget sysselsättningsstöd beviljas.

I paragrafens 4 mom. föreslås att försöket skall räcka tre år. I enlighet med 9 kap. 7 § 3 mom. skall stöd under försöksperioden kunna beviljas för högst 24 månader. Sammansatt stöd skall kunna betalas för maximal tid för ett arbete som inleds efter försöksperioden, dock högst fram till slutet av år 2007. Förfaringssättet motsvarar det förfarande som tillämpas enligt bestämmelserna om ikraftträdande i lagen om försök med alterneringsledighet (1663/1995).

8 kap. Särskilda arbetskraftspolitiska begränsningar för arbetsmarknadsstöd

1 §. *Andra än finska medborgare.* Paragrafen motsvarar 14 § i den nuvarande lagen om arbetsmarknadsstöd.

2 §. *Unga som saknar yrkesutbildning.* Det föreslås att 15 § lagen om arbetsmarknadsstöd, vilken gäller begränsningar av arbetsmarknadsstödet och i praktiken visat sig vara i viss mån svårtolkad och svårbegriplig, delas upp i två paragrafer och att 4 mom. slopas, eftersom det bestäms om de gemensamma förutsättningarna för erhållande arbetslöshetsförmåner i I avdelningen.

I 1 och 2 mom. beskrivs bättre än för närvarande utgångspunkten i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 17/1995 rd) med anledning av regeringens proposition gällande begränsningar av arbetsmarknadsstödet (RP 172/1995 rd) enligt vilken en ung person som

saknar yrkesutbildning inte är berättigad till arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet utom när han eller hon fortlöpande har sökt sig till arbetsmarknaden och yrkesutbildning. På samma sätt som för närvarande skall en 17-åring inte ha rätt till arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet, om han eller hon inte har avlagt en examen som främjar yrkesfärdigheterna efter grundskolan eller gymnasiet.

I 3 mom. bestäms på samma sätt som i 15 § 3 mom. i den nuvarande lagen om arbetsmarknadsstöd om de konkreta situationer då den unga har visat att han eller hon inte söker sig till arbetsmarknaden eller till utbildning. Bestämmelsens ordalydelse har preciserats med beaktande av tillämpningspraxis. Dessutom har bestämmelsens innehåll ändrats till vissa delar. I lagrummet nämns till skillnad från nuläget att den unga av giltig orsak har rätt att inte söka sig till utbildning. I princip betraktas som giltiga orsaker samma orsaker som även i övrigt vid vägran att delta i utbildning, dock med beaktande av yrkesutbildningens centrala betydelse för att man skall få tillträde till arbetsmarknaden och att det är fråga om en person som saknar yrkesutbildning och arbetserfarenhet. Det nuvarande 15 § 3 mom. i lagen om arbetsmarknadsstöd är i viss mån inkonsekvent: bestämmelsens ordalydelse har tolkats så att skyldigheten att söka sig till utbildning inte gäller 17-åringar. Enligt den nuvarande lagstiftningen leder dessutom t.ex. vägran att ta emot arbete eller delta i arbetskraftspolitiska åtgärder till att rätten till arbetsmarknadsstöd går förlorad, medan det leder till tid utan ersättning om man lämnar eller avbryter ett arbete eller en åtgärd. Enligt propositionen skall skyldigheten att söka sig till utbildning gälla även 17-åringar. Likaså skall det leda till förlust av arbetsmarknadsstödet vid arbetslöshet, om man lämnar ett arbete eller avbryter en åtgärd utan att det har funnits någon giltig orsak till förfarandet.

På samma sätt som enligt 17 § 2 mom. i den nuvarande lagen om arbetsmarknadsstöd skall den arbetssökande ha giltig orsak att vägra delta i arbetspraktik på samma grunder som arbetslivsträning eller arbetsprövning.

Med avvikelse från nämnda åtgärder skall det inte ännu heller förutsättas att en plan för arbetssökande har utarbetats för den unga personen för att en arbetspraktikplats skall kunna erbjudas.

3 §. *Sökande till yrkesutbildning.* I den nuvarande lagstiftningen kan innehållet i och omfattningen av skyldigheten att frivilligt söka sig till utbildning tolkas på olika sätt. I praktiken sker ansökan till utbildning på ungdomsstadiet via gemensam ansökan. Om antagningsförfarandet bestäms i lagen om yrkeshögskolestudier (255/1995), lagen om yrkesutbildning, gymnasielagen (629/1998) samt lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret (1058/1998). Om systemet med gemensam ansökan bestäms i de med stöd av nämnda lagar utfärdade förordningarna om systemet för gemensam ansökan till yrkeshögskolorna (1191/1998) och om systemet för gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning (1197/1998). I enlighet med vedertagen tillämpningspraxis bestäms i 1 mom. att en ung person fullgör sin skyldighet att söka sig till utbildning genom att i tillräcklig utsträckning delta i den gemensamma ansökan och genom att söka utbildningsplatser i fråga om vilka han eller hon uppfyller kraven på grundutbildning och t.ex. hälsotillstånd. Som deltagande i den gemensamma ansökan betraktas utöver den egentliga ansökan deltagande i eventuella inträdesprov och motsvarande prov samt antagning till utbildningsplatser i efterhand. Utbudet på utbildningsplatser varierar vid olika tidpunkter så t.o.m. antalet utbildningsplatser som omfattas av den gemensamma ansökan under ett och samma år varierar betydligt. För att man skall hålla sig ajour och trygga genomskådligheten hos den ungas rättigheter och skyldigheter föreslås att det bestäms om det detaljerade innehållet i skyldigheten att söka sig till utbildning genom förordning av statsrådet.

Bestämmelsen i 2 mom. motsvarar i sak den sista meningen i 15 § 3 mom. lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande.

I 2 kap. 7 § 3 mom. bestäms hur avbrott i studierna inverkar på rätten till arbetslöshetsförmåner. Bestämmelsens förhållande till skyldigheten att söka sig till utbildning för

unga personer som saknar yrkesutbildning har i viss mån varit oklar. I 3 mom. föreslås att en ung person som omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd och saknar yrkesutbildning skall betraktas som studerande på heltid även under avbrottet. Begränsningen, liksom inte heller andra begränsningar som anges i denna paragraf och ovan i 2 §, skall inte tillämpas på unga som är berättigade till arbetslöshetsdagpenning.

4 §. *Väntetid.* I paragrafen bestäms om väntetid och hur den uppnås. Med vissa preciseringar motsvarar paragrafens innehåll 16 § i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd. Arbetsmarknadsstöd skall på samma sätt som för närvarande betalas efter en väntetid på fem månader. Väntetiden skall dock inte tillämpas på den som har kommit ut på arbetsmarknaden efter att ha avlagt en examen som ger yrkesfärdigheter. Väntetiden börjar löpa tidigast från och med den tidpunkt då man anmäler sig som arbetslös arbetssökande eller då en eventuell tid utan ersättning går ut eller skyldigheten att vara i arbete fullgjorts. I 22 § i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd har det konstaterats att väntetid och tid utan ersättning följer på varandra.

Bestämmelsen i 2 mom. motsvarar nuläget med den preciseringen att det räknas som att vara på arbetsmarknaden när man har ett arbete där arbetsinsatsen är tillräcklig för att arbetet i fråga skall räknas in i arbetsvillkoret.

I enlighet med 16 § 2 mom. i den nuvarande lagen om arbetsmarknadsstöd avdras inte den tid man är på arbetsmarknaden medan man studerar på heltid från väntetiden. Bestämmelsen i 4 mom. preciseras i detta avseende så att i väntetiden räknas inte in den tid man är på arbetsmarknaden under ferierna mellan olika läroanstalter, t.ex. sommaren mellan grundskolan och gymnasiet, om studierna fortsätter utan avbrott. I överensstämmelse med förslaget till 1 mom. inräknas inte i väntetiden tid på arbetsmarknaden under tid utan ersättning eller skyldighet att vara i arbete.

5 §. *Vägran att delta i och avbrytande av integrationsåtgärder.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om vägran att delta i och avbrytande av en åtgärd som man kommit överens om i den integrationsplan som utar-

betats mellan invandraren, Arbetskraftsbyrån och kommunen och dessa handlingars inverkan på rätten till arbetsmarknadsstöd. Om skyldighet för en ung invandrare som saknar yrkesutbildning att söka sig till utbildning bestäms i 3 § 2 mom. på samma sätt som för närvarande. Innehållet i bestämmelserna motsvarar 15 § 3 mom. lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande, vilket upphävs eftersom den föreslagna paragrafen gör det onödigt.

6 §. *Vägran och avbrytande i anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* I paragrafen bestäms om arbetsmarknadsförseelser i anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och om deras inverkan på rätten till arbetsmarknadsstöd. I 1 mom. bestäms om vägran att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan. Momentet gäller alla som är berättigade till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I 2 mom. bestäms om vägran att delta i eller avbrytande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utan godtagbart skäl. Momentet gäller endast personer under 25 år som är berättigade till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I 3 mom. bestäms om upprepade arbetsmarknadsförseelser i anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Påföljden av vägran att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan samt vägran att delta i eller avbrytande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skall på samma sätt som nu vara en tid utan ersättning på två månader. På samma sätt som för närvarande skall på upprepade arbetsmarknadsöverträdelser följa tre månaders skyldighet att vara i arbete. Innehållet i paragrafen motsvarar 10 § 2 mom., 19 § 1 mom. och 21 § 1 mom. lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, vilka upphävs eftersom de blir onödiga i och med den föreslagna paragrafen.

7 §. *Giltig orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den.* I paragrafen bestäms om de situationer där en person kan anses ha giltig orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den utan att förlora rätten till arbetsmarknadsstöd. Innehållet

i paragrafen motsvarar 20 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, som upphävs eftersom den blir onödig i och med den föreslagna paragrafen.

9 kap. Arbetsmarknadsstödet belopp och varaktighet

1 §. *Arbetsmarknadsstödet belopp.* I denna paragraf föreslås en bestämmelse om arbetsmarknadsstödet belopp. I paragrafen har sammanställts bestämmelserna om beloppet av arbetsmarknadsstöd som betalas till den berörde själv. Paragrafens innehåll motsvarar 12 f och 23 § i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd.

2 §. *Beloppet av sammansatt stöd.* I paragrafen bestäms om beloppet av arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren. Syftet med den första meningen i 2 mom. är att garantera att det inte betalas lägre lön än beloppet av fullt arbetsmarknadsstöd till en samsatt person. Paragrafens innehåll motsvarar 12 b § i den gällande lagen.

3 §. *Inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen.* Det föreslås att bestämmelserna om behovsprövning i 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd delas upp i två paragrafer. I 4 § bestäms om de inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen och i 5 § om formeln och justeringsgrunderna för behovsprövningen.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om de inkomster som skall beaktas, vilken i sak har samma innehåll som den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd. Närmare bestämmelser om behovsprövningen har för närvarande utfärdats genom statsrådets beslut om de allmänna grunderna för prövning av behovet av arbetsmarknadsstöd (35/1994). Det föreslås att närmare bestämmelser om uppskattningen av inkomsterna fortfarande skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 2 mom. bestäms om s.k. prioriterade inkomster, dvs. inkomster som inte beaktas vid behovsprövningen.

4 §. *Behovsprövning.* Innehållet i 1 mom. motsvarar 24 § 3 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. I 2 mom. bestäms om justeringsgrunderna för behovsprövningen. För närvarande bestäms om dem i ovan nämnda statsrådsbeslut. I bestämmelsen regleras till

skillnad från nuläget även en höjning av arbetsmarknadsstödet belopp, om de inkomster som inverkar på det har minskat väsentligt. Som en väsentligt ändring när arbetsmarknadsstödet justeras betraktas i enlighet med vedertagen tolkningspraxis en ändring på minst 10 %.

Från arbetslöshetsförmånen avdras andra sociala förmåner som den arbetssökande fått än sådana som avses i 4 kap. 7 § 1 mom. Det kan bli aktuellt att tillämpa behovsprövning och avdrag för sociala förmåner från arbetslöshetsförmånen samtidigt. I en dylik situation betalas den arbetslöshetsförmån som är mindre till beloppet. En bestämmelse om detta finns i 3 mom. och den motsvarar också gällande lagstiftning.

Någon lagstadgad indexjustering görs inte i de belopp som används vid behovsprövningen och detta kan inte heller anses vara ändamålsenligt. I 4 mom. föreslås samma möjlighet som enligt den gällande lagstiftningen att genom förordning justera penningbeloppen, om den allmänna lönenivån i landet ändras väsentligt. Någon justering har inte gjorts med stöd av den gällande bestämmelsen, eftersom beloppen har justerats i samband med lagändringar och då mera än förändringen i lönenivån.

5 §. *Arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning.* I denna paragraf bestäms om de situationer där behovsprövning inte tillämpas på det arbetsmarknadsstöd som betalas. Genom att betala arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning försöker man stöda den arbetssökande att aktivt delta i åtgärder som främjar hans eller hennes sysselsättningsfärdigheter samt trygga försörjningen vid arbetslöshet i vissa speciella situationer som har att göra med den arbetssökandes ålder samt arbets- och arbetslöshetshistoria. Paragrafens innehåll motsvarar 25 § i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd.

6 §. *Partiellt arbetsmarknadsstöd.* I denna paragraf föreslås en bestämmelse om betalning av arbetsmarknadsstöd till den som bor i sina föräldrars hushåll. På samma sätt som för närvarande betalas till den som bor i sina föräldrars hushåll 60 % av det arbetsmarknadsstöd som annars kunde betalas till honom eller henne. Arbetsmarknadsstödet betalas dock alltid till fullt belopp under den tid

mottagaren deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice samt under perioder av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar 26 § i den gällande lagen.

7 §. *Arbetsmarknadsstödet*s varaktighet. I denna paragraf föreslås en bestämmelse om arbetsmarknadsstödet s varaktighet. Paragrafen är ny och i den har sammanställts de bestämmelser om arbetsmarknadsstödet s varaktighet som finns i olika paragrafer i den gällande lagen. Utöver den allmänna bestämmelsen om arbetsmarknadsstödet s varaktighet i 1 mom. bestäms i 2 och 3 mom. om resebidragets och det sammansatta stödet s varaktighet. Innehållet motsvarar i sak 12 c, 12 g och 27 § i den gällande lagen, dock så att bestämmelsen om beräkning av den maximala betalningstiden i 3 mom. 2 punkten har genomgått en teknisk ändring så att den skall motsvara 1 punkten.

IV AVDELNINGEN

UTBILDNINGSDAGPENNING

10 kap. Bestämmelser om utbildningsdagpenning

Inga innehållsmässiga ändringar föreslås i bestämmelserna om utbildningsdagpenning med undantag av 5 §, som gäller utbildningsdagpenningens belopp. Utbildningsdagpenningen skall vara lika stor som antingen den inkomstrelaterade dagpenningen, grunddagpenningen eller arbetsmarknadsstödet beroende på vilken arbetslöshetsförmån personen i fråga omfattas av. Den avgörande tidpunkten för valet av förmån är den dag utbildningen börjar.

På utbildningsdagpenningen tillämpas i avdelningens gemensamma bestämmelser med undantag av de bestämmelser om arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner som ingår i 2 och 8 kap. Detta undantag konstateras i 2 §. På utbildningsdagpenningen tillämpas också bestämmelserna om verkställighet och ändringssökande i V avdelningen.

1 §. *Tillämpningsområde*. I paragrafen de-

finieras utbildningsdagpenningens tillämpningsområde på samma sätt som för närvarande.

2 §. *Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utbildningsdagpenning*. Utbildningsdagpenning betalas till en arbetslös under tiden för frivilliga studier, så på den som deltar i utbildning tillämpas inte de arbetskraftspolitiska förutsättningar som utgör villkor för erhållande av andra arbetslöshetsförmåner. Eftersom utbildningsdagpenning betalas till arbetslösa, skall den som deltar i utbildningen vara arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån när utbildningen inleds.

3 §. *Särskilda förutsättningar för erhållande av utbildningsdagpenning*. I denna paragraf bestäms om de särskilda förutsättningarna för erhållande av utbildningsdagpenning på samma sätt som för närvarande.

4 §. *Förutsättningar gällande utbildningen*. Bestämmelsen har i sak samma innehåll som den gällande lagstiftningen med undantag av den precisering som föreslås i 1 mom. 5 punkten. Enligt den skall även pedagogiska studier som leder till lärarbehörighet jämföras med i lagrummet avsedda specialiseringsstudier som ordnas i yrkeshögskolor och universitet. Bestämmelsen har omstrukturerats och ordvändningarna och definitionerna ändrats så att de motsvarar de ändringar som företagits i utbildningslagstiftningen.

5 §. *Utbildningsdagpenningens belopp*. Då utbildningsdagpenningen fastställs enligt bestämmelserna om den inkomstrelaterade dagpenningens storlek kan det hända att en studerande har rätt till förhöjd förtjänstdel enligt 6 kap. 2 § 2 mom. Förutsättningen är att personen i fråga uppfyller kraven för förhöjd förtjänstdel i 3 § och att utbildningen börjar efter att lagen trätt i kraft.

I 2 mom. bestäms att maximiantalet dagar, 130, med förhöjd förtjänstdel inte skall tillämpas på utbildningsdagpenning. Utan hinder av maximiantalet 130 dagar skall en studerande ha rätt till förhöjt stöd under den tid han eller hon i övrigt uppfyller kraven för erhållande av utbildningsdagpenning som är lika stor som den inkomstrelaterade dagpenningen. I övrigt tillämpas på utbildningsdagpenningens förhöjda förtjänstdel samma principer som i fråga om den inkomstrelate-

rade dagpenningens förhöjda förtjänstdel.

6 §. *Utbildningsdagpenningens periodens längd.* I sak motsvarar bestämmelsen den gällande lagstiftningen.

7 §. *Studeraendens skyldigheter.* I bestämmelsen föreslås inga ändringar jämfört med den gällande lagstiftningen.

8 §. *Studeraendens skyldighet att lämna uppgifter.* I paragrafen bestäms på samma sätt som för närvarande om studeraendens skyldighet att lämna uppgifter. På grund av bestämmelsens särskilda karaktär föreslås att den tas in i kapitlet gällande utbildningsdagpenning och inte i kapitlet med allmänna bestämmelser om verkställigheten.

9 §. *Utbildningsanordnarens skyldighet att lämna uppgifter.* Med undantag av vissa terminologiska ändringar överensstämmer bestämmelsen med nuvarande lagstiftning.

10 §. *Arbetskraftsbyråns skyldighet att lämna uppgifter.* Bestämmelsen om arbetskraftsbyråernas skyldighet att lämna uppgifter har preciserats jämfört med gällande lagstiftning.

V AVDELNINGEN

VERKSTÄLLIGHET OCH SÖKANDE AV ÄNDRING

11 kap. Bestämmelser om verkställighet

1 §. *Ansökan om arbetslöshetsförmåner.* I 1 mom. bestäms var man ansöker om arbetslöshetsförmåner. Ansökan skall vara skriftlig. Innehållet i bestämmelsen motsvarar gällande lag. Till skillnad från tidigare lag skall ansökan om grunddagpenning inte längre kunna lämnas till arbetskraftsbyrån.

I 2 mom. bestäms om tidsfristen för ansökan om arbetslöshetsförmåner. Bestämmelsen motsvarar den sista meningen i 28 § 5 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den sista meningen i 28 § 2 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. Tidsfristen gäller förutom den första ansökan om arbetslöshetsförmån även följande ansökningar och ansökan om barnförhöjning. Tidsfristen beräknas i enlighet med vedertagen praxis så att om ansökan anhängiggörs t.ex. den 15 april, kan arbetslöshetsförmånen om särskilt vägande skäl inte föreligger beviljas

fr.o.m. den 15 januari. Om ansökan avser retroaktiv arbetslöshetsförmån för längre tid än tre månader, krävs på samma sätt som för närvarande särskilt vägande skäl för att förmånen skall beviljas till denna del.

I 3 mom. bestäms när ansökan blir anhängig. Tidpunkten inverkar bl.a. på beräkningen av tidsfristen enligt 2 mom. Ansökan blir anhängig när den har inkommit till behörigt organ. I lagrummet bestäms också i enlighet med gällande lag när ansökan om grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd blir anhängig i det fallet att den arbetssökandes ansökan om inkomstrelaterad dagpenning har avslagits.

2 §. *Skyldighet att lämna uppgifter.* Paragrafens 1 mom. gäller lämnandet av uppgifter till dem som betalar ut arbetslöshetsförmåner och bestämmelsens innehåller motsvarar den första meningen i 28 § 5 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den första meningen i 28 § 2 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd.

I 2 mom. bestäms på samma sätt som i 28 § 4 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa att den arbetssökande skall tillställa arbetskraftskommissionen och arbetskraftsbyrån de uppgifter dessa behöver.

Bestämmelsen i 3 mom. är ny. I praktiken uppmanas den som ansöker om en arbetslöshetsförmån redan nu att meddela den som betalar ut förmånen eller arbetskraftsmyndigheten om ändringar som inträffat i hans eller hennes omständigheter i förmånsansökningarna samt i beslut och meddelanden som ges den sökande. Genom bestämmelsen poängteras att mottagaren av en arbetslöshetsförmån är skyldig att på eget initiativ tillställa dem som betalar ut arbetslöshetsförmåner eller arbetskraftsmyndigheterna uppgifter när det inträffar en sådan förändring i hans eller hennes omständigheter som kan inverka på rätten att få en arbetslöshetsförmån eller på arbetslöshetsförmånens belopp. Myndigheternas möjligheter att få uppgifter om förändrade förhållanden tillräckligt snabbt utan att den berörde meddelar dem är ofta dåliga.

3 §. *Beslut om förmåner.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 38 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 30 § 1 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. Ordalydelsen har preciserats. Bestämmelsen

reglerar de situationer där den som betalar ut en förmån är skyldig att ge den sökande ett överklagbart beslut. Det förutsätts att beslutet alltid är skriftligt. Ett betalningsmeddelande gällande arbetslöshetsförmånen kan inte ersätta skyldigheten att ge ett beslut. Med justering av förmånen avses en situation där förmånsbeloppet stiger eller sjunker på grund av t.ex. förändringar i förvärvsinkomsterna, beviljande av en social förmån som inverkar på förmånsbeloppet eller barnafödelse. Ett överklagbart beslut skall också ges när det blir fråga om att betala en arbetslöshetsförmån till ett kommunalt organ i enlighet med 9 §. I enlighet med vedertagen praxis behöver ett överklagbart beslut inte ges när förmånsbeloppet ändras till följd av en indexjustering eller motsvarande lagstiftningsändring.

I 2 mom. bestäms i vilka fall den som betalar ut en förmån är skyldig att innan beslutet ges begära ett bindande arbetskraftspolitiskt utlåtande av arbetskraftsmyndigheterna.

4 §. *Arbetskraftspolitiskt utlåtande.* I 1 mom. uppräknas de arbetskraftspolitiska förutsättningar beträffande vilka ett arbetskraftspolitiskt utlåtande skall ges. De arbetskraftspolitiska förutsättningarna är desamma som enligt den gällande lagstiftningen.

Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ges på begäran av den som betalar ut arbetslöshetsförmånen. Om detta bestäms i 2 mom., vilket motsvarar 28 § 1 och 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt 28 § 1 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. Arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommissionen skall omedelbart komplettera sitt utlåtande på begäran av den som betalar ut förmånen. Bestämmelsen motsvarar den sista meningen i 3 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och andra meningen i 34 § 2 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. Enligt rådande praxis har ett arbetskraftspolitiskt utlåtande getts utan särskild begäran från betalarens sida, ifall personen i fråga har meddelat arbetskraftsbyrån att han eller hon tänker ansöka om en arbetslöshetsförmån. Strävan med förfarandet har varit att påskynda och förenkla utbetalningen av förmåner. Det föreslås att en bestämmelse om denna praxis tas in i lagen. Om den arbetssökande har meddelat att han eller hon

kommer att ansöka om arbetsmarknadsstöd eller arbetslöshetsdagpenning, kan det arbetskraftspolitiska utlåtandet ges och kompletteras utan särskild begäran från den som betalar ut förmånen.

Vid gruppermitteringar ges enligt den gällande lagen inget arbetskraftspolitiskt utlåtande om vissa förutsättningar föreligger. Något arbetskraftspolitiskt utlåtande behöver inte ges om en arbetstagare har permitterats för viss tid antingen på heltid eller på det sätt som avses i 4 § 1 mom. och permitteringen gäller minst tio arbetstagare. Det föreslås att bestämmelsen intas som 3 mom. och att den ändras så att arbetskraftsmyndigheten på särskild begäran från den som betalar ut arbetslöshetsförmånen ger utlåtande om hinder för att vara på arbetsmarknaden och om företagsverksamhet på heltid.

Enligt propositionen delges den arbetssökande det arbetskraftspolitiska utlåtandet i samband med att den som betalar ut arbetslöshetsförmånen meddelar sitt beslut. Det har inte tidigare bestämts om detta i lag, men det förfarande som föreslås i 4 mom. motsvarar gällande praxis. En arbetssökande har dock alltid rätt att på begäran få information om det arbetskraftspolitiska utlåtandet från arbetskraftsbyrån.

De bestämmelser om arbetskraftskommissionerna som ingår i förordning intas till största delen i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Om arbetsfördelningen mellan arbetskraftsbyrån och arbetskraftskommissionen när arbetskraftspolitiska utlåtanden skall ges bestäms på samma sätt som för närvarande genom förordning av statsrådet. I 5 mom. föreslås ett bemyndigande för arbetsministeriet att utfärda förordning om detta liksom om förfaringsätten när utlåtanden ges samt när de tillställs den som betalar ut förmånen i fråga.

5 §. *Betalningssätt.* Enligt paragrafen skall en försäkringsförmån i enlighet med gällande lag betalas minst en gång i månaden i efterskott. I praktiken betalas den första och den sista posten ofta för kortare tid än en månad. Numera betalas arbetslöshetsförmåner i praktiken alltid till det konto som den som ansöker om en förmån har uppgivit. Det är inte nödvändigt att i den nya lagen ta in bestämmelsen i 44 § i den gällande lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa om en tidsfrist för lyftande av förmånen, eftersom den har saknat praktisk betydelse. En enskild förmåns-post kan enligt förslaget också betalas på annat sätt än till den sökandes konto, om det inte är möjligt att betala den till kontot eller om förmånstagaren uppger någon särskild orsak till att utbetalaren borde betala förmånen på något annat sätt än till mottagarens konto.

I 2 mom. bestäms på samma sätt som i 44 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa att ingen förmån utbetalas, om beloppet för en månad är mindre än beloppet av grunddagpenningen.

6 §. *Tillfälligt avbrott i betalningen eller betalning till lägre belopp.* Bestämmelsen är ny. I praktiken förekommer det behov av att i enskilda fall avbryta betalningen av en beviljad förmån redan innan man har tillräcklig information om saken för att meddela ett överklagbart beslut. Att man blir tvungen att betala förmånen tills beslutet om att förvägra eller justera förmånen fattas, trots att den sökande uppenbart inte är berättigad till förmånen, kan medför behov av att undanröja positiva beslut samt återkrav. Återkrav och undanröjande av beslut ökar väsentligt arbetsbördan för dem som betalar ut förmånerna och för besvärinstanserna.

Enligt förslaget skall det vara möjligt att avbryta betalningen av en arbetslöshetsförmån genom ett betalningsmeddelande när utbetalaren får kännedom om en sådan omständighet som uppenbart leder till att förmånsbeloppet sjunker eller att den sökande inte längre har rätt till förmånen. Att betalningen avbryts är en åtgärd som ansluter sig till verkställigheten och beträffande den ges inget överklagbart beslut. Efter att betalningen avbrutits skall den som betalar ut förmånen omedelbart vidta åtgärder för att få in de uppgifter som behövs för ett överklagbart beslut, och det slutliga överklagbara beslutet gällande förmånsrätten skall meddelas så snabbt som möjligt efter att betalningen avbrutits. Betalningen av arbetslöshetsförmånen kan med stöd av lagrummet alltså avbrytas endast för en kort tid. Det skall också vara möjligt att avbryta betalningen när beslutet undanröjs enligt 12 kap. 7 §.

7 §. *Betalning av arbetsmarknadsstöd till*

arbetsgivaren. Bestämmelsen motsvarar 29 § 2 mom. i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd.

8 §. *Betalning av jämkad arbetslöshetsförmån utan beslut.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om betalning av jämkad arbetslöshetsförmån i förskott. Förfarandet med förskottsbetalning innebär att en person kan beviljas en förmån redan på grundval av de uppgifter han eller hon lämnat i sin ansökan innan utbetalaren har tillgång till av arbetsgivaren bekräftade löneuppgifter. På grund av särdragen hos jämkning av företagares dagpenning beviljas förskott inte till personer som idkar företagsverksamhet.

För att dagpenningen skall betalas i förskott förutsätts att sökanden i ansökan uppger sina dagliga arbetstimmar, sin bruttolön och arbetsgivarens kontaktuppgifter. Förskott kan beviljas om den sökande på grund av de uppgifter han eller hon lämnat uppenbarligen har rätt till förmånen, av arbetsgivarens bekräftade löneuppgifter inte står att få utan dröjsmål och väntan på löneuppgifterna skulle enligt utbetalarens bedömning leda till att betalningen försenas oskäligt. Förskott betalas inte om övriga uppgifter som behövs för att bevilja förmånen saknas.

I 2 mom. föreslås att i förskott skall betalas 70 % av det belopp som den sökande skulle ha rätt till på grund av de uppgifter han eller hon lämnat. Exempelvis om den maximala betalningstiden för dagpenning går ut under jämkningsperioden betalas i förskott 70 % av den summa som den sökande skulle vara berättigad till för jämkningsperioden. För att undvika återkrav är det motiverat att inte hela beloppet betalas i förskott. Något särskilt beslut meddelas inte om betalningen, utan det ges endast ett vanligt betalningsmeddelande och det går alltså inte att söka ändring i utbetalarens förskottsavgörande hos besvärsmyndigheten. För att förfarandet inte skall gälla poster av ringa betydelse föreslås att förskott kan betalas, om den post som skall betalas är minst lika stor som beloppet av full grunddagpenning. Förfarandet befriar inte den sökande från att lämna av arbetsgivaren bekräftade löneuppgifter. Det egentliga överklagbara förmånsbeslutet meddelas och resten av förmånen betalas på grundval av uppgifter som arbetsgivaren bekräftat.

För att förhindra missbruk föreslås att förskott kan på en gång vara utbetalt för högst två jämningsperioder. När den sökande redan fått förskott för två jämningsperioder kan han eller hon betalas förskott på nytt när beslut meddelas gällande en tidigare jämningsperiod. I propositionen föreslås ingen ändring i förfarandet i en situation där tillräckliga av arbetsgivaren bekräftade uppgifter för avgörandet av förmånsrätten inte fås alls eller den sökande har betalats för stor förmån.

Den slutliga jämkade förmånen betalas till sökanden till den del som det beviljade beloppet överstiger förskottsbetalningen. Förfarandet är detsamma, om den förmån som skall beviljas i stället för t.ex. arbetsmarknadsstöd som betalats i förskott blir grunddagpenning. Den som beviljar förmånen kan betrakta förskott som betalats till för stort belopp som delprestation av den förmån som kommer att beviljas oberoende av förmånslag (kvittning).

9 §. *Betalning av arbetslöshetsförmåner till ett kommunalt organ.* I sak motsvarar bestämmelsen 32 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I bestämmelsen har gjorts vissa tekniska korrigeringar som beror på att lagstiftningen ändrats.

10 §. *Återkrav.* Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar den gällande lagstiftningen.

I 3 mom. föreslås att man skall avstå från återkrav till den del som indrivning som avses i 14 § 1 mom. inte täcker beloppet av den ursprungliga förmånen till förmånstagaren. I en sådan situation är den förmån som personen i fråga beviljats retroaktivt mindre än den ursprungligen beviljade förmånen. Återkrav av den del av det överbetalda beloppet som överstiger pensionsanstaltens återbäring har ofta lett till ett oskäligt slutresultat för den sökande. Den som ansökt om förmånen har med beaktande av de erhållna förmånsbesluten haft grundad anledning att tro sig vara berättigad till en viss förmån och har redan ordnat sin ekonomi i enlighet med den. I dessa situationer finns det även annars med stöd av 2 mom. exceptionellt ofta grunder för att avstå från återkrav med beaktande av personens ekonomiska omständigheter och inkomstmöjligheter. Förslaget innebär däremot inte att man avstår från återkrav mellan dem

som betalar ut arbetslöshetsförmånen och den retroaktiva förmånen.

11 §. *Återkrav av sammansatt stöd.* I den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd finns en specialbestämmelse om återkrav av sammansatt stöd i 35 § 5 mom. En motsvarande bestämmelse föreslås i 11 §.

12 §. *Återkrav av resebidrag.* Bestämmelsen har samma innehåll som 35 § 6 mom. i den gällande lagen om arbetsmarknadsstöd.

13 §. *Kvittning.* En motsvarande bestämmelse ingår i paragraferna om återkrav i den gällande lagstiftningen. Vid kvittning är det fråga om verkställighet av redan beslutat återkrav och det är inte fråga om ett sådant materiellt rättsligt beslut som man kan söka ändring i genom besvär. Av denna anledning föreslås att bestämmelsen om kvittning placeras i egen paragraf. Begränsningarna gällande kvittning motsvarar den gällande lagstiftningen.

14 §. *Indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall.* Innehållet i paragrafen motsvarar 45 § 1—3 mom. i den gällande lagen. En arbetslöshetsförmån som för samma tid tidigare betalats till den som erhåller pension och andra motsvarande förmåner som beviljas retroaktivt återkrävs från den retroaktiva förmånen. Indrivningen sker mellan den som betalar ut arbetslöshetsförmånen och den instans som beviljat den retroaktiva förmånen och görs från den retroaktiva förmånen. I fråga om en retroaktiv arbetslöshetsförmån sker indrivningen på motsvarande sätt mellan betalarerna.

15 §. *Utmätning av arbetslöshetsförmåner.* Till paragrafen överförs bestämmelserna i 45 § 4 och 5 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, vilka med stöd av hänvisningar också skall tillämpas på arbetsmarknadsstöd och utbildningsdagpenning.

16 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* På samma sätt som för närvarande utfärdas närmare bestämmelser om ansökan om arbetslöshetsförmåner, utredningar och betalningen av förmåner genom förordning av statsrådet.

12 kap. Sökande av ändring

1 §. *Rätt att söka ändring.* I 1 mom. be-

stäms på samma sätt som i den gällande lagstiftningen att den som är missnöjd med Folkpensionsanstaltens eller arbetslöshetskassans beslut får söka ändring i beslutet hos arbetslöshetsnämnden och att den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får söka ändring hos försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolen är högsta besvärinstans och i dess beslut får ändring inte sökas genom besvär. Besvärsskriften skall tillställas den som betalar arbetslöshetsförmånen inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet.

Enligt 43 c § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa har utkomstskyddsombudet rätt att söka ändring genom att anföra besvär inom 30 dagar efter det beslutet gavs hos arbetslöshetsnämnden eller hos försäkringsdomstolen till den del det i Folkpensionsanstaltens, arbetslöshetskassans eller arbetslöshetsnämndens beslut är fråga om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa. Motsvarande rätt att söka ändring föreslås i 2 mom. Besvärstiden i fråga om Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassans beslut är 30 dagar efter det beslutet gavs och detta motsvarar de nuvarande bestämmelserna. Nytt i bestämmelsen är att besvärstiden till försäkringsdomstolen blir 30 dagar från det arbetskraftsmyndigheten fick del av arbetslöshetsnämndens beslut. Ändringen beror på att utkomstskyddsombudets möjlighet att anföra besvär hos försäkringsdomstolen inte har förverkligats i en situation där den besvärstid som är bunden till dagen då beslutet gavs redan har hunnit gå ut innan arbetskraftsmyndigheten fått del av beslutet.

I 3 mom. bestäms att Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassans beslut skall iakttas oberoende av ändringssökande tills ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. Bestämmelsen motsvarar 40 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 30 § 4 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd.

Ändring i ett bindande arbetskraftspolitiskt utlåtande som arbetskraftskommissionen och arbetskraftsbyrån meddelat får inte sökas genom särskilda besvär. Om detta bestäms på samma sätt som för närvarande i 4 mom.

2 §. *Begränsning av rätten att söka änd-*

ring. I paragrafen bestäms att i beslut som gäller sammansatt stöd och arbetsmarknadsstöd som betalas som resebidrag får ändring inte sökas genom besvär. I ett ärende som gäller undanröjande av beslut iakttas dock i tillämpliga delar 7 §. I ett beslut om återkrav som gäller resebidrag får ändring sökas genom besvär. Bestämmelsen motsvarar 30 § 5 mom. i den nuvarande lagen om arbetsmarknadsstöd.

3 §. *Arbetslöshetsnämnden.* I 1—3 mom. ingår bestämmelser om arbetslöshetsnämnden, som är första besvärinstans i arbetslöshetsförmånsärenden. Det bestäms om nämndens sammansättning, utnämningen av medlemmar, deras mandatperiod, behörighetsvillkor samt om nämndens och dess sektioners beslutförhet. Bestämmelsen motsvarar i övrigt 39 § 1—3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, men för att trygga opartiskheten och oavhängigheten föreslås att bestämmelsen ändras så att någon företrädare för arbetskraftsmyndigheten inte längre skall ingå i nämndens sammansättning. Vid behandlingen av ärenden i arbetslöshetsnämnden tillämpas förvaltningsprocesslagen, om inte något annat bestäms särskilt. I arbetslöshetsnämnden ordnas vid behov muntligt förhandling i enlighet med 37 § förvaltningsprocesslagen.

I 4 mom. bestäms att arbetslöshetsnämndens lagakraftvunna beslut får verkställas såsom en dom som vunnit laga kraft. Bestämmelsen motsvarar 39 § 5 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 5 mom. arbetar arbetslöshetsnämnden i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet och kostnaderna för dess verksamhet betalas av statens medel. Närmare bestämmelser om arbetslöshetsnämnden utfärdas genom förordning av statsrådet och om detta föreskrivs i 6 mom. Bestämmelserna motsvarar 39 § 6 och 7 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 §. *Självrättelse.* Om Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan helt och hållet godkänner de yrkanden som den som ansöker om en förmån framfört i sina besvär, skall den rätta det tidigare beslutet genom att meddela ett överklagbart rättelsebeslut. Om detta bestäms i 1 mom., som motsvarar 40 a § 1 mom. i den gällande lagen om utkomst-

skydd för arbetslösa.

Enligt 2 mom. skall Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan sända besvärsskriften jämte sitt utlåtande till besvärinstansen för behandling inom 30 dagar efter besvärstidens utgång, om den inte kan rätta sitt tidigare beslut i enlighet med 1 mom. Om den som betalar arbetslöshetsförmånen ändå godkänner yrkandena i besvären delvis, kan det tidigare beslutet rättas genom ett interimistiskt beslut till den del yrkandena godkänns. Om besvären redan har tillställts besvärinstansen, skall den omedelbart underrättas om det interimistiska beslutet. Ändring i ett interimistiskt beslut får inte sökas genom besvär. Bestämmelsen motsvarar 40 a § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 3 mom. sägs att om inhämtandet av tilläggsutredningar kräver det, kan avvikelser göras från den i 2 mom. föreskrivna tiden. Ändringssökanden skall i så fall underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid lämnas till besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång. Bestämmelsen motsvarar 40 a § 3 mom. i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

5 §. *Besvär som inkommit för sent.* I paragrafen bestäms att om det har funnits vägande skäl till förseningen, kan besvär som kommit in efter besvärstidens utgång prövas i behörig besvärinstans. Bestämmelsen motsvarar 40 b § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

6 §. *Dagen för delfående av beslut.* I paragrafen bestäms att ändringssökanden skall anses ha fått del av Folkpensionsanstaltens, arbetslöshetskassans eller arbetslöshetsnämndens beslut den sjunde dagen efter att beslutet postades under den adress han eller hon uppgivit, om inte något annat visas. I fråga om utkomstskyddsombudet föreslås att han eller hon skall anses ha fått del av arbetslöshetsnämndens beslut den sjunde dagen efter att beslutet postades under arbetskraftsmyndighetens adress. Bestämmelsen motsvarar, med de undantag som gäller dagen för utkomstskyddsombudets delfående, 41 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt den föreslagna ändringen

blir utkomstskyddsombudets besvärstid till försäkringsdomstolen 30 dagar från delfåendet av beslutet medan den enligt den gällande lagen är 30 dagar från den dag då beslutet gavs. Ändringen hänför sig till utkomstskyddsombudets effektiverade rätt att söka ändring, som föreslås i 12 kap. 1 § 2 mom.

7 §. *Undanröjande av beslut.* I 1 mom. bestäms om förfarandet när man hos försäkringsdomstolen ansöker om att ett lagakraftvunnet beslut skall undanröjas. Bestämmelsen motsvarar 43 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Om försäkringsinspektionens rätt att föreslå att arbetslöshetskassans eller arbetslöshetsnämndens lagakraftvunna beslut skall undanröjas bestäms i 2 mom., som motsvarar 43 § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I detta sammanhang bestäms också om utkomstskyddsombudets rätt att hos försäkringsdomstolen söka om att ett lagakraftvunnet beslut i ett ärende som gäller arbetskraftspolitiska förutsättningar skall undanröjas. Utomstskyddsombudet har motsvarande rätt enligt 43 c § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 3 mom. skall ett ärende som gäller beviljande av förvägrad förmån eller utökande av redan beviljad förmån prövas på nytt, om ny utredning framkommer. I en sådan situation kan Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett större belopp än tidigare. Även arbetslöshetsnämnden och försäkringsdomstolen kan förfara på motsvarande sätt. Bestämmelsen motsvarar 43 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

VI AVDELNINGEN

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

13 kap. Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

1 §. *Rätt att erhålla uppgifter.* Paragrafens innehåll motsvarar i huvudsak nuvarande

lagstiftning och praxis.

I 1 mom. preciseras kretsen av dem som får lämna ut uppgifter i förhållande till den gällande lagen så att där nämns även pensions-skyddscentralen, läroanstalter och arbets-platskassor som utlämnare av uppgifter. När ansökningar om arbetslöshetsförmåner av-görs behöver de som verkställer utkomst-skyddet för arbetslösa uppgifter om bl.a. sö-kandens arbetshistoria, om det hälsotillstånd som inverkar på arbetsförmågan och om ekonomiska omständigheter.

I och med den europeiska integrationen rör sig arbetskraften allt mera mellan länderna. Det har också lett till att antalet sådana fall ökat där en person har rätt till sociala förmåner från två eller flera länder. Denna utveckling fortsätter. Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpning av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjer flyttar inom gemenskapen samt överenskommelserna om social trygghet förutsätter att olika länder utbyter information i dessa situationer. Informationsutbytet har hittills löpt utan större problem. I framtiden torde det bli allt vanligare med maskinspråkligt informationsutbyte mellan länderna. Inom utkomstskyddet för arbetslösa behövs uppgifter bl.a. om den tid en person arbetat utomlands.

I 2 mom. bestäms om Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassornas rätt att av arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsby-rån få det bindande arbetskraftspolitiska utlåtande som behövs för verkställigheten av la-gen om utkomstskydd för arbetslösa. I mo-mentet bestäms dessutom om Folkpensions-anstaltens och arbetslöshetskassornas rätt att från straffanstalter och tvångsinrättningar få uppgifter om förmånstagare som tagits in där. Motsvarande anmälningsskyldighet har i en proposition som regeringen avlåtit tidigare till riksdagen föreslagits ingå i bl.a. folkpen-sionslagen och lagen om bostadsbidrag (408/1975).

Paragrafens 3 mom. motsvarar 29 § 5 mom. i nuvarande lag. I momentet föreslås vissa lagtekniska ändringar.

2 §. *Uppgifter av penninginstitut.* I denna paragraf bestäms att Folkpensionsanstalten och besvärinstanser enligt denna lag skall ha rätt att av penninginstitut få sådana uppgifter

som är nödvändiga för att avgöra ett ärende som gäller arbetsmarknadsstöd. Inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen av arbetsmarknadsstöd är bl.a. räntor på insättningar. För att man skall erhålla uppgifter från penninginstitut förutsätts emellertid att tillräckliga uppgifter och utredningar inte fås på något annat sätt och det finns grundad anledning att misstänka att den som ansöker om eller tar emot förmånen inte har gett tillräckliga och tillförlitliga uppgifter och att sökanden inte har gett sitt samtycke till att uppgifterna erhålls. Uppgifterna skall fås endast på begäran. Begäran till banker och andra penninginstitut skall framställas skriftligen och innan den görs skall den som ansöker om eller tar emot förmånen informeras om den.

3 §. *Utlämnande av uppgifter.* Med stöd av förslaget till 3 § kan Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan på eget initiativ lämna ut uppgifter som de kommit över i samband med behandlingen av förmåner till arbetskraftsbyråerna och arbetskraftskommissionerna. Uppgifter utlämnas bl.a. i situationer där det förutsätts en åtgärd från arbetskraftsbyråns sida innan förmånen behandlas vid Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan eller där uppgifterna är av betydelse för skötseln av uppgiftsmottagarens åligganden. Enligt paragrafen kan uppgifter utlämnas om alla omständigheter som kommit till Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassans kännedom och som påverkar de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av en arbetslöshetsförmån, t.ex. att sökanden börjat arbeta, vistas utomlands eller hamnat i fängelse. Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis.

4 §. *Folkpensionsanstaltens rätt att använda uppgifter.* Bestämmelsen är ny. Enligt 7 § personuppgiftslagen får personuppgifter användas eller i övrigt behandlas endast på ett sätt som inte strider mot ändamålen med behandlingen av personuppgifter. Det är fråga om den s.k. ändamålsbundenhetsprincipen om vilken bestäms även i EU:s dataskyddsdirektiv. Enligt Europarådets rekommendation om datasekretessen när det gäller social trygghet nr R (86)1 får institutioner som handhar social trygghet ändå använda personuppgifter som inhämtats för skötseln av en viss uppgift även för andra ändamål med

anknytning till social trygghet som hör till dess behörighet.

Vid behandlingen av arbetslöshetsdagpenning behöver Folkpensionsanstalten ofta även uppgifter som den erhållit för avgörandet av andra förmåner som den sköter. För att samma uppgifter, som redan fått till Folkpensionsanstalten, inte skall behöva inhämtas en andra gång föreslås i lagen en bestämmelse som säger att när Folkpensionsanstalten behandlar ett förmånsärende skall den ha rätt att i enstaka fall använda uppgifter som den erhållit för behandlingen av något annat förmånsärende. När uppgifterna används förutsätts att Folkpensionsanstalten med stöd av lag har rätt att få motsvarande uppgifter. Dessutom krävs att uppgifterna är nödvändiga för behandlingen av förmånsärendet. Den som ansöker om en arbetslöshetsförmån skall informeras på förhand, t.ex. på ansökningsblanketterna, om att uppgifterna eventuellt kommer att användas.

5 §. *Teknisk anslutning.* I paragrafen bestäms om erhållande och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter med hjälp av teknisk anslutning oberoende av den berördes samtycke. I 29 § 3 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) bestäms om myndigheternas möjlighet att öppna tekniska anslutningar till sina personregister. I fråga om sekretessbelagda uppgifter kräver detta den berördes samtycke, om inte något annat uttryckligen bestäms särskilt i fråga om utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter. Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna har enligt förslaget till 5 § rätt att få och lämna ut uppgifter med hjälp av teknisk anslutning oberoende av den berördes samtycke i de situationer som nämns i paragrafen.

Den som tar emot uppgifterna skall ombesörja datasekretessen och dataskyddet och innan den tekniska anslutningen öppnas skall mottagaren förete en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på tillbörligt sätt.

6 §. *Rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ.* I paragrafen bestäms om utlämnandet av nödvändiga uppgifter på eget initiativ när det är fråga om missbruk som riktar sig mot den sociala tryggheten eller utredande av brott eller åtal för brott. Uppgifter skall kun-

na lämnas ut till myndigheter, t.ex. åklagare samt instanser som sköter sociala trygghetsförmåner.

7 §. *Anmälningsskyldighet.* Enligt paragrafen skall Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan på förhand ge den som ansöker om en förmån information om var man kan inhämta uppgifter om honom eller henne och vart de kan utlämnas för beslutsfattande. Informationen kan ges bl.a. i broschyrer eller ansökningsblanketter gällande förmåner.

8 §. *Utsökningsmyndighetens rätt att få uppgifter.* Enligt den föreslagna bestämmelsen skall Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna ha rätt att till utsökningsmyndigheten på dennas begäran lämna ut uppgifter om beloppen av sådana utbetalda förmåner som kan utmätas eller som beaktas när den skyddade andelen räknas ut. I paragrafen föreslås dessutom att Folkpensionsanstalten skall ha rätt att uppge andra inrättningar som den vet betalar ut pensioner och andra sociala förmåner. I detta avseende motsvarar bestämmelsen nuvarande lagstiftning och praxis. Uppgifterna kan lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning på det sätt som bestäms i 5 §.

9 §. *Utkomstskyddsombudets rätt att få uppgifter och vara närvarande.* I 1 mom. bestäms om utkomstskyddsombudets rätt att få uppgifter. Utkomstskyddsombudet skall ha rätt att avgiftsfritt av arbetskraftsbyråerna och arbetskraftskommissionerna få uppgifter om arbetskraftspolitiska utlåtanden i den omfattning ombudets uppgifter det kräver. Utkomstskyddsombudet har dessutom rätt att bestämma att Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassan och arbetslöshetsnämnden skall delge utkomstskyddsombudet beslut som gäller namngivna personer. Vad omfattningen och innehållet beträffar motsvarar rätten att få uppgifter gällande lag.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om utkomstskyddsombudets rätt att vara närvarande och yttra sig vid arbetskraftskommissionens möten. Bestämmelsen motsvarar 43 c § 2 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

10 §. *Register över förmånstagare.* Bestämmelsen motsvarar 29 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

14 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. *Förhöjning av förmånerna.* Grunddagpenningens och barnförhöjningarnas belopp justeras årligen med folkpensionsindex. Indexjusteringen gäller på motsvarande sätt arbetsmarknadsstödet fulla belopp och barnförhöjningar samt den inkomstrelaterade dagpenningens grunddel. Paragrafen motsvarar 25 § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

2 §. *Indexjustering av den lön som ligger till grund dagpenningen.* I paragrafen föreslås att den lön som ligger till grund för dagpenningen justeras med APL-index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare på samma sätt som andra förmåner som baserar sig på inkomsten. Den lön som ligger till grund för dagpenningen indexjusteras i de fall där den lön som ligger till grund för dagpenningen helt eller delvis har fått innan den granskningsperiod som avses i 5 kap. 3 § 3 mom. förlängdes. För tiden före förlängningen av granskningsperioden bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen enligt vad som föreskrivs i 6 kap. 4 §. Det eurobelopp som erhålls på detta sätt justeras i samma förhållande som det APL-index som fastställts för dagpenningens begynnelseår avviker från det indextal som fastställts för det kalenderår som omfattas av den förlängda granskningsperioden.

Avsikten är att korrigera den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen med index när personen i fråga har fått invalidpension i form av delpension och pensionen upphör. Då bestäms eventuell arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 4 § i enlighet med den situation som rådde när pensionen började. Om pension redan har betalats för en längre tid och arbetslöshetsdagpenning skall beviljas efter att den upphört, är det rimligt att den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen justeras med index.

En person som får deltidspension kan vara borta från förvärvsarbete högst sex veckor utan att pensionen indras. Om man är borta längre än så från arbetet upphör pensionen. Den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenning som beviljas en person som

får deltidspension bestäms i enlighet med 6 kap. 4 § enligt den situation som rådde när pensionen började. Om deltidspension redan har betalats länge justeras den lön som ligger till grund för dagpenningen med index upp till den nivå som rådde när dagpenningen började.

3 §. *Finansieringen av förmånerna.* I paragrafen bestäms om finansieringen av arbetslöshetsförmåner på samma sätt som i den gällande lagstiftningen.

4 §. *Verkställighetsanvisningar.* Paragrafen motsvarar 33 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Verkställigheten av utkomstskyddet för arbetslösa är decentraliserad så att Folkpensionsanstalten sköter uppgifter i anslutning till grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet medan verkställigheten i fråga om den inkomstrelaterade dagpenningen sköts av de 43 separata arbetslöshetskassorna. Problemet när verkställigheten är ordnad på detta sätt är att det finns en risk för att tillämpnings- och tolkningspraxis skiljer sig åt ena sidan mellan grundskyddet och den inkomstrelaterade dagpenningen och å andra sidan inom dessa system. Det särskilda syftet med anvisningarna, som inte är bindande, är att främja en enhetlig praxis såväl mellan systemen som inom de separata verkställande enheterna. På samma sätt som enligt gällande lagstiftning skall anvisningarna beredas av Försäkringsinspektionen, som ansvarar för tillsynen över arbetslöshetskassorna. Även rätten att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet meddela arbetslöshetskassorna bindande föreskrifter om förfarandet när förmåner beviljas, betalas ut och återkrävs ingår i 33 § 1 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

15 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

1 §. *Ikraftträdande.* Enligt 1 mom. föreslås lagen träda i kraft den 1 januari 2003.

Enligt 2 mom. motsvarar beloppen i 6 kap. 1 och 6 § det indexpoängtal enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats.

På periodiseringen av en ekonomisk förmån som erhållits av arbetsgivaren i samband med att anställningsförhållandet upphört och

semesterersättning som betalas när anställningsförhållandet upphör eller senare tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 6 §, när en sådan förmån eller ersättning periodiseras på basis av ett sådant anställningsförhållande som upphört efter att lagen trätt i kraft. Bestämmelserna i 4 kap. 1 § 3 punkten om rätt till jämkad dagpenning tillämpas när heltidsarbete som varar högst två veckor börjar efter att lagen trätt i kraft. Den som tagit emot heltidsarbete för längre tid än så får full arbetslöshetsdagpenning för arbetslöshetsdagarna. Med tanke på situationen då lagen träder i kraft är det nödvändigt att föreskriva att bestämmelser om jämkning av arbetslöshetsdagpenningen som varit i kraft före ikraftträdandet fortfarande tillämpas till utgången av jämkningsperioden, om personen i fråga får jämkad dagpenning när lagen träder i kraft. Bestämmelsen ingår i 3 mom. Även 11 § 8 §, som möjliggör utbetalning av jämkad arbetslöshetsdagpenning i förskott på grundval av den sökandes utredning, tillämpas på jämkningsperioder som börjar efter att den nya lagen trätt i kraft.

Av lagens ikraftträdande följer att bestämmelsen i 5 kap. 3 § 1 mom. om förlängning av granskningsperioden till 28 månader tillämpas på arbetslöshetsdagpenning som riktas till tiden efter lagens ikraftträdande. Till följd av att granskningsperioden förlängs kan arbetsvillkoret på 43 veckor alltså uppfyllas redan när lagen träder i kraft, varvid rätt till arbetslöshetsdagpenning uppstår direkt vid ingången av 2003. Detta gäller de arbetssökande som inte får arbetslöshetsdagpenning därför att arbetsvillkoret inte har uppfyllts under den 24 månader långa granskningsperioden före lagens ikraftträdande. Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan utreder om arbetsvillkoret uppfylls på grund av den förlängda granskningsperioden.

Av lagens ikraftträdande följer att 5 kap. 3 § 2 mom., som gäller förkortning av arbetsvillkoret, skall tillämpas på arbetslöshetsdagpenning som riktar sig till tiden efter lagens ikraftträdande. Att arbetsvillkoret förkortas från 43 veckor till 34 veckor betyder att den som uppfyllt arbetsvillkoret på 34 veckor men inte det på 43 veckor när lagen träder i kraft får rätt till arbetslöshetsdagpenning direkt när lagen trätt i kraft. Om det är

fråga om en person som får arbetslöshetsdagpenning innebär uppfyllandet av det kortare arbetsvillkoret att maximitiden börjar från början och att dagpenningens belopp omräknas när lagen träder i kraft. Behörig arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten kontrollerar på begäran om arbetsvillkoret är uppfyllt.

Det förkortade arbetsvillkoret på 34 veckor gäller enligt förslaget även en arbetssökande som har fått arbetslöshetsdagpenning enligt den lag som gällde före denna lags ikraftträdande. I 4 mom. föreslås att med arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag jämställs dagpenning enligt den nu gällande lagen till den del den har betalats 1997 eller senare. Att jämställandet begränsas till 1997 är motiverat på grund av de lagändringar gällande arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning som trädde i kraft vid ingången av 1997.

Enligt bestämmelsen i 5 kap. 4 § om arbete som skall räknas in i arbetsvillkoret skall i arbetsvillkoret beaktas sådant arbete under 18 timmar per kalendervecka som har utförts efter att lagen trätt i kraft.

I 5 mom. föreslås bestämmelser med tanke på övergångsskedet, då systemet med avgångsbidrag försvinner och förhöjd förtjänstdel börjar betalas på den inkomstrelaterade dagpenningen. Avsikten är att den som förlorat sitt arbete av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker har rätt till antingen avgångsbidrag eller förhöjd förtjänstdel som betalas på den inkomstrelaterade dagpenningen men inte till bägge. Avgångsbidrag beviljas om anställningsförhållandet har upphört före lagens ikraftträdande. På motsvarande sätt beviljas förhöjd förtjänstdel, om anställningsförhållande upphör efter att lagen trätt i kraft.

I ikraftträdelsebestämmelsen föreslås att 6 kap. 3 §, som gäller förhöjd förtjänstdel, skall tillämpas på en arbetssökande vars anställningsförhållande har upphört efter att lagen trätt i kraft.

Rätten till avgångsbidrag kan enligt stadgarna basera sig på det sista anställningsförhållandet tillsammans med det föregående anställningsförhållandet samt i KAPL- och SjPL-branschen på flera kortvariga anställningsförhållanden. Om rätten till avgångsbi-

drag i dessa fall enligt stadgarna har uppkommit före lagens ikraftträdande, får den arbetssökande avgångsbidrag och är således inte berättigad till förhöjd förtjänstdel.

Det är inte motiverat att bevilja förhöjd förtjänstdel till den som har fått avgångsbidrag inom en kort tid före denna lags ikraftträdande. Rätt till förhöjd förtjänstdel skall inte föreligga när en person som förlorat sitt arbete av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker har beviljats eller beviljas avgångsbidrag på grundval av ett annat anställnings- eller tjänsteförhållande som upphört redan tidigare. Enligt förslaget hindrar avgångsbidrag som baserar sig på ett tidigare avslutat anställnings- eller tjänsteförhållande att förhöjd förtjänstdel beviljas, om detta anställnings- eller tjänsteförhållande hade upphört under fem år räknat bakåt från det att det senaste anställningsförhållandet upphörde. En bestämmelse gällande detta föreslås i 6 mom. Bestämmelsen innebär att personer som fått avgångsbidrag befinner sig i samma position oberoende av anställningsförhållandena eller tidpunkten när de blivit arbetslösa. Så får en person som fått avgångsbidrag på grundval av ett anställningsförhållande som upphört t.ex. den 1 juni 1999 förhöjd förtjänstdel på grundval av ett anställningsförhållande som upphör tidigast den 1 juni 2004. På motsvarande sätt kan en person som fått avgångsbidrag på grundval av ett anställningsförhållande som upphört 2002 få förhöjd förtjänstdel först 2007.

I 7 mom. föreslås att bestämmelserna om förhöjd utbildningsdagpenning skall tillämpas på den som börjar på en utbildning efter att lagen trätt i kraft.

Enligt 8 mom. skall bestämmelsen i 5 kap. 7 § 3 mom. om efterskydd för företagare tillämpas på företagare som har blivit löntagare efter att lagen trätt i kraft.

I 9 mom. föreslås att arbetslöshetsdagpenning som betalts utan grund inte behöver återkrävas i det fall att den förmån som betalts utan grund riktar sig till tiden efter att denna lag trätt i kraft.

2 §. *Författningar som upphävs.* Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ersätter förutom den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa även lagen om arbetsmarknadsstöd samt lagen om arbetslösas frivilliga studier,

vilka upphävs.

3 §. *Tillämpningsbestämmelse.* Lagstiftningen innehåller många hänvisningar till lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetsmarknadsstöd, som föreslås bli upphävda. Av denna anledning föreslås i paragrafen en allmän tillämpningsbestämmelse gällande hänvisningarna. I den sägs att om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller lagen om arbetsmarknadsstöd eller till förmåner som beviljas med stöd av dem, skall hänvisningen anses avse motsvarande bestämmelser i denna lag och arbetslösförmåner enligt denna lag. Huvuddelen av de specificerade hänvisningarna i annan lagstiftning gäller bestämmelsen om maximitid och rätt till tilläggsdagar i 26 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om detta bestäms i 6 kap. 9 § i det första lagförslaget. Specificerade hänvisningar finns dessutom bl.a. till definitionen av företagare i 1 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, vilken ingår i 1 kap. 6 § i det första lagförslaget, och till jämkad arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd, varom bestäms i 4 kap. i det första lagförslaget.

1.2. Lag om arbetslöshetskassor

2 a §. *Tillämpning av lagen om förvaltningsförfarande.* Det föreslås att bestämmelsen om tillämpning av principerna i lagen om förvaltningsförfarande då en arbetslöshetskassa behandlar ett förmånsärende eller ett ärende som gäller medlemskap i kassan överförs från den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa till lagen om arbetslöshetskassor. I bestämmelsen skall dock inte längre hänvisas till vissa paragrafer i nämnda lag, utan till lagen om förvaltningsförfarande i dess helhet. Till bestämmelsen fogas också hänvisningar till språklagen (148/1992) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

3 §. *Villkor för medlemskap.* Det föreslås att 7 mom. upphävs, eftersom bestämmelser om tillgodoräknande av medlemstid i en annan arbetslöshetskassa fogas till bestämmelserna om arbetsvillkor i det första lagförslaget, dit de hör med stöd av sammanhanget.

4 §. *Anmärkning, varning och utslutning ur kassa.* I paragrafen föreslås en teknisk ändring som beror på det första lagförslaget.

25 §. *Företagarkassas finansiering.* Hänvisningarna i paragrafen ändras i överensstämmelse med det första lagförslaget.

26 §. *Andelarna av förvaltningskostnaderna.* Till följd av de ändringar som föreslås i utkomstskyddet för arbetslösa kommer arbetslöshetskassorna att få nya uppgifter. Till dessa hör bl.a. att betala förskott på jämkad dagpenning, att utreda arbetshistorien med tanke på den förhöjda förtjänst delen och med tanke på inkomstrelaterad dagpenning som betalas senare för tilläggsdagar. De nya uppgifterna kommer att öka antalet beslut. Kassorna orsakas merkostnader även av de ändringar i uppföljnings- och datasystemen som måste göras till följd av reformen. Det föreslås att ersättandet av kostnaderna för dessa tilläggsuppgifter binds till antalet beslut som kassan meddelar. De nya uppgifterna är i huvudsak sådana att till arbetslöshetskassorna överförs utbetalningen av förmåner som tidigare finansierats av fonden eller arbetsgivarna och löntagarna. Av denna orsak är det motiverat att arbetslöshetsförsäkringsfondens andel av förvaltningskostnaderna blir större än statens andel. Det föreslås att detta genomförs så att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket till förvaltningskostnaderna betalas som arbetslöshetsförsäkringsfondens andel till löntagarkassorna dessutom 2 euro för varje beslut om inkomstrelaterad dagpenning. Med inkomstrelaterad dagpenning avses arbetslöshetsdagpenning och utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet för tjänststöd.

58 a §. *Försäkringsinspektionens rätt att få uppgifter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om Försäkringsinspektionens rätt att få sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av den tillsynsuppgift som föreskrivs i lagen om arbetslöshetskassor och för upprätthållandet av det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivna registret över förmånstagare.

1.3. Lag om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av flyktingar

7 §. *Program för integrationsfrämjande.* I 3 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om offentlig arbetskraftsservice.

10 §. *Rätt till integrationsplan.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om offentlig arbetskraftsservice.

11 §. *Integrationsplan.* Till förteckning i 2 mom. över åtgärder som det kan avtalas om i integrationsplanen fogas arbetslivsträning, som är en ny åtgärd som togs i bruk den 1 januari 2002. I 3 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om offentlig arbetskraftsservice.

12 §. *Integrationsstöd.* I 2 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås att 3 mom. upphävs och att bestämmelsen om betalning av arbetsmarknadsstöd överförs till 7 kap. 4 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

13 §. *Förutsättningar för erhållande av integrationsstöd.* Det föreslås att paragrafen upphävs som onödig. Bestämmelserna i 1 mom. överförs till 7 kap. 4 § 1 mom. och 8 kap. 3 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

15 §. *Samarbetsskyldighet.* Det föreslås att 2 och 3 mom. upphävs och att bestämmelserna om invandrades vägran att fullgöra sin samarbetskyldighet överförs till 8 kap. 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om utkomststöd.

17 §. *Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om utkomststöd.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås att 2 mom. upphävs. Om arbetspolitiskt utlåtande bestäms i 11 kap. 4 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

18 §. *Tillämpning av hänvisningsbestämmelserna någon annanstans i lag.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

48 §. *Övergångsbestämmelse.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på att 12 § 3 mom. upphävs och bestämmelsen överförs till 7 kap. 6 § 3 mom. lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa.

1.4. Lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

2 §. *Definitioner.* I 1 mom. 4—6 och 10 punkten föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskraftsservice.

3 §. *Tillämpningsområde.* I 1 mom. 1—3 punkten och 2 mom. föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskraftsservice.

4 §. *Förhållande till övrig lagstiftning.* I 1 och 2 mom. föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

5 §. *Utarbetande av aktiveringsplan.* I 1 och 4 mom. föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskraftsservice.

6 §. *Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* I 5 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

7 §. *Arbetskraftsbyrå som deltar i utarbetandet av en aktiveringsplan.* I 2 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om offentlig arbetskraftsservice.

10 §. *Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan.* Det föreslås att 2 och 3 mom. upphävs. Om påföljderna av försummad skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan bestäms i 8 kap. 7 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om utkomststöd. I det nya 2 mom. hänvisas till nämnda lagrum.

14 §. *Begränsningar för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* I 3 mom. föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

17 §. *Utkomstskydd för den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* Det föreslås att paragrafen upphävs. Om tryggnad av utkomsten för personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bestäms i 7 kap. 7 § och 9 kap. 4 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagen om utkomststöd.

19 §. *Vägran och avbrytande.* Det föreslås

att paragrafen upphävs. Om påföljderna av vägran att delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller avbrytande av den bestäms i 8 kap. 6 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagen om utkomststöd.

20 §. *Giltigt skäl att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den.* Paragrafen upphävs och om giltigt orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den bestäms i 8 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagen om utkomststöd.

21 §. *Upprepad vägran att delta i utarbetandet av aktiveringsplan eller i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.* Paragrafen upphävs och om upprepad vägran att delta i utarbetandet av aktiveringsplan eller i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bestäms i 8 kap. 6 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagen om utkomststöd.

26 §. *Arbetskraftspolitiskt utlåtande.* Det föreslås att paragrafen upphävs. Om arbetskraftspolitiskt utlåtande bestäms i 8 kap. 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

28 §. *Ändringssökande.* I paragrafen föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskraftsservice.

1.5. Lag om utkomststöd

2 a §. *Skyldighet att anmäla sig om arbetslös arbetssökande.* I 1 mom. 3 punkten föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

10 §. *Sänkt grunddel.* Till 1 mom. fogas en bestämmelse om sänkning av grunddelen när en invandrare som avses i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande har försummat den samarbetskyldighet som förutsätts i 15 §. Innehållet i bestämmelsen motsvarar 15 § 2 mom. lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. Momentets ordalydelse förtydligas även i övrigt.

Till 2 mom. fogas en bestämmelse om sänkning av grunddelen i situationer där man till följd av invandrarens upprepade förfarande enligt 1 mom. 2 punkten kan dra den slutsatsen att han eller hon inte alls vill delta i åtgärder som avses i lagen om främjande av

invandrares integration samt mottagande av asylsökande eller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Innehållet i bestämmelsen motsvarar 15 § 2 mom. lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande. Momentets ordalydelse förtydligas även i övrigt.

10 a §. *Sysselsättningspenning och reseersättning.* I 1 mom. föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den nivåkorrigering av arbetsmarknadsstödet ersättning för uppehälle som företogs vid ingången av 2002. Det föreslås att till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken sysselsättningspenningen betalas till förhöjt belopp med iakttagande av vad som i 12 kap. 3 § 2 mom. lagen om offentlig arbetskraftsservice bestäms om beloppet av och förutsättningarna för erhållande av förhöjd ersättning för uppehälle som betalas till studerande som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

Inga ändringar föreslås i 2 mom. Det föreslås att 3 mom., där det konstateras att sysselsättningspenningens belopp justeras i samma förhållande och vid samma tidpunkt som arbetsmarknadsstödet ersättning för uppehälle, upphävs.

11 §. *Inkomster som skall beaktas.* I 2 mom. 4 a punkten föreslås tekniska ändringar som beror på lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskraftsservice

2. Närmare bestämmelser

Den strukturförändring som föreslås i fråga om lagstiftningen gällande arbetslöshetsförmåner inverkar också på bestämmelserna på lägre nivå. Utgångspunkten för regeringens proposition har varit att i lagen ta in de bestämmelser med anknytning till de grundläggande fri- och rättigheterna eller grunderna för medborgarnas rättigheter och skyldigheter som nu ingår i förordning. När det gäller vissa frågor av teknisk natur ger bestämmelserna om bemyndigande social- och hälsovårdsministeriet eller arbetsministeriet rätt att utfärda förordningar i stället för nuvarande statsrådsförordningar eller administrativa anvisningar.

2.1. Statsrådets förordningar

Bemyndigandet i 43 c § i den nuvarande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, enligt vilket närmare stadganden om utkomstskyddsombuden utfärdas genom förordning, föreslås inte längre ingå i lagen, eftersom det inte finns något praktiskt behov av att bestämma om ombuden genom förordning. Med stöd av de gällande bemyndigandena har statsrådet på föredragning från arbetsministeriet utfärdat tre förordningar gällande verkställigheten av arbetslöshetsförmåner: förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa, förordningen om arbetskraftskommissioner och förordningen om arbetsmarknadsstöd.

Bestämmelserna i förordningen om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa överförs i huvudsak till lagen. Vissa bestämmelser av teknisk natur eller mycket detaljerade bestämmelser skall fortfarande utfärdas genom förordning. Med stöd av bemyndigandena att utfärda förordning i den föreslagna lagen om utkomstskydd för arbetslösa kommer det genom förordning av statsrådet att föreskrivas om inledande och avslutande samt avbrytande av företagsverksamhet samt om de utredningar som skall företas om detta samt om de skäligen villkoren för en lämplig bostad i anslutning till regional rörlighet. Genom förordning av statsrådet skall det dessutom bestämmas vad det innebär för mottagare av arbetsmarknadsstöd som saknar yrkesutbildning att aktivt söka sig till utbildning.

Avsikten är att de centrala bestämmelserna gällande utnämning av arbetskraftskommissionerna, deras beslutanderätt samt andra i denna proposition avsedda uppgifter skall tas in i lagen om offentlig arbetskraftsservice, beträffande vilken regeringen avlåter en separat proposition. Beträffande arbetskraftspolitiska utlåtanden bestäms genom förordning av statsrådet om uppgiftsfördelningen mellan arbetskraftsbyrån och arbetskraftskommissionen när utlåtanden ges. Avsikten med de nämnda förordningarna är inte att förändra de nuvarande bestämmelsernas innehåll i sak.

I anslutning till förutsättningarna för erhåll-

lande av arbetslöshetsförmåner föreslås i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bemyndiganden att genom förordning av statsrådet bestämma om arbete som skall beaktas i löntagares arbetsvillkor i fråga om den som arbetar i branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala. Jämfört med nuläget preciseras bemyndigandet så att utöver lärare nämns i bemyndigandet särskilt arbetstagare som utför hemarbete, idrottsmän samt personer som utför skapande eller framställningsmässigt arbete enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare. I fråga om utbildningsdagpenningen bestäms på samma sätt som enligt nuvarande lagstiftning när det kan anses att studierna framskrider tillräckligt för att den studerande skall få behålla utbildningsdagpenningen.

Bestämmelser på förordningsnivå gällande bestämmandet av arbetslöshetsförmåner ingår för närvarande i förordningen om fastställande av lön som läggs till grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten, förordningen om verkställighet av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (företagares arbetsinkomst) och statsrådets beslut om de allmänna grunderna för prövning behovet av arbetsmarknadsstöd. Det föreslås att de bestämmelser i lag som gäller såväl fastställandet av den inkomstrelaterade dagpenningen som behovsprövningen av arbetsmarknadsstöd ändras. Samtidigt revideras ovan nämnda bestämmelser på förordningsnivå. Även definitionen av de inkomster som skall beaktas vid bestämmandet av jämkade arbetslöshetsförmåner föreslås bli preciserade. Även till denna del föreslås i lagen ett bemyndigande att föreskriva närmare om inkomsterna genom förordning. På samma sätt som enligt den gällande lagstiftningen skall det också bestämmas närmare om inverkan av vinsten från försäljning av företagsegenhet på arbetslöshetsförmåner genom förordning av statsrådet.

Liksom för närvarande skall det också bestämmas närmare genom förordning av statsrådet om arbetslöshetsnämnden, som fungerar som första besvärinstans, samt om finansieringen av arbetslöshetsförmåner.

Genom förordning av statsrådet skall det också på samma sätt som för närvarande ut-

färdas närmare procedurbestämmelser gällande arbetslöshetsförmåner. I fråga om arbetsmarknadsstödet utfärdas genom förordning av statsrådet tekniska bestämmelser om förfarandet när förmåner beviljas, i synnerhet om ansökan om sammansatt stöd och resebidrag.

Med stöd av vad som anförts ovan skall bemyndigandena gälla följande bestämmelser som regleras närmare genom förordning av statsrådet:

1) inledande av företagsverksamhet eller eget arbete enligt 2 kap. 5 § 2 mom.,

2) upphörande med och avbrytande av företagsverksamhet eller eget arbete enligt 2 kap. 6 §,

3) de skäligena villkoren för en lämplig bostad enligt 2 kap. 12 §,

4) vinsten från försäljning av företagsegenhet enligt 3 kap. 7 §,

5) inkomst som skall beaktas vid jämkningen av arbetslöshetsförmåner enligt 4 kap. 5 §,

6) arbete som skall beaktas i löntagares arbetsvillkor i fråga om dem som arbetar i branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala enligt 5 kap. 4 §,

7) lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning enligt 6 kap. 4 §,

8) arbetsinkomst som ligger till grund för företagares inkomstrelaterade dagpenning enligt 6 kap. 5 §,

9) aktivt sökande till utbildning enligt 8 kap. 3 §,

10) maximibeloppet av arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren och utbetalningsförfarandet enligt 9 kap. 2 §,

11) bestämningsgrunderna för inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen av arbetsmarknadsstöd enligt 9 kap. 5 §,

12) framsteg i studierna som skall anses tillräckliga för att behålla utbildningsdagpenningen enligt 10 kap. 7 §,

13) ansökan om arbetslöshetsförmåner och utredningar som skall ges i samband därmed samt betalningen av arbetslöshetsförmåner,

14) arbetskraftskommissionens och arbetskraftsbyråns arbetsfördelning i anslutning till arbetskraftspolitiska utlåtanden enligt 11 kap. 4 §,

15) arbetslöshetsnämnden enligt 12 kap.

3 §, och

16) Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassornas fastställande och betalning av förskott och slutlig finansiering i fråga om finansieringen av förmåner enligt 14 kap. 2 §.

2.2. Ministerieförordningar

Kommunernas pendlingsregioner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall fortfarande fastställas genom förordning av arbetsministeriet. I lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås dessutom en bestämmelse med stöd av vilken det skall bestämmas genom förordning av arbetsministeriet om tillståndet av arbetskraftspolitiskt utlåtande till den som betalar ut förmånen samt om de saker som skall antecknas i utlåtandet, något som nu i huvudsak baserar sig på administrativa anvisningar.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan enligt förslaget vid behov utfärdas närmare bestämmelser om det förfarande som arbetslöshetskassorna skall iaktta när de beviljar, betalar och återkräver förmåner enligt denna lag.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2003. I det första lagförslaget, som gäller lagen om utkomstskydd för arbetslösa, föreslås att lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetsmarknadsstöd samt lagen om arbetslösas frivilliga studier upphävs. Om det i annan lagstiftning hänvisas till nämnda lagar eller förmåner som beviljas med stöd av dem, skall hänvisningen anses avse motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4. Lagstiftningsordning

I propositionen föreslås inga sådana ändringar i förutsättningarna för erhållande av

arbetslöshetsförmåner i förhållande till den gällande lagstiftningen som skulle vara av betydelse när propositionen bedöms med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. I synnerhet bestämmelserna gällande de arbetskraftspolitiska förutsättningarna i 2 kap. i det första lagförslaget har regelbundet varit föremål för grundlagsutskottets bedömning när det gäller lagstiftningsordningen. I dessa bestämmelser föreslås inga innehållsmässiga ändringar, men vissa bestämmelsers ordalydelse har preciserats så att vedertagens avgörandepraxis har beaktats. Kraven i 80 § grundlagen har beaktats så att vissa förutsättningar eller begränsningar gällande erhållandet av förmåner har överförts från förordning till lag. Sådana är bl.a. bestämmelsen i 2 kap. 13 § i det första lagförslaget om yrkesskicklighet som kräver skydd och begreppet välgående personligt skäl i 14 § 4 mom. i samma kapitel. Även ordalydelserna i bestämmelserna om bemyndigande att utfärda förordning har setts över så att de motsvarar kraven i grundlagen.

I 13 kap. i det första lagförslaget, som gäller lagen om utkomstskydd för arbetslösa, föreslås bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter. I fråga om dessa bestämmelser har beaktats vad som bestäms om skydd för privatlivet i 10 § grundlagen. När avsteg från skyddet för privatlivet tillåts har detta bedömts i ljuset av de allmänna förutsättningarna att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna. I synnerhet kravet på lagbestämmelser har beaktats.

Enligt regeringens uppfattning motsvarar den föreslagna lagen den författningsnivå som grundlagen kräver och den innebär inga sådana begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som gör att propositionen inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen rekommenderar dock att grundlagsutskottets utlåtande begärs om saken.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs

I AVDELNINGEN

Gemensamma bestämmelser

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

En i Finland bosatt arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden tryggas genom att de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar ersätts i enlighet med denna lag.

2 §

Förmåner

En arbetslös arbetssökandes grundläggande försörjning vid arbetslöshet tryggas genom arbetsmarknadsstöd. Arbetsmarknadsstöd betalas till en arbetssökande som inte har varit etablerad på arbetsmarknaden eller som har

fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden.

En arbetssökande som har varit etablerad på arbetsmarknaden och som fått sin försörjning genom lönearbete, företagsverksamhet eller därmed jämförbart eget arbete betalas arbetslöshetsdagpenning. Till dem som är försäkrade i en arbetslöshetskassa som avses i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) betalas *arbetslöshetsdagpenning* i form av *inkomstrelaterad dagpenning* och till andra i form av *grunddagpenning*.

För den tid en arbetslös bedriver frivilliga studier betalas arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetsdagpenning i form av utbildningsdagpenning på det sätt som bestäms i 10 kap.

3 §

Förmånstagarnas allmänna rättigheter och skyldigheter

En arbetslös arbetssökande har rätt till en plan för arbetssökande på det sätt som bestäms i lagen offentlig arbetskraftsservice (/).

En förmånstagare har en allmän skyldighet att aktivt söka arbete och utbildning, att till arbetskraftsbyrån lämna uppgifter och redo-

görelser om sitt yrkeskunnande, sin arbetserfarenhet, utbildning och arbetsförmåga, att fullfölja den i samarbete med Arbetskraftsbyrån utarbetade planen för arbetssökande samt vid behov söka sig till och delta i sysselsättningsfrämjande service och åtgärder.

4 §

Lagens verkställighet

Verkställigheten av utkomstskyddet för arbetslösa leds, styrs och utvecklas av social- och hälsovårdsministeriet såsom högsta myndighet i ärenden som gäller utkomstskyddet samt av arbetsministeriet såsom högsta myndighet i Arbetskraftspolitiska ärenden.

Verkställighetsuppgifterna enligt denna lag sköts av Folkpensionsanstalten i fråga om arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen och av Arbetslöshetskassorna enligt lagen om arbetslöshetskassor i fråga om den inkomstrelaterade dagpenningen.

Arbetskraftsbyråerna och Arbetskraftskommissionerna ger för Folkpensionsanstalten och Arbetslöshetskassorna bindande utlåtanden om de Arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av Arbetslöshetsförmåner på det sätt som bestäms i 11 kap. 4 §. En av Arbetsministeriet utsedd tjänsteman vid varje Arbetskrafts- och Näringscentral (utkomstskyddsombud) övervakar inom sitt verksamhetsområde att utlåtandep Praxis är lagenlig och enhetlig.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) Arbetslöshetsförmån Arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd och utbildningsdagpenning,

2) Arbetslöshetsdagpenning Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning som beviljas löntagare och företagare samt utbildningsdagpenning som beviljas i form av Arbetslöshetsdagpenning,

3) anställningsförhållande arbete som utförs på grundval av ett Arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § Arbetsavtalslagen (55/2001) eller 1 § Sjömanslagen (423/1978) eller på grundval av ett läroavtal enligt lagen om yrkesutbildning (930/1998) eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) och som inte utförs i egenskap av företagare enligt 6 §,

4) heltidsarbete arbete som utförs i ett anställningsförhållande där arbetstiden överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete,

5) deltidarbete arbete som utförs i ett anställningsförhållande där arbetstiden är högst 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete,

6) permittering av arbetsgivaren verkställd permittering av produktionsorsaker och ekonomiska orsaker,

7) arbetsvillkor det Arbetsvillkor som utgör förutsättning för erhållande av såväl löntagares som företagares inkomstrelaterade dagpenning och grunddagpenning,

8) tid utan ersättning den tid för vilken en Arbetslöshetsförmån inte betalas på grund av att personen i fråga lämnat sitt arbete eller vägrat ta emot arbete eller till följd av något annat i 2 och 8 kap. angivet förfarande,

9) skyldighet att vara i arbete den tid i arbete eller utbildning som förutsätts innan en Arbetslöshetsförmån kan betalas på grund av upprepat förfarande som avses i 8 punkten och som tyder på att personen i fråga inte vill ta emot arbete,

10) plan för arbetssökande en plan enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice som utarbetats för att utreda och förbättra sysselsättningsförutsättningarna för en arbetslös arbetssökande, och

11) sammansatt stöd stöd som är avsett att främja sysselsättningen av en långtidsarbetslös, varvid det kan bestämmas att arbetsmarknadsstödet skall betalas till arbetsgivaren antingen separat eller tillsammans med sysselsättningsstöd som avses i lagen om offentlig Arbetskraftsservice.

Vid tillämpningen av denna lag jämställs arbete som utförs i tjänsteförhållande och frågor som ansluter sig till tjänsteförhållanden med anställningsförhållanden och arbets-

avtalsfrågor.

6 §

Företagare

Som företagare betraktas i denna lag en person som för sin huvudsyssla är skyldig att uppta försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

Som företagare betraktas också en delägare i ett företag. Vid tillämpningen av denna lag betraktas som delägare den som

1) arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag där han eller hon själv har minst 15 procent eller hans eller hennes familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom eller henne har minst 30 procent av aktiekapitalet eller av den rösträtt som aktierna medför, eller annars motsvarande bestämmanderätt i bolaget, eller

2) arbetar i ett aktiebolag där han eller hon själv eller hans eller hennes familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom eller henne har minst hälften av aktiekapitalet eller av den rösträtt som aktierna medför, eller annars motsvarande bestämmanderätt i bolaget, eller

3) så som bestäms i 1 eller 2 punkten arbetar i ett annat företag eller en annan sammanslutning där han eller hon eller hans eller hennes familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom eller henne anses ha en sådan bestämmanderätt som avses i de nämnda punkterna.

När ägarandelen beräknas beaktas också indirekt innehav via andra företag och sammanslutningar, om personen i fråga eller hans eller hennes familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom eller henne äger minst hälften av bassamfundet eller har motsvarande bestämmanderätt.

En person anses ha ledande ställning i ett företag om han eller hon är verkställande direktör eller styrelsemedlem i ett aktiebolag eller om han eller hon har motsvarande ställning i ett aktiebolag eller ett annat företag eller en annan sammanslutning. Såsom familjemedlem till den som arbetar i ett företag betraktas hans eller hennes make och en person som är hans eller hennes släkting i rätt

upp- eller nedstigande led och bor tillsammans med honom eller henne i gemensamt hushåll.

I 2 kap. 4—5 § bestäms hur arbete i företaget påverkar rätten till arbetslöshetsförmåner.

7 §

Samboförhållande och makar som bor åtskils

När äktenskap påverkar erhållandet av en förmån eller dess belopp eller inverkar på något annat sätt iakttas följande:

1) om en man och en kvinna som inte är gifta med varandra fortgående lever i ett samboförhållande dvs. i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden tillämpas på dem vad som i lagen bestäms om makar, och

2) om makar fortgående bor åtskils till följd av söndring och inte har gemensamt hushåll tillämpas inte bestämmelserna om makar på dem.

8 §

Bosättning i Finland

Om det vid tillämpningen av denna lag först skall avgöras om en person är bosatt i Finland, avgörs frågan enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

9 §

Pendlingsregion

En persons pendlingsregion är, om inte något annat följer av särskilda skäl, hans eller hennes bosättningskommun samt de kommuner där personer från bosättningskommunen allmänt har sina arbetsplatser eller där det med motsvarande tidsåtgång och till motsvarande kostnader är möjligt att ha sin sedvanliga dagliga arbetsplats.

Pendlingsregionerna fastställs genom förordning av arbetsministeriet utgående från arbetskraftskommissionernas beredning.

2 kap.

Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

1 §

Arbetslös arbetssökande

Berättigade till arbetslöshetsförmåner är under de förutsättningar som anges i denna lag arbetslösa arbetssökande som saknar heltidsarbete och söker sådant och som står till arbetsmarknadens förfogande på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden och som inte kan erbjudas arbete eller anvisas utbildning. Arbetssökande som får invalidpension i form av delpension har rätt till arbetslöshetsförmåner, trots att de inte söker heltidsarbete.

Som arbetslös betraktas den som inte står i anställningsförhållande eller är sysselsatt på heltid som företagare eller i eget arbete. Som arbetslös betraktas dessutom en person som avses i 4 kap. 1 § och som är permitterad på heltid. Som arbetssökande betraktas den som är registrerad som arbetssökande i arbetskraftsförvaltningens datasystem och som hållit sin arbetsansökan i kraft vid arbetskraftsbyrån på det sätt som bestäms i lagen om offentliga arbetskraftsservice och som för arbetserbjudanden och annan kontakt har meddelat arbetskraftsbyrån sin postadress och eventuellt annan kontaktinformation med vars hjälp han eller hon kan nå utan dröjsmål.

En arbetssökande anses söka heltidsarbete, om syftet med arbetsansökan och en eventuell plan för arbetssökande är sysselsättning i heltidsarbete.

2 §

Arbete som inte utförs i anställningsförhållande

En arbetssökande har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt denna lag för den tid då han eller hon

1) utan lön deltar i sedvanligt allmännyttigt frivilligt arbete,

2) utan lön deltar i sedvanligt talkoarbete, eller

3) deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).

En arbetssökande som utan lön arbetar i ett företag eller i sådana uppgifter som allmänt utförs i ett anställningsförhållande eller i form av företagsverksamhet, har inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

3 §

Hinder för att vara på arbetsmarknaden

En person har inte rätt till arbetslöshetsförmåner om han eller hon är förhindrad att vara på arbetsmarknaden på grund av utlandsresa, värnplikt, civiltjänst, frihetsstraff eller sjukhusvård eller annan därmed jämförbar anstaltsvård eller av någon annan orsak som kan jämföras med dessa.

En person skall dock anses vara på arbetsmarknaden under en sådan på förhand till arbetskraftsbyrån anmäld, tillfällig och kort utlandsresa under vilken han eller hon är anträffbar och inom en skälig och sedvanlig tid kan ta emot arbete eller utbildning.

4 §

Företagsverksamhet

En person är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner för den tid som han eller hon är sysselsatt på heltid som företagare eller på motsvarande sätt i eget arbete. Med företag avses även lantbruksföretag.

En person som inleder företagsverksamhet enligt 1 kap. 6 § eller eget arbete anses vara sysselsatt på heltid, om den arbetsinsats som verksamheten kräver är så stor att den hindrar honom eller henne att ta emot heltidsarbete. Närmare bestämmelser om den tidpunkt då företagsverksamhet och eget arbete inleds utfärdas genom förordning av statsrådet.

Företagsverksamhet eller eget arbete anses utgöra bisyssla, om det på grundval av tiden i arbete eller annars kan antas att den arbetsinsats som företagsverksamheten eller det egna arbetet kräver är så ringa att den inte utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete.

5 §.

Upphörande med och avbrott i företagsverksamheten

Den som på det sätt som avses i 4 § 1 eller 2 mom. har varit sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller eget arbete anses fortfarande vara sysselsatt till den tidpunkt då företagsverksamheten eller det egna arbetet bevisligen har upphört eller i en följd har varit avbruten under fyra månader. Företagsverksamhet eller eget arbete anses utgöra bisyssla, om en person är stadigvarande sysselsatt någon annanstans än i företagsverksamheten eller det egna arbetet i fråga eller det annars kan dras den slutsatsen att den arbetsinsats som företagsverksamheten eller det egna arbetet kräver är så ringa att den inte utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete. Närmare bestämmelser om upphörande med eller avbrott i företagsverksamhet eller eget arbete och om de utredningar som skall företas därom utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det förutsätts inte att företagsverksamheten eller det egna arbete upphör eller avbryts för fyra månader, om

- 1) personen i fråga tillfälligt har varit sysselsatt på heltid,
- 2) personen i fråga skall betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare, eller
- 3) företagsverksamheten på grund av naturförhållandena skall anses vara säsongbetonad.

En person anses ha varit tillfälligt sysselsatt på heltid, om han eller hon är en i 1 kap. 6 § 4 mom. avsedd familjemedlem som själv inte har haft bestämmanderätt i företaget och som är sysselsatt i företaget eller eget arbete sammanlagt högst sex månader.

Med en företagare som kan jämföras med en löntagare avses en företagare som själv deltar i arbetsprestationen och som står i ett stadigvarande uppdragsförhållande till huvudsakligen en uppdragsgivare under vars omedelbara ledning och övervakning han eller hon står. Vidare förutsätts det att han eller hon under det år som föregått den tidpunkt då han eller hon anmälde sig som arbetssökande sammanlagt inte har haft flera än en utomstå-

ende anställd åt gången.

Företagsverksamheten anses vara säsongbetonad om det i genomsnitt är möjligt att idka den under sammanlagt högst sex månader om året. Dessutom förutsätts det att inkomsten av den säsongbetonade företagsverksamheten inte tryggar eller är avsedd att trygga försörjningen året om.

6 §

Studier

En studerande på heltid har inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Begränsningen gäller också ferieperioder under heltidsstudier.

Som heltidsstudier betraktas

1) studier där målsättningen är att avlägga lägre eller högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen,

2) gymnasiestudier när deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 75 kurser; gymnasiestudier som ordnas i internat betraktas dock alltid som heltidsstudier, och

3) yrkesinriktade och andra studier när studiernas omfattning enligt studieplanen är minst tre studieveckor per studiemånad i genomsnitt eller, om studiernas omfattning inte har dimensionerats i studieveckor, omfattningen enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

Andra studier som en person inlett än de ovan nämnda betraktas som heltidsstudier, om den arbetsinsats som studierna kräver, med beaktande av studiernas omfattning enligt läro- eller undervisningsplanen, studiernas bindande natur, den tid personen tidigare varit i arbete och den utbildning han eller hon tidigare förvärvat, är så stor att den utgör ett hinder för att ta emot heltidsarbete på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden.

7 §

Upphörande med och avbrott i heltidsstudier

Studierna för en person som har studerat på heltid betraktas som heltidsstudier tills han eller hon bevisligen avslutat sina studier. Den som genomför gymnasiets eller den grundläggande utbildningens lärokurs i sin helhet

betraktas alltid som studerande på heltid till utgången av terminen.

En arbetssökande betraktas inte som studerande på heltid, om det på grundval av stadigvarande tid i arbete eller idkande av företagsverksamhet under studietiden är uppenbart att studierna inte utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete.

En högskolestuderande som har avbrutit sina studier för minst ett år betraktas inte som studerande på heltid under tiden för avbrottet.

8 §

Att stå till arbetsmarknadens förfogande

En arbetssökande som inte står till arbetsmarknadens förfogande är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner.

En arbetssökande står inte till arbetsmarknadens förfogande om han eller hon själv uppställer sådana begränsningar som utgör hinder för att ta emot erbjudet arbete på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden eller för att delta i erbjuden, för honom eller henne lämplig utbildning. När arbete eller utbildning erbjuds skall den arbetssökande ges skäligen tid att ordna barnvård samt att undanröja svårigheter som beror på arbetsväg och andra motsvarande begränsningar.

En arbetssökande står inte till arbetsmarknadens förfogande om han eller hon på grund av ovan nämnda begränsningar har lämnat arbetet eller utbildningen.

En arbetssökande skall anses stå till arbetsmarknadens förfogande på nytt, när han eller hon efter att ha vägrat ta emot arbete eller delta i utbildning eller efter att ha lämnat arbetet eller utbildningen genom tid i arbete eller på något annat tillförlitligt sätt har visat att han eller hon undanröjt ovan nämnda begränsningar.

9 §

Att lämna arbetet och att bli uppsagd

En arbetssökande som utan giltig orsak har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att anställningsförhållandet upphört har

inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 90 dagar efter att anställningsförhållandet har upphört. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, föreligger inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 30 dagar.

Har en arbetstagare, vars arbetsavtal har sagts upp på en grund som avses i 7 kap. 2 § arbetsavtalslagen eller i 39 § sjömanslagen eller vars arbetsavtal har hävts på det sätt som avses i 8 kap. 1 § 1 mom. arbetsavtalslagen eller 49 § sjömanslagen, bevisligen bestritt uppsägningen inom uppsägningstiden eller hävningen inom tre månader efter att anställningsförhållandet upphört, kan det innan ett slutligt avgörande i arbetsavtalsärendet har fattats inte anses att arbetstagaren själv, på det sätt som avses i 1 mom., har varit orsak till att anställningsförhållandet upphörde, om det inte kan anses att bestridandet är uppenbart grundlöst.

10 §

Giltig orsak att lämna arbetet

En person har giltig orsak att lämna sitt arbete i de fall som avses i 8 kap. 1 § 2 mom. arbetsavtalslagen (hävningsgrund).

Har en person tagit emot ett arbete som med beaktande av hans eller hennes yrkeskicklighet inte kan anses vara lämpligt för honom eller henne, har han eller hon giltig orsak att lämna arbetet under den tid han eller hon med stöd av 13 § skulle ha varit berättigad att vägra ta emot arbetet utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner.

En person har giltig orsak att lämna arbetet när maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån enligt 4 kap. 6 § 1 mom. har gått ut.

En person har rätt att lämna sitt arbete utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner också av någon annan orsak än de som avses i 1 – 3 mom., om denna orsak i fråga om giltigheten är jämförbar med dessa.

11 §

Frånvaro från arbetsmarknaden

En arbetssökande som under de närmast föregående sex månaderna innan han eller hon registrerade sig som arbetslös arbetssökande

har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange någon giltig orsak till sin frånvaro, har under 60 dagar efter det han eller hon anmälde sig som arbetslös arbets sökande inte rätt till arbetslöshetsförmåner. En arbetssökande anses ha varit på arbetsmarknaden om han eller hon har varit i arbete som räknas in i arbetsvillkoret eller sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete eller deltagit i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller varit arbetslös arbets sökande vid arbetskraftsbyrån.

En person har giltig orsak att vara borta från arbetsmarknaden på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, civiltjänst, studier, barnafödelse, vård av barn under skolåldern eller av någon annan orsak som kan jämföras med dessa.

12 §

Vägran att ta emot arbete

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från det han eller hon vägrade att ta emot arbete, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att ta emot ett av arbetskraftsmyndigheten anvisat eller honom eller henne på något annat sätt individuellt erbjudet arbete,

1) som med beaktande av hans eller hennes arbetsförmåga kan anses vara lämpligt för honom eller henne,

2) för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, gängse och skälig lön för sådant arbete på arbetsorten, och

3) som inte berörs av strejk, lockout eller blockad.

Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, föreligger inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 30 dagar.

Om en arbetssökande genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett anställningsförhållande inte har kommit till stånd, anses han eller hon ha vägrat ta emot arbete.

13 §

Skydd för yrkesskicklighet

En yrkesskicklig person kan, utan att förlora

sin rätt till arbetslöshetsförmåner, under de tre första arbetslöshetsmånaderna vägra att ta emot arbete som med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet inte kan anses lämpligt för honom eller henne. Som yrkesskicklig betraktas en person som har antingen yrkesutbildning samt minst ett års arbetserfarenhet i anslutning därtill eller på motsvarande sätt har förvärvat yrkesskicklighet genom minst två års arbetserfarenhet i branschen i fråga.

Om en arbetssökande inom den nämnda tiden om tre månader ingår arbetsavtal om arbete som med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet är lämpligt för honom eller henne och som börjar inom tre månader från det arbetsavtalet ingicks, har han eller hon giltig orsak att under denna tid vägra ta emot sådant arbete som skulle hindra honom eller henne från att ta emot det arbete som avses i arbetsavtalet.

Skyddet för yrkesskickligheten kan undanröjas om den arbetssökande enligt arbetskraftsmyndighetens uppskattning inte under de tre första arbetslöshetsmånaderna kommer att kunna anvisas med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet lämpligt arbete inom sin pendlingsregion. Arbetskraftsbyrån skall underrätta den arbetssökande om att skyddet för yrkesskickligheten undanröjts. Om den arbetssökande då inte tar emot med beaktande av hans eller hennes yrkesskicklighet lämpligt arbete på annat håll och inte heller något annat arbete inom sin pendlingsregion anses han eller hon ha vägrat ta emot arbete på det sätt som avses i 12 §.

14 §

Regional rörlighet

En arbetssökande som saknar familj kan inte utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner vägra att ta emot sådant honom eller henne erbjudet heltidsarbete utanför sin pendlingsregion som tryggar hans eller hennes utkomst, om det på den nya orten på skäliga villkor finns tillgång till en bostad som lämpar sig för den arbetslöse. Detsamma gäller en arbetssökande med familj, om det på den nya orten på skäliga villkor finns till-

gång till en lämplig bostad för den arbetslöse och hans eller hennes familj. Närmare bestämmelser om vad som är skäligen villkor i fråga om lämplig bostad utfärdas genom förordning av statsrådet.

Tillämpningen av 1 mom. förutsätter att Arbetskraftsbyrån genom arbetserbjudanden eller på något annat tillförlitligt sätt har utrett att lämplig arbetskraft uppenbart inte står till förfogande på en arbetsplats inom den pendlingsregion där det lediga arbetstillfället finns.

En arbetssökande har giltig orsak att vägra att ta emot arbete utanför sin pendlingsregion, om det skall anses vara oskäligt att han eller hon tar emot arbetet med beaktande av hans eller hennes språkkunskap.

En arbetssökande har giltig orsak att vägra att ta emot arbete som erbjuds honom eller henne utanför hans eller hennes pendlingsregion av en vägande personlig orsak. Såsom vägande personlig orsak anses makens arbete eller företagsverksamhet när detta är nödvändigt för familjens utkomst, egna, makens eller barnens studier eller skolgång, om dessa är bundna till orten, vård av en nära släkting eller någon annan närstående person, det egna hälsotillståndet eller nära släktingars hälsotillstånd eller någon annan med dessa jämförbar orsak, som vilken kan avses även en anskaffad bostad.

En arbetssökande har giltig orsak att vägra att ta emot arbete utomlands, dock inte i en sådan stat där han eller hon söker arbete och till honom eller henne under denna tid betalas arbetslöshetsdagpenning enligt en för Finland bindande internationell rättsakt.

15 §

Annan giltig orsak för vägran att ta emot arbete

En arbetssökande har giltig orsak att vägra att ta emot erbjudet deltidsarbete då lönen för arbetet och den jämkade arbetslöshetsförmån som eventuellt betalas till honom eller henne, efter avdrag av kostnader för arbetsresor och övriga kostnader som beror på att han eller hon tar emot arbetet, blir mindre än den arbetslöshetsförmån som betalas till honom eller henne.

En arbetssökande kan vägra att ta emot erbjudet arbete utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner också av någon annan orsak än de som avses i 1 mom. eller 13 – 14 §, om denna orsak i fråga om giltigheten är jämförbar med dessa.

16 §

Vägran att delta i utbildning och lämnande av utbildning

En arbetssökande som utan i 17 § avsedd eller därmed jämförbar giltig orsak vägrar att delta i av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom eller henne lämplig utbildning, under vilken försörjningen för honom eller henne och dem han eller hon skall försörja skäligen tryggas, eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltig orsak har lämnat eller av eget förvållande har blivit avstängd från utbildningen, har under 60 dagar, räknat från det han eller hon vägrade delta i utbildningen, lämnade utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Om en arbetssökande genom sitt eget förfarande är orsak till att han eller hon inte blir vald till en utbildning, anses han eller hon ha vägrat delta i den.

Försörjningen för den arbetssökande och dem han eller hon skall försörja tryggas skäligen, om han eller hon har rätt till förmåner på samma nivå som utbildningsstöd enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice eller arbetsmarknadsstöd enligt 7 kap. 3 § i denna lag samt ersättning för uppehälle enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice.

I fråga om den som är under 20 år och saknar yrkesutbildning och som är berättigad till arbetslöshetsdagpenning anses som utbildning enligt 1 och 2 mom. även yrkesutbildning för vilken studiestöd kan beviljas.

17 §

Giltig orsak att vägra delta i eller att lämna utbildning

En arbetssökande har giltig orsak att vägra delta i eller att lämna en utbildning, om den

inte är eller arbete inom branschen i fråga inte vore lämpligt för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd och arbetsförmåga. En arbetssökande har giltig orsak att lämna en utbildning utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner, om utbildningsanordnaren väsentligen försummar sitt ansvar för arbetarskyddet för den som deltar i åtgärden.

En arbetssökande har giltig orsak att vägra delta i utbildning som ordnas utanför hans eller hennes pendlingsregion, om det inte går att få en bostad för utbildningstiden på skäliga villkor, eller om det skulle vara uppenbart oskäligt att delta i utbildningen på grund av hans eller hennes försörjningsplikt eller vården av någon närstående.

Vad som i 14 § 5 mom. bestäms om vägran att ta emot arbete, tillämpas på vägran att delta i utbildning som ordnas utomlands.

18 §

Vägran att delta i utarbetandet av en plan för arbetssökande eller i en arbetskraftspolitisk åtgärd

En arbetssökande som vägrar delta i utarbetandet av en plan för arbetssökande är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från den dag då han eller hon vägrade.

En arbetssökande som utan i 4 mom. avsedd eller därmed jämförbar giltig orsak vägrar att delta i arbetsprövning, arbetslivsträning eller någon annan med dessa jämförbar sysselsättningsfrämjade åtgärd som måste anses skälig och som Arbetskraftsbyrån erbjuder och som ingår i planen för arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från den dag då han eller hon vägrade.

Vad som bestäms i 2 mom. tillämpas på den som får arbetslöshetsdagpenning endast om vägran upprepas.

En arbetssökande har alltid rätt att vägra att delta i arbetsprövning eller arbetslivsträning som ordnas utanför hans eller hennes pendlingsregion.

19 §

Avbrytande av en arbetskraftspolitisk åtgärd

En arbetssökande som utan i 2 mom. avsedd eller därmed jämförbar giltig orsak avbryter eller av eget förvållande måste avbryta arbetsprövning, arbetslivsträning eller någon annan med dessa jämförbar sysselsättningsfrämjande åtgärd som måste anses skälig har under 60 dagar efter avbrytandet inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

En arbetssökande har giltig orsak att avbryta arbetslivsträning eller arbetsprövning utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner,

1) när han eller hon i sammanlagt sex månader skött uppgifter hos en och samma arbetslivstränings- eller arbetsprövningsarrangör, eller

2) om arbetslivstränings- eller arbetsprövningsarrangören väsentligen försummar sitt ansvar för arbetarskyddet för dem som deltar i åtgärden eller försummar att iakttäta villkoren i avtalet om åtgärden.

20 §

Följande av planen för arbetssökande

En arbetssökande som efter att fem månader i en följd ha varit arbetslös arbetssökande utan giltig orsak väsentligen försummar att följa sin individuella plan för arbetssökande är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar. Tiden räknas från den dag då Arbetskraftsmyndigheten har konstaterat försummelsen.

En arbetssökande har giltig orsak att inte följa planen för arbetssökande till den del han eller hon skulle ha rätt att vägra ta emot motsvarande arbete, utbildning eller sysselsättningsfrämjade åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder med stöd av 12—18 §.

21 §

Upprepad vägran

Om en arbetssökande upprepade gånger utan giltig orsak vägrar att ta emot arbete som avses i 12 § eller delta i utbildning som avses i 16 § eller om det av hans eller hennes

förfarande annars kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill ta emot arbete eller delta i utbildning eller sysselsättningsfrämjande åtgärder, har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmåner förrän han eller hon i minst tre månader har varit i arbete eller deltagit i utbildning som räknas in i arbetsvillkoret (skyldighet att vara i arbete).

3 kap.

Allmänna begränsningar av erhållandet av förmåner

1 §

Ålder

Arbetslöshetsförmåner beviljas inte en arbetssökande som inte har fyllt 17 år. Arbetslöshetsförmåner beviljas högst till utgången av den kalendermånad då den arbetssökande fyller 65 år.

2 §

Antalet förmånsdagar per vecka

Det sammanlagda antalet arbetslöshetsförmånsdagar och arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Som förmånsdagar betraktas också sådana dagar då en person får utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice eller då hans eller hennes rätt till en arbetslöshetsförmån har förvägrats på någon arbetskraftspolitisk grund eller på grund av periodisering av en förmån som betalats till honom eller henne.

3 §

Arbetsoförmåga

Den som är arbetsoförmögen är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Som arbetsoförmögen anses den som åtnjuter dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen (364/1963) eller invaliditetspension eller rehabiliteringsstöd i enlighet med folkpensionslagen (347/1956) eller en förmån

som utbetalas på grundval av full arbetsoförmåga med stöd av någon annan lag. Som arbetsoförmögen betraktas även den som konstaterats vara arbetsoförmögen i enlighet med sjukförsäkringslagen eller folkpensionslagen, trots att ingen förmån beviljats honom eller henne.

En arbetssökande som får invaliditetspension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen eller pension på grundval av arbetsoförmåga endast enligt någon annan statslagstiftning har rätt till arbetslöshetsförmåner under förutsättning att han eller hon i övrigt uppfyller villkoren i denna lag för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

En arbetssökande som har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för maximitiden och som fortfarande anses vara oförmögen att arbeta av hälsoskäl har rätt till arbetslöshetsförmåner, om hans eller hennes ansökan om invaliditetspension är anhängig eller har avslagits. Om den arbetssökande står i anställnings- eller tjänsteförhållande förutsätts dessutom att arbetsgivaren inte kan erbjuda honom eller henne arbete som överensstämmer med hans eller hennes arbetsförmåga.

En mottagare av en arbetslöshetsförmån som blivit arbetsoförmögen och som på grund av begränsningen i 19 § 1 mom. sjukförsäkringslagen (självrisk) inte får dagpenning eller någon annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön för sjukdomstiden av arbetsgivaren, har oberoende av sin arbetsförmåga och utan hinder av vad som i 2 kap. bestäms om sökande av arbete, rätt till arbetslöshetsförmåner.

4 §

Hindrande sociala förmåner

För samma tid kan betalas endast en arbetslöshetsförmån enligt denna lag.

Berättigad till arbetslöshetsförmåner är inte en arbetssökande

1) som åtnjuter förtida ålderspension eller individuell förtidspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna eller ålderspension på grundval av anställningsår som berättigar till full pension,

- 2) som åtnjuter arbetslöshetspension,
 3) som har rätt till moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening enligt sjukförsäkringslagen eller som har beviljats ledighet för havandeskap och barnsård eller för vård av barn eller som får specialvårdspenning,
 4) för den tid som han eller hon åtnjuter generationsväxlingspension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) eller avträdelsetöd enligt lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994),
 5) som får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) eller ersättning för inkomstbortfall på grundval av olycksfalls- eller trafikförsäkring eller med stöd av rehabiliteringsbestämmelserna i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), eller
 6) för den tid han eller hon får utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftservice.

5 §

Begränsningar till följd av anställnings- eller tjänsteförhållande

Berättigad till arbetslöshetsförmåner är inte en arbetssökande

- 1) för den tid som han eller hon har rätt att av arbetsgivaren få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning för uppsägningstiden,
 2) för den tid som han eller hon har rätt till semesterlön som intjänats i heltidsarbete, och
 3) för sådan ledig tid som baserar sig på annan arbetstidsförkortning enligt lag eller kollektivavtal än permittering eller omvandling av anställningsförhållandet till ett anställningsförhållande på deltid.

6 §

Andra begränsningar

En ekonomisk förmån från arbetsgivaren

som baserar sig på ett avtal eller motsvarande arrangemang mellan arbetsgivaren och arbetstagaren i anslutning till att anställningsförhållandet upphör, hindrar att arbetslöshetsförmåner beviljas för den tid räknat från det att anställningsförhållandet upphörde över vilken förmånen periodiseras på basis av lönen i det senaste anställningsförhållandet. Utbildning som arbetsgivaren ordnat eller anskaffat beaktas inte som förmån.

När ett anställningsförhållande på heltid som varat längre än två veckor upphör hindrar lag- eller kollektivavtalsenlig semesterersättning att arbetslöshetsförmåner beviljas för den tid räknat från det att anställningsförhållandet upphörde över vilken förmånen periodiseras på basis av lönen i det senaste anställningsförhållandet. Om semesterersättning har betalats efter att anställningsförhållandet upphörde, kan periodiseringen göras räknat från den tidpunkt då semesterersättningen betalades.

Den periodisering som avses i 1 och 2 mom. görs genom att den ekonomiska förmånen eller semesterersättningen divideras med dagslönen i det senaste anställningsförhållandet. Lönen bestäms i tillämpliga delar på samma sätt som den lön som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning, men från inkomsterna görs inget avdrag till följd av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. För periodiseringen räknas vid behov de förmåner som avses i 1 och 2 mom. samman.

7 §

Inverkan av försäljningsvinst av företags-egendom

Rätt till arbetslöshetsförmåner föreligger inte för den tid över vilken vinsten från försäljning av en företagares företagsegendom i anslutning till nedläggning av företaget periodiseras i fråga om inkomstrelaterad dagpenning enligt arbetsinkomsten och i fråga om grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd åtminstone enligt beloppet av grunddagpenningen. Vinst från försäljning av anläggningstillgångar eller andra långfristiga investeringar anses an-

sluta sig till nedläggningen av ett företag också om vinsten har erhållits under de sex månader som närmast föregick nedläggningen av företaget.

Vinsten från försäljning av företagsegen- dom periodiseras över högst 24 månader. Försäljningsvinsten periodiseras emellertid inte om företagsverksamheten har pågått högst 18 månader eller om företagets balans- omslutning för den senaste räkenskapsperi- oden minskad med skulderna för företagsverk- samheten är högst 10 000 euro. När balans- räkning saknas används en egendomsför- teckning.

Närmare bestämmelser om beräkning av försäljningsvinsten, försäljningsvinstkalkyl, periodisering och den arbetsinkomst som skall användas vid periodiseringen utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Arbetsvistis inverkan på betalningen av ar- betslöshetsförmåner

Under en arbetsvist får arbetslöshetsför- måner inte betalas till en arbetssökande

1) som omedelbart till följd av strejk eller lockout blivit arbetslös, eller

2) som indirekt på grund av strejk eller lockout har blivit arbetslös, om avsikten med arbetsvisten är att få till stånd ändringar i hans eller hennes arbets- och avlöningsför- hållanden.

4 kap.

Jämkade och minskade arbetslöshetsförmå- ner

1 §

Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner

Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner har under de förutsättningar som nämns i 1—3 kap. i denna lag en arbetssökande

1) som utför deltidsarbete, dock inte om deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsför-

kortning som gjorts på arbetstagarens initia- tiv,

2) vars arbetstid per dag eller per vecka har förkortats på grund av permittering eller som är förhindrad att arbeta på grund av andra ar- betstagares stridsåtgärd som inte står i samb- and med den arbetssökandes anställnings- villkor eller arbetsförhållanden,

3) som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor, eller

4) som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete enligt 1 kap. 6 §.

2 §

Jämkningsperiod

Den jämkade arbetslöshetsförmånen be- stäms på grundval av arbetsinkomsten under jämkningsperioden.

Inkomst av arbete beaktas vid jämkningen, trots att personen i fråga inte har varit arbets- sökande på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 1 §.

Som jämkningsperiod betraktas, om inte något annat följer av 4 mom., en period om en månad eller fyra på varandra följande ka- lenderveckor, beroende på personens lönebe- talningsperiod.

Om en jämkningsperiod omfattar sådana tidsperioder som inte berättigar till arbetslös- hetsförmåner eller jämkade arbetslöshets- förmåner, förkortas jämkningsperioden i motsvarighet till denna tidsperiod i andra fall än de som avses 2 mom. När deltidsarbete som varar längre än fyra veckor börjar kan jämkningsperioden bestämmas så att jämk- ningsperioderna motsvarar lönebetalningspe- rioderna i deltidsarbetet.

3 §

Begränsningar

En arbetssökande har inte rätt till jämkad arbetslöshetsförmån, om hans eller hennes arbetstid i fall som avses i 1 § 2 punkten un- der en granskningsperiod om en kalender- vecka och i fall som avses i 1 § 1 och 3 punk- ten under en jämkningsperiod överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade

maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete. Om det inte finns något kollektivavtal inom branschen görs jämförelsen med den ordinarie arbetstid som avses i 3 kap. arbets-tidslagen (605/1996).

En arbetssökande har inte rätt till jämkad arbetslöshetsförmån om hans eller hennes av-talsenliga, regelbundna arbetstid eller den genomsnittliga arbetstid som ligger till grund för månadslönen i periodarbete överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete under en utjämningsperiod.

4 §

Inkomst som skall beaktas vid jämkningen

Vid jämkningen beaktas som inkomst lön eller annat vederlag som skall betraktas som förvärvsinkomst och som har fåtts som ersättning för arbete. Om inkomsterna av företagsverksamhet under jämkningsperioden inte kan påvisas på ett tillförlitligt sätt, kan de uppskattas på grundval av beskattningsuppgifter.

När en jämkad arbetslöshetsförmån bestäms på grundval av en jämkningsperiod enligt 2 § 4 mom., skall inkomsten under jämkningsperioden omvandlas till beräknad inkomst genom att dagslönen multipliceras med talet 21,5. Dagslönen erhålls genom att inkomsten av arbetet divideras med antalet beräknade arbetsdagar under jämkningsperioden.

Närmare bestämmelser om den inkomst som skall beaktas vid jämkning av arbetslöshetsförmåner utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Förmånsbelopp

Den jämkade arbetslöshetsförmånen uträknas så att förmånen och 50 procent av inkomsten sammanlagt under en jämkningsperiod kan uppgå till det belopp som annars hade kunnat betalas i förmån.

Beloppet av jämkad inkomstrelaterad dagpenning beräknas så att summan av dagpen-

ningen jämte eventuella barnförhöjningar och inkomsten under jämkningsperioden motsvarar högst 90 procent av den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen, likväl minst samma belopp som personen i fråga skulle ha rätt att få i grunddagpenning.

Summan av den jämkade inkomstrelaterade dagpenningen jämte eventuella barnförhöjningar kan tillsammans med arbetsinkomsten vara högst lika stor som den lön som ligger till grund för dagpenningen, om personen i fråga har rätt till förhöjd förtjänstdel enligt 6 kap. 3 § för jämkningsperioden.

6 §

Maximitid

Jämkad arbetslöshetsförmån betalas för högst 36 månader. På grundval av 1 § 3 punkten kan jämkad arbetslöshetsförmån betalas även efter nämnda maximitid.

Maximitiden börjar räknas från början när någon utan avbrott under minst sex månader har haft ett heltidsarbete eller när någon efter det att maximitiden gått ut har arbetat i den omfattning som arbetsvillkoret enligt 5 kap. 3 § förutsätter.

Då maximitiderna enligt 6 kap. 7 § beräknas beaktas det belopp som har betalats i jämkad arbetslöshetsdagpenning omvandlat till fulla arbetslöshetsdagpenningdagar.

7 §

Sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna

Om någon erhåller någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller invalidpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Härvid beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (prioriterade inkomster):

- 1) familjepensioner,
- 2) vårdbidrag enligt folkpensionslagen,

3) menersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring,

4) livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,

5) handikappbidrag enligt lagen om handikappbidrag (124/1988),

6) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978),

7) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag (408/1975),

8) barnbidrag enligt barnbidragslagen (796/1992),

9) utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997),

10) militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993), samt

11) ersättningar för särskilda kostnader enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och lagen om skada, ådragen i militärtjänst.

Från arbetslöshetsförmånen avdras inte en pension eller förmån som motsvarar vad som nämns i 1 mom. och som betalas enligt lagstiftningen i en annan stat.

Om någon får av arbetsgivaren ordnad tilläggspension som överstiger minimikraven enligt lagen om pension för arbetstagare, minskas arbetslöshetsförmånen med pensionsbeloppet.

När en förmån enligt 1 mom. som beräknats per månad omvandlas till en dagsförmån eller tvärtom, anses månaden omfatta 21,5 dagar.

8 §

Inverkan av stöd för hemvård av barn på arbetslöshetsförmåner

Arbetslöshetsförmånen minskas med stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) som betalas till den arbetssökande eller hans eller hennes make. Det stöd för hemvård som betalas till maken avdras inte, om maken själv sköter barnet och därför inte har rätt till arbetslöshetsförmåner. Om båda makarna är arbetslösa och får arbetslöshetsförmåner, görs avdraget från arbetslöshetsförmånen till den make som får hemvårdsstödet.

II AVDELNINGEN

Arbetslöshetsdagpenning

5 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

1 §

Arbetslöshetsdagpenningförmåner

Arbetslöshetsdagpenning beviljas i form av antingen inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning.

2 §

Löntagares rätt till arbetslöshetsdagpenning

Rätt till inkomstrelaterad dagpenning har en medlem av en löntagarkassa (försäkrad) som har varit försäkrad åtminstone de 10 närmast föregående månaderna och som medan han eller hon varit försäkrad har uppfyllt arbetsvillkoret.

Rätt till grunddagpenning har en arbetssökande som uppfyller arbetsvillkoret.

3 §

Löntagares arbetsvillkor

Löntagares arbetsvillkor blir uppfyllt då personen under de närmast föregående 28 månaderna (granskningsperioden) i 43 kalenderveckor har varit i sådant arbete som avses i 4 §.

För en löntagare som tidigare har fått inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning enligt denna lag blir arbetsvillkoret uppfyllt då han eller hon under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 34 kalenderveckor har varit i sådant arbete som avses i 4 §.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, civiltjänst, heltidsstudier, barnafödsel eller vård av barn som är högst 3 år eller av någon annan godtagbar orsak som

kan jämföras med dessa är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, förlängs den i 1 eller 2 mom. nämnda granskningsperioden i motsvarande mån, dock med högst sju år. Om någon är i arbete för vars lönekostnader sammansatt stöd har beviljats, förlängs granskningsperioden med den tid för vilken arbetet på grund av begränsningen i 4 § 4 mom. inte räknas in i arbetsvillkoret.

Om en medlem av en arbetslöshetskassa har arbetat som företagare över 18 månader, beviljas han eller hon inte arbetslöshetsdagpenning för löntagare innan han eller hon efter företagsverksamheten har uppfyllt det arbetsvillkor som avses i 1 eller 2 mom. Då börjar granskningsperioden för arbetsvillkoret från den tidpunkt då personen i fråga har börjat arbeta efter företagsverksamheten.

4 §

Arbete som skall räknas in i löntagares arbetsvillkor

I löntagares arbetsvillkor inräknas de kalenderveckor under vilka en person har varit i sådant arbete som omfattas av en försäkring och som uppfyller kraven gällande arbetstid och lön. En kalendervecka kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång.

Kraven gällande arbetstid uppfylls, om arbetstiden i ett eller flera arbeten är sammanlagt minst 18 timmar eller när den ordinarie arbetstiden i periodarbete enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod är i genomsnitt sammanlagt minst 18 timmar per kalendervecka. I arbetsvillkoret inräknas en sådan period om fyra på varandra följande kalenderveckor under vilken arbetstiden uppgår till sammanlagt minst 80 timmar fördelad på varje kalendervecka, om personen i fråga begär detta skriftligt innan arbetsvillkoret blir uppfyllt.

Kraven gällande lön uppfylls, när lönen är kollektivavtalsenlig. Om det inte finns något kollektivavtal inom branschen skall lönen för heltidsarbete under en månad motsvara minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen.

I arbetsvillkoret inräknas hälften av antalet kalenderveckor under vilka sådant arbete utförts i fråga om vilket arbetsgivaren har fått

sammansatt stöd för lönekostnaderna.

Under förutsättningar som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet kan avsteg göras från det krav som gäller arbetstid per vecka i fråga om

- 1) lärare,
- 2) arbetstagare som utför hemarbete,
- 3) idrottsmän,
- 4) personer som utför skapande eller framställningsmässigt arbete enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985), och
- 5) andra som arbetar inom branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala.

5 §

Försäkringsperioder som räknas löntagare till godo

Om en medlem av en löntagarkassa efter att ha utträtt ur kassan inom en månad ansluter sig till en annan löntagarkassa, skall den tid som han eller hon har varit i arbete som kassamedlem och försäkrad i föregående kassa räknas honom eller henne till godo.

Om en medlem av en företagarkassa efter att ha blivit löntagare och utträtt ur en företagarkassa inom en månad ansluter sig till en löntagarkassa, skall av den tid som han eller hon varit i arbete som kassamedlem och försäkrad i företagarkassan högst 11 veckor räknas honom eller henne till godo i arbetsvillkoret för inkomstrelaterad dagpenning.

6 §

Företagares rätt till arbetslöshetsdagpenning

Rätt till inkomstrelaterad dagpenning har en medlem av en arbetslöshetskassa som har varit försäkrad åtminstone de 24 närmast föregående månaderna och som medan han eller hon varit försäkrad uppfyllt arbetsvillkoret för företagare.

Rätt till grunddagpenning har en företagare som har uppfyllt arbetsvillkoret för företagare

re.

7 §

Företagares arbetsvillkor

Företagares arbetsvillkor blir uppfyllt då en person under de närmast föregående 48 månaderna (granskningsperioden) i sammanlagt 24 månader har arbetat som företagare i företagsverksamhet som till sin omfattning har varit väsentlig. Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om den arbetsinkomst för försäkring enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt den arbetsförtjänst enligt lagen om pension för arbetstagare som visar att företagsverksamheten är av väsentlig omfattning.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, civiltjänst, heltidsstudier, barnafödelse, vård av barn som är högst 3 år eller någon annan orsak som kan jämföras med dessa är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, förlängs den i 1 mom. nämnda granskningsperioden i motsvarande mån, dock med högst sju år.

8 §

Försäkringsperioder som räknas företagare till godo

Om en medlem av en företagarkassa efter att ha utträtt ur kassan inom en månad ansluter sig till en annan företagarkassa, skall den tid som han eller hon har varit i arbete som kassamedlem och försäkrad i föregående kassa räknas honom eller henne till godo.

Om en medlem av en löntagarkassa inom en månad efter det att han eller hon har inlett företagsverksamhet och utträtt ur löntagarkassan blir medlem av en företagarkassa, inräknas i fråga om inkomstrelaterad dagpenning i arbetsvillkoret för företagare högst sex månader av det arbetsvillkor som uppfyllts under medlemstiden och tiden som försäkrad i löntagarkassan.

I fråga om grunddagpenning inräknas i arbetsvillkoret för företagare arbete som utförts under de närmast föregående 24 månaderna och som inräknas i löntagares arbetsvillkor.

9 §

Försäkrings- och arbetsperioder i andra stater

Skall enligt bestämmelser i en överenskommelse om social trygghet som Finland ingått eller i Europeiska unionens råds förordning gällande samordning av social trygghet försäkrings- eller arbetsperioder som har fullgjorts i en annan stat inräknas i arbetsvillkoret, är en förutsättning för att de skall beaktas att personen i fråga omedelbart innan han eller hon blev arbetslös har arbetat minst fyra veckor i Finland.

10 §

Arbetsvillkorets giltighet

Om en medlem av en löntagarkassa har varit borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl längre tid än sex månader, beviljas han eller hon inte löntagares inkomstrelaterade dagpenning förrän han eller hon på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 3 § 1 eller 2 mom. Granskningsperioden för arbetsvillkoret börjar härvid vid den tidpunkt han eller hon har börjat arbeta efter sin frånvaro.

Om en medlem av en företagarkassa har varit borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl längre tid än ett år, beviljas han eller hon inte företagares inkomstrelaterade dagpenning förrän han eller hon efter frånvaron på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 7 §. Den 48 månader långa granskningsperioden börjar härvid vid den tidpunkt då han eller hon har inlett företagsverksamhet efter sin frånvaro.

Om någon som inte är medlem av en arbetslöshetskassa har varit borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl längre tid än sex månader, beviljas han eller hon inte grunddagpenning förrän han eller hon efter frånvaron på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret. Granskningsperioden för arbetsvillkoret börjar härvid vid den tidpunkt då han eller hon har börjat arbeta efter frånvaron.

En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han eller hon har varit i arbete som inräknas i arbetsvillkoret eller sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete eller har

deltagit i av en arbetskraftspolitisk åtgärd eller varit arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån. En person anses ha haft godtagbart skäl till frånvaro från arbetsmarknaden på grund av sjukdom, anstaltsvård, värmpfikt, civiltjänst, heltidsstudier, barnafödelse, vård av barn som är högst 3 år eller någon annan orsak som kan jämföras med dessa.

11 §

Arbetsvillkoret i vissa situationer

Till den som har fått arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag i enlighet med Europeiska unionens råds förordning gällande samordning av social trygghet för den tid under vilken han eller hon har sökt arbete i en annan medlemsstat och har personen inte återvänt som arbetssökande till Finland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landet skall arbetslöshetsdagpenning börja betalas på nytt först när han eller hon i fyra veckor har varit i arbete eller utbildning enligt 2 kap. 16 §.

12 §

Rätt till inkomstrelaterad dagpenning för den som arbetar inom sjöfarten (tilläggsförsäkring)

En i Finland bosatt arbetstagare som utför i sjömanslagen avsett arbete på ett utländskt handelsfartyg i utrikesfart har rätt till inkomstrelaterad dagpenning enligt bestämmelserna om löntagare i denna lag, om den arbetslöshetskassa vars medlem han eller hon är på de villkor och grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt har ordnat tilläggsförsäkring. På finansieringen av tilläggsförsäkringen tillämpas bestämmelserna om statsandel i 2 kap. lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998). Till övriga delar ansvarar arbetslöshetskassan i fråga för finansieringen av tilläggsförsäkringen.

Utän hinder av 6 kap. 1—6 § har social- och hälsovårdsministeriet rätt att fastställa beloppet av och grunderna för bestämmandet av en förmån som betalas i form av en sådan

tilläggsförsäkring som avses i 1 mom. Det fulla beloppet får dock inte vara större än vad som i lagen bestäms om beloppet av inkomstrelaterad dagpenning.

13 §

Självrisktid

Arbetslöshetsdagpenning betalas efter det att en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt sju fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. Självrisktiden åläggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 §.

Som självriskdagar kan inte räknas de dagar då personen i fråga inte uppfyller villkoren i 2 kap. för erhållande av dagpenning eller för vilka personen i fråga inte är berättigad till dagpenning på grund av begränsningarna enligt 3 kap. eller berättigad till jämkad dagpenning på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids. Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 4 § avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen.

En person är oberoende av 1 och 2 mom. berättigad till arbetslöshetsdagpenning, om orsaken till att arbetet förhindrats är andra arbetstagares stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden och om han eller hon annars uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning.

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

1 §

Arbetslöshetsdagpenningens belopp

Grunddagpenningen är 22,22 euro per dag. Den inkomstrelaterade dagpenningen består av en grunddel, som är lika stor som grunddagpenningen, och en förtjänstindel. För-

höjd förtjänstdel betalas om villkoren i 3 § uppfylls.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp beräknas med beaktande av vad som föreskrivs i 4 kap.

2 §

Den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänstdel och förhöjda förtjänstdel

Förtjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. Då lönen per månad är större än 90 gånger grunddelen, är förtjänstdelen i fråga om den del av dagslönen som överskrider denna gräns 20 procent. Beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen jämte barnförhöjning är högst 90 procent av den dagslön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen, dock minst lika stor som grunddelen jämte eventuell barnförhöjning.

Den inkomstrelaterade dagpenningens förhöjda förtjänstdel utgör 55 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. Då lönen per månad är större än 90 gånger grunddelen, är förtjänstdelen i fråga om den del av dagslönen som överskrider denna gräns 32,5 procent. Beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen jämte barnförhöjning är då högst lika stor som den dagslön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen, dock minst lika stor som grunddelen jämte eventuell barnförhöjning.

Vid omvandling av den per månad beräknade lönen till dagslön eller tvärtom anses månaden omfatta 21,5 arbetsdagar.

3 §

Förutsättningarna för förhöjd förtjänstdel

Den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänstdel betalas förhöjd till en arbetssökande som

1) har förlorat sitt arbete till följd av ekonomiska orsaker och produktionsorsaker enligt 7 kap. 3, 4, 7 eller 8 § arbetsavtalslagen, av motsvarande orsaker enligt sjömanslagen eller av motsvarande orsaker som beror på en offentlig sammanslutnings verksamhet,

2) innan han eller hon förlorade sitt arbete har varit medlem av en löntagarkassa minst fem år, och

3) innan han eller hon förlorade sitt arbete har varit minst 20 år i arbete på det sätt som avses i 11 §.

En person anses ha förlorat sitt arbete av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker på det sätt som avses i 1 mom. 1 punkten även när han eller hon har sagt upp sitt arbetsavtal i enlighet med 5 kap. 7 § arbetsavtalslagen sedan en permittering utan avbrott har varat minst 200 dagar.

Förhöjd förtjänstdel betalas för sammanlagt högst 130 dagar. Om uppsägningsgrunden har bestritts, beviljas inte inkomstrelaterad dagpenning eller betalas inte förhöjd förtjänstdel innan ett slutligt avgörande i ärendet har fattats.

4 §

Lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning

Den lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning beräknas utgående från personens stabiliserade lön för den tid omedelbart innan arbetslösheten började under vilken han eller hon har uppfyllt löntagares arbetsvillkor. Om arbetet eller löneinkomsten har varit av säsongbetonad eller oregelbunden art, beräknas den inkomstrelaterade dagpenningen på årsinkomsten.

Som den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen beaktas lön och annat vederlag som skall betraktas som förvärvsinkomst och som har betalats som ersättning för arbete.

Den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen för en person som får eller som har fått invalidpension i form av delpension eller deltidspension bestäms utgående från situationen när utbetalningen av pensionen börjar. Vad som bestäms ovan gäller den som har varit alterneringsledig enligt 1 § 1 mom. lagen om försök med alterneringsledighet (1663/1995) eller har fått deltidstillägg enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice eller har haft partiell vårdledighet.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs

närmare om den stabiliserade löneinkomsten och de inkomster som skall beaktas i den, om utredning av inkomst med löneintyg eller beskattningssuppgifter samt om bestämmande av årsinkomsten.

5 §

Arbetsinkomsten för företagares inkomstrelaterade dagpenning

Företagares inkomstrelaterade dagpenning bestäms på grundval av den arbetsinkomst enligt vilken företagaren under sammanlagt högst 24 månader innan han eller hon blev arbetslös har varit försäkrad i en företagarkassa. Den arbetsinkomst som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen får dock inte bestämmas till ett högre belopp än vad den fastställda arbetsinkomsten enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare utgör för nämnda tid eller lönen enligt lagen om pension för arbetstagare i genomsnitt har varit under nämnda tid. Har arbetsinkomsten under ovan nämnda tid ändrats, räknas den dagpenninggrundande arbetsinkomsten så att det sammanlagda beloppet av de fastställda arbetsinkomsterna divideras med motsvarande tid. En ökning av arbetsinkomsten med mera än 20 procent beaktas dock inte.

När förtjänstdelen av företagares inkomstrelaterade dagpenning bestäms gäller angående arbetsinkomsten vad som i 2 § 1 och 3 mom. föreskrivs om dagslönen.

Den arbetsinkomst som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen för en företagare som får eller som har fått invalidpension i form av delpension eller deltids-pension bestäms utgående från situationen när utbetalningen av pensionen börjar.

Närmare bestämmelser om bestämmandet av den arbetsinkomst som ligger till grund för företagares inkomstrelaterade dagpenning kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Barnförhöjning

Till en mottagare av arbetslöshetsdagpenning som skall försörja barn under 18 år beta-

las dagpenningen jämte barnförhöjning, vilken för ett barn är 4,21 euro, för två barn sammanlagt 6,18 euro och för tre eller fler barn sammanlagt 7,97 euro.

7 §

Dagpenningperiodens maximitid

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. I maximitiden inräknas också utbildningsdagpenningssdagar enligt 10 kap. I maximitiden inräknas också sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har betalats en arbetslöshetsförmån i en sådan stat med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

8 §

Dagpenningperioden börjar från början

När en löntagare efter att ha blivit berättigad till arbetslöshetsdagpenning har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 5 kap. 3 § 2 mom. börjar ovan nämnda maximitid räknas från början och den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen bestäms på nytt. Förfarandet är detsamma om en företagare har uppfyllt arbetsvillkoret för företagare i en följd.

Den inkomstrelaterade dagpenningen för löntagare som bestäms utgående från de nya inkomstuppgifterna är minst lika stor som grunddagpenningen och, om löntagaren har uppfyllt arbetsvillkoret innan maximitiden gått ut, minst 80 procent av den inkomstrelaterade dagpenning som tidigare betalades till löntagaren. Jämförelsen görs med full dagpenning som bestäms i enlighet med 2 § 1 mom. Barnförhöjningar ingår inte i de dagpenningar som används vid jämförelsen.

9 §

Rätt till tilläggsdagar

En arbetssökande som är född före 1950 och som har fyllt 57 år innan maximitiden enligt 7 § gått ut kan utan hinder av maximi-

tiden betalas löntagares inkomstrelaterade dagpenning och grunddagpenning till utgången av den kalendermånad under vilken han eller hon fyller 60 år. En person som är född före 1950 och som har fyllt 60 år innan maximitiden enligt 7 § gått ut, betalas dagpenning dock till utgången av den kalendermånad under vilken maximitiden 500 dagar går ut.

En arbetssökande som är född 1950 eller därefter kan utan hinder av maximitiden enligt 7 § betalas löntagares grunddagpenning och inkomstrelaterade dagpenning till utgången av den kalendermånad under vilken den arbetssökande fyller 65 år, om han eller hon

1) har fyllt 59 år före utgången av maximitiden, och

2) när maximitiden går ut har varit i arbete på det sätt som avses i 11 § 1 mom. minst 5 år under de senaste 15 åren.

10 §

Förhöjt belopp av den inkomstrelaterade dagpenningen för tilläggsdagarna

Den inkomstrelaterade dagpenningens tjänstedel för tilläggsdagar som avses i 9 § 2 mom. är 32,5 % i fråga om den del av dagslönen som är större än 90 gånger grunddelen, om den arbetssökande innan han eller hon blev berättigad till tilläggsdagar har varit

1) medlem av en löntagarkassa minst fem år, och

2) i arbete på det sätt som avses i 11 § minst 20 år.

11 §

Beaktande av tid i arbete

När tiden i arbete enligt 3, 9 och 10 § beräknas beaktas det arbete som förutsätts för grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller för därmed jämförbar pension som grundar sig på anställnings- eller tjänsteförhållande. När tiden i arbete beräknas beaktas arbete som personen i fråga har utfört efter att han eller hon fyllt 18 år.

När tiden i arbete enligt 3 och 10 § beräknas beaktas som tid som jämföras med arbete dessutom den tid

1) för vilken en person har betalats moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller specialvårdspenning för sådan tid för vilken han eller hon inte har intjänat pension enligt 1 mom.,

2) under vilken en person har varit vårdledig med stöd av lag eller kollektivavtal eller fullgjort beväringstjänst eller civiltjänst, och

3) under vilken en person har varit arbetsoförmögen på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada och därvid fått pension enligt 1 mom., rehabiliteringsstöd eller olycksfalls-pension enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Av tiden i arbete kan högst en fjärdedel var sådan i 2 mom. avsedd tid som jämföras med arbete.

III AVDELNINGEN

Arbetsmarknadsstöd

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

1 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd

Berättigade till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag är arbetslösa

1) som inte uppfyller arbetsvillkoret, eller

2) vars rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört för att maximitiden enligt 6 kap. 7 eller 9 § har gått ut, och

3) som är i behov av ekonomiskt stöd (behovsprövning).

För tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, arbetspraktik, arbetslivsträning, arbetsprövning och yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (arbetskraftspolitiska åtgärder), integrationsåtgärder för invandrare samt arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte tryggas försörjningen med arbetsmarknadsstöd för den som är berättigad till arbets-

marknadsstöd.

Till den som är berättigad till arbetsmarknadsstöd kan arbetsmarknadsstöd på ansökan beviljas som ersättning för kostnaderna för mottagande av arbete för att stödja hans eller hennes sysselsättning (resebidrag).

Sammansatt stöd kan på arbetsgivarens ansökan beviljas för lönekostnaderna för en långtidsarbetslös som är berättigad till arbetsmarknadsstöd. Den sysselsatte har inte rätt till arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken stödet betalas till arbetsgivaren.

2 §

Berättigad till arbetsmarknadsstöd

För tiden för sysselsättningsfrämjande åtgärder enligt 3—7 § betraktas som berättigade till arbetsmarknadsstöd dessutom arbetslösa arbetssökande till vilka stöd inte betalas för arbetslöshetstiden på grund av

- 1) att ansökan om arbetsmarknadsstöd försenats enligt 11 kap. 1 §,
- 2) en begränsning i anslutning till yrkesutbildning enligt 8 kap. 2 §,
- 3) väntetid enligt 8 kap. 4 §,
- 4) självrisktid enligt 9 §,
- 5) tid utan ersättning,
- 6) skyldighet att vara i arbete,
- 7) jämkning eller minskning av en förmån enligt 4 kap., eller
- 8) behovsprövning enligt 9 kap. 3 och 4 §.

3 §

Arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder

Arbetsmarknadsstöd betalas till en person som är berättigad till stödet för den tid under vilken han eller hon deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd. Om betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning till den som deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd bestäms i 9 kap. 5 §.

En arbetssökande är berättigad till arbetsmarknadsstöd för den tid under vilken han eller hon deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd som ordnas utomlands utan hinder av vad som i 2 kap. 3 § bestäms om utlandsresa som

hinder för att vara på arbetsmarknaden.

4 §

Arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd

Berättigad till arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd är en arbetslös invandrare som

- 1) uppfyller villkoren enligt 1 § 1 mom.
- 2) följer den i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) avsedda integrationsplanen med beaktande av vad som bestäms i 8 kap. 3 § 2 mom. och 8 kap. 5 §, och
- 3) uppfyller villkoren enligt 14 § 1 mom. lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande.

Till den som är berättigad till arbetsmarknadsstöd betalas arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd också under tiden för åtgärder som ingår i den integrationsplan som avses i 11 § lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. I nämnda lag och med stöd av den bestäms om jämställande av integrationsåtgärder för invandrare med arbetskraftspolitiska åtgärder.

En invandrare har inte rätt till arbetsmarknadsstöd för de tre år som avses i 10 § 2 mom. i sistnämnda lag annat än i form av integrationsstöd.

5 §

Resebidrag

Arbetskraftsbyrån kan bestämma att resebidrag skall betalas till den som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som tar emot heltidsarbete som varar i minst sex månader utanför sin pendlingsregion och för vilken mottagandet av arbete medför betydande kostnader.

Resebidrag betalas inte på grundval av ett sådant anställningsförhållande

- 1) där arbetsgivaren har beviljats stöd för lönekostnaderna av sysselsättningsanslag eller sammansatt stöd, eller

2) som har börjat innan Arbetskraftsmyndigheten har gett ett Arbetskraftspolitiskt utlåtande om beviljandet av bidrag.

6 §

Sammansatt stöd

Arbetskraftsbyrån kan bestämma att sammansatt stöd skall betalas till arbetsgivaren, om

1) den sysselsatte är berättigad till arbetsmarknadsstöd när stödet beviljas,

2) den sysselsattes rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på den grund som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten (maximitid) eller den sysselsatte på grundval av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar när stödet beviljas,

3) anställningsförhållandet inte börjat när stödet beviljas, och

4) arbetsgivaren när stödet beviljas har förbundit sig att betala en lön som är minst lika stor som fullt arbetsmarknadsstöd enligt 9 kap. 1 § 1 mom. för arbetslöshetstid under vilken den sysselsatte på grund av begränsningen i 19 § 1 mom. sjukförsäkringslagen (självrisktid) inte får dagpenning eller någon annan motsvarande lagstadgad ersättning eller lön för sjukdomstiden av arbetsgivaren på någon annan grund.

Som tidpunkt för beviljande av stödet betraktas vid tillämpningen av 1 mom. den dag då Arbetskraftsmyndigheten ger ett Arbetskraftspolitiskt utlåtande om beviljandet av sammansatt stöd.

Sammansatt stöd kan beviljas även för lönekostnaderna för deltidsarbete.

Sammansatt stöd beviljas inte statliga ämbetsverk och inrättningar.

På sammansatt stöd tillämpas dessutom vad som i lagen om offentlig Arbetskraftsservice eller med stöd av den bestäms om sysselsättningsstöd som beviljas arbetsgivaren, om inte något annat bestäms i denna lag.

7 §

Arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsmarknadsstöd betalas till den som

är berättigad till stödet under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Med avvikelse från 2 § betraktas inte en i 2 § 2, 3 och 6 punkten avsedd deltagare i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som berättigad till arbetsmarknadsstöd.

8 §

Ersättning för uppehälle

Om ersättning för resekostnader och andra kostnader för uppehälle (ersättning för uppehälle) till arbetssökande som deltar i Arbetskraftspolitiska åtgärder bestäms i lagen om offentlig Arbetskraftsservice.

Till en mottagare av arbetsmarknadsstöd som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas i ersättning för uppehälle 5,05 euro för varje dag som den arbetslöse deltar i verksamhet enligt den i 2 kap. 5 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte avsedda aktiveringsplanen.

9 §

Självrisktid

Arbetsmarknadsstöd betalas efter att en person har varit arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån sammanlagt fem arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor (självrisktid). Till självrisktiden räknas inte arbetslöshetsdagar som ingår i väntetiden enligt 8 kap. 4 § eller i tider utan ersättning eller i skyldigheten att vara i arbete.

Självrisktiden uppnås även då den i 4 kap. 1 § nämnda arbetslösheten för en arbetstagarare med förkortad arbetsvecka eller i deltidsarbete uppgår till sammanlagt en tid som motsvarar fem arbetslöshetsdagar.

Till självrisktiden räknas även de dagar då personen i fråga efter det arbetslösheten börjat har varit arbetsförmögen utan att för denna tid uppbära dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller av arbetsgivaren lön för sjukdomstiden.

Självrisktid förutsätts emellertid inte

1) då rätten till arbetsmarknadsstöd börjar omedelbart efter att maximitiden för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 eller 9 § har uppnåtts, eller

2) då arbetet förhindras av andra arbetstagens stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden, och

3) villkoren för erhållande av arbetsmarknadsstöd uppfylls i övrigt.

10 §

Självrisktidens giltighet

Självrisktiden är i kraft till utgången av det kalenderår under vilket den i sin helhet har uppkommit.

Under ett begynnande kalenderår förutsätts ny självrisktid inte

1) så länge som personen i fråga utan avbrott fortfarande får arbetsmarknadsstöd,

2) då självrisktiden fördelar sig på två kalenderår,

3) då självrisktiden har gått till ända vid utgången av ett kalenderår utan att utbetalningen av arbetsmarknadsstödet ännu har börjat,

4) då rätt till arbetsmarknadsstöd börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetsmarknadsstöd upphörde, eller

5) då en person har fått en rehabiliteringsförmån enligt 3 kap. 4 § 5 punkten och återgår till att vara arbetslös arbetssökande inom 14 dagar från det att den förmån som avses ovan har upphört.

11 §

Försök med sammansatt stöd

Med avvikelse från de förutsättningar för sammansatt stöd som anges i 6 § 1 mom. 2 punkten kan sammansatt stöd fastställas att betalas till arbetsgivaren om den person som skall sysselsättas med sysselsättningsmedel vid tidpunkten för beviljande av stöd fått arbetsmarknadsstöd för minst 200 dagar på grundval av arbetslöshet. Sammansatt stöd beviljas härvid som arbetsmarknadsstöd utan den andel för sysselsättningsstöd som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

På det med stöd av 1 mom. sammansatta stöd och arbete som utförs inom ramen för sammansatt stöd tillämpas i övrigt det som i denna lag föreskrivs om sammansatt stöd och arbete som utförs inom ramen för sammansatt stöd, det som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice och det som föreskrivs med stöd av dessa lagar. För uppnående av syftet med försöket kan dock statsrådet genom förordning föreskriva om undantag i fråga om förfarandet kring beviljande och utbetalning av stöd.

Om det för stödjande av en persons sysselsättning ansöks om sammansatt stöd som arbetsmarknadsstöd utan andel för sysselsättningsstöd börjar maximitiden för det sammansatta stödet med avvikelse från 9 kap. 7 § 3 mom. 2 punkten räknas från början när personen efter tidigare arbete som utförs inom ramen för sammansatt stöd har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 200 dagar.

Denna paragrafs 1—3 mom. tillämpas fram till den 31 december 2005, dock så, att sammansatt stöd som beviljats med stöd av denna paragraf på sin höjd kan betalas fram till den 31 december 2007.

8 kap.

Särskilda arbetskraftspolitiska begränsningar för arbetsmarknadsstöd

1 §

Andra än finska medborgare

Den som inte är finsk medborgare har rätt till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag, förutsatt att han eller hon enligt en för Finland bindande internationell överenskommelse eller ett uppehålls- eller arbetstillstånd har obegränsad rätt att arbeta här.

2 §

Unga som saknar yrkesutbildning

Den som är under 25 år och som efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter (ung person

som saknar yrkesutbildning) har inte rätt till arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet.

Berättigad till arbetsmarknadsstöd är med avvikelse från 1 mom. en ung person i åldern 18—24 som saknar yrkesutbildning och som trots aktivt sökande efter arbete och till utbildning inte har kunnat ordnas arbete, utbildning eller någon arbetskraftspolitisk åtgärd. För att han eller hon skall behålla rätten till arbetsmarknadsstöd förutsätts att han eller hon är villig att ta emot arbete och delta i utbildning och arbetskraftspolitiska åtgärder, samt aktivt och fortlöpande söker sig till i 1 mom. avsedd lämplig utbildning.

En ung person som saknar yrkesutbildning har inte rätt att få arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet innan han eller hon har genomgått i 1 mom. avsedd utbildning, om han eller hon utan giltig orsak

1) har vägrat ta emot, lämnat eller blivit uppsagd från arbete eller utbildning enligt 2 kap. 16 §,

2) har vägrat delta i arbetspraktik, arbetsprovning eller rehabilitering eller avbrutit en sådan åtgärd, eller

3) har låtit bli att söka till för honom eller henne lämplig yrkesutbildning för vilken kan beviljas studiestöd, eller har vägrat att delta i, lämnat eller av eget förvållande blivit avstängd från sådan utbildning.

På giltig orsak att vägra delta i eller att avbryta arbetspraktik tillämpas vad som i 2 kap. 18 och 19 § bestäms om giltig orsak att vägra delta i eller att avbryta arbetslivsträning och arbetsprovning.

3 §

Sökande till yrkesutbildning

Som sökande till yrkesutbildning betraktas i fråga om en ung person som saknar yrkesutbildning sökande med hjälp av gemensam ansökan till utbildningsplatser i fråga om vilken han eller hon uppfyller kraven för att bli antagen som studerande. Närmare bestämmelser om aktivt och fortlöpande sökande till utbildning utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet kan bestämmas i vilken omfattning sökande till yrkesutbildning på annat sätt än genom gemensam ansökan och sökande till gymna-

sium eller annan allmänbildande utbildning betraktas som aktivt sökande till utbildning.

I fråga om invandrare avses med sökande till yrkesutbildning sökande till utbildning som ingår i hans eller hennes integrationsplan och för vilken studiestöd kan beviljas.

På en ung person som saknar yrkesutbildning tillämpas inte 2 kap. 7 § 3 mom.

4 §

Väntetid

Arbetsmarknadsstöd betalas först efter en väntetid på fem månader till en arbetssökande som inte har uppfyllt arbetsvillkoret och inte genomgått sådan utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter. Väntetiden börjar från och med registreringen som arbetslös arbetssökande, utgången av tiden utan ersättning eller fullgörandet av skyldigheten att vara i arbete.

Väntetiden uppnås när den arbetssökande efter att han eller hon, efter att ha registrerat sig som arbetslös arbetssökande, i sammanlagt fem månader har varit i arbete som räknas in i arbetsvillkoret, företagare eller arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån eller deltagit i en arbetskraftspolitisk åtgärd.

Väntetiden minskas med den tid under vilken den arbetssökande under de två åren före registreringen som arbetslös arbetssökande har varit på arbetsmarknaden på det sätt som avses i 2 mom.

Med avvikelse från 2 och 3 mom. inräknas i väntetiden inte den tid som den arbetssökande har varit på arbetsmarknaden under tiden för heltidsstudier eller en ferieperiod i anslutning därtill eller en ferieperiod mellan olika läroanstalter eller under tid utan ersättning eller under skyldighet att vara i arbete.

5 §

Vägran att delta i och avbrytande av integrationsåtgärder

En invandrare som utan giltig orsak vägrar att delta i en sysselsättningsfrämjande åtgärd som avtalats specificerat i integrationsplanen

och som skall anses skälig eller avbryter en sådan åtgärd är inte berättigad till arbetsmarknadsstöd under 60 dagar från tidpunkten för vägran eller avbrytandet.

6 §

Vägran och avbrytande i anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

En i 3 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte avsedd person som vägrar att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan är inte berättigad till arbetsmarknadsstöd under 60 dagar från tidpunkten för vägran.

En ung person som avses i 3 § 1 mom. lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och som utan giltig orsak vägrar att delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller avbryter eller av eget förvållande måste avbryta arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är inte berättigad till arbetsmarknadsstöd under 60 dagar från tidpunkten för vägran eller avbrytandet.

Om någon upprepade gånger förfar på det sätt som avses i 1 eller 2 mom. och det därför kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill delta i åtgärder som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, är han eller hon inte berättigad till arbetsmarknadsstöd förrän han eller hon i minst tre månader har varit i arbete som räknas in i arbetsvillkoret eller deltagit i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller, om han eller hon är under 25 år, i utbildning som avses i 2 § 1 mom. (skyldighet att vara i arbete).

7 §

Giltig orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den

Giltig orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den har den som

1) är i annat än tillfälligt arbete som utförs i anställningsförhållande och där den ordinarie arbetstiden överstiger åtta timmar i veckan,

2) är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet som avses i 1 kap. 6 § eller som skall inleda företagsverksamhet på heltid,

3) är studerande på heltid enligt 2 kap. 6 §, eller

4) deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd.

Dessutom har en person giltig orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den, om verksamheten

1) inte lämpar sig för honom eller henne med beaktande av hans eller hennes hälsotillstånd,

2) väsentligen avviker från aktiveringsplanen,

3) har ordnats så att kommunen eller någon annan instans som står för genomförandet av arbetsverksamheten försummar att iakttä be- stämmelserna i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eller

4) ordnas utanför hans eller hennes pendlingsregion.

En person har giltig orsak att vägra att delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta verksamheten också av någon annan orsak än de som avses i 1 och 2 mom., om denna orsak med tanke på inträdet eller återinträdet på arbetsmarknaden är jämförbart med dessa.

9 kap.

Arbetsmarknadsstödet belopp och varaktighet

1 §

Arbetsmarknadsstödet belopp

Arbetsmarknadsstödet fulla belopp är lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom.

Till en mottagare av arbetsmarknadsstöd betalas en barnförhöjning på det sätt som bestäms i 6 kap. 6 §.

Arbetsmarknadsstödet belopp skall räknas ut med beaktande av 4 kap.

I resebidrag betalas arbetsmarknadsstöd enligt 1 och 2 mom.

2 §

Beloppet av sammansatt stöd

Till arbetsgivaren betalas i stöd för löne- kostnaderna fullt arbetsmarknadsstöd enligt 1 § 1 mom.

Stöd betalas inte, om de kostnader som en persons lön åsamkar arbetsgivaren per månad är mindre än beloppet av fullt arbetsmarknadsstöd per månad. Som lönekostnader betraktas lön som har betalats till en sysselsatt person före avdrag av den försäkrades lagstadgade avgifter och skatter samt arbetsgivarens lagstadgade socialskyddsavgift, arbetspensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringspremier samt obligatorisk grupplivförsäkringspremie.

Om maximibeloppet av stöd som betalas till olika arbetsgivare och om förfarandet vid betalningen av stöd bestäms genom förordning av statsrådet.

3 §

Inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hans eller hennes egna bruttoinkomster och även makens till den del de överstiger 236 euro i månaden. Inkomsterna fastställs utgående från de vid beskattningen konstaterade inkomsterna. Arbetsmarknadsstödet bestäms dock enligt situationen vid den tidpunkt då stödet betalas ut, på basis av antingen de beräknade eller annars konstaterbara inkomsterna. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen.

Som inkomster vid behovsprövningen beaktas inte (prioriterade inkomster)

- 1) barnbidrag,
- 2) stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn,
- 3) bostadsbidrag,
- 4) militärunderstöd,
- 5) livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
- 6) tilläggsdel enligt familjepensionslagen (38/1969),

7) utkomststöd enligt lagen om utkomststöd, samt

8) ersättning för särskilda kostnader på grund av lyte, skada eller men.

4 §

Behovsprövning

Från det månadsvis uträknade beloppet av sådant fullt arbetsmarknadsstöd som avses i 1 § 1 mom. skall i fråga om försörjningspliktiga dras av 50 procent från den enligt 3 § fastställa inkomstdel som överstiger 848 euro i månaden. I fråga om den som saknar familj skall på motsvarande sätt dras av 75 procent från den enligt 3 § bestämda del av inkomsterna som överstiger 253 euro i månaden. Inkomstgränsen för den som har familj höjs med 106 euro för varje barn som inte har fyllt 18 år och som han eller hon skall försörja. Månatliga inkomstposter som påverkar fastställandet av arbetsmarknadsstödet avrundas nedåt till närmaste hela euro så att den överskjutande delen lämnas obeaktad.

Arbetsmarknadsstödet skall justeras, om de inkomster som inverkar på dess belopp har stigit eller sjunkit väsentligt. Det justerade arbetsmarknadsstödet börjar betalas från och med tidigaste möjliga betalningspost.

Utan hinder av vad som i 1 mom. och 3 § bestäms om behovsprövning av arbetsmarknadsstöd betalas arbetsmarknadsstödet ut till högst ett belopp som beräknas enligt 4 kap. 7 § 1 mom.

Om den allmänna lönenivån i landet väsentligt förändras skall de belopp som anges i 1 mom. och 4 § justeras genom förordning av statsrådet i motsvarighet till den förändrade lönenivån.

5 §

Arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning

Arbetsmarknadsstöd beviljas utan behovsprövning under den tid en person deltar i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetslivsträning, arbetsprövning eller av arbetsförvaltningen anordnad rehabilitering som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice samt under arbetsverksamhetsperioder enligt lagen

om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Arbetsmarknadsstöd betalas utan behovsprövning också till en person som har fyllt 55 år och som uppfyller arbetsvillkoret när han eller hon blir arbetslös.

Till den som har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som avses i 6 kap. 7 § eller 9 § 1 mom. betalas arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning under de 180 första arbetslöshetsdagarna. De nämnda 180 arbetslöshetsdagarna börjar räknas från början när han eller hon på nytt blir berättigad till arbetsmarknadsstöd efter att ha uppfyllt arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning gått ut.

6 §

Partiellt arbetsmarknadsstöd

Arbetsmarknadsstödet är 60 procent av det enligt 1 § 1—3 mom. och 3—5 § beräknade arbetsmarknadsstödet, om den arbetssökande bor i sina föräldrars hushåll och inte har uppfyllt arbetsvillkoret.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas dock inte under den tid personen i fråga deltar i utbildning, arbetspraktik, arbetslivsträning, arbetsprövning eller av Arbetskraftsmyndigheten ordnad rehabilitering som avses i lagen om offentlig Arbetskraftsservice och inte under arbetsverksamhetsperioder som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

7 §

Arbetsmarknadsstödet varaktighet

Arbetsmarknadsstödet betalas utan tidsbegränsning.

Det kan bestämmas att resebidrag skall betalas för längst två månader efter att anställningsförhållandet inleddes. Resebidrag betalas för fem dagar i veckan utan hinder av vad som i 3 kap. 2 § bestäms om antalet förmånsdagar per vecka.

Det kan bestämmas att sammansatt stöd skall betalas till arbetsgivaren för högst 24 månader per person. Kombinerat med sysselsättningsstödet kan det dock bestämmas att arbetsmarknadsstödet skall betalas till ar-

betsgivaren för högst 12 månader per person. Maximitiderna börjar räknas från början när en person

1) efter att arbetsvillkoret uppfyllts och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning gått ut på nytt blivit berättigad till arbetsmarknadsstöd, eller

2) efter arbete för vilket sammansatt stöd betalats fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar.

IV AVDELNINGEN

Utbildningsdagpenning

10 kap.

Bestämmelser om utbildningsdagpenning

1 §

Tillämpningsområde

Enligt denna lag betalas för tryggnad av försörjningen under utbildningstiden utbildningsdagpenning till en arbetslös som söker sig till frivillig utbildning som främjar hans eller hennes yrkesfärdigheter.

2 §

Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av utbildningsdagpenning

Förutsättningen för erhållande av utbildningsdagpenning är att sökanden när utbildningen inleds är arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån. Bestämmelserna i 2 och 8 kap. tillämpas inte på utbildningsdagpenning.

3 §

Särskilda förutsättningar för erhållande av utbildningsdagpenning

Rätt till utbildningsdagpenning har den som påbörjar sådan utbildning på heltid som främjar hans eller hennes yrkesfärdigheter. Rätt till utbildningsdagpenning har också den som på heltid återupptar sådana studier som

främjar yrkesfärdigheterna och som avbrutits innan han eller hon blev arbetslös.

Förutsättningar för erhållande av utbildningsdagpenning är att sökanden när utbildningen inleds

1) under de omedelbart föregående 12 månaderna fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd för minst 86 arbetslöshetsdagar, samt

2) under sammanlagt minst 10 år utfört sådant arbete som ger rätt till i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd grundpension eller annan med den jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; när tiden beräknas beaktas också arbete som sökanden har utfört innan han eller hon har fyllt 23 år.

Arbetet kan räknas till godo endast en gång när den i 2 mom. 2 punkten avsedda tiden beräknas. Om sökanden har fått stöd enligt lagen om stödjande av långtidsarbetslösas frivilliga studier (709/1997), räknas endast tid efter det stödet mottagits med i arbetstiden.

4 §

Förutsättningar gällande utbildningen

Utbildning som främjar yrkesfärdigheterna är utbildning som omfattar minst 20 studieveckor i en följd och som ordnas vid en läroanstalt under offentlig tillsyn som följer:

1) utbildningen leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkeshögskoleexamen eller påbyggnadsexamen vid yrkeshögskola,

2) utbildningen utgör förberedelse för yrkes- eller specialyrkesexamen eller yrkesinriktad grundexamen som avläggs som fristående examen,

3) utbildningen utgör annan yrkesinriktad tilläggsutbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning än sådan som avses i 2 punkten,

4) utbildningen utgör i lagen om yrkesutbildning avsedd hushållsundervisning som ordnas på annat sätt än som yrkesinriktad grundutbildning eller förberedande och rehabiliterande undervisning och handledning som ordnas för handikappade studerande, eller

5) specialiseringsstudier som ordnas såsom fortbildning vid yrkeshögskolor och universi-

tet eller pedagogiska studier som leder till lärarbehörighet.

Om den som ansöker om utbildningsdagpenning tidigare har siktat på lägre eller högre högskoleexamen men har avbrutit dessa studier innan arbetslösheten enligt i 3 § 2 mom. 1 punkten har börjat, jämföras med utbildning som avses i 1 mom. sådan utbildning som leder till samma examen som de tidigare studierna eller leder till att en högre högskoleexamen avläggs i det fall att den som ansöker om stödet, på basis av en tidigare examen eller andra studieprestationer, har godkänts för sådana studier som leder till högre högskoleexamen och som universitetet ordnar som ett särskilt planerat program.

Om avsaknad av allmänbildande utbildning utgör ett hinder för sysselsättning eller deltagande i yrkesutbildning och behovet av utbildning fastställts i en plan för arbetssökande, jämföras fullgörandet av grundskolans lärokurs eller slutförandet av gymnasiets lärokurs, om den studerande redan tidigare har bedrivit gymnasiestudier, med utbildning enligt 1 mom.

I fråga om utbildning på heltid gäller det som bestäms i lagen om studiestöd (65/1994) och med stöd av den.

5 §

Utbildningsdagpenningens belopp

En studerande har rätt till utbildningsdagpenning för utbildningstiden. I utbildningsdagpenning betalas den arbetslöshetsförmån enligt denna lag som berörs av de bestämmelser som skulle tillämpas på personen i fråga om han eller hon vore arbetslös.

På utbildningsdagpenning tillämpas inte 6 kap. 3 § 3 mom. Utbildningsdagpenningen betalas förhöjd i enlighet med 6 kap. 2 § 2 mom. även till en sådan person som har fått den inkomstrelaterade dagpenningens förhöjda förtjänstdel för 130 dagar.

6 §

Utbildningsdagpenningens periodens längd

Utbildningsdagpenning betalas för utbildningstiden och även för ferieperioderna un-

der utbildningen för högst fem dagar per kalendervecka. Utbildningsdagpenning betalas för högst 500 dagar.

De betalda utbildningsdagpenningarna räknas till maximitiden om 500 dagar för arbetslöshetsdagpenningen enligt 6 kap. 7 §. Det sammanräknade antalet i utbildningsdagpenning och arbetslöshetsdagpenning betalda ersättningsdagar kan vara högst 586 dagar. För utbildningstid efter detta betalas en utbildningsdagpenning som är lika stor som arbetsmarknadsstödet högst tills personen i fråga har fått utbildningsdagpenning för 500 dagar.

7 §

Studerandens skyldigheter

En studerande skall regelbundet delta i utbildningen enligt undervisningsplanen.

För att behålla rätten till utbildningsdagpenning skall studeranden ha framgång i sina studier. Genom förordning av statsrådet bestäms när framgången i studier vid högskola skall anses tillräcklig.

Om en studerande utan godtagbart skäl har varit frånvarande från utbildningen enligt undervisningsplanen så att det är uppenbart att han eller hon inte kan klara av studierna enligt planen på godtagbart sätt eller om han eller hon annars väsentligen har försummat studierna, skall utbildningen anses ha blivit avbruten.

8 §

Studerandens skyldighet att lämna uppgifter

En studerande skall lämna arbetskraftsbyrån intyg av utbildningsanordnaren över godkännande till utbildning, inledande av utbildningen och att utbildningen motsvarar förutsättningarna enligt 4 §.

Studeranden skall lämna den som betalar utbildningsdagpenningen intyg enligt 1 mom. och en utredning om de inkomster och förändringar i dem som inverkar på utbildningsdagpenningens storlek och om när utbildningen inleds och avbryts och andra uppgifter som behövs för utbetalningen av utbildningsdagpenningen.

9 §

Utbildningsanordnarens skyldighet att lämna uppgifter

Utbildningsanordnaren ger studeranden ett intyg över godkännande till utbildning, inledande av utbildningen och över att utbildningen motsvarar förutsättningarna enligt 4 §.

Läroanstalten skall utan dröjsmål underrätta den som betalar utbildningsdagpenningen om att utbildningen har avslutats eller avbrutits. Studeranden skall innan betalaren underrättas ges tillfälle att inkomma med en utredning i saken.

För fullgörande av skyldigheten enligt 2 mom. tillställer Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna läroanstalten uppgifter om de studerandes namn och personbeteckningar som har beviljats utbildningsdagpenning.

10 §

Arbetskraftsbyråns skyldighet att lämna uppgifter

Arbetskraftsbyrån skall lämna den som betalar utbildningsdagpenningen upplysningar om dem som inlett utbildning enligt 4 § och om dem som är arbetslösa arbetssökande när utbildningen inleds.

V AVDELNINGEN

Verkställighet och sökande av ändring

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

1 §

Ansökan om arbetslöshetsförmåner

Grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd och utbildningsdagpenning söks skriftligen hos

Folkpensionsanstalten. Inkomstrelaterad dagpenning och utbildningsdagpenning söks skriftligen hos den arbetslöshetskassa där den arbetsökande är medlem. Ansökan om sammansatt stöd eller resebidrag kan också lämnas till Arbetskraftsbyrån.

Arbetslöshetsförmåner beviljas inte utan särskilt vägande skäl retroaktivt för längre tid än tre månader före den tidpunkt då ansökan anhängiggjordes.

Ansökan blir anhängig när den anländer till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan. Har ansökan om inkomstrelaterad dagpenning avslagits, anses ansökan om grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd ha blivit anhängig när ansökan om inkomstrelaterad dagpenning anländer till arbetslöshetskassan, under förutsättning att grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd har sökts inom tre månader efter det att sökanden erhöll kännedom om arbetslöshetskassans avslagsbeslut.

2 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Den som ansöker om en arbetslöshetsförmån skall lämna Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan de uppgifter som behövs för beviljande och utbetalning av förmånen. Den som får eller söker en förmån är dessutom skyldig att lämna Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan de utredningar som de begär och som behövs i synnerhet för att konstatera att makar har separat ekonomi och bor åtskilda på det sätt som avses i 1 kap. 7 §.

Den som söker en arbetslöshetsförmån skall på det sätt som Arbetskraftsbyrån bestämmer för Arbetskraftsbyrån förete av Arbetskraftskommissionens eller Arbetskraftsbyråns utlåtande förutsatta utredningar som berör honom eller henne personligen.

Om en sådan förändring inträffar i en förmånstagares omständigheter som kan påverka rätten att få en förmån eller som minskar förmånsbeloppet, skall han eller hon omedelbart underrätta den som betalar ut arbetslöshetsförmånen om ändringen. Förmånstagaren skall omedelbart underrätta Arbetskraftsbyrån om en ändring i förhållanden som avses i 4 §.

3 §

Beslut om förmåner

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan skall i ärenden som gäller beviljande, förvägrande, justering, indragning och återkrav av en arbetslöshetsförmån ge sökanden ett skriftligt beslut. Något beslut ges inte om justeringen av en förmån beror uteslutande på en indexjustering eller någon annan motsvarande grund som bestäms direkt med stöd av lag eller förordning. Sökanden skall ges ett skriftligt beslut även när arbetslöshetsförmånen betalas till ett kommunalt organ på det sätt som bestäms i 9 §.

Innan Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan fattar beslut i ett Arbetskraftspolitiskt ärende skall de begära ett Arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 4 §.

4 §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbetskraftsbyrån eller Arbetskraftskommissionen ger ett Arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar som anges i 2 kap., 7 kap. 3—7 §, 8 kap. samt 9 kap. 7 § 2 och 3 mom.

Ett Arbetskraftspolitiskt utlåtande ges på begäran av Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan. Det Arbetskraftspolitiska utlåtandet skall kompletteras utan dröjsmål på begäran av Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan. Om en arbetsökande har meddelat till Arbetskraftsbyrån att han eller hon ansöker om arbetsmarknadsstöd eller arbetslöshetsdagpenning, kan det Arbetskraftspolitiska utlåtandet ges och kompletteras utan särskild begäran.

I fråga om den som är gruppermitterad ger Arbetskraftsbyrån eller Arbetskraftskommissionen på begäran av Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan utlåtande endast om de förutsättningar som anges i 2 kap. 3—7 §. Med gruppermitterad avses en arbetstagare som har permitterats för viss tid antingen på heltid eller på det sätt som avses i 4 kap. 1 §, och permitteringen gäller minst tio arbetstagare.

Det arbetskraftspolitiska utlåtandet delges den arbetssökande i samband med ett beslut enligt 3 §. Den arbetssökande har rätt att på begäran få uppgift om utlåtandet från arbetskraftsbyrån.

I lagen om offentlig arbetskraftsservice bestäms om arbetskraftskommissionens sammansättning, beslutförhet och övriga uppgifter. Närmare bestämmelser om uppgiftsfördelningen enligt 1 och 3 mom. mellan arbetskraftsbyrån och arbetskraftskommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om lämnande av arbetskraftspolitiskt utlåtande och om omständigheter som inverkar på utlåtandet utfärdas vid behov genom förordning av arbetsministeriet.

5 §

Betalningssätt

Arbetslöshetsförmåner utbetalas minst en gång i månaden i efterskott till det konto i ett i Finland verksamt penninginstitut som den som är berättigad till förmånen har uppgivit. En enstaka förmånspost kan betalas även på annat sätt, om det inte är möjligt att betala in den på ett konto eller om förmånstagare uppger något särskilt skäl som Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan godkänner.

Om den arbetslöshetsförmånspost som skall betalas till en person för en månad är mindre än grunddagpenningen, utbetalas ingen förmån.

6 §

Tillfälligt avbrott i betalningen eller betalning till lägre belopp

Utbetalningen av en arbetslöshetsförmån kan tillfälligt avbrytas eller så kan beloppet av den förmån som skall betalas minskas, om det på grundval av ändrade förhållanden eller någon annan orsak är uppenbart att mottagaren inte längre har rätt till förmånen eller att förmånsbeloppet borde minskas. Förmånstagaren skall omedelbart underrättas om avbrott och minskning och beslutet om förmånen skall meddelas utan dröjsmål.

7 §

Betalning av arbetsmarknadsstöd till arbetsgivaren

Sammanfatt stöd betalas för de dagar för vilka arbetsgivaren är skyldig att betala lön, dock högst för fem dagar per kalendervecka. Arbetsmarknadsstöd betalas dock inte för de dagar för vilka till arbetsgivaren med stöd av 28 § sjukförsäkringslagen betalas dagpenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt nämnda lag. Dessa ersättningsdagar inräknas i maximitiden på fem dagar.

8 §

Betalning av jämkad arbetslöshetsförmån utan beslut

I fall som avses i 4 kap. 1 § 1—3 punkten kan till den som är berättigad till jämkad arbetslöshetsförmån av särskilda skäl betalas jämkad arbetslöshetsförmån utan beslut på grundval av hans eller hennes ansökan redan innan av arbetsgivaren bestyrkta löneuppgifter har tillställts betalaren.

I förskott på arbetslöshetsförmån kan betalas högst 70 procent av det belopp som personen i fråga skulle ha rätt till på grundval av sin ansökan och de löne- och andra uppgifter som han eller hon lämnat. Förskott kan vara betalt för sammanlagt högst två jämkningsperioder. Förskott betalas inte om den post som skall betalas i förskott för en jämkningsperiod vore mindre än grunddagpenningen.

Förskottet avdras från en jämkad arbetslöshetsförmån som beviljas senare när förmånen betalas. Förskottet kan också betraktas som förskottsbetalning på en annan arbetslöshetsförmån som beviljas senare. Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan kan då kvitta beloppet av en förmån som betalats i förskott till ett för stort belopp mot en förmån som beviljas senare.

9 §

Betalning av arbetslöshetsförmåner till ett kommunalt organ

En arbetslöshetsförmån, om ett i 6 § socialvårdslagen avsett kommunalt organ begär det, kan av särskilt vägande skäl till en del eller i sin helhet, tills vidare eller för viss tid utbetalas till organet för att användas för underhållet av förmånstagaren, hans eller hennes familj och barn som han eller hon skall försörja.

Har ett kommunalt organ i enlighet med 23 § lagen om utkomststöd betalat utkomststöd i förskott mot en emotsedd arbetslöshetsförmån, utbetalas arbetslöshetsförmånen, till den del den motsvarar förskottet, till organet på dess begäran.

10 §

Återkrav

Har en arbetslöshetsförmån betalats utan grund eller till ett för stort belopp, skall den överbetalda förmånen återkrävas.

Återkravet kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och det att arbetslöshetsförmånen betalades utan grund inte berodde på svikligt förfarande från förmånstagarens eller hans eller hennes företrädares sida eller om det belopp som betalats utan grund är litet.

En arbetslöshetsförmån som betalats till ett för stort belopp återkrävs inte till den del beloppet överstiger det belopp av en förmån enligt 14 § 1 mom. som Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan har uppburit av en retroaktiv pension som beviljats på grundval av arbetsoförmåga.

En lagkraftvunnet beslut om återkrav får verkställas såsom en dom som har vunnit laga kraft.

11 §

Återkrav av sammansatt stöd

Har sådant arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren använts i strid med lag eller

en förordning av statsrådet eller i strid med villkoren i beslutet om beviljande, skall arbetsgivaren till Folkpensionsanstalten återbetala det stöd som betalats utan grund. På det belopp som återbetalas skall från och med den dag då stödet betalats ut betalas årlig ränta enligt den räntefot om vilken bestäms i 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982), ökad med tre procentenheter.

Om det belopp som skall återbäras inte betalas senast den dag som bestäms i beslutet om återkrav, skall från och med denna dag årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen. I fråga om återkrav av arbetsmarknadsstöd hos arbetsgivare gäller i övrigt i tillämpliga delar 10 §.

12 §

Återkrav av resebidrag

Om en person säger upp sig från sitt arbete eller genom sitt eget förfarande orsakar att anställningsförhållandet avslutas inom sex månader efter det att det anställningsförhållande inleddes på basis av vilket resebidrag enligt 7 kap. 5 § har betalats, återkrävs resebidraget, om återkrav inte är oskäligt. På återkrav tillämpas i övrigt vad som bestäms i 10 §.

13 §

Kvittning

Belopp som skall återkrävas kan kvittas mot förmåner som Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan senare betalar, likväl med beaktande av vad som i utsökningslagen bestäms om den minimiutkomstdel som skall undantas vid utmätning av lön. Utan samtycke kan kvittningen dock endast ske mot en förmån enligt denna lag eller en därmed jämförelsebar annan förmån. Med förmånstagarens samtycke kan kvittning även ske mot en annan förmån och till ett större belopp än den skyddade delen vid utmätning.

14 §

Indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall

Har något erhållit en arbetslöshetsförmån för den tid för vilken honom eller henne retroaktivt beviljas folkpension eller pension på grundval av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagsverksamhet, generationsväxlings- eller avträdelsepension, avträdelseersättning, avträdelsestöd eller dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, får arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten från den pension eller avträdelseersättning eller det avträdelsestöd eller den dagpenning eller olycksfallspension som skall betalas retroaktivt uppbära den arbetslöshetsförmån som för nämnda tid betalats utan grund.

Arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten skall minst två veckor innan en i 1 mom. avsedd förmån utbetalas meddela folkpensionsanstalten eller försäkringsanstalten att förmånen enligt 1 mom. skall betalas till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten.

Har någon utan grund erhållit grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd för den tid, för vilken honom eller henne retroaktivt beviljas en annan förmån i enlighet med denna lag, får Folkpensionsanstalten från inkomstrelaterad dagpenning som skall betalas retroaktivt uppbära den grunddagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som för denna tid betalats utan grund. På motsvarande sätt får arbetslöshetskassan från grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd som skall betalas retroaktivt uppbära inkomstrelaterad dagpenning som betalats utan grund.

15 §

Utmätning av arbetslöshetsförmåner

Grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd får inte utmätas.

Ett avtal om överföring av en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

16 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om ansökan om arbetslöshetsförmåner och om utredningar som skall ges i samband därmed samt om betalning av arbetslöshetsförmåner utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 kap.

Sökande av ändring

1 §

Rätt att söka ändring

Den som är missnöjd med Folkpensionsanstaltens eller arbetslöshetskassans beslut får söka ändring i det hos arbetslöshetsnämnden och den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får söka ändring i det hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Besvärsskriften skall lämnas in till Folkpensionsanstalten eller behörig arbetslöshetskassa inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet.

Utkomstskyddsombudet har rätt att söka ändring i ett ärende som gäller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner genom att i enlighet med 1 mom. anföra besvär hos arbetslöshetsnämnden inom 30 dagar från det arbetsökanden fick del av Folkpensionsanstaltens eller arbetslöshetskassans beslut och hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från det arbetskraftsmyndigheten fick del av beslutet.

Folkpensionsanstaltens eller arbetslöshetskassans beslut skall trots att ändring sökts följas till dess ärendet avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

Ändring i arbetskraftskommissionens och arbetskraftsbyråns bindande utlåtande får inte sökas genom särskilda besvär.

2 §

Begränsning av rätten att söka ändring

I beslut som gäller arbetsmarknadsstöd till arbetsgivaren eller arbetsmarknadsstöd som betalas som resebidrag får ändring inte sökas genom besvär. I frågor som gäller undanröjande av beslut iakttas i tillämpliga delar 7 §. Den som är missnöjd med ett beslut om återkrav av arbetsmarknadsstöd som betalts som resebidrag får emellertid söka ändring däri genom besvär i enlighet med 1 §.

3 §

Arbetslöshetsnämnden

I ärenden som avser utkomstskydd för arbetslösa är arbetslöshetsnämnden första besvärinstans.

Arbetslöshetsnämnden består av en ordförande, som kan sköta uppdraget som huvudsyssla, samt ett behövligt antal vice ordförande, lagfarna medlemmar, läkarmedlemmar samt representanter för arbetsmarknadsorganisationerna, vilka samtliga handlar under domaransvar. För andra medlemmar än ordförande och vice ordförande förordnas personliga suppleanter.

Statsrådet förordnar ordföranden och vice ordförandena samt de övriga medlemmarna och deras suppleanter för tre år i sänder. Angående deras rätt att kvarstå i uppdraget gäller i övrigt vad som bestäms om innehavare av domartjänst. Av arbetsmarknadsmedlemmarna skall hälften förordnas på förslag av arbetsgivarföreningarnas mest representativa centralorganisationer och hälften på förslag av arbetstagarnas och tjänstemännens fackföreningars mest representativa centralorganisationer. Ordföranden, vice ordförandena och de lagfarna medlemmarna samt deras suppleanter skall ha avlagt examen som medför behörighet för domartjänst och vara väl förtrogna med utkomstskyddsfrågor. Läkarmedlemmarna och deras suppleanter skall vara legitimerade, med försäkringsmedicin förtrogna läkare. Nämnden kan i sin verksamhet

vara indelad i sektioner. En sektion är beslutför då ordföranden, en medlem som utsetts på förslag av arbetsgivarföreningarnas mest representativa centralorganisationer och en medlem som utsetts på förslag av arbetstagarnas och tjänstemännens fackföreningars mest representativa centralorganisationer är närvarande. Vid behandlingen av ett ärende vars avgörande på ett väsentligt sätt beror på medicinska synpunkter skall en närvarande medlem vara läkare.

Vid behandlingen av ärenden i arbetslöshetsnämnden tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms särskilt. Om det behövs för att ett ärende skall kunna utredas, verkställs i arbetslöshetsnämnden muntlig förhandling på det sätt som bestäms i 37 § förvaltningsprocesslagen. Vid muntlig förhandling tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984). Muntlig förhandling skall ske inom stängda dörrar i ärenden i vilka tystnadsplikt gäller eller i vilka arbetslöshetsnämnden beslutar att de skall behandlas inom stängda dörrar på den grund att offentlig behandling kunde medför särskild olägenhet för en part.

Ett lagakraftvunnet beslut av arbetslöshetsnämnden får verkställas såsom en dom som vunnit laga kraft.

Arbetslöshetsnämnden arbetar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Kostnaderna för dess verksamhet betalas av statens medel.

Närmare bestämmelser om arbetslöshetsnämnden utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Självrättelse

Om Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till alla delar godkänner de yrkanden som framställs i de besvär som inlämnats till den, skall den ge ett rättelsebeslut i ärendet. I ett rättelsebeslut får ändring sökas enligt 1 §.

Kan Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan inte rätta det beslut som besvären avser så som nämns i 1 mom.,

skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften jämte sitt utlåtande till besvärinstansen för behandling. Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan kan härvid genom ett interimistiskt beslut rätta sitt tidigare beslut till den del den godkänner yrkandet i besvären. Om besvären redan har sänts till besvärinstansen, skall denna omedelbart underrättas om det interimistiska beslutet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

Från den i 2 mom. föreskrivna tiden kan avvikelser göras, om inhämtandet av en tilläggsutredning som behövs med anledning av besvären kräver det. Ändringssökanden skall härvid utan dröjsmål underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid lämnas till besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

5 §

Besvär som inkommit för sent

Har besvär som anförs hos arbetslöshetsnämnden eller försäkringsdomstolen kommit in efter utgången av den tid som nämns i 1 §, kan besvärinstansen trots förseningen ta upp besvären till prövning, om det finns vägande skäl till förseningen.

6 §

Dagen för delfående av beslut

Ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter att beslutet postades under den adress han eller hon uppgett, om inte något annat visas. Utkomstskyddsombudet anses ha fått del av arbetslöshetsnämndens beslut den sjunde dagen efter att beslutet postades under arbetskraftsmyndighetens adress, om inte något annat visas.

7 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som gäller en förmån enligt denna lag grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag, kan försäkringsdomstolen på framställning av Folkpensionsanstalten eller behörig arbetslöshetskassa eller på ansökan av den som saken gäller, efter att ha berett de övriga parterna tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan, tills ärendet har avgjorts på nytt, temporärt inställa utbetalningen av förmånen eller betala den till de belopp framställningen avser.

Likaså kan Försäkringsinspektionen för försäkringsdomstolen föreslå att ett på ovan nämnt sätt felaktigt beslut av en arbetslöshetskassa eller av arbetslöshetsnämnden skall undanröjas. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan Försäkringsinspektionen temporärt inställa utbetalningen av förmånen eller förordna att den skall betalas till de belopp framställningen avser. Dessutom har utkomstskyddsombudet rätt att hos försäkringsdomstolen ansöka om att ett lagakraftvunnet beslut i ett ärende som gäller arbetskraftspolitiska förutsättningar skall undanröjas.

Om ny utredning framkommer i ett ärende som gäller beviljande av förvägrad förmån eller utökande av redan beviljad förmån, skall Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan pröva ärendet på nytt. Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan kan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad förmån eller utöka en redan beviljad förmån. Arbetslöshetsnämnden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande. I beslutet får ändring sökas enligt 1 §.

VI AVDELNINGEN

Särskilda bestämmelser

13 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

1 §

Rätt att erhålla uppgifter

Folkpensionsanstalten, Arbetskraftsbyråerna, Arbetskraftskommissionerna, Arbetslöshetskassorna, utkomstskyddsombuden samt besvärinstanser enligt denna lag har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av erhållandet av uppgifter rätt att avgiftsfritt få sådana uppgifter som behövs för att avgöra ett ärende som behandlas eller annars för att verkställa uppdrag enligt denna lag eller en överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland eller någon annan internationell rättsakt som gäller social trygghet

1) av statliga och kommunala myndigheter och andra offentlighetsrättsliga sammanslutningar,

2) av pensionsskyddscentralen, pensions- och försäkringsanstalter samt pensionsstiftelser samt

3) av arbetsgivare, arbetslöshetskassor, arbetsplatskassor samt producenter av utbildningstjänster enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice och andra läroanstalter.

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna har rätt att avgiftsfritt för skötseln av sina uppgifter få

1) Arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. av Arbetskraftskommissionen eller Arbetskraftsbyrån,

2) uppgifter om när straff börjar och slutar av straffanstalter och tvångsinrättningar som avses i 1 § lagen om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953). Straffanstalter och tvångsinrättningar skall lämna uppgifterna omedelbart när en person tas in till en straffanstalt eller tvångsinrättning.

Folkpensionsanstalten skall underrätta behörig arbetslöshetskassa om en mottagare av inkomstrelaterad dagpenning eller dennes

make beviljas stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn.

2 §

Uppgifter av penninginstitut

Folkpensionsanstalten och besvärinstanser enligt denna lag har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av erhållandet av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för att avgöra ett ärende gällande arbetsmarknadsstöd som behandlas, om tillräckliga uppgifter och utredningar inte fås på något annat sätt och det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som den som ansöker om eller tar emot förmånen har lämnat inte är tillräckliga eller tillförlitliga och han eller hon inte har gett sitt samtycke till att uppgifterna erhålls. Begäran om erhållande av uppgifter skall framställas skriftligen och innan begäran framställs skall sökanden eller mottagaren underrättas om den.

3 §

Utlämnande av uppgifter

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av erhållandet av uppgifter har Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna rätt att lämna ut uppgifter som de erhållit i samband med sina uppdrag till Arbetskraftsbyråerna och Arbetskraftskommissionerna när det är fråga om omständigheter som påverkar de Arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning.

Utan hinder av sekretessbestämmelserna kan uppgifter som nämns i 1 mom. lämnas vidare till behörig myndighet för utredande av förseelser och brott och för åtal.

4 §

Folkpensionsanstaltens rätt att använda uppgifter

Folkpensionsanstalten har rätt att i enskilda fall vid behandlingen av en förmån enligt

denna lag använda uppgifter som den erhållit för skötseln av andra uppdrag som ålagts den, om det är uppenbart att de inverkar på nämnda förmån och uppgifterna enligt lag skall beaktas i beslutsfattandet och Folkpensionsanstalten även annars skulle ha rätt att erhålla uppgifterna särskilt.

5 §

Teknisk anslutning

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna har, utöver vad som bestäms i 29 § 3 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), rätt att under de förutsättningar som föreskrivs i nämnda moment öppna en teknisk anslutning till sådana sekretessbelagda uppgifter i sina register som de med stöd av denna lag har rätt lämna ut till de mottagare som avses i detta kapitel.

Vad som i denna paragraf bestäms om öppnande av en teknisk anslutning och utlämnande av uppgifter med hjälp av den gäller också Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassornas rätt att få i 1 mom. avsedda sekretessbelagda uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning.

Med hjälp av en teknisk anslutning som öppnats på grundval av denna lag får sekretessbelagda uppgifter inhämtas även utan samtycke av den till skydd för vars intressen sekretessen har föreskrivits. Innan en teknisk anslutning öppnas skall den som ber om uppgifter förete en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på tillbörligt sätt.

6 §

Rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna har, utöver vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av erhållandet av uppgifter till ministerier, skatteförvaltningen samt inrättningar och sammanlutningar som sköter det lagstadgade systemet för sociala trygghetsförmåner och som sköter sociala trygghetsförmåner som påver-

kas av förmåner enligt denna lag, lämna ut personbeteckning och andra identifieringsuppgifter gällande en person som erhållit en förmån eller ersättning enligt denna lag, uppgifter om utbetalda förmåner och ersättningar samt andra med dessa jämförbara uppgifter, som är nödvändiga för sammanställande av personuppgifter och andra tillsynsåtgärder av engångsnatur som utförs för att utreda brott och missbruk som riktar sig mot den sociala tryggheten samt till polis- och åklagarmyndigheter ovan nämnda uppgifter som är nödvändiga för utredande av brott och för åtal; uppgifter om hälsotillståndet eller uppgifter som är avsedda att beskriva grunderna för socialvård som lämnas till en person får dock inte utlämnas.

7 §

Anmälningsskyldighet

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna skall på förhand på lämpligt sätt informera den som ansöker om en förmån om var uppgifter om honom eller henne kan inhämtas och vart de lagligen får utlämnas.

8 §

Utsökningsmyndighetens rätt att få uppgifter

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av erhållandet av uppgifter rätt att på begäran av behörig myndighet för utsökning lämna ut uppgifter om beloppen av förmåner enligt denna lag, dock inte om de förmåner som inte beaktas vid beräkning av den skyddade andel som avses i 4 kap. 7 § utsökningslagen. Dessutom har Folkpensionsanstalten rätt att uppge andra inrättningar som den vet betalar ut pensioner och andra sociala förmåner.

9 §

Utkomstskyddsombudets rätt att få uppgifter och vara närvarande

Utkomstskyddsombudet har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begräns-

ningar av erhållandet av uppgifter rätt att avgiftsfritt av Arbetskraftsbyrån och Arbetskraftskommissionen få uppgifter om Arbetskraftspolitiska utlåtanden i den omfattning ombudets uppgifter det kräver. Utkomstskyddsombudet kan bestämma att Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetskassan eller Arbetslöshetsnämnden skall delge utkomstskyddsombudet beslut som gäller namngivna personer.

Utkomstskyddsombudet har rätt att vara närvarande och yttra sig vid Arbetskraftskommissionens möten.

10 §

Register över förmånstagare

Registret över förmånstagare är ett personregister vid Försäkringsinspektionen som används för skötsel av uppgifter som hänför sig till tillsynen över verkställigheten av utkomstskyddet för arbetslösa och till statistikföringen i fråga om arbetslöshetsförmånerna samt beredningen och uppföljningen av lagstiftning som gäller arbetslöshetsförmånerna.

I registret får insamlas och registreras nödvändiga uppgifter som finns i systemen för utbetalning av arbetslöshetsförmånerna och som gäller dem som erhållit sådana förmåner som arbetslöshetskassorna betalar ut, de förmåner som har betalats till dem och grunderna för betalningen av förmånerna. Om Försäkringsinspektionens rätt att få och lämna ut uppgifter bestäms i lagen om arbetslöshetskassor.

14 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Förhöjning av förmånerna

De i 6 kap. 1 och 6 § angivna beloppen justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

2 §

Indexjustering av den lön som ligger till grund för dagpenningen

Den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen och som har beräknats för tiden före förlängningen av granskningsperioden enligt 5 kap. 3 § justeras i samma förhållande som det indextal som avses i den första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare och som fastställts för dagpenningens begynnelse-tidpunkt avviker från det indextal som fastställts för det kalenderår som omfattas av den förlängda granskningsperioden

När som delpension beviljad invalidpension eller deltidspension som fortsatt utan avbrott i minst tre år upphör, justeras den lön som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning som bestäms i enlighet med situationen vid den tidpunkt då pensionen började i det förhållande som det indextal som avses i 1 mom. och som fastställts för dagpenningens begynnelse-tidpunkt avviker från det indextal som fastställts för det kalenderår då pensionen började.

3 §

Finansieringen av förmånerna

Om finansieringen av den inkomstrelaterade dagpenningen för löntagare bestäms i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och om finansieringen av den inkomstrelaterade dagpenningen för företagare i lagen om arbetslöshetskassor.

Grunddagpenningen och den därtill anslutna barnförhöjningen betalas av statens medel och intäkter av löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. Arbetsmarknadsstödet finansieras av statens medel. Staten skall månatligen till Folkpensionsanstalten betala sådana förskott för grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet att deras belopp motsvarar det belopp som det beräknas att staten skall betala det året och att förskottet räcker till för att täcka utgifterna under varje månad. De förvaltningskostnader som Folkpensionsan-

stalten åsamkas av verksamhet enligt denna lag skall räknas till anstaltens förvaltningskostnader.

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om fastställandet och betalningen av förskott och slutlig finansiering till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna.

Vad som bestäms i 1—3 mom. tillämpas också på arbetslöshetsförmåner som betalas som utbildningsdagpenning.

Folkpensionsanstalten kan använda förskott som avses i 2 mom. också för kostnader som avses i artiklarna 69 och 70 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

4 §

Verkställighetsanvisningar

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar allmänna anvisningar i syfte att åstadkomma en enhetlig praxis i fråga om arbetslöshetsförmånerna. Anvisningarna bereds av Försäkringsinspektionen.

För att åstadkomma en enhetlig praxis kan genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet bestämmas närmare om det förfarande som skall iakttas vid arbetslöshetskassorna när de beviljar, betalar ut och återkräver förmåner som avses i denna lag.

15 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Beloppen i 6 kap. 1 och 6 § motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket

beloppet av de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats.

Lagens 3 kap. 6 § tillämpas när det anställningsförhållande som utgör grunden för den förmån som avses i lagrummet har utbetalats har upphört efter att denna lag trätt i kraft.

Utan hinder av vad som bestäms i 4 kap. 1 § 3 punkten tillämpas på en person vars jämkningsperiod pågår när denna lag träder i kraft den lag angående jämkning av förmåner som gäller vid ikraftträdandet till utgången av jämkningsperioden.

Vid tillämpningen av lagens 5 kap. 2 § 1 mom. och 6 § 1 mom. beaktas också medlemskap i arbetslöshetskassa från tiden före denna lag trädde i kraft.

Vid tillämpningen av 5 kap. 3 § 2 mom. jämställs med arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag arbetslöshetsdagpenning som betalats den 1 januari 1997 eller för tiden efter det.

Lagens 6 kap. 3 § tillämpas på en arbetssökande vars anställningsförhållande har upphört efter ikraftträdandet, dock så att 6 kap. 3 § inte tillämpas om avgångsbidrag har beviljats eller beviljas på grundval av ett sådant tidigare anställnings- eller tjänsteförhållande som har upphört under fem år räknat bakåt från upphörandet av det anställningsförhållande på grundval av vilket arbetslöshetsförmånen söks.

Vid tillämpningen av lagens 6 kap. 3 § 1 mom. 2 punkten och 10 § 1 punkten beaktas också medlemskap i löntagarkassa från tiden före denna lag trädde i kraft.

Utbildningsdagpenning som beviljas för utbildning som börjar efter att denna lag trätt i kraft bestäms på det sätt som föreskrivs i 6 kap. 3 §.

Bestämmelsen i 11 kap. 10 § 3 mom. om återkrav av arbetslöshetsdagpenning tillämpas på återkrav av grundlöst utbetald arbetslöshetsdagpenning som riktar sig till tiden efter ikraftträdandet.

Lagens 14 kap. 2 § tillämpas på personer för vilka den maximala dagpenningensperiod som avses i 6 kap. 7 eller 8 § börjar efter att lagen trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §

Författningar som upphävs

Genom denna lag upphävs

- 1) lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984),
- 2) lagen den 30 december 1993 om arbetsmarknadsstöd (1542/1993)
- 3) lagen den 30 december 1997 om stödjande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997) jämte ändringar.

3 §

Tillämpningsbestämmelse

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller lagen om arbetsmarknadsstöd eller förmåner som beviljas med stöd av dem, skall hänvisningen anses avse motsvarande bestämmelser i denna lag och arbetslöshetsförmåner enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag.

2.

Lag**om ändring av lagen om arbetslöshetskassor**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om arbetslöshetskassor (603/1984) 3 § 7 mom., sådant det lyder i lag 1318/1994, och
ändras 3 § 1 mom., 4 § 4 mom., 25 och 26 §,
 av dessa lagrum 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1318/1994, 25 § sådan den lyder i lag 913/2000 och 26 § sådan den lyder i lag 556/1998, samt
fogas till 1 kap. en ny 2 a § och till 13 kap. en ny 58 a §, som följer:

2 a §

Tillämpning av lagen om förvaltningsförfarande

Vid behandlingen av en lagstadgad förmån som en arbetslöshetskassa beviljat eller en fråga som gäller medlemskap i en arbetslöshetskassa iakttas i tillämpliga delar lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1992) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde såsom medlem i en löntagarkassa vinner en lönearbetare som är bosatt i Finland, som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som är bosatt i Finland och som inte har fyllt 65 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han kan anses

få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger.

4 §

Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa

I ett beslut, genom vilket en kassa har förkastat en ansökan om medlemskap eller uteslutit en medlem, kan ändring sökas i enlighet med 12 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

25 §

Företagarkassas finansiering

I statsandel betalas ett belopp som motsvarar de av Försäkringsinspektionen godkända och av företagarkassan med stöd av 5 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalda dagpenningarna och av förtjänststöden ett belopp som motsvarar grunddagpenningen och barnförhöjningarna enligt lagen om

utkomstskydd för arbetslösa. Vid finansieringen av de av företagarkassan med stöd av 5 kap. 3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalda dagpenningarna och förtjänststöden iakttas i tillämpliga delar det som i 4 och 5 § lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner bestäms om finansiering av inkomstrelaterade dagpenningar och förtjänststöd.

26 §

Andelarna av förvaltningskostnaderna

I statsandel och arbetslöshetsförsäkringsfondens andel som hänför sig till förvaltningskostnaderna betalas

1) ett belopp som motsvarar den i 6 kap. 1 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade grunddagpenningen för varje påbörjat hundratal medlemmar, likväl så att statsandelen under det år då arbetslöshetskassans stadgar blivit fastställda och det därpå följande året är dubbel, och

2) 0,35 procent av de av kassan under det närmast föregående kalenderåret betalda arbetslöshetsdagpenningarna, för vilka statsandel eller arbetslöshetsförsäkringsfondens andel betalas.

Som arbetslöshetsförsäkringsfondens andel betalas till löntagarkassorna dessutom 2 euro

för varje beslut om inkomstrelaterad dagpenning.

De andelar som hänför sig till förvaltningskostnaderna får likväl inte sammanlagt överskrida fyra femtedelar av de av kassan betalda skäliga förvaltningskostnaderna.

58 a §

Försäkringsinspektionens rätt att få uppgifter

Försäkringsinspektionen har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av erhållandet av uppgifter rätt att få de uppgifter som behövs för skötseln av den tillsynsuppgift som föreskrivs i denna lag och för upprätthållandet av registret över förmånstagare enligt 13 kap. 10 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa av

1) arbetslöshetskassorna och dem som upprätthåller de betalningssystem som arbetslöshetskassorna använder,

2) arbetslöshetsförsäkringsfonden,

3) Utbildnings- och avgångsbidragsfonden,

4) skattestyrelsen,

5) Folkpensionsanstalten,

6) arbetsministeriet och

7) Pensionsskyddscentralen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

3.

Lag**om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 april 1999 om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) 13 §, 15 § 2 och 3 mom. och 17 § 2 mom. samt
ändras 7 § 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § 2 och 3 mom., 12 § 2 mom., 17 § 1 mom., 18 § 1 mom. och 48 § 1 mom. som följer:

7 §

Program för integrationsfrämjande

 Till programmet hänför sig ett avtal mellan kommunen och arbetskrafts- och näringscentralen om de grunder enligt vilka de integrationsfrämjande åtgärderna, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning, kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som anges i 1 kap. 7 § 1 mom. 7 punkten lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002) eller de arbetsmarknadsåtgärder som anges i 10 kap.

10 §

Rätt till integrationsplan

En invandrare som anmäler sig som arbetslös arbetssökande eller som ansöker om utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) har rätt till en integrationsplan som görs upp i samarbete med kommunen

och arbetskraftsbyrån. Kommunen, arbetskraftsbyrån och invandraren kommer överens om integrationsplanens varaktighet, ändringar som gäller planen och fortsättningen av en avbruten plan. Integrationsplanen för invandrare ersätter den plan för arbetssökande som avses i 5 kap. 2 § lagen om offentlig arbetskraftsservice.

11 §

Integrationsplan

 I integrationsplanen kan avtalas om stödande av studier i finska eller svenska, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, frivilliga studier för invandraren, yrkesvägledning och rehabilitering, arbetspraktik, arbetslivsträning, förberedande undervisning, stödande av integration av barn och unga samt om ordnande av andra med dessa jämförbara integrationsstödande åtgärder som kan anses skäliga.

Integrationsplanen innehåller arbets-

kraftsbyråns beslut om åtgärdsspecifikt jämställande, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning, av integrationsfrämjande åtgärder enligt 2 mom., vilka anvisats invandraren specificerat och vilka ordnats av kommunen eller vilka invandraren har ordnat på eget initiativ, med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som anges i 1 kap. 7 § 1 mom. 7 punkten lagen om offentlig arbetskraftsservice eller de arbetsmarknadsåtgärder som anges i 11 kap.

12 §

Integrationsstöd

Integrationsstödet består av arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd.

17 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om utkomststöd

Om inte något annat följer av denna lag, skall på arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som beviljas i form av integrationsstöd och på stödärenden samt på sökande av ändring som gäller stödet tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om arbetsmarknadsstöd och arbetsmarknadsstödsärenden samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och utkomststödsärenden.

18 §

Tillämpning av hänvisningsbestämmelser någon annanstans i lag

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, anses hänvisningen gälla också arbetsmarknadsstöd som betalas enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag.

48 §

Övergångsbestämmelse

För en invandrare beträffande vilken den tid som anges i första meningen i 10 § 2 mom. har gått ut före denna lags ikraftträdande görs en integrationsplan upp inom fem månader från att denna lag trätt i kraft. Har det dock före lagens ikraftträdande förflutit två år sedan invandrarens första hemkommun registrerades i befolkningsdatasystemet, behöver ingen integrationsplan göras upp, om inte invandraren kräver det. Den begränsning i 7 kap. 4 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gäller rätten att få arbetsmarknadsstöd gäller inte sådana invandrare tillsammans med vilka ingen integrationsplan görs upp på grund av att två år har förflutit och inom fem månader från att denna lag trätt i kraft inte heller sådana invandrare som har kommit till Finland innan denna lag trädde i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

4.

Lag**om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 2 mars 2001 om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 10 § 3 mom., 17 §, 19 §, 20 §, 21 § och 26 §, av dessa lagrum 17 § sådan den lyder i lag 539/2001, samt

ändras 2 § 1 mom. 4—6 och 10 punkten, 3 § 1 och 2 mom., 4 § 1 och 2 mom., 5 § 1 och 4 mom., 6 § 5 mom., 7 § 2 mom., 10 § 2 mom., 14 § 3 mom. och 28 § som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) arbetsmarknadsstöd stöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (/2002),

5) den som har rätt till arbetsmarknadsstöd en person som får arbetsmarknadsstöd samt en person som avses i 7 kap. 2 § och 7 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) ersättning för uppehälle ersättning per dag som med stöd av 7 kap. 8 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas till den som får arbetsmarknadsstöd och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

10) sysselsättningsfrämjande åtgärder service och åtgärder enligt 4 och 6—8 kap. lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002), samt

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för den som är arbetslös och som inte har fyllt 25 år

och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd samt

1) för vilken har utarbetats en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om offentlig arbetskraftsservice och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar under de senaste 12 kalendermånaderna,

2) för vilken har utarbetats en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om offentlig arbetskraftsservice och som har fått arbetslöshetsdagpenning under arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

3) som har deltagit i en intervju för arbetssökande enligt 5 kap. 4 § lagen om offentlig arbetskraftsservice och vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för den som är arbetslös och som har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd och för vilken tidigare har utarbetats en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om offentlig arbetskraftsservice samt

1) som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar,

2) som efter arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 eller 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar på grund av arbetslöshet, eller

3) vars huvudsakliga försörjning under de senaste 12 månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag skall när det gäller arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen utkomstskydd för arbetslösa bestäms om arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till arbetsmarknadsstöd eller ersättning för uppehälle enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall hänvisningen anses gälla också arbetsmarknadsstöd och ersättning för uppehälle som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

Arbetskraftsbyrån och kommunen skall utarbeta en aktiveringsplan i samarbete med den person som avses i 3 §. Aktiveringsplanen skall revideras till dess att personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret i 5 kap. 3 eller 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Innan arbetskraftsbyrån vidtar åtgärder skall den försäkra sig om att en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 2 § lagen om offentlig arbetskraftsservice har utarbetats till-

sammans med personen i fråga. Innan kommunen vidtar åtgärder skall den försäkra sig om att arbetskraftsbyrån tillsammans med personen i fråga har utarbetat en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om offentlig arbetskraftsservice eller att arbetskraftsbyrån har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande enligt 5 kap. 4 § lagen om offentlig arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en plan för arbetssökande eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande på grund av att han eller hon inte har registrerats som arbetslös arbetssökande, skall kommunen vidta åtgärder för utarbetandet av en aktiveringsplan.

6 §

Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Kommunen har inte skyldighet att anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i sådana fall som avses i 8 § 4 mom. och i 8 kap. 7 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

7 §

Arbetskraftsbyrå som deltar i utarbetandet av en aktiveringsplan

Om en person inte har registrerats som arbetslös arbetssökande vid den arbetskraftsbyrå som avses i 1 mom., överförs de uppgifter som gäller honom eller henne som arbetssökande mellan arbetskraftsmyndigheterna utan hinder av vad som bestäms i lagen om offentlig arbetskraftsservice och med stöd av den.

10 §

Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan

I fråga om vägran att delta i utarbetandet av

en aktiveringsplan tillämpas vad som bestäms i 8 kap. 7 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 10 § 1 och 4 mom. lagen om utkomstskydd.

14 §

Begränsningar för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skall ordnas inom personens pendlingsregion enligt 1 kap. 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med personens samtycke kan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas också utanför pendlingsregionen.

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 17—21 § i denna lag gäller för arbetsmarknadsstödet vidkommande vad som bestäms i 12 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och för utkomststödet vidkommande vad som bestäms i 7 kap. socialvårdslagen.

När det gäller sökande av ändring i beslut som fattas enligt 24 § tillämpas vad som i 13 kap. 4 § lagen om offentlig arbetskraftsservice bestäms om beslut som gäller sysselsättningsstöd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

5.

Lag**om ändring av lagen om utkomststöd**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1997 om utkomststöd (1412/1997) 2 a §, 10 § 1 och 3 mom., 10 a § och 11 § 2 mom., av dessa lagrum 2 a §, 10 § 1 och 3 mom. samt 11 § 2 mom. 4 a punkten sådana de lyder i lag 191/2001 och 10 a § sådan den lyder i nämnda lag 191/2001 och i lag 535/2001, som följer:

2 a §

Skyldighet att anmäla sig som arbetslös arbets sökande

En person i åldern 17—64 år som ansöker om utkomststöd är skyldig att anmäla sig som arbetslös arbets sökande vid arbetskraftsbyrån, om han eller hon inte

- 1) arbetar som löntagare eller företagare,
- 2) studerar på heltid,
- 3) är en sådan person som avses i 3 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § 1—5 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa (/2002),
- 4) på grund av anstaltsvård eller på grund av sjukdom som en läkare konstaterat är förhindrad att ta emot arbete, eller
- 5) på grund av någon annan godtagbar och med ovan nämnda orsaker jämförbar orsak är förhindrad att ta emot arbete.

Om den som ansöker om utkomststöd inte anmäler sig som arbets sökande vid arbetskraftsbyrån, kan utkomststödets grunddel sänkas så som anges i 10 §.

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

1) en person utan motiverat skäl har vägrat att ta emot ett arbete som erbjudits honom eller henne individuellt och bevisligen eller att delta i en sådan arbetskraftspolitisk åtgärd som under en skälig tid skulle trygga hans eller hennes försörjning eller han eller hon genom sin försummelse har föranlett att arbete eller en arbetskraftspolitisk åtgärd inte har kunnat erbjudas honom eller henne,

2) en invandrare som avses i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande utan motiverat skäl har vägrat delta i utarbetandet av en integrationsplan eller i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avtalats specificerat i integrationsplanen eller om han eller hon genom sin försummelse har föranlett att ingen integrationsplan har kunnat utarbetas,

3) en person som avses i 3 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har vägrat delta i utarbetandet av en aktiveringsplan, eller

4) en person som avses i 3 § 1 mom. lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har utan giltig orsak enligt 8 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa vägrat delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller avbrutit eller av eget förvållande varit tvungen att avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Grunddelens belopp kan sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent,

1) om det av en person upprepade förfarande enligt 1 mom. kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill ta emot arbete eller delta i åtgärder som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice, lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande eller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eller

2) om en person, efter att utkomststödets grunddel sänkts på det sätt som avses i 1 mom., utan motiverat skäl vägrar delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller genom sin verksamhet föranleder att ingen arbetskraftspolitisk åtgärd kan erbjudas honom eller henne och om han eller hon dessutom utan motiverat skäl vägrar delta i handlingsfrämjande verksamhet enligt planen i 2 mom.

10 a §

Sysselsättningspenning och reseersättning

Till den som får utkomststöd och som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) betalas för varje dag som personen deltar i verksamheten en sådan sysselsättningspenning som avses i 10 kap. 3 § 1 mom. lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002) och som är lika stor som er-

sättningen för uppehälle. Sysselsättningspenningen betalas förhöjd med iakttagande av vad som i 10 kap. 3 § 2 mom. lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002) bestäms om beloppet av förhöjd ersättning för uppehälle till studerande som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och om förutsättningarna för dess erhållande. Sysselsättningspenning betalas dock inte för de dagar för vilka personen får ersättning för uppehälle enligt 7 kap. 8 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Till den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas dessutom i utkomststöd reseersättning enligt det billigaste färd sättet för de resekostnader som deltagandet medför.

11 §

Inkomster som skall beaktas

Som inkomster beaktas dock inte

4 a) ersättning för uppehälle och förhöjd ersättning för uppehälle enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002), ersättning för uppehälle enligt 24 a § lagen om rehabiliteringspenning (611/1991),

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Helsingfors den 13 september 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

2.**Lag****om ändring av lagen om arbetslöshetskassor**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om arbetslöshetskassor (603/1984) 3 § 7 mom., sådant det lyder i lag 1318/1994, och
ändras 3 § 1 mom., 4 § 4 mom., 25 och 26 §,
av dessa lagrum 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1318/1994, 25 § sådan den lyder i lag 913/2000 och 26 § sådan den lyder i lag 556/1998, samt
fogas till 1 kap. en ny 2 a § och till 13 kap. en ny 58 a §, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 a §

Tillämpning av lagen om förvaltningsförfarande

Vid behandlingen av en lagstadgad förman som en arbetslöshetskassa beviljat eller en fråga som gäller medlemskap i en arbetslöshetskassa iaktas i tillämpliga delar lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1992) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde såsom medlem i en arbetslöshets-

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde såsom medlem i en löntagarkassa

Gällande lydelse

kassa vinner en lönearbetare som är bosatt i Finland, som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som är bosatt i Finland och som inte har fyllt 65 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han kan anses få sin utkomst av de inkomster som företagsverksamheten ger.

Om en medlem av en löntagarkassa efter att ha utträtt ur kassan inom en månad ansluter sig till en annan löntagarkassa eller en medlem av en företagarkassa efter att ha utträtt ur kassan inom en månad ansluter sig till en annan företagarkassa, skall den tid som han har varit i arbete som kassamedlem och hans medlemstid i föregående kassa räknas honom till godo. Om en medlem av en löntagarkassa efter att ha utträtt ur kassan inom en månad ansluter sig till en företagarkassa och har vid anslutningen inte en månad förflutit från det att han inledde företagsverksamheten, kan av den tid som han varit i arbete och av hans medlemstid i löntagarkassan högst sex månader räknas honom till godo.

4 §

Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa

I beslut, genom vilket kassa har förkastat ansökan om medlemskap eller uteslutit medlem, kan ändring sökas i enlighet med 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

25 §

Företagarkassas finansiering

I statsandel betalas ett belopp som motsvarar de av Försäkringsinspektionen godkända och av företagarkassan med stöd av

Föreslagen lydelse

vinner en lönearbetare som är bosatt i Finland, som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som är bosatt i Finland och som inte har fyllt 65 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger.

(upphävs)

4 §

Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa

I ett beslut, genom vilket en kassa har förkastat en ansökan om medlemskap eller uteslutit en medlem, kan ändring sökas i enlighet med 12 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

25 §

Företagarkassas finansiering

I statsandel betalas ett belopp som motsvarar de av Försäkringsinspektionen godkända och av företagarkassan med stöd av 5

16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalda dagpenningarna och av förtjänststöden ett belopp som motsvarar grunddagpenningen *enligt* 22 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och barnförhöjningarna *enligt* 24 §. Vid finansieringen av de av företagarkassan med stöd av 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalda dagpenningarna och förtjänststöden iaktas i tillämpliga delar det som i 4 och 5 § lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner bestäms om finansiering av förtjänsttagpenningar och förtjänststöd.

26 §

Andelarna av förvaltningskostnaderna

I statsandel och arbetslöshetsförsäkringsfondens andel som hänför sig till förvaltningskostnaderna betalas

1) ett belopp som motsvarar den i 22 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade grunddagpenningen för varje påbörjat hundratal medlemmar, likväl så att statsandelen under det år då arbetslöshetskassans stadgar blivit fastställda och det därpå följande året är dubbel, och

2) 0,35 procent av de av kassan under det närmast föregående kalenderåret betalda arbetslöshetsdagpenningarna, för vilka statsandel eller arbetslöshetsförsäkringsfondens andel betalas.

De andelar som hänför sig till förvaltningskostnaderna får likväl inte sammanlagt uppgå till fyra femtedelar av de av kassan betalda skäliga förvaltningskostnaderna.

kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalda dagpenningarna och av förtjänststöden ett belopp som motsvarar grunddagpenningen och barnförhöjningarna enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Vid finansieringen av de av företagarkassan med stöd av *5 kap. 3 §* lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalda dagpenningarna och förtjänststöden iaktas i tillämpliga delar det som i 4 och 5 § lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner bestäms om finansiering av *inkomstrelaterade dagpenningar* och förtjänststöd.

26 §

Andelarna av förvaltningskostnaderna

I statsandel och arbetslöshetsförsäkringsfondens andel som hänför sig till förvaltningskostnaderna betalas

1) ett belopp som motsvarar den i *6 kap. 1 §* lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade grunddagpenningen för varje påbörjat hundratal medlemmar, likväl så att statsandelen under det år då arbetslöshetskassans stadgar blivit fastställda och det därpå följande året är dubbel, och

2) 0,35 procent av de av kassan under det närmast föregående kalenderåret betalda arbetslöshetsdagpenningarna, för vilka statsandel eller arbetslöshetsförsäkringsfondens andel betalas.

Som arbetslöshetsförsäkringsfondens andel betalas till löntagarkassorna dessutom 2 euro för varje beslut om inkomstrelaterad dagpenning.

De andelar som hänför sig till förvaltningskostnaderna får likväl inte sammanlagt överskrida fyra femtedelar av de av kassan betalda skäliga förvaltningskostnaderna.

58 a §

Försäkringsinspektionens rätt att få uppgifter

Försäkringsinspektionen har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra be-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

gränsningar av erhållandet av uppgifter rätt att få de uppgifter som behövs för skötseln av den tillsynsuppgift som föreskrivs i denna lag och för upprätthållandet av registret över förmånstagare enligt 13 kap. 10 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa av

1) arbetslöshetskassorna och dem som upprätthåller de betalningssystem som arbetslöshetskassorna använder,

2) arbetslöshetsförsäkringsfonden,

3) Utbildnings- och avgångsbidragsfonden,

4) skattestyrelsen,

5) Folkpensionsanstalten,

6) arbetsministeriet och

7) Pensionskyddscentralen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

3.

Lag

om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 9 april 1999 om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) 13 §, 15 § 2 och 3 mom. och 17 § 2 mom. samt ändras 7 § 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § 2 och 3 mom., 12 § 2 mom., 17 § 1 mom., 18 § 1 mom. och 48 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

7 §

Program för integrationsfrämjande

Program för integrationsfrämjande

Till programmet hänför sig ett avtal mel-

Till programmet hänför sig ett avtal mellan

lan kommunen och arbetskrafts- och näringscentralen om de grunder enligt vilka de integrationsfrämjande åtgärderna, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning, kan jämföras med de arbetskraftspolitiska åtgärder som anges i 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993).

10 §

Rätt till integrationsplan

En invandrare som anmäler sig som arbetslös arbetssökande eller som ansöker om utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) har rätt till en integrationsplan som görs upp i samarbete med kommunen och arbetskraftsbyrån. Kommunen, arbetskraftsbyrån och invandraren kommer överens om integrationsplanens varaktighet, ändringar som gäller planen och fortsättningen av en avbruten plan. Integrationsplanen för invandrare ersätter den plan för arbetssökande som avses i 10 c § 1 mom. lagen om arbetskraftsservice (1005/1993).

11 §

Integrationsplan

I integrationsplanen kan avtalas om stödande av studier i finska eller svenska, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, frivilliga studier för invandraren, yrkesvägledning och rehabilitering, arbetspraktik, förberedande undervisning, stödande av integration av barn och unga samt om ordnande av andra med dessa jämförbara integrationsstödande åtgärder som kan anses skäliga.

Integrationsplanen innehåller arbetskraftsbyråns beslut om åtgärdsspecifikt jämförande, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning, av integrationsfrämjande åtgärder enligt 2 mom., vilka anvisats invandraren specificerat och

kommunen och arbetskrafts- och näringscentralen om de grunder enligt vilka de integrationsfrämjande åtgärderna, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning, kan jämföras med *arbetskraftspolitisk vuxenutbildning* som anges i 1 kap. 7 §1 mom. 7 punkten lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002) eller de arbetsmarknadsåtgärder som anges i 10 kap.

10 §

Rätt till integrationsplan

En invandrare som anmäler sig som arbetslös arbetssökande eller som ansöker om utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) har rätt till en integrationsplan som görs upp i samarbete med kommunen och arbetskraftsbyrån. Kommunen, arbetskraftsbyrån och invandraren kommer överens om *integrationsplanens varaktighet*, ändringar som gäller planen och fortsättningen av en avbruten plan. Integrationsplanen för invandrare ersätter den plan för arbetssökande som avses i 5 kap. 2 § lagen om offentlig arbetskraftsservice.

11 §

Integrationsplan

I integrationsplanen kan avtalas om stödande av studier i finska eller svenska, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, frivilliga studier för invandraren, yrkesvägledning och rehabilitering, arbetspraktik, arbetslivsträning, förberedande undervisning, stödande av integration av barn och unga samt om ordnande av andra med dessa jämförbara integrationsstödande åtgärder som kan anses skäliga.

Integrationsplanen innehåller arbetskraftsbyråns beslut om åtgärdsspecifikt jämförande, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning, av integrationsfrämjande åtgärder enligt 2

Gällande lydelse

vilka ordnats av kommunen eller vilka invandraren har ordnat på eget initiativ, med de arbetskraftspolitiska åtgärder som anges i 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd.

12 §

Integrationsstöd

Integrationsstödet består av arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd och av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd.

13 §

Förutsättningar för erhållande av integrationsstöd

En invandrare har rätt till integrationsstöd enligt denna lag, om

1) han är i behov av ekonomiskt stöd i enlighet med vad därom bestäms i lagen om arbetsmarknadsstöd och lagen om utkomststöd, och om

2) han följer sin integrationsplan med beaktande av 15 § 2 och 3 mom.

Under en sådan åtgärd som främjar integrationen och som avses i 11 § 3 mom. och som erbjuds specificerat i integrationsplanen förutsätts inte behov av ekonomiskt stöd, utan en 17—64 år gammal invandrare har rätt att få integrationsstöd på det sätt som bestäms om rätten till arbetsmarknadsstöd för personer som deltar i åtgärder vilka avses i 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd.

15 §

Samarbetskyldighet

Om invandraren utan grundad anledning har vägrat att delta i uppgörandet av integ-

Föreslagen lydelse

mom., vilka anvisats invandraren specificerat och vilka ordnats av kommunen eller vilka invandraren har ordnat på eget initiativ, med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som anges i 1 kap. 7 § 1 mom. 7 punkten lagen om offentlig arbetskraftsservice eller de arbetsmarknadsåtgärder som anges i 11 kap.

12 §

Integrationsstöd

Integrationsstödet består av arbetsmarknadsstöd enligt lagen om *utkomstskydd för arbetslösa* och av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd.

13 §

(upphävs)

15 §

(2 och 3 mom. upphävs)

rationsplanen eller i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avtalats specificerat i integrationsplanen eller om han genom sin försummelse har föranlett att ingen integrationsplan har kunnat göras upp tillämpas då utkomststöd beviljas för hans vidkommande också i dessa fall vad som i 10 § lagen om utkomststöd föreskrivs om sänkning av utkomststödet grunddel.

Om invandraren utan grundad anledning har vägrat delta i en sysselsättningsfrämjande åtgärd som avtalats specificerat i integrationsplanen och som skall anses vara skälig, tillämpas, om invandraren får arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd, vad som bestäms i 15 § 3 mom., 17—19 § och 20 § 2 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. Endast i fråga om sådan utbildning som nämns i integrationsplanen tillämpas på invandraren bestämmelsen i 15 § 3 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd, till den del det i denna föreskrivs om sökande till utbildning.

17 §

Tillämpning av lagen om arbetsmarknadsstöd och lagen om utkomststöd

Om inte något annat följer av denna lag, skall på arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som beviljas i form av integrationsstöd och på stödärenden samt på sökande av ändring som gäller stödet tillämpas vad som i lagen om arbetsmarknadsstöd bestäms om arbetsmarknadsstöd och arbetsmarknadsstödsärenden samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och utkomststödsärenden.

18 §

Tillämpning av hänvisningsbestämmelser någon annanstans i lag

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, anses hänvisningen gälla också arbetsmarknadsstöd som betalas enligt denna lag, om inte något annat följer

17 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om utkomststöd

Om inte något annat följer av denna lag, skall på arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som beviljas i form av integrationsstöd och på stödärenden samt på sökande av ändring som gäller stödet tillämpas vad som i lagen om *utkomstskydd för arbetslösa* bestäms om arbetsmarknadsstöd och arbetsmarknadsstödsärenden samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och utkomststödsärenden.

18 §

Tillämpning av hänvisningsbestämmelser någon annanstans i lag

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om *utkomstskydd för arbetslösa*, anses hänvisningen gälla också arbetsmarknadsstöd som betalas enligt denna lag, om inte något

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av denna lag.

annat följer av denna lag.

48 §

48 §

*Övergångsbestämmelse**Övergångsbestämmelse*

För en invandrare beträffande vilken den tid som anges i första meningen i 10 § 2 mom. har gått ut före denna lags ikraftträdande görs en integrationsplan upp inom fem månader från att denna lag trätt i kraft. Har det dock före lagens ikraftträdande förflutit två år sedan invandrarens första hemkommun registrerades i befolkningsdatasystemet, behöver ingen integrationsplan göras upp, om inte invandrararen kräver det. Den begränsning i 12 § 3 mom. som gäller rätten att få arbetsmarknadsstöd gäller inte sådana invandrare tillsammans med vilka ingen integrationsplan görs upp på grund av att två år har förflutit och inom fem månader från att denna lag trätt i kraft inte heller sådana invandrare som har kommit till Finland innan denna lag trädde i kraft.

För en invandrare beträffande vilken den tid som anges i första meningen i 10 § 2 mom. har gått ut före denna lags ikraftträdande görs en integrationsplan upp inom fem månader från att denna lag trätt i kraft. Har det dock före lagens ikraftträdande förflutit två år sedan invandrarens första hemkommun registrerades i befolkningsdatasystemet, behöver ingen integrationsplan göras upp, om inte invandrararen kräver det. Den begränsning i 7 kap. 4 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gäller rätten att få arbetsmarknadsstöd gäller inte sådana invandrare tillsammans med vilka ingen integrationsplan görs upp på grund av att två år har förflutit och inom fem månader från att denna lag trätt i kraft inte heller sådana invandrare som har kommit till Finland innan denna lag trädde i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

4.**Lag****om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 2 mars 2001 om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 10 § 3 mom., 17 §, 19 §, 20 §, 21 § och 26 §, av dessa lagrum 17 § sådan den lyder i lag 539/2001, samt
ändras 2 § 1 mom. 4—6 och 10 punkten, 3 § 1 och 2 mom., 4 § 1 och 2 mom., 5 § 1 och 4 mom., 6 § 5 mom., 7 § 2 mom., 10 § 2 mom., 14 § 3 mom. och 28 § som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) arbetsmarknadsstöd stöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993),

5) den som har rätt till arbetsmarknadsstöd en person som får arbetsmarknadsstöd samt en person som avses i 12 a § 2 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd,

6) ersättning för uppehälle ersättning per dag som med stöd av 17 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990) betalas till den som får arbetsmarknadsstöd och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

10) sysselsättningsfrämjande åtgärder service och åtgärder enligt 16 § sysselsättningslagen (275/1987), samt med

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för den som är arbetslös och som inte har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd samt

1) för vilken har uppgjorts en plan för arbetssökande enligt 10 c § 1 och 2 mom. lagen om arbetskraftsservice (1005/1993) och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar under de senaste 12 kalendermånaderna,

2) för vilken har uppgjorts en plan för arbetssökande enligt 10 c § 1 och 2 mom. lagen om arbetskraftsservice och som har fått arbetslöshetsdagpenning under arbetslöshetsdagpenningperioden enligt 26 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984), eller

3) som har deltagit i en intervju för arbetssökande enligt 10 d § 2 mom. lagen om

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) arbetsmarknadsstöd stöd enligt lagen om *utkomstskydd för arbetslösa* (/2002),

5) den som har rätt till arbetsmarknadsstöd en person som får arbetsmarknadsstöd samt en person som avses i 7 kap. 2 § och 7 § 2 mom. lagen om *utkomstskydd för arbetslösa*,

6) ersättning för uppehälle ersättning per dag som med stöd av 7 kap. 8 § 2 mom. *lagen om utkomstskydd för arbetslösa* betalas till den som får arbetsmarknadsstöd och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

10) sysselsättningsfrämjande åtgärder service och åtgärder enligt 4 och 6—8 kap. *lagen om offentlig arbetskraftsservice* (/2002), samt

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för den som är arbetslös och som inte har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd samt

1) för vilken har *utarbetats* en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om *offentlig* arbetskraftsservice och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar under de senaste 12 kalendermånaderna,

2) för vilken har *utarbetats* en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om *offentlig* arbetskraftsservice och som har fått arbetslöshetsdagpenning under arbetslöshetsdagpenningperioden enligt 6 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

3) som har deltagit i en intervju för arbetssökande enligt 5 kap. 4 § lagen om *offentlig* arbetskraftsservice och vars huvud-

Gällande lydelse

arbetskraftsservice och vars huvudsakliga utkomst de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för den som är arbetslös och som har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd och för vilken tidigare har utarbetats en plan för arbetssökande enligt 10 c § 1 och 2 mom. lagen om arbetskraftsservice samt

- 1) som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar,
- 2) som efter arbetslöshetsdagpenningsspe-rioden enligt 26 § 1 eller 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar på grund av arbetslöshet, eller
- 3) vars huvudsakliga utkomst de senaste 12 månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag skall när det gäller arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen om arbetsmarknadsstöd bestäms om arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Om i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till arbetsmarknadsstöd eller ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, skall hänvisningen anses gälla också arbetsmarknadsstöd och ersättning för uppehälle som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

Föreslagen lydelse

sakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för den som är arbetslös och som har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd och för vilken tidigare har utarbetats en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om *offentlig* arbetskraftsservice samt

- 1) som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar,
- 2) som efter arbetslöshetsdagpenningsspe-rioden enligt 6 kap. 7 eller 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar på grund av arbetslöshet, eller
- 3) vars huvudsakliga försörjning under de senaste 12 månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag skall när det gäller arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen *utkomstskydd för arbetslösa* bestäms om arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till arbetsmarknadsstöd eller ersättning för uppehälle enligt lagen om *utkomstskydd för arbetslösa*, skall hänvisningen anses gälla också arbetsmarknadsstöd och ersättning för uppehälle som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

Arbetskraftsbyrån och kommunen skall utarbeta en aktiveringsplan i samarbete med den person som avses i 3 §. Aktiveringsplanen skall revideras till dess att personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret i 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Innan arbetskraftsbyrån vidtar åtgärder skall den försäkra sig om att en plan för arbetssökande enligt 10 c § 1 och 2 mom. lagen om arbetskraftsservice har utarbetats tillsammans med personen i fråga. Innan kommunen vidtar åtgärder skall den försäkra sig om att arbetskraftsbyrån tillsammans med personen i fråga har utarbetat en plan för arbetssökande enligt 10 c § 1 och 2 mom. lagen om arbetskraftsservice eller att arbetskraftsbyrån har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande enligt 10 d § 1 och 2 mom. lagen om arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en plan för arbetssökande eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande på grund av att han eller hon inte har registrerats som arbetslös arbetssökande, skall kommunen vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan.

6 §

Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Kommunen har inte skyldighet att anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i sådana fall som avses i 8 § 4 mom. och 20 § 1 mom.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

Arbetskraftsbyrån och kommunen skall utarbeta en aktiveringsplan i samarbete med den person som avses i 3 §. Aktiveringsplanen skall revideras till dess att personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret i 5 kap. 3 eller 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Innan arbetskraftsbyrån vidtar åtgärder skall den försäkra sig om att en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 2 § lagen om offentlig arbetskraftsservice har utarbetats tillsammans med personen i fråga. Innan kommunen vidtar åtgärder skall den försäkra sig om att arbetskraftsbyrån tillsammans med personen i fråga har utarbetat en plan för arbetssökande enligt 5 kap. 1 § lagen om offentlig arbetskraftsservice eller att arbetskraftsbyrån har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande enligt 5 kap. 4 § lagen om offentlig arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en plan för arbetssökande eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande på grund av att han eller hon inte har registrerats som arbetslös arbetssökande, skall kommunen vidta åtgärder för utarbetandet av en aktiveringsplan.

6 §

Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Kommunen har inte skyldighet att anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i sådana fall som avses i 8 § 4 mom. och i 8 kap. 7 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Arbetskraftsbyrå som deltar i utarbetandet av en aktiveringsplan

Om en person inte har registrerats som arbetslös arbetssökande vid den arbetskraftsbyrå som avses i 1 mom., överförs de uppgifter som gäller honom eller henne som arbetssökande mellan arbetskraftsmyndigheterna utan hinder av vad som bestäms i 19 § 2 mom. och 20 § lagen om arbetskraftsservice och med stöd av den.

10 §

Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan

Om den som har rätt till arbetsmarknadsstöd vägrar delta i utarbetandet av en aktiveringsplan, har han eller hon inte rätt till arbetsmarknadsstöd under två månader från tidpunkten för vägarn.

Om den som avses i 1 mom. vägrar delta i utarbetandet av en aktiveringsplan, kan utkomststödets grunddel för hans eller hennes vidkommande sänkas med högst 20 procent så som bestäms i 10 § 1 och 4 mom. lagen om utkomststöd.

14 §

Begränsningar för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skall ordnas inom personens pendlingsregion enligt 10 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med personens samtycke kan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas också utanför pendlingsregionen.

7 §

Arbetskraftsbyrå som deltar i utarbetandet av en aktiveringsplan

Om en person inte har registrerats som arbetslös arbetssökande vid den arbetskraftsbyrå som avses i 1 mom., överförs de uppgifter som gäller honom eller henne som arbetssökande mellan arbetskraftsmyndigheterna utan hinder av vad som bestäms i lagen om offentlig arbetskraftsservice och med stöd av den.

10 §

Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan

I fråga om vägran att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan tillämpas vad som bestäms i 8 kap. 7 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 10 § 1 och 4 mom. lagen om utkomstskydd.
(upphävs)

14 §

Begränsningar för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skall ordnas inom personens pendlingsregion enligt 1 kap. 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med personens samtycke kan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas också utanför pendlingsregionen.

17 §

Utkomstskydd för den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Till en arbets sökande som har rätt till arbetsmarknadsstöd betalas arbetsmarknadsstöd för en period, under vilken arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte pågår, så som bestäms om rätten för den som deltar i åtgärder som avses i 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd.

Till den som får arbetsmarknadsstöd och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas i ersättning för uppehälle 5,05 euro för varje dag han eller hon deltar i verksamhet enligt aktiveringsplanen.

Till den som har utkomststöd som sin huvudsakliga inkomst och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas dessutom sysselsättningspenning så som bestäms i 10 a § lagen om utkomststöd.

19 §

Vägran och avbrytande

Om den som uppfyller villkoren i 3 § 1 mom. utan giltigt skäl vägrar delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller avbryter eller av eget förvållande måste avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, har han eller hon inte rätt till arbetsmarknadsstöd under två månader från tidpunkten för vägran eller avbrytandet.

Om den som uppfyller villkoren i 3 § 1 mom. utan giltigt skäl vägrar delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller avbryter eller av eget förvållande måste avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, kan utkomststödets grunddel för hans eller hennes vidkommande sänkas med högst 20 procent så som anges i 10 § 1 och 4 mom. lagen om utkomststöd.

20 §

Giltigt skäl att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den

Giltigt skäl att vägra delta i arbetsverk-

17 §

(upphävs)

19 §

(upphävs)

20 §

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den utan att förlora rätten till arbetsmarknadsstöd har den som

1) är i annat än tillfälligt arbete som utförs i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande och där den ordinarie arbetstiden överstiger åtta timmar i veckan,

2) är företagare i huvudsyssla enligt 5 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller skall inleda företagsverksamhet såsom huvudsyssla,

3) är studerande på heltid enligt 5 b § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller som

4) deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd enligt 2 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd.

Dessutom har en person giltigt skäl att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den utan att förlora rätten till arbetsmarknadsstöd, om den verksamhet som erbjuds

1) inte lämpar sig för personen i fråga med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd,

2) väsentligen avviker från aktiveringsplanen, eller

3) har ordnats så att kommunen eller någon annan instans som står för genomförandet av verksamheten försummar att iaktta bestämmelserna i denna lag.

En person har alltid rätt att trots det samtycke han eller hon givit avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utan att förlora rätten till arbetsmarknadsstöd, om verksamheten ordnas utanför personens pendlingsregion.

En person kan utan att förlora rätten till arbetsmarknadsstöd vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte också av något annat skäl än de som avses i 1—3 mom., om detta skäl med tanke på inträdet eller återinträdet på arbetsmarknaden är jämförbart med dessa.

En person har rätt att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte i enlighet med 1—4 mom. utan att utkomststödet grunddel sänks så som anges i 10 § lagen om utkomststöd.

21 §

Upprepad vägran att delta i utarbetandet av aktiveringsplan eller i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Den som upprepade gånger

1) förfar på det sätt som avses i 10 § 2 mom., eller

2) förfar på det sätt som avses i 19 § 1 mom. och

3) av vars förfarande enligt 1 eller 2 punkten kan dras den slutsatsen att personen i fråga inte vill delta i åtgärder enligt denna lag har inte rätt till arbetsmarknadsstöd förrän han eller hon har varit i arbete eller deltagit i utbildning enligt 10 § lagen om arbetsmarknadsstöd i minst tre månader.

Om en person förfar på det sätt som avses i 1 mom. kan utkomststödets grunddel för hans eller hennes vidkommande sänkas med sammanlagt högst 40 procent så som anges i 10 § 3 och 4 mom. lagen om utkomststöd.

26 §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommissionen skall till Folkpensionsanstalten ge ett bindande utlåtande om uppfyllandet av villkoren för arbetsmarknadsstöd enligt 10 § 1 och 2 mom., 17 § 1 mom., 19 § 1 mom., 20 § 1-4 mom. och 21 § 1 mom. Om givande av utlåtande bestäms i 3 § 3 mom. och 34 § lagen om arbetsmarknadsstöd samt i förordning av statsrådet.

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 17—21 § i denna lag gäller för arbetsmarknadsstödet vidkommande vad som bestäms i 6 kap. lagen om arbetsmarknadsstöd och för utkomststödet vidkommande vad som bestäms i 7 kap. socialvårdslagen.

När det gäller sökande av ändring i beslut

21 §

(upphävs)

26 §

(upphävs)

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 17—21 § i denna lag gäller för arbetsmarknadsstödet vidkommande vad som bestäms i 12 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa och för utkomststödet vidkommande vad som bestäms i 7 kap. socialvårdslagen.

När det gäller sökande av ändring i beslut

Gällande lydelse

som fattats enligt 24 § tillämpas vad som i 27 a § sysselsättningslagen bestäms om beslut som gäller sysselsättningsstöd.

Föreslagen lydelse

som fattas enligt 24 § tillämpas vad som i 13 kap. 4 § lagen om offentlig arbetskrafts-service bestäms om beslut som gäller sysselsättningsstöd.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
—————

5.**Lag****om ändring av lagen om utkomststöd**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 30 december 1997 om utkomststöd (1412/1997) 2 a §, 10 § 1 och 3 mom., 10 a § och 11 § 2 mom., av dessa lagrum 2 a §, 10 § 1 och 3 mom. samt 11 § 2 mom. 4 a x sådana de lyder i lag 191/2001 och 10 a § sådan den lyder i nämnda lag 191/2001 och i lag 535/2001, som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Skyldighet att anmäla sig som arbetslös arbetssökande

En person i åldern 17—64 år som ansöker om utkomststöd är skyldig att anmäla sig som arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån, om han eller hon inte

1) arbetar som löntagare eller företagare,
2) studerar på heltid,
3) är en sådan person som avses i 5 § 1 mom. 4—7, 9 eller 12 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984),

4) på grund av anstaltsvård eller på grund av sjukdom som en läkare konstaterat är förhindrad att ta emot arbete, eller

5) på grund av någon annan godtagbar och med ovan nämnda orsaker jämförbar orsak är förhindrad att ta emot arbete.

Om den som ansöker om utkomststöd inte

Föreslagen lydelse

2 a §

Skyldighet att anmäla sig som arbetslös arbetssökande

En person i åldern 17—64 år som ansöker om utkomststöd är skyldig att anmäla sig som arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån, om han eller hon inte

1) arbetar som löntagare eller företagare,
2) studerar på heltid,
3) är en sådan person som avses i 3 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § 1—5 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa (/2002),

4) på grund av anstaltsvård eller på grund av sjukdom som en läkare konstaterat är förhindrad att ta emot arbete, eller

5) på grund av någon annan godtagbar och med ovan nämnda orsaker jämförbar orsak är förhindrad att ta emot arbete.

Om den som ansöker om utkomststöd inte

anmäler sig som arbetssökande vid arbetskraftsbyrån, kan utkomststödets grunddel sänkas så som anges i 10 §.

10 §

Sänkt grunddel

Föranleds behovet av utkomststöd av att en person utan motiverat skäl har vägrat att ta emot ett arbete som erbjudits honom eller henne individuellt och bevisligen eller att delta i en sådan arbetskraftspolitisk åtgärd som under en skälig tid skulle trygga hans eller hennes utkomst eller har han eller hon genom sin försummelse föranlett att arbete eller en arbetskraftspolitisk åtgärd inte har kunnat erbjudas honom eller henne, kan grunddelens belopp för hans eller hennes vidkommande sänkas med högst 20 procent. *På motsvarande sätt kan förfaras, om en person på vilken lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) skall tillämpas förfar på det sätt som avses i 10 § 3 mom. eller 19 § 2 mom. i nämnda lag.*

Om någon upprepade gånger utan motiverat skäl har vägrat att ta emot arbete enligt 1 mom. eller genom upprepade försummelse har föranlett att sådant arbete inte har kunnat erbjudas honom eller henne, kan grunddelens belopp för hans eller hennes vidkommande sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent. På samma sätt kan förfaras om en person, efter att grunddelen av utkomststödet har sänkts enligt 1 mom., utan motiverat skäl vägrar delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller genom sin verksamhet föranleder att ingen arbetskraftspolitisk åtgärd kan erbjudas honom eller henne och om han eller hon dessutom utan motiverat skäl vägrar delta i handlingsfrämjande verksamhet enligt planen i 2 mom. På motsvarande sätt kan förfaras om en person på vilken lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte skall tillämpas förfar på det sätt som avses i 21 § i nämnda lag.

anmäler sig som arbetssökande vid arbetskraftsbyrån, kan utkomststödets grunddel sänkas så som anges i 10 §.

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

1) en person utan motiverat skäl har vägrat att ta emot ett arbete som erbjudits honom eller henne individuellt och bevisligen eller att delta i en sådan arbetskraftspolitisk åtgärd som under en skälig tid skulle trygga hans eller hennes försörjning eller han eller hon genom sin försummelse har föranlett att arbete eller en arbetskraftspolitisk åtgärd inte har kunnat erbjudas honom eller henne,

2) en invandrare som avses i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande utan motiverat skäl har vägrat delta i utarbetandet av en integrationsplan eller i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avtalats specificerat i integrationsplanen eller om han eller hon genom sin försummelse har föranlett att ingen integrationsplan har kunnat utarbetas,

3) en person som avses i 3 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har vägrat delta i utarbetandet av en aktiveringsplan, eller

4) en person som avses i 3 § 1 mom. lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har utan giltig orsak enligt 8 kap. 8 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa vägrat delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller avbrutit eller av eget förvållande varit tvungen att avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Grunddelens belopp kan sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent,

1) om det av en person upprepade förfarande enligt 1 mom. kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill ta emot arbete eller delta i åtgärder som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice, lagen om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande eller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eller

2) om en person, efter att utkomststödets grunddel sänkts på det sätt som avses i 1 mom., utan motiverat skäl vägrar delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller genom sin verksamhet föranleder att ingen arbetskraftspolitisk åtgärd kan erbjudas honom eller henne och om han eller hon dessutom utan motiverat skäl vägrar delta i handlingsfrämjande verksamhet enligt planen i 2 mom.

10 a §

Sysselsättningspenning och reseersättning

Sysselsättningspenning betalas dock inte för de dagar för vilka personen får ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetsmarknadsstöd

Till den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas dessutom i utkomststöd reseersättning enligt det billigaste färd sättet för de resekostnader som deltagandet medför.

Sysselsättningspenningens belopp justeras i samma förhållande och vid samma tidpunkt som ersättningen för uppehälle enligt lagen om arbetsmarknadsstöd.

10 a §

Sysselsättningspenning och reseersättning

Till den som får utkomststöd och som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) betalas för varje dag som personen deltar i verksamheten en sådan sysselsättningspenning som avses i 10 kap. 3 § 1 mom. lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002) och som är lika stor som ersättningen för uppehälle. Sysselsättningspenningen betalas förhöjd med iakttagande av vad som i 10 kap. 3 § 2 mom. lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002) bestäms om beloppet av förhöjd ersättning för uppehälle till studerande som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och om förutsättningarna för dess erhållande. Sysselsättningspenning betalas dock inte för de dagar för vilka personen får ersättning för uppehälle enligt 7 kap. 8 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Till den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas dessutom i utkomststöd reseersättning enligt det billigaste färd sättet för de resekostnader som deltagandet medför.

11 §

Inkomster som skall beaktas

Som inkomster beaktas dock inte

4 a) ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, ersättning för uppehälle och ersättning för inkvartering enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990) eller lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999), ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, ersättning för uppehälle enligt 24 a § lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetskraftsservice (1005/1993) och förordningen om ersättning för uppehälle (980/1998) som utfärdats med stöd av den, och förordningen om förmåner i samband med arbetskraftsservice (1253/1993), samt annan förmån än sådan som nämns i 12 § i sistnämnda förordning,

11 §

Inkomster som skall beaktas

Som inkomster beaktas dock inte

4 a) ersättning för uppehälle *och förhöjd ersättning för uppehälle* enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller lagen om offentlig arbetskraftsservice (/2002), ersättning för uppehälle enligt 24 a § lagen om rehabiliteringspenning (611/1991),

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
